

JESU NÆRVÆR SOM LEDER TIL JUBELÅRET — KRONOLOGIEN OG PROFETIENE

ROLF J. FURULI, DR. ART.

Bildet på forsiden er en illustrasjon av Matteus 24:27 «For liksom lynet går ut fra østlige områder og lyser over til vestlige områder, slik skal Menneskesønnens nærvær være.»

Kilde: <https://www.magnific.com/free-photos-vectors/lightning-sky>

Boken er utgitt av Rolf J. Furuli dr. art

Stavern 2026

ISBN 978-82-694478-2-8

INNHOILDSFORTEGNELSE

<i>INNLEDNING</i>	7
<i>BIBELENS KRONOLOGI OG PROFETIER SKAL BLI FORSTÅTT</i>	9
FORHOLDET MELLOM PROFETISKE FORBILDER OG MOTBILDER	13
TABERNAKLET OG PRESTEDØMMET SOM PROFETISKE FORBILDER	13
HØYTIDENE SOM PROFETISKE FORBILDER	17
<i>BEREGNINGEN AV DE 69 UKENE AV ÅR FRAM TIL JESU FØRSTE KOMME</i>	24
NØKLENE TIL Å FORSTÅ DE PROFETISKE TEKSTENE I BIBELEN	26
DE PROFETISKE TIDENE SOM ENDER VED JESU KRISTI FØRSTE KOMME	31
<i>BEREGNINGEN AV NASJONENES FASTSATTE TIDER FRAM TIL JESU ANDRE KOMME</i>	38
REFERANSEN TIL NASJONENES FASTSATTE TIDER	39
SPRÅKLIGE OG TEMATISKE PARALLELLER MELLOM LUKAS 21:24 OG DANIEL KAPITTEL 4	41
HENVISNINGEN TIL «JERUSALEM» I LUKAS 21:24	42
ORDET «JERUSALEM» MED BETYDNINGEN «GUDS RIKE»	46
JERUSALEM SKAL TRÅKKES NED	46
BEGYNNELSEN PÅ AT JERUSALEM BLIR TRÅKKET NED	47
TREET I DANIEL 4 OG JERUSALEM I LUKAS 21:24	49
BEREGNING AV NASJONENES FASTSATTE TIDER	51
<i>TIDSRAMMEN FOR JESU STORE PROFETI</i>	55
PROFETIER MED TO OPPFYLLELSER	56
UTTRYKK MED TO OPPFYLLELSER I JESU STORE PROFETI ____ Feil! Bokmerke er ikke definert.	
TIDSRAMMEN FOR JESU STORE PROFETI	60
<i>TEMAET FOR JESU STORE PROFETI: GUDS RIKE HAR KOMMET NÆR</i>	66
JESU NÆRVÆR OG DEN KOMMENDE TINGENES ORDNING	66
FORSKJELLEN MELLOM JESU NÆRVÆR (PAROUSIA) OG JESU KOMME (ERKHOMAI)	67
GUDS RIKE VAR NÆR DA JESUS VAR PÅ JORDEN	69
GUDS RIKE VIL IGJEN KOMME NÆR	70
JESU STORE PROFETI VISER AT GUDS RIKE ER KOMMET NÆR	72
<i>DISIPLENES SPØRSMÅL TIL JESUS (MATTEUS 24:3)</i>	77
BEGREPET «ENDENS TID»	79
JESU NÆRVÆR	81
HVORFOR APOSTLENE BAD OM ET TEGN	84
<i>OPPFYLLELSEN AV MATTEUS 24:4-22</i>	88
MINIATYROPPFYLLELSEN I DET FØRSTE ÅRHUNDRE	88

DEN STORE OG ENDELIGE OPPFYLLELSEN I ENDENS TID	93
FALSKE PROFETER OG HATET TIL JESU ETTERFØLGERE	93
FOLK MOT FOLK OG RIKE MOT RIKE	94
DEN VERDENSOMSPENNENDE FORKYNNELSEN AV DETTE GODE BUDSKAP OM RIKET	98
DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE	98
<i>OPPFYLLELSEN AV MATTEUS 24:29-51</i>	<i>114</i>
FENOMENER PÅ HIMMELEN	114
MENNESKESØNNENS TEGN	119
SAMLINGEN AV DE UTVALGTE	121
ILLUSTRASJONEN AV FIKENTREET	126
«DENNE GENERASJON [SKAL] SLETT IKKE FORSVINNE»	128
DEN GENERASJON SOM SLETT IKKE SKAL FORSVINNE	135
«HIMMEL OG JORD SKAL FORSVINNE»	137
DEN ENE VIL BLI TATT MED, DEN ANDRE VIL BLI LAT'T TILBAKE	145
HOLD DERE DERFOR VÅKNE, FOR DERE VET IKKE PÅ HVILKEN DAG DERES HERRE KOMMER	146
DE TO BERETNINGENE SOM HANDLER OM DEN TRO OG KLOKE SLAVE	150
<i>DET MOTBILLEDIGE JUBELÅR OG DEN FASTSATTE TID SOM ENDER VED BEGYNNELSEN AV JUBELÅRET</i>	<i>159</i>
JUBELÅRET REPRESENTERER PROFETISKE FORBILDER	161
DET FINNES EN FREMTIDIG MOTBILLEDIG SABBAT	162
JEHOVAS STORE SABBAT	164
FRIHET FRA SYND, DØD OG FORGJENGELIGHET	165
Å SAMLE ALT SAMMEN IGJEN I KRISTUS	169
GJENOPPRETTELSEN AV ALLE TING	180
BETYDNINGEN OG ANVENDELSEN AV APOKATASTASIS	182
BETYDNINGEN OG ANVENDELSEN AV ANAPSYKSIS	184
DE FASTSATTE TIDER SOM ENDER VED JUBELÅRETS BEGYNNELSE	188
KRONOLOGIEN PEKER MOT BEGYNNELSEN AV DET MOTBILLEDIGE JUBELÅRET	192
BEREGNING AV DE FASTSATTE TIDER SOM VIL ENDE VED BEGYNNELSEN AV JESU TUSENÅRIGE STYRE	196
<i>PROFETISKE TIDSPERIODER IDENTIFISERER GUDS FOLK</i>	<i>199</i>
KNUSINGEN AV DET HELLIGE FOLKETS MAK'T ETTER 3 1/2 TID	200
PERIODEN PÅ 1 260 DAGER	206
PERIODEN PÅ 1 290 DAGER	208
PERIODEN PÅ 1 335 DAGER	212
<i>AVSLUTNING</i>	<i>215</i>
<i>ETTERSKRIFT</i>	<i>217</i>

INNLEDNING

I en bønn til Gud sa Jesus: «Hellige dem ved sannheten; ditt ord er sannhet.» (Johannes 17:17) Og i en samtale med en gruppe jøder sa han: «Skriften kan ikke gjøres ugyldig.» (Johannes 10:35) Jesus trodde at bøkene i De hebraiske skrifter var inspirert av Gud.

Få mennesker i dag tror at Bibelen er Guds ord, og selv de som sier at de tror det, har noen forbehold overfor bestemte tekster. Hvis vi følger Jesu eksempel og tror på Bibelens fulle inspirasjon uten noen forbehold, betyr det at vi tror at:

Hvert ord i Bibelen er inspirert av Gud, men skrevet av hans sekretærer.

Alle nyanser og detaljer i den opprinnelige teksten er viktige.

Hver beretning i Bibelen er tatt med for et bestemt formål og har en bestemt betydning.

Denne boken analyserer kronologien og profetiene som handler om endens tid, Jesu nærvær og gjenopprettelsen av alle ting.

Hvorfor ble alle tekstene som omhandler disse tingene, tatt med i Bibelen? Vi finner et svar i Romerne 15:4:

⁴ For alt det som før ble skrevet, ble skrevet til vår opplæring, for at vi ved vår utholdenhet og ved trøsten fra Skriftene skulle ha håp.

Vi legger merke til at Paulus snakker om «*alt* det som før ble skrevet», som refererer til alle bøkene i De hebraiske skrifter. Dette betyr at aldrene til våre forfedre fra oldtiden som finnes i 1. Mosebok kapittel 5, og informasjonen i 1. Kongebok 6:1 om at Salomo begynte å bygge tempelet i det 480. året «etter at Israels sønner kom ut fra Egypt» ikke er inkludert for å tilfredsstille vår nysgjerrighet.

Paulus skrev at denne informasjonen er inkludert i De hebraiske skrifter «til vår opplæring». Og ikke bare det, men denne informasjonen, sammen med profetiene om gjenopprettelsen av alle ting, er skrevet for å gi oss håp!

Hvis vi hadde en far som vi elsket, som hadde vært borte fra oss i lang tid, og vi mottok et brev fra ham, ville vi lese brevet nøye flere ganger for å forsikre oss om at vi hadde lagt merke til alle nyansene i det han hadde skrevet. Vår himmelske Far har sendt oss et langt brev, De hellige skrifter, som inneholder kronologisk informasjon og profetier som virkelig gir oss håp. Vil vi lese denne informasjonen flere ganger og nøye studere den for å forsikre oss om at vi har forstått alle nyansene?

Dessverre har studiet av profetier og kronologi blitt grovt forsømt de siste årene. Dette er grunnen til at jeg har skrevet denne boken, for å fremheve all den informasjonen Gud har gitt oss om gjenopprettelsen av alle ting. Hvert kapittel i

boken gir oss håp, fordi det gir oss detaljer og nyanser om bestemte sider av Guds hensikt i forbindelse med gjenopprettelsen av alle ting.

Kapittelet som har vært spesielt viktig for meg, er nummer 9, om jubelårets kronologi. Det var et aha-øyeblikk for meg da jeg forsto at akkurat som det er spesifikke fastsatte tider som ender ved Jesu første komme og spesifikke fastsatte tider som ender ved hans andre komme, er det også spesifikke fastsatte tider som ender ved det motbilledlige jubelåret, som er Jesu Kristi tusenårige styre.

BIBELENS KRONOLOGI OG PROFETIER SKAL BLI FORSTÅTT

SAMMENDRAG

Denne boken omhandler flere profetier og profetiske tidsperioder i Bibelen. Det er ikke formastelig å drøfte oppfyllelsen av disse, fordi konteksten viser at de skal forstås.

Jesus viste at alle nyansene og detaljene i Bibelen opprinnelige tekst er viktige, noe som betyr at et nøye studium av denne teksten er nødvendig.

Daniel viser at hans profetier og profetiske tidsperioder var forseglet inntil endens tid. Da skulle Guds tjenere forstå dem.

Jesus ga en profeti om sitt andre komme og sitt nærvær, og han viste at hans etterfølgere skulle forstå oppfyllelsen av den. Jesus snakket også om den profetiske tidsperioden, «nasjonenes fastsatte tider», og sa at den også skulle forstås.

Den siste boken i Bibelen er «En åpenbaring fra Jesus Kristus, som Gud ga ham». Den inneholder profetier, tegn og profetiske tidsperioder, og Jesus viser at hans etterfølgere skal forstå disse.

Et sentralt punkt i boken er tidsprofetiene som ender ved den store trengsel og begynnelsen på Jesu Kristi tusenårige styre. Disse tidsprofetiene er knyttet til det jeg kaller «jubelårskronologien», som viser at jubelåret i Israel er et profetisk forbilde på Jesu Kristi tusenårige styre.

Som bakgrunn for å forstå jubelåret som profetiske forbilder, drøfter jeg i detalj i dette kapitlet de profetiske motbildene til tabernaklet, prestedømmet og ofringene, samt motbildene til påsken, pinsen og løvhyttefesten.

Jesu ord i Lukas 20:37 lærer oss hvordan vi skal se på Bibelens tekst, inkludert dens kronologi og profetier:

³⁷ Men at de døde oppstår, det har Moses vist i beretningen om tornebusken, der han kaller Herren for 'Abrahams Gud og Isaks Gud og Jakobs Gud'. ³⁸ Han er ikke en Gud for de døde, men for de levende, for alle lever for ham."

Disse ordene lærer oss flere viktige prinsipper:

Den første lærdommen: *Nyansene og detaljene i Bibelens tekst er viktige.* Skriftstedet viser at én situasjon kan lære oss noe viktig om en annen situasjon. Det viser at selv et verbs tempus kan være svært viktig. Hvis teksten Jesus refererer til, hadde brukt preteritum og sagt: "Jeg **var** Abrahams, Isaks og Jakobs Gud", ville den ikke ha vist at det ville bli en oppstandelse fra de døde. Men bruken av presens viser at det skal bli en oppstandelse.

Den andre lærdommen: *For å forstå Bibelens tekst, er det nødvendig med lærere.* Jeg er sikker på at nesten ingen lesere av 2. Mosebok 3:6, som Jesus refererer til, etter å ha lest at Jehova er Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, ville konkludere med at disse ordene viser at det vil bli en oppstandelse fra de døde. Men etter å ha lest Jesu ord, forstår vi hans argument.

Den tredje lærdommen: *Lærerne vi trenger, må ha gode kunnskaper i gresk, hebraisk og arameisk.* Grunnen til dette er at grunnlaget for Jesu argument ikke kan forstås uten kunnskap om hebraisk.

Det er ikke noe verb i setningen i 2. Mosebok 3:6 som Jesus refererer til. En setning uten verb kalles en nominalsetning og er vanlig på hebraisk. I slike setninger er hjelpeverbet «å være» underforstått, vanligvis med presens betydning. Derfor er betydningen av setningen «Jeg **er** Abrahams, Isaks og Jakobs Gud», ikke «Jeg **var** Abrahams, Isaks og Jakobs Gud».

Hvis en lærer presenterer informasjonen i det siste avsnittet for en bibelleser som ikke kan hebraisk, kan bibelleseren sjekke den mot hebraiske bibeltekster og grammatikkbøker og apper. Men han eller hun ville ikke personlig ha kunnet analysere den hebraiske teksten i det siste avsnittet.

BIBELENS KRONOLOGI OG PROFETIER SKAL BLI FORSTÅTT TIL RETT TID

De som skrev de forskjellige bøkene i De kristne greske skrifter, hadde samme syn som Jesus: at alle detaljene og nyansene i Bibelens tekst var viktige. Et eksempel er Paulus' ord i Romerne 15:4:

⁴ For **alt** det som før ble skrevet, ble skrevet til vår opplæring, for at vi ved vår utholdenhet og ved trøsten fra Skriftene skulle ha håp.

Vi legger merke til ordet *alt* med henvisning til De hellige skrifter, og ordene «til vår opplæring». Dette viser at de som ønsker å tjene Gud, skal forstå De hellige skrifter. En stor del av Bibelen består av profetier om fremtiden, inkludert ulike tidsprofetier. Disse må være inkludert i «alt det som før ble skrevet ... til vår opplæring».

DANIELS PROFETIER SKAL FORSTÅS I ENDENS TID

Daniels bok inneholder mange detaljerte profetier om fremtiden. Det siste kapitlet viser når disse profetiene skal bli forstått. Jeg siterer Daniel 12:7 (over) og Daniel 12:11, 12 (under):

⁷ Og jeg begynte å høre mannen som var kledd i lin, og som befant seg over elvens vann, idet han tok til å løfte sin høyre hånd og sin venstre hånd mot himlene og å sverge ved ham som lever til uavgrenset tid: «Det skal være *én fastsatt tid, fastsatte tider og en halv*. Og så snart knusingen av *det hellige folks* makt er fullført, skal alt dette få sin ende.»

¹¹ Og fra den tid da det stadige trekk er blitt fjernet og den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, er blitt stilt opp, skal det gå *ett tusen to hundre og nitti dager*. Lykkelig er den som fortsetter å nære forventning, og som når fram til de *ett tusen tre hundre og trettifem dagene*!

De siterte versene nevner tre spesifikke profetiske tidsperioder, som skal bli forstått til riktig tid. Jeg siterer Daniel 12:4 (over), 12:8-10 (i midten) og 11:33 (under):

⁴ Og du, Daniel, skjul ordene og forsegl boken *inntil endens tid*. Mange skal fare omkring, og den sanne kunnskap skal bli stor.»

⁸ Og jeg — jeg hørte det, men jeg kunne ikke forstå det; så jeg sa: «Min herre, hva vil være den siste del av disse ting?» ⁹ Og han sa videre: «Gå bort, Daniel, for *ordene er blitt skjult og forseglet inntil endens tid*. ¹⁰ Mange skal rense seg og gjøre seg hvite og bli lutret. Og de onde skal sannelig handle ondt, og slett ingen onde skal forstå; men *de som har innsikt, skal forstå*.

³³ Og *de som har innsikt blant folket, de skal gi forståelse til de mange*. Og de skal sannelig bli brakt til å snuble ved sverd og ved ild, ved fangenskap og ved plyndring, i noen dager.

Når det gjelder tid, sier både 12:4 og 12:9 at profetiene og de profetiske tidene skal være forseglet inntil endens tid, og da de vil bli forstått. De som skal forstå profetiene, kalles «de som har innsikt» (*maskīl*) i 12:10, og 11:33 sier at «de som har innsikt» (*maskīl*) vil lære andre. Vi kan lære flere viktige ting av Daniel, kapitlene 11 og 12.

Den første lærdommen: *Profetier og profetiske tidsperioder vil bli forstått i endens tid.* Ifølge 12:8 var Daniels spørsmål: «Hva vil være den siste del av disse ting?» Ordene «disse ting» må logisk sett referere til profetiene i kapittel 11 og 12. Men indirekte må ordene omfatte alle profetiene i Daniels bok.

Den andre lærdommen: *Profetiene og de profetiske tidsperiodene er knyttet til «det hellige folk».* Fordi det hellige folks makt vil bli knust etter tre og en halv tid, må «det hellige

folk» ifølge 12:7 være en gruppe som skiller seg fra alle andre folk og som kan identifiseres tydelig.

Den tredje lærdommen: *Bare de som har innsikt, vil forstå profetiene, og de vil lære andre.* Ikke hvem som helst kan bare lese profetiene i Bibelen og andre tekster og forstå disse tekstene. Det er nødvendig at de som studerer Bibelen, har lærere som kan forstå Bibelens opprinnelige tekst. Det er for eksempel umulig for de fleste å forstå de profetiske periodene på 3 1/2 tider, 1 290 dager og 1 335 dager. Det er logisk at de som har innsikt, som forstår Bibelens tekst og lærer andre, er en del av «det hellige folk».

JESU PROFETIER SKAL BLI FORSTÅTT

Jesu store profeti om hans gjenkomst og nærvær finnes i Matteus 24, Markus 13 og Lukas 21. Matteus og Markus presenterer bare hendelser som ville skje i fremtiden, men Lukas presenterer også en profetisk tidsperiode, og jeg siterer Lukas 21:24:

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, *inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.*

Etter at Jesus hadde presentert hendelsene som skulle skje i fremtiden, inkludert den profetiske tidsperioden, viste han at hans etterfølgere ville forstå hans store profeti. Jeg siterer Lukas 21:29-31:

²⁹ Så holdt han fram en illustrasjon for dem: «Legg merke til fikentreet og alle de andre trærne: ³⁰ Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren nær. ³¹ *Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at Guds rike er nær.*

Når Jesu etterfølgere så hendelsene i det sammensatte tegnet på hans nærvær, og oppfyllelsen av nasjonenes fastsatte tider, skulle de vite «at Guds rike er nær» (Lukas 21:31), «at han er nær ved dørene». (Matteus 24:33) Det viktige punktet i vår sammenheng er at Jesu tjenere, ifølge Jesus selv, både ville forstå oppfyllelsen av hendelsene i Jesu store profeti og oppfyllelsen av nasjonenes fastsatte tider.

Åpenbaringen har mange profetier skrevet i tegn, inkludert tidsprofetier. Jeg siterer Åpenbaringen 11:2, 3 (over), 12:6 (i midten) og 13:5-7 (under):

² Men når det gjelder forgården, som er utenfor tempelhelligdommen, så la den være og mål den ikke, for den er blitt gitt til nasjonene, og de skal trække den hellige by under fot i førtito måneder. ³ Og jeg vil la *mine to vitner profetere i ett tusen to hundre og seksti dager, kledd i sekkelerret.*»

⁶ Og kvinnen flyktet ut i ødemarken, hvor hun har et sted som er gjort i stand av Gud, for at de skulle gi henne føde der i *ett tusen to hundre og seksti dager.*

⁵ Og det ble gitt det en munn som talte store ting og bespottelser, og det ble gitt det myndighet til å virke i *førtito måneder.* ⁶ Og det åpnet sin munn med bespottelser mot Gud, for å spotte hans navn og hans bolig, ja dem som bor i himmelen. ⁷ Og det ble gitt

det å føre krig mot de hellige og seire over dem, og det ble gitt det myndighet over hver stamme og hvert folk og hvert tungemål og hver nasjon.

Vi tilskriver Apostelen Johannes Åpenbaringen fordi han var den som skrev boken. Men Åpenbaringen 1:1 setter situasjonen i riktig perspektiv:

¹ *En åpenbaring ved Jesus Kristus*, som Gud gav ham *for å vise* (*deiknymi*) sine slaver de ting som snart skal skje. Og han sendte ut sin engel og framstilte det i tegn gjennom ham for sin slave Johannes.

Boken er Jesu Kristi åpenbaring som Johannes skrev ned. Det norske verbet «å vise» er oversatt fra det greske ordet *deiknymi*, som betyr «vise, peke ut; avsløre, forklare; bevise». Dette betyr at de som Jesus kaller «sine slaver» skulle forstå de profetiske symbolene i Åpenbaringen.

FORHOLDET MELLOM PROFETISKE FORBILDER OG MOTBILDER

Når vi prøver å forstå profetiske symboler, kan vi bli fristet til å bruke fantasien og tolke dem slik vi tror de betyr. På grunn av dette finnes det mange forskjellige konkurrerende tolkninger av de samme bibeltekstene. For å få innsikt i situasjonen fra Guds perspektiv, må vi nøye undersøke hvordan de inspirerte forfatterne av De kristne greske skrifter behandlet de profetiske symbolene som finnes i De hebraiske skrifter.

Et sentralt punkt i denne boken er tidsprofetiene som ender ved den store trengsel og begynnelsen på Jesu Kristi tusenårige styre. Disse tidsprofetiene er knyttet til det jeg kaller «*jubelårskronologien*», som forutsetter at jubelåret i Israel er et profetisk forbilde på Jesu Kristi tusenårige styre.

Som bakgrunn for å forstå det som foregikk i jubelåret som profetiske forbilder, skal jeg nå drøfte i detalj de profetiske motbildene til tabernaklet, prestedømmet og ofringene, samt de profetiske motbildene til påsken, pinsen og løvhyttefesten. Ved å forstå hvordan de nevnte delene av Moseloven var forbilder på større ting, vil det være lettere å forstå hvordan det som foregikk i jubelåret, også var forbilder på større ting.

TABERNAKLET OG PRESTEDØMMET SOM PROFETISKE FORBILDER

DETTE ER PROFETISKE FORBILDER PÅ JESU GJENLØSNINGSOFFER OG VEIEN TIL HIMMELEN FOR DE SALVEDE JESU ETTERFØLGERE

Det primære spørsmålet vi må undersøke, er om hver av de grunnleggende delene av et profetisk forbilde refererer til et konkret motbilde, eller om vi skal forstå et profetisk forbilde på samme måte som vi forstår en illustrasjon. En illustrasjon består av flere grunnleggende deler. Men disse har ikke en konkret betydning i seg selv; de er der for å holde illustrasjonen samlet som en helhet. Sammen illustrerer disse

grunnleggende delene et viktig prinsipp eller en fremgangsmåte som leserne bør huske på eller følge.

Ordene i Hebreerne 8:5 viser hvordan de forskjellige delene av et profetisk forbilde har konkrete motbilder:

⁵ men disse yter hellig tjeneste som *en forbilledlig framstilling* (*hypodeigma*) og *en skygge* (*hypodeigma*) av *de himmelske ting*; liksom Moses fikk guddommelig befaling om da han skulle til å fullføre teltet: For han sier: «*Se til at du lager alle ting etter deres mønster, det som ble vist deg på fjellet.*»

Disse ordene viser at tabernaklet var en forbilledlig fremstilling av himmelske ting. Ble ordene «en forbilledlig fremstilling» brukt som en illustrasjon? Ble de bare brukt for å vise det prinsippet at vi som lever på jorden, må tilbe Jehova i hans tabernakel, akkurat som hans himmelske sønner tilber ham i himmelen? Eller skulle eksistensen av tabernaklet, hvor prestene ofret til Jehova hver dag, *minne* oss om at vi også skulle tilbe Jehova privat i våre hjem?

Tabernaklet fungerte ikke som en generell påminnelse til israelittene eller til oss. Tabernaklet måtte bygges nøyaktig i henhold til mønsteret som Moses ble vist da han snakket med Jehovas engel på fjellet. Dette betyr at hver av de grunnleggende delene av tabernaklet hadde en konkret motbilledlig betydning. Jeg skal nå gi noen eksempler:

Prestene utførte sin tjeneste i Det hellige i tabernaklet. Men ypperstepresten gikk inn i Det aller helligste én gang i året, på soningsdagen. Hva er motbildene? Vi leser Hebreerne 9:11, 12, 24:

¹¹ Men da Kristus kom som øversteprest for de gode ting som er blitt tilveiebrakt, gjennom det større og mer fullkomne telt, som ikke er gjort med hender, det vil si, som ikke er av denne skapning, ¹² gikk han, nei ikke med blodet av geiter og av unge okser, *men med sitt eget blod*, gang for alle inn *på det hellige sted* og oppnådde en evig utfrielse for oss.

²⁴ For Kristus gikk ikke inn *på et hellig sted* som er gjort med hender, og som er et avbilde (*antitypos*) av virkeligheten (*alethinos*), men inn i selve himmelen, for nå å tre fram for Guds person.

Sitatet viser at Det aller helligste i tabernaklet var et forbilde på himmelen. I Hebreerne 10:19-22 er det en ytterligere identifikasjon:

¹⁹ Derfor, brødre, ettersom vi ved Jesu blod har frimodighet når det gjelder *veien inn til det hellige sted*, ²⁰ den som han har innviet for oss som en ny og levende vei *gjennom forhenget, det vil si hans kjød*, ²¹ og ettersom vi har en stor prest over Guds hus, ²² la oss da tre fram med sanne hjerter i troens fulle visshet, idet vi har fått våre hjerter stenket og derved rensset fra en ond samvittighet og fått våre legemer badet med rent vann.

Hvordan kunne forhenget mellom Det hellige og Det aller helligste forestille Jesu legeme? Første Korinter 15:50 sier at «kjøtt og blod kan ikke arve Guds rike». Jesu kjødelige legeme hindret ham i å stige opp til himmelen. Men Hebreerne 10:10 sier:

¹⁰ Ved den nevnte «vilje» er vi blitt helliget ved at Jesu Kristi legeme ble ofret én gang for alle.

Jesus som yppersteprest kunne ikke gå inn i Det aller helligste, som er himmelen, med sitt kjødelige legeme, akkurat som forhenget hindret ypperstepresten i å gå inn i Det aller helligste. Da Jesus ofret sitt legeme, ble forhenget, som symboliserte hans legeme, tatt bort. Jesus ble oppreist som en ånd, ifølge 1. Korinter 15:45. Og nå kunne han komme inn i himmelen.

I Israel tjente prestene i tabernaklet og ofret til Jehova. Hvem var prestenes motbilde? Paulus bruker pronomenene «vi» og «oss» i Hebreerne kapittel 10, og vers 22 taler om «våre legemer badet med rent vann». Dette var et krav til prestene før de gikk inn i Det hellige, og det viste at hebreerne og Paulus var prestenes motbilder. Men hvem refererer ordet «vi» til? Vi leser Hebreerne 3:1:

¹ Derfor, hellige brødre, som har del i det himmelske kall, tenk på den apostel og oversteprest som vi bekjenner — Jesus.

De som er nevnt i dette verset, er både Jesu barn og brødre, slik 2:11-13 sier. De ser på Jesus som sin yppersteprest, og det at de har det «himmelske kall», identifiserer dem som prester. For å vise dette, siterer jeg igjen Hebreerne 10:19, 20:

¹⁹ Derfor, brødre, ettersom vi ved Jesu blod har frimodighet når det gjelder veien inn til det hellige sted, ²¹ den som han har innviet for oss som en ny og levende vei *gjennom forhenget, det vil si hans kjød,*

Prestene kunne gå inn i Det hellige, men ikke inn i Det aller helligste. Men på grunn av den nye situasjonen med gjenløsningsofferet, peker Paulus på en utvidelse av forbildet, noe som ble antydnet av det som skjedde da Jesus døde. Vi leser Matteus 27:51:

⁵¹ Og se, forhenget i helligdommen ble flerret i to, fra øverst til nederst, og jorden skalv, og klippene revnet.

Forhenget hadde hindret prestene i Israel, som gikk inn i Det hellige, i å gå inn i Det aller helligste. Men nå ble dette forhenget, symbolisert ved Jesu legeme, revet i to. Hebreerne 10:20, som er sitert ovenfor, viser at i motsetning til det som skjedde i Israel, kunne underprestene med et himmelsk håp, på grunn av gjenløsningsofferet, gå inn i «helligdommen», som er Det aller helligste, som symboliserer himmelen. Kravet var at hver enkelt av underprestene også skulle ofre sitt legeme, akkurat som Jesus gjorde.

Ypperstepresten gikk inn i Det aller helligste med blod på soningsdagen hvert år. Dette var et bilde på Jesus Kristus som gikk inn i himmelen med verdien av sitt blod, slik vi leser i Hebreerne 9:24-26:

²⁴ For Kristus gikk ikke inn på et hellig sted som er gjort med hender, og som er et avbilde (*antitypos*) av virkeligheten (*alethinos*), *men inn i selve himmelen, for nå å tre fram for Guds person for oss.* ²⁵ Det var heller ikke for at han skulle ofre seg selv ofte, slik som jo overstepresten går inn på det hellige sted år etter år med blod som ikke er hans eget. ²⁶ Ellers ville han ha måttet lide ofte fra verdens grunnleggelse. Men nå har han gitt seg til kjenne én gang for alle ved avslutningen på tingenes ordninger for å ta synden bort ved å ofre seg selv.

Yppersteprestens handling på soningsdagen var et forbilde på at Jesus skulle dø en offerdød, at han skulle oppstå og at han skulle stige opp til himmelen for å presentere sitt verdien av sitt ofrede blod for Jehova.

Ypperstepresten ofret imidlertid to dyr, en okse og en bukk, som også har en profetisk forbilledlig betydning. Vi leser i 3. Mosebok 16:11-16:

¹¹ Og *Aron skal frambære syndofferoksen, som er for ham selv, og gjøre soning for seg og sitt hus*; og han skal slakte syndofferoksen, som er for ham selv. ¹² Og han skal ta fyrfatet fullt av brennende kull fra alteret framfor Jehova, og begge sine hule hender fulle av finstøtt velluktende røkelse, og han skal bringe det innenfor forhenget. ¹³ Han skal også legge røkelsen på ilden framfor Jehova, og røkelsesskyen skal bre seg over Arkens lokk, som er på Vitnesbyrdet, for at han ikke skal dø. ¹⁴ Og han skal ta noe av oksens blod og stenke det med sin finger foran lokket, på østsiden, og han skal stenke noe av blodet med sin finger sju ganger foran lokket.

¹⁵ Og *han skal slakte syndofferbukken, som er for folket, og han skal bringe dens blod innenfor forhenget og gjøre det samme med dens blod som han gjorde med oksens blod; og han skal stenke det mot lokket og foran lokket.* ¹⁶ Og han skal gjøre soning for det hellige sted i forbindelse med Israels sønners urenheter og i forbindelse med deres opprør i alle deres synder; og slik skal han gjøre det for møteteltet, som står hos dem midt iblant deres urenheter.

De hellige skrifter viser at gjenløsningsofferet vil bli brukt for to forskjellige grupper. Blodet fra oxen som sonet for ypperstepresten og hans familie, var et forbilde på anvendelsen av gjenløsningsofferet for de åndelige prestene, de 144 000 med det himmelske kall. Og bukkens blod for Israels folk var et forbilde på anvendelsen av gjenløsningsofferet for dem som skal leve i det jordiske paradiset.

Tabell 1.1 Tabernaklets, prestenes og ofrenes motbilder

PROFETISK FORBILDE	MOTBILDE
Ypperstepresten.	Jesus Kristus.
Prestene.	Salvede kristne med det himmelske kall.
Det aller helligste (det hellige stedet).	Himmelen.
Det hellige.	De salvede kristnes situasjon på jorden.
Forhenget mellom Det hellige og Det aller helligste.	Jesu legeme.
Ofringen i templet.	Ofringen av Jesu legeme og blod.
Ypperstepresten gikk inn i Det aller helligste med blod på soningsdagen.	Jesu offerdød og presentasjonen av verdien av hans blod for Jehova i himmelen.
Oksens blod.	Gjenløsningsofferet som gjelder for dem som har det himmelske kall.
Bukkens blod.	Gjenløsningsofferet som gjelder for dem med det jordiske håp.

Av drøftelsen ovenfor forstår vi at de grunnleggende delene av et profetisk forbilde har konkrete motbilder i virkeligheten. Dette betyr at profetiske forbilder ikke ligner på illustrasjoner der vi bare lærer ett eller flere grunnleggende prinsipper eller fremgangsmåter.

Når vi studerer profetiske forbilder, kan ikke bare spørre hva hele det profetiske forbildet *minner oss om*. Men vi må finne den motbilledlige oppfyllelsen av hver del av det profetiske forbildet.

HØYTIDENE SOM PROFETISKE FORBILDER

DE TRE HØYTIDENE BLE FEIRET FOR Å TAKKE GUD FOR INNHØSTINGEN AV DE FORSKJELLIGE AVLINGENE. DE VAR PROFETISKE FORBILDER PÅ HVORDAN GRUPPER AV MENNESKER BLIR HØSTET FOR EVIG FRELSE

Når det gjelder profetiske forbilder, leser vi i Hebreerne 10:1:

¹ For ettersom Loven har en skygge av de kommende goder, men ikke tingenes virkelige skikkelse, kan mennesker aldri med de samme ofre som de stadig frambærer år etter år, gjøre dem som trer fram med dem, fullkomne.

Disse ordene viser at store deler av loven er profetiske forbilder hvis motbilder finnes i endens tid. Jeg skal nå drøfte motbildene til høytidene i Israel.

Tre ganger i året måtte de friske, seremonielt rene, israelittiske mennene dra til Jerusalem for å delta i feiringen av høytidene. Paulus viser at disse høytidene, så vel som sabbatene, var profetiske forbilder. Jeg siterer Kolosserne 2:16, 17:

¹⁶ derfor ingen dømme dere angående spising og drikking eller med hensyn til en høytid eller en nymånefest eller en sabbat; ¹⁷ for disse ting er en skygge av de ting som skulle komme, men virkeligheten hører KRISTUS til.

Paulus sier at overholdelsen av de tre høytidene var «en skygge» (profetiske forbilder), og at det som kastet skyggen (det virkelige) ville komme med Kristus.

Høytidene ble feiret for å takke Gud for ulike avlingene og for å minnes viktige hendelser i nasjonens historie.

Påskan markerte begynnelsen på vårens bygghøst, og den minnet om utvandringen fra Egypt og friheten fra slaveriet der.

Ukenes høytid eller pinsen markerte innhøstingen av det første modne kornet av hveten (2. Mosebok 23:16), og den minnet om lovens overlevering på Sinai-fjellet.

Løvhyttefesten markerte den siste innhøstingen av frukt og korn om høsten. Den minnet om de 40 årene de vandret i ørkenen, da de bare hadde telt å bo i.

De forskjellige rommene i tabernaklet og ofringene var profetiske forbilder på Jesu gjenløsningsoffer og veien til himmelen for de 144 000 salvede kristne som skal regjere sammen med Jesus i det himmelske rike. De tre høytidene var profetiske forbilder på innhøstingen av mennesker til frelse, uttrykt gjennom ofringene av tre forskjellige *førstegrøder*. Påskan var et forbilde på Jesus Kristus og gjeløsningsofferet, pinsen var et forbilde på de salvede kristne med et himmelsk håp

som blir samlet inn, og løvhyttefesten var et forbilde på innhøstningen av den store skare med et jordisk håp.

FEIRINGEN AV DEN MOTBILLEDLIGE PÅSKEN

Påskan den 14. Nisan var en minnedag for israelittenes befrielse fra Egypt og for at Jehova «gikk forbi» deres førstefødte da han drepte Egypts førstefødte. Påskelammet ble stekt helt over ild og spist i løpet av natten med usyret brød og bitre urter. Paulus omtaler påskelammets motbilde i 1. Korinter 5:6-8:

⁶ Det som ligger til grunn for at dere roser dere, er ikke bra. Vet dere ikke at en liten surdeig syrer hele deigen? ⁷ Rens ut den gamle surdeigen, for at dere kan være en ny deig, liksom dere er usyret. For *vårt påskeoffer, Kristus, er jo blitt slaktet.* ⁸ *La oss derfor holde høytid,* ikke med gammel surdeig, heller ikke med ondskaps og ugudelighets surdeig, men med oppriktighets og sannhets usyrede brød.

Paulus' ord i vers 7 viser at Jesus Kristus var det motbilledlige påskelammet. Når Paulus sier: «La oss derfor holde høytid», viser han at det finnes en motbilledlig feiring av påskan. Påskan ble etterfulgt av sju dager med de usyrede brøds høytid, og i løpet av disse dagene var det forbudt å ha surdeig i israelittenes hjem. Surdeig er et symbol på synd, og som Paulus viser, betyr det å feire den motbilledlige påskan å unngå surdeig av ondskap og ugudelighet, som er beskrevet i detalj i 1. Korinter 5:9-11.

Ved den første påskan i Egypt ble israelittene befalt å ta blodet fra det ofrede lammet og smøre det på de to dørstolpene og på toppen av dørstolpene i sine hus. De førstefødte i husene der det var blod, ble ikke drept da de andre førstefødte ble drept. Dette er et profetisk forbilde av Jesu blod som frelser de salvede kristne, som vi ser i Efeserbrevet 1:7 (over) og Hebreerbrevet 12:22, 23 (under):

⁷ Ved hjelp av ham har vi *utfrielsen ved en løsepenge ved dennes blod*, ja tilgivelsen for våre overtredelser, i samsvar med hans ufortjente godhets rikdom.

²² Men dere har nærmet dere et Sions fjell og en by som tilhører den levende Gud, det himmelske Jerusalem, og myriader av engler, ²³ i allmenn forsamling, og *menigheten av de førstefødte, de som er blitt innskrevet i himlene*, og Gud, alles Dommer, og det åndelige liv til rettferdige som er blitt gjort fullkomne.

Det er umulig å bruke ordet «førstefødt» i uttrykket «*menigheten av de førstefødtes*» på en annen gruppe enn de førstefødte i Egypt, som ble reddet av påskelammets blod, som var forbilder på de salvede kristne med et himmelsk håp, slik vers 23 viser. De som har nærmet seg det himmelske Jerusalem, er blitt gjenløst ved Jesu Kristi blod.

Det er også et profetisk forbilde som peker på Jesus ved de usyrede brøds høytid, som varte i sju dager etter påskan. Jeg siterer 3. Mosebok 23:9-13:

⁹ Jehova fortsatte å tale til Moses, idet han sa: ¹⁰ «Tal til Israels sønner, og du skal si til dem: 'Når dere med tiden kommer inn i det landet som jeg gir dere, og dere har høstet dets avling, da skal dere bringe *et kornband av førstegrøden* av DERES avling til presten. ¹¹ Og han skal svinge kornbandet fram og tilbake framfor Jehova for å oppnå godkjennelse for

dere. Dagen rett etter sabbaten skal presten svinge det fram og tilbake.¹² Og på den dagen da dere lar kornbandet bli svingt fram og tilbake, skal dere frambære en lytefri ung vær, i dens første år, til et brennoffer til Jehova;¹³ og som dens kornoffer to tiendedels efa fint mel fuktet med olje, som et ildoffer til Jehova, en formildende duft; og som dens drikkoffer en fjerdedels hin vin.

I motsetning til de to brødene som ble ofret som førstegrøde av hveten under pinsen, og som inneholdt surdeig, ble det ikke ofret surdeig sammen med kornbåndet av bygg som ble ofret som *førstegrøde* den 16. Nisan under de usyrede brøds høytid. Grunnen var at dette offeret av førstegrøden av bygg var et profetisk forbilde på Jesus Kristus, som ikke hadde synd (surdeig), mens de to brødene av hvete laget av surdeig som ble ofret under pinsen, var et profetisk forbilde på de 144 000 salvede kristne som hadde synd (surdeig).

Paulus' ord i 1. Korinter 15:20 er:

²⁰ Men nå er Kristus blitt oppreist fra de døde, *førstegrøden* av dem som har sovnet inn i døden.

I Kolosserne 1:18 omtaler Paulus Jesus som «*den førstefødte* av de døde», noe som betyr at han var den første som mottok en oppstandelse som førte til evig liv. Men i 1. Korinter 15:20 omtales han som «*førstegrøde*», som må henvise tilbake til høytidene i Israel, spesielt til påsken og usyrede brøds høytid. Jesus var et motbilde til kornbåndet som var *førstegrøden* av bygghøsten, og som ble ofret i de usyrede brøds høytid. I overensstemmelse med dette ble Jesus Kristus oppreist fra de døde søndag den 16. Nisan i år 33 evt., samme dag som presten ofret kornbåndet av bygg til Jehova.

FEIRINGEN AV DEN MOTBILLEDLIGE PINSEN

Pinsen eller ukenes høytid ble feiret 50 dager etter påsken, som avsluttet bygghøsten, og den markerte begynnelsen av hvetehøsten. Lovene om pinsen finnes i 2. Mosebok 23:16, 17 (over) og 3. Mosebok 23:15-17 (under):

¹⁶ Du skal holde høstfesten for de første modne fruktene av ditt arbeid, av det du sår på marken, og innhøstingsfesten ved årets slutt, når du samler inn fra marken frukten av ditt arbeid. ¹⁷ Du skal holde høstfesten for de første modne fruktene av ditt arbeid, for det du sår på marken, og innhøstingsfesten ved årets slutt, når du samler inn fra marken frukten av ditt arbeid. i året skal alle menn hos deg tre fram for den sanne Herres, Jehovas, ansikt.

Og dere skal telle sju sabbater fram fra dagen etter sabbaten, fra den dagen dere kommer med svingeofferkornbandet. Det skal være hele uker. ¹⁶ Til dagen etter den sjuende sabbaten skal dere telle, femti dager, og dere skal frambære et nytt kornoffer for Jehova.¹⁷ Fra DERES bosteder *skal dere komme med to brød som et svingeoffer*. Av to tiendedels efa fint mel skal de være. De skal bakes syret, som den første modne grøde for Jehova.

Det profetiske forbildet var at to brød laget av fint mel og surdeig, som førstegrøden av hvetehøsten, skulle presenteres som et svingoffer til Jehova. De to brødene ble bakt med surdeig, som er et symbol på synd. Motbildet til disse to brødene er de 144 000 salvede kristne som er tatt fra den syndige menneskeheten for å bli Guds adopterte sønner med et himmelsk håp.

Jeg siterer Jakob 1:18 (over) og Åpenbaringen 14:1, 4 (under), som bekrefter denne anvendelsen:

¹⁸ Fordi han ville det, frambrakte han oss ved sannhets ord, for at vi skulle være *en* (*tis*) *førstegrøde av* hans skapninger («a kind of firstfruits» NWT84).

Jeg siterer Åpenbaringen 14:1, 4:

¹ Og jeg så, og se, Lammet stod på Sions fjell, og sammen med det hundre og førtifire tusen, som hadde dets navn og dets Fars navn skrevet på sine panner... ⁴ Disse er de som ikke har besmittet seg med kvinner; ja, de er jomfruer. Disse er de som fortsetter å følge Lammet uansett hvor det går. *Disse er blitt kjøpt fra menneskene som en førstegrøde for Gud og for Lammet.*

Ordet «førstegrøde» har bare betydning i forbindelse med de tre høytidene i Israel. Vi har allerede sett at Jesus var den motbilledlige førstegrøden av den førstegrøden som ble ofret under de usyrede brøds høytid. Derfor vil de 144 000 salvede kristne naturlig være motbilder til de to brødene som ble ofret med surdeig som en førstegrøde av hvetehesten under ukenes høytid.

Det er en liten detalj i Jakobs brev 1:18 som er forenlig med det synspunkt at Jesus er den motbilledlige førstegrøden av bygget som ble ofret i påsken, mens de salvede kristne er den motbilledlige førstegrøden av hveten som ble ofret under ukenes høytid. Det er det greske pronomenet *tis* som følger etter substantivet *aparkhē* («førstegrøde»). Pronomenet *tis* betyr «noe, noen» eller «visse». Dette pronomenet viser at de salvede kristne som Jakob refererer til i brevet sitt, ikke er motbilder til de forskjellige slags førstegrøder som ble ofret ved høytidene. Men de er motbildet til «en viss førstegrøde» (a kind of firstfruits NWT84) blant andre førstegrøder.

Det er passende at første gang syndige mennesker ble salvet med hellig ånd for å bli arvinger til det himmelske riket, var *på pinsedagen* i år 33 evt., samme år som Jesus døde og ga sitt liv som et gjeløsningsoffer.

FEIRINGEN AV DEN MOTBILLEDLIGE LØVHYTTEFESTEN

Løvhyttefesten, eller innsamlingshøytiden, markerte den siste høstingen av frukt og korn om høsten. Jeg siterer 2. Mosebok 23:16, 17 (over), 34:22 (i midten) og 5. Mosebok 16:13-15 (under):

¹⁶ Dessuten høytiden for innhøstningen av de første modne frukter av ditt strev, av det du sår på marken; og innsamlingshøytiden ved utgangen av året, når du samler inn frukten av ditt strev fra marken. ¹⁷ Tre ganger i året skal alle menn hos deg tre fram for den sanne Herres, Jehovas, ansikt.

²² Og du skal holde din ukehøytid med *den første modne grøde av hvetehesten, og innsamlingshøytiden ved årsskiftet.*

¹³ Løvhyttehøytiden skal du feire i sju dager *når du samler inn fra din treskeplass og din olje- og vinpresse.* ¹⁴ Og du skal glede deg på din høytid, du og din sønn og din datter og din slave og din slavekvinne og levitten og den fastboende utlendingen og den farløse gutten og enken, som er innenfor dine porter. ¹⁵ I sju dager skal du holde høytid for Jehova

din Gud på det stedet som Jehova utvelger, for Jehova din Gud skal velsigne deg i all din grøde og i alt det din hånd gjør, og du skal ikke annet enn glede deg.

Andre Mosebok 34:22 nevner “*den første modne grøde av hvetehøsten*”, og 5. Mosebok 16:13 nevner det “*du samler inn fra din treskeplass og din olje- og vinpresse*”. Førstegrøden av korn, olje og vin ble ofret i løpet av de sju dagene høytiden varte, sammen med 70 okser og andre dyr.

Det er én beretning i De kristne greske skrifter som er et motbilde til løvhyttetfesten. Jeg siterer 3. Mosebok 23:33, 34, 39, 40 (over) og Åpenbaringen 7:9, 10, 13-17 (under):

³³ Og Jehova fortsatte å tale til Moses, idet han sa: ³⁴ «Tal til Israels sønner og si: 'På den femtende dagen i denne sjuende måneden er det *løvhyttehøytid* (*sukkā*, gresk: *skēnē*) for Jehova i sju dager.

³⁹ Men på den femtende dagen i den sjuende måneden, når dere har samlet inn landets grøde, skal dere feire Jehovas høytid i sju dager. På den første dagen er det fullstendig hvile, og på den åttende dagen er det fullstendig hvile. ⁴⁰ Og på den første dagen *skal dere ta dere frukt av prektige trær, blad av palmetrær* (*foiniks*) *og grener av trær med tette grener og elvedalens popler, og dere skal glede dere framfor Jehova DERES Gud i sju dager.*

⁹ Etter dette så jeg, og se, en stor skare, som ingen kunne telle, av alle nasjoner og stammer og folk og tungemål, som stod foran tronen og foran Lammet, kledd i hvite lange kjortler; og *det var palmegrener i deres hender.* ¹⁰ *Og de fortsetter å rope med høy røst og si: «Frelsen skylder vi vår Gud, som sitter på tronen, og Lammet.»*

¹³ Og dette fikk en av de eldste til å si til meg: «Disse som er kledd i de hvite lange kjortlene, hvem er de, og hvor er de kommet fra?» ¹⁴ Og straks sa jeg til ham: «Min herre, du vet det.» Og han sa til meg: «Disse er de som kommer ut av den store trengsel, og de har vasket sine lange kjortler og gjort dem hvite i Lammets blod. ¹⁵ Derfor er de foran Guds trone; og de yter ham hellig tjeneste dag og natt i hans tempel; og *han som sitter på tronen, skal slå opp sitt telt* (*skēnoō*) *over dem.* ¹⁶ De skal ikke sulte mer eller tørste mer, heller ikke skal solen steke dem, eller noen brennende hete, ¹⁷ for Lammet, som er i tronens midte, skal være hyrde for dem og lede dem til kilder med livets vann. Og Gud skal tørke bort hver tåre fra deres øyne.»

Det vi ser i Åpenbaringen 7:9-17, er en stor skare uten tall som feirer den motbilledlige løvhyttetfesten. Det er tre paralleller:

Den første parallellen: Den store skare har palmegrener i hendene, og det samme gjaldt for dem som feiret løvhyttetfesten. Det greske ordet for palmegren er *foiniks*, og dette ordet brukes både i Åpenbaringen 7:9 og i Septuaginta-oversettelsen av 3. Mosebok 23:40.

Den andre parallellen: Den siste avlingen var nå høstet, og hele folket skulle glede seg over den maten Jehova hadde gitt dem for å holde dem i live. «Dere skal glede dere fremfor Jehova deres Gud». (3. Mosebok 23:40) Den store skare gleder seg også: Med høy røst tilskriver de Jehova og Lammet frelsen. (Åpenbaringen 7:10)

Den tredje parallellen: Grunnen til at de skulle bo i løvhytter i sju dager, var at folket skulle minnes hvordan Jehova holdt dem i live under deres 40-årige vandring

i ørkenen. Løvhyttene symboliserte Jehovas beskyttelse. I Åpenbaringen 7:15 står det at «han som sitter på tronen, skal bre ut sitt telt/hytte (*skēnoō*) over dem».

3. Mosebok 23:33 (Septuaginta) bruker det greske ordet *skēnē* (hytte, telt), og Åpenbaringen 7:15 bruker det tilsvarende verbet *skēnoō* («å sette opp en hytte eller et telb»). Da israelittene feiret løvhyttefesten, laget de løvhytter som minnet dem om Jehovas beskyttelse i løpet av de 40 årene de var i ørkenen. Løftet i Åpenbaringen 7:15 er at Jehova vil reise løvhytter for den store skare, som et middel til å beskytte dem.

Det kan ikke være noen tvil om at den store skare er fremstilt som de som feirer den motbilledlige løvhyttefesten. Dette ser vi av de tre parallellene som er omtalt ovenfor, og av det faktum at de greske ordene for «palmeblader» i 3. Mosebok 23:33 (Septuaginta) og Åpenbaringen 7:9 er like; og det samme gjelder for «hytte» eller «telb» i 3. Mosebok 23:33 og Åpenbaringen 7:15.

På grunnlag av punktene ovenfor må vi trekke den slutning at akkurat som Jesus og hans offer var påskens motbilder, og innhøstingen av gruppen på 144 000 som skal regjere med Jesus i det himmelske riket, er pinsens motbilde, er innhøstingen av medlemmene av den store skare i Åpenbaringen 7 løvhyttefestens motbilde.

Vi kan støtte denne konklusjonen fra en annen vinkel. Ofringen av førstegrøden av korn, olje og vin, sammen med dyr gjennom hele løvhyttefesten er beskrevet i 4. Mosebok 29:12-34. Ofringen av oksene viser at de ulike sidene ved løvhyttefesten er profetiske symboler med motbilder, knyttet til endens tid.

Teksten har følgende beskrivelse av ofringene av oksene i løpet av de sju dagene løvhyttefesten varte, med reduksjon på én okse hver dag:

- Første dag: 13 okser
- Andre dag: 12 okser
- Tredje dag: 11 okser
- Fjerde dag: 10 okser
- Femte dag: 9 okser
- Sjette dag: 8 okser
- Syvende dag: 7 okser
- Totalt: 70 okser over syv dager (pluss en siste okse på den åttende dagen).

Tallet 70 representerer 7 ganger 10, og disse tallene symboliserer himmelsk og jordisk fullkommenhet i Bibelen. Fordi beretningen om den motbilledlige løvhyttefesten beskriver hvordan Gud vil bygge løvhyttene, og hvordan den store skare vil overleve den store trengsel med muligheten for evig frelse, er det én situasjon som viser betydningen av tallet 70, nemlig 1. Mosebok 10:1-29. Jeg siterer 1. Mosebok 10:32:

³² Dette var Noahs sønners slekter etter deres avstamning, etter deres nasjoner, og fra dem ble nasjonene spredt omkring på jorden etter vannflommen.

Noah hadde de tre sønnene Sem, Kam og Jafet, og følgende antall familier og nasjoner nedstammet fra hver av dem:

- Jafets linje: 14 etterkommere
- Kams linje: 30 etterkommere
- Sems linje: 26 etterkommere
- Totalt: 70 etterkommere

Når vi legger sammen etterkommerne til hver av Noahs sønner, finner vi at 70 familier eller nasjoner nedstammer fra ham. Alle mennesker som lever på jorden i dag, nedstammer fra disse 70 familiene.

Det er naturlig å tenke at de 70 oksene som ble ofret under løvhyttefesten, er et forbilde på alle Noahs etterkommere som stammer fra de nevnte 70 familiene. Når Jehova «skal bre ut sitt telt (hytte) over dem» (Åpenbaringen 7:15) som feirer den motbilledlige løvhyttefesten, så er alle mennesker som stammer fra de 70 familiene, motbildet til de 70 oksene. Denne konklusjonen støttes av ordene i Åpenbaringen 7:9 om at den store skare kommer fra «alle nasjoner og stammer og folk og tungemål» som kom fra de 70 familiene.

Tabell 1.2 Høytidenes forbilder og motbilder

PROFETISK FORBILDE	MOTBILDE
Påskelammet.	Jesus Kristus.
Kornbåndet uten surdeig av førstegrøden av bygghøsten i påsken.	Jesus Kristus.
De to brødene med surdeig av førstegrøden av hvete høsten i pinsen	Innhøstingen av de 144 000 salvede etterfølgere av Jesus med det himmelske håp.
Førstegrøden av korn, vin og olje ofret under løvhyttefesten.	Innhøstingen av den store skare som skal overleve den store trengsel.
De 70 oksene som ble ofret under løvhyttefesten	Innhøstingen av den store skare fra alle nasjoner, stammer, folk og tungemål med håp om å leve for evig i det jordiske paradiset.

Dette kapittelet har behandlet en del spørsmål som utgjør en bakgrunn for kapitlene som omhandler kronologi og profetier. Det neste kapitlet omhandler kronologi.

KAPITTEL TO

BEREGNINGEN AV DE 69 UKENE AV ÅR FRAM TIL JESU FØRSTE KOMME

SAMMENDRAG

For å forstå de profetiske uttrykkene i Bibelen, må vi ha de riktige nøklene. Ti forskjellige nøkler som er nødvendige for å forstå og profetiene og profetisk tid, blir drøftet.

En viktig side ved boken er presentasjonen av de spesifikke profetiske tider som ender ved Jesu første komme, som ender ved hans andre komme, og som ender ved hans komme som dommer i den store trengsel.

Dette kapitlet handler om profetien i Daniel 9:24-27 om de 69 ukene av år som jøder i det første århundre brukte for å beregne tidspunktet for Messias' komme.

De 69 ukene begynte da ordet gikk ut om å gjenreise og bygge Jerusalem. Dette refererer til det 20. år av Artaxerxes Is regjering, og den universelle oppfatningen er at dette er 445 fvt. På grunnlag av astronomiske kileskrift-tavler og annet historisk materiale konkluderer jeg med at Artaxerxes Is 20. år er 455 fvt., og at de 69 ukene av år da Messias skulle komme, ender i 29 evt.

Beregningen av de 69 ukene der én dag representerer ett år, er et mønster for beregningen av nasjonenes fastsatte tider som ender i 1914 evt.

I de siste 150 år har Bibelstudentene og Jehovas vitner trodd at i 1914 evt. endte nasjonenes fastsatte tider, Guds rike ble etablert i himmelen og Jesu nærvær og endens tid begynte. I dag har det gått 112 år siden 1914, og den gamle tingenes

ordning står fortsatt. Er det på tide å gi slipp på troen på 1914 som et profetisk år? Mitt svar er et klart nei! I de følgende kapitlene skal jeg vise de bibelske grunnene som viser den store betydningen av året 1914. Profetien om de 69 ukene, som jeg skal drøfte i dette kapitlet, gir et mønster for kronologien som fører fram til 1914.

Bibelen inneholder to forskjellige typer materiale, som krever ulike tilnærminger. For det første har vi de grunnleggende læresetningene i den kristne tro. For å forstå disse må vi finne hvert sted der en bestemt lære er nevnt, sammenligne dem, og deretter trekke vår konklusjon. For det andre har vi den typen materiale der bare halvparten av det vi trenger, finnes i Bibelen – profetier om fremtiden og profetiske tider—og vi må finne de andre delene selv—oppfyllelsen av profetiene og de profetiske tider.

Det er åpenbart at den andre delen er mer problematisk enn den første. I forbindelse med de grunnleggende læresetningene kan vi henvise til konkrete tekster, og disse tekstene lar oss tydelig forstå hver læresetning. Når det gjelder profetier og profetiske tider, må vi selv fastslå oppfyllelsen, og det er en mulighet for at vi tar feil.

Det viktige punktet her er uttrykt i Daniel 12:8-10 (over) og Matteus 24:32-36 (under):

⁸ Og jeg — jeg hørte det, men jeg kunne ikke forstå det; så jeg sa: «Min herre, hva vil være den siste del av disse ting?» ⁹ Og han sa videre: «Gå bort, Daniel, for ordene er blitt skjult og forseglet inntil endens tid. ¹⁰ Mange skal rense seg og gjøre seg hvite og bli lutret. Og de onde skal sannelig handle ondt, og slett ingen onde skal forstå; men de som har innsikt, skal forstå.

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. ³⁴ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. ³⁵ Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne. ³⁶ Om den dag og time vet ingen, verken himlenes engler eller Sønnen, men bare Faderen.

Daniel spurte om profetiene som engelen hadde gitt ham, og som er skrevet i kapitlene 11 og 12. Engelen sa at disse profetiene ville være forseglet inntil endens tid, men på det tidspunktet vil «de som har innsikt», forstå dem.

Som svar på disiplenes spørsmål om når hans nærvær (*parousia*) og avslutningen på tingenes ordning (endens tid) skulle være, beskrev Jesus ulike hendelser i verden som til sammen ville være et tegn. Jesus viste tydelig at hans etterfølgere skulle kjenne generasjonen når han var nærværende, men ikke dagen og timen for hans endelige dom.

Engelens og Jesu ord viser at Jesu etterfølgere som lever i endens tid, skal forstå det profetiske materialet, hvor bare halvparten av det vi trenger, er skrevet i Bibelen. En viktig side ved dette studiet er at Jesus sa at hans etterfølgere skulle forstå «nasjonenes fastsatte tider». (Lukas 21:24)

For å finne oppfyllelsen av de profetiske tekstene, må vi identifisere de nøklene vi må bruke.

NØKLENE TIL Å FORSTÅ DE PROFETISKE TEKSTENE I BIBELEN

For å forstå profetiene og de profetiske tidene som er nevnt i Bibelen, må vi ha visse grunnleggende trosoppfatninger og forståelser som jeg kaller «nøkler». Det profetiske materialet kan bare forstås i lys av disse nøklene.

NØKSEL 1: *Troen på at hvert ord i Bibelen er inspirert av Gud.*

Denne grunnleggende nøkkelen kan forstås på grunnlag av Jesu og Paulus' ord i Johannes 10:35 (over), Lukas 24:44 (i midten) og 2. Timoteus 3:16, 17 (under):

³⁵ Når han har kalt dem som Guds ord ble rettet imot, for 'guder' — og Skriften kan jo ikke gjøres ugyldig.

⁴⁴ Han sa nå til dem: «Dette er mine ord, som jeg talte til dere mens jeg ennå var hos dere, at alt det som står skrevet om meg i Moseloven og i Profetene og Salmene, må bli oppfylt.»

¹⁶ Hele Skriften er inspirert av Gud og nyttig til undervisning, til irettesettelse, til å bringe ting i rette skikk, til opptuktelse i rettferdighet, ¹⁷ for at gudsmennesket kan være fullt dugelig, fullstendig utrustet til all god gjerning.

Jesus refererer til Skriften som ikke kan gjøres ugyldig. Denne «Skriften» besto av Moses lov, profetene og salmene. Dette er fortsatt inndelingen av de 39 bøkene i De hebraiske skrifter som også er kjent som Det gamle testamente. Disse var inspirert av Gud og kunne ikke gjøres ugyldige.

De første ordene i 2. Timoteus 3:16, som er «*hele* Skriften», har ingen referanse, og derfor har de ingen mening. De kunne på ingen måte referere til De kristne greske skrifter (Det nye testamente), fordi bare noen få håndskrifter av deler av Det nye testamente eksisterte da Paulus skrev sitt brev.

En alternativ oversettelse av den første delen av 2. Timoteus 3:16, som jeg foretrekker, er: «*Hvert skrift som* er inspirert av Gud, er nyttig til undervisning ...» I de gamle kristne menighetene fantes det kataloger over hvilke skrifter som var en del av den kristne kanon, som inkluderte de 29 bøkene i Det nye testamente. På dette grunnlaget har Paulus' ord betydning: Alle skrifter som er inspirert av Gud – skriftene som er nevnt i katalogene – er nyttige til undervisning ... Skriftene som er inspirert av Gud (den kristne kanon), er de 29 bøkene i De kristne greske skrifter. Dermed er de 66 bøkene i Bibelen inspirert av Gud, og de kan ikke gjøres ugyldige.

NØKSEL 2: *Forståelsen av og troen på at hver beretning i Bibelen er tatt med for et bestemt formål og har en bestemt betydning.*

Profetisk tid er en viktig del av Bibelens tekst, som vi ser i Apostlenes gjerninger 1:6, 7 (over) og Markus 1:14, 15 (under):

⁶ Da de nå var kommet sammen, begynte de å spørre ham: «Herre, gjenoppretter du *riket for Israel* på denne tiden?» ⁷ Han sa til dem: «Det tilkommer ikke dere å få kunnskap

om de *tider* (*kebronos*) *eller tidsperioder* (*kairos*) som Faderen har lagt inn under sin egen myndighet.

¹⁴ Og etter at Johannes var blitt arrestert, drog Jesus til Galilæa og forkynnte Guds gode budskap ¹⁵ og sa: «*Den fastsatte tid* (*kairos*) er utløpt, og Guds rike er kommet nær. VIS anger, og tro på det gode budskap.»

Den grunnleggende betydningen av det greske ordet *kebronos* er «uspesifisert tid», og *kairos* betyr «en spesifisert tid» eller «en fastsatt tid». Jesus fortalte sine disipler at Guds hensikt inkluderer både uspesifiserte tider (*kebronos*) og spesifiserte tider (*kairos*). Men i det øyeblikket Jesus var i ferd med å stige opp til himmelen, hadde ikke Gud åpenbart disse tidene og de bestemte tidene for disiplene.

Jesu ord, slik de er nedtegnet i Markus 1:15, er spesielt viktige. Jesus hadde nå begynt sitt store forkynnerarbeid om Guds rike, fordi «den fastsatte tid (*kairos*) var kommet». Jeg skal senere komme tilbake til betydningen av Jesu ord. Så langt viser de imidlertid at det fantes profetiske tider eller perioder som kunne beregnes, og som pekte på Jesu komme.

Vi må tro at hvert ord i Bibelen, inkludert profetier og profetiske tall, er tatt med for det formål at de skal forstås.

NØKKEL 3: *Forståelsen av og troen på at Skriften inneholder profetiske tider som kan beregnes.*

Daniels bok nevner flere spesifiserte profetiske tider, og i Daniel 12:6-12 er det fire nøkler vi må kjenne til for å forstå betydningen av året 1914:

⁶ Så sa en av dem til mannen som var kledd i lin, og som befant seg over elvens vann: «Hvor lenge er det til enden på de underfulle ting?» ⁷ Og jeg begynte å høre mannen som var kledd i lin, og som befant seg over elvens vann, idet han tok til å løfte sin høyre hånd og sin venstre hånd mot himlene og å sverge ved ham som lever til uavgrenset tid: «Det skal være *én fastsatt tid, fastsatte tider og en halv*. Og så snart knusingen av *det hellige folks* makt er fullført, skal alt dette få sin ende.»

⁸ Og jeg — jeg hørte det, men jeg kunne ikke forstå det; så jeg sa: «Min herre, hva vil være den siste del av disse ting?» ⁹ Og han sa videre: «Gå bort, Daniel, for *ordene er blitt skjult og forseglet inntil endens tid*.¹⁰ Mange skal rense seg og gjøre seg hvite og bli lutret. Og de onde skal sannelig handle ondt, og slett ingen onde skal forstå; men de som har innsikt, skal forstå. ¹¹ Og fra den tid da det stadige trekk er blitt fjernet og *den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse*, er blitt stilt opp, skal det gå *ett tusen to hundre og nitti dager*.¹² Lykkelig er den som fortsetter å nære forventning, og som når fram til de *ett tusen tre hundre og trettifem dagene!*

Vers 6 omtaler «det hellige folk». Dette må være et særegent folk som er adskilt fra andre folk, fordi profetien sier at dette folket vil oppleve en periode på 3 1/2 tider og så vil dets makt bli knust. Dette kan bare skje med et forent folk som er adskilt fra andre folk, og ikke med folk generelt.

NØKKEL 4: *Forståelsen av og troen på at det finnes en tidsperiode som kalles «endens tid», og at denne perioden kan identifiseres.*

Profetiene og de profetiske tidsperiodene skal forstås i endens tid.

NØKKEL 5: *Forståelsen av og troen på at endens tid begynte i året 1914.*

Året 1914 er så viktig at Jesu store profeti og et stort antall av profetiene i Daniel og Åpenbaringen ikke kan bli forstått, hvis vi ikke forstår den store betydning dette året har i Jehovas plan for gjenopprettelsen av alle ting.

NØKKEL 6: *Forståelsen av og troen på at i endens tid har Gud et folk som er adskilt fra andre folk, og som kan bli tydelig identifisert.*

Fordi mange profetier oppfylles på dette folket (Daniel 12:7), må vi identifisere dette folket.

NØKKEL 7: *Forståelsen av og troen på at «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse» vil bli synlig i endens tid, og at den kan identifiseres.*

Vers 11 omtaler en størrelse som kalles «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse», som vil bli synlig i endens tid. *Vi må identifisere denne størrelsen, fordi den spiller en vesentlig rolle for forståelsen av profetiene og tidsprofetiene.* Drøftelser av oppfyllelsene av profetien om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse fra forskjellige synsvinkler, finnes i flere av kapitlene i denne boken.

NØKKEL 8: *Forståelsen av og troen på at det er spesifiserte tidsperioder som vil bli oppfylt på Guds folk, og som kan beregnes.*

Disse nøklene sier ikke noe som direkte angår året 1914. De viser imidlertid at Den hellige skrift omtaler bestemte tidsperioder, som kan beregnes når vi har identifisert «det hellige folk» og «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse».

Et viktig punkt er «endens tid». Hvordan kan denne perioden fastsettes på tidens strøm fra profeten Daniel og til vår tid? Symbolene som er skrevet i Åpenbaringen, vil også bli forstått i endens tid. Grunnlaget for å forstå når «endens tid» er, finnes i Åpenbaringen kapittel 17. Vers 3 handler om et villdyr med syv hoder og ti horn. Hodene er identifisert i versene 8–11:

⁸ Villdyret som du så, det var, men er ikke og skal likevel til å stige opp av avgrunnen, og det skal gå bort til tilintetgjørelse. Og når de som bor på jorden, ser at villdyret var, men ikke er, og likevel kommer til å være nærværende, skal de undre seg med beundring, men deres navn er ikke fra verdens grunnleggelse blitt skrevet i livets bokrull.

⁹ «Her gjelder det å ha et sinn som har visdom: De sju hodene betyr sju fjell, der kvinnen sitter. ¹⁰ *Og det er syv konger: fem er falt, én er, den andre er ennå ikke kommet, men når han kommer, må han bli en kort stund.* ¹¹ *Og det ville dyret som var, men ikke er, det er også selv en åttende [konge], men kommer fra de syv, og det går bort til ødeleggelse.*

Kongene i Åpenbaringen 17:10 har de samme kjennetegn som dyrene som er nevnt i Daniels bok, kapittel 7. Disse dyrene representerer verdensmakter, og derfor må «kongene» også representere verdensmakter. Johannes sier at fem var falt på hans tid: Egypt, Assyria, Babylon, Medo-Persia og Hellas hadde falt. Én «konge» eller verdensmakt eksisterte: Romerriket. Den sjuende verdensmakt, som kan identifiseres som Anglo-Amerika (Storbritannia og USA sammen), skulle være den siste «kongen».

Vilddyret selv er en åttende verdensmakt som skulle springe fram fra de andre sju og som skulle eksistere samtidig med den sjuende verdensmakt. Vilddyret skulle eksistere, deretter være i avgrunnen og ikke eksistere. Deretter skulle det komme opp fra avgrunnen og igjen eksistere. Dyret kan identifiseres som Folkeforbundet, som var i avgrunnen under andre verdenskrig, men som gjenoppstod som De forente nasjoner etter krigen.

De 1 290 dagene i Daniel 12:11 kan ikke bli forstått hvis vi ikke har identifisert «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse».

NØKKEL 9: *Forståelsen av og troen på at endens tid er forbundet med den tid da den sjuende og åttende verdensmakt eksisterer, og dette gjelder det 20. og 21. århundre.*

Vers 11 i Daniel kapittel 12 knytter den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse til endens tid og til en av de profetiske tidene. I den første oppfyllelsen var den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse en politisk enhet, nemlig de romerske hærene som omringet Jerusalem. Vi ser dette når vi sammenligner Matteus 24:15-16 med Lukas 21:20-21. Disse hærene var avskyelige fordi de sto på templets hellige grunn. Avskyeligheten forårsaket ødeleggelse av en religiøs enhet, byen Jerusalem, og dens innbyggere da byen ble ødelagt av de romerske hærene i 70 evt.

Jesus viste at det også var en annen oppfyllelse av profetien om den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse i endens tid. Vi leser Matteus 24:3, 14-22:

³ Mens han satt på Oljeberget, kom disiplene til ham da de var for seg selv, og sa: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være tegnet på ditt nærvær og på avslutningen på tingenes ordning (*synteleias tou aïōnos*)?»

¹⁴ Og dette gode budskap om riket skal bli forkynt på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for alle nasjonene; og så skal enden komme. ¹⁵ Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), ¹⁶ da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. ¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! ²⁰ Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen; ²¹ for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød bli frelst, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.

Jeg skal vise at det greske uttrykket *synteleias tou aïōnos* («avslutningen på tingenes ordning») i Matteus 24:3 har samme betydning som det hebraiske uttrykket *‘et qēts* («endens tid») i Daniel 12:9.¹ Dermed er rammen for Jesu ord i Matteus kapittel 24 endens tid, da de profetiske ord skal forstås.

Dette viser at mens Jesu ord fikk en miniatyroppfyllelse i det første århundre evt., fram til ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt., ville den større og endelige oppfyllelsen

1. Se min bok, *Hvornår Blev Daniels Bog Skrevet? En Filologisk, Lingvistisk og Historisk Tilgang* kapittel 8. <https://www.grammar.dk/produkter/hvornaar-blev-daniels-bog-skrevet/>

skje i endens tid. Forkynnelsen av dette gode budskap om riket for alle nasjoner skjedde ikke i det første århundre. Men det har skjedd i dag, og ordet «ende» (*telos*) i 24:14 refererer til sluttpunktet for endens tid. Denne «enden» (*telos*) samsvarer med den store trengsel som er nevnt i 24:21, som vil være større enn noen annen trengsel, inkludert ødeleggelsen av Jerusalem i 70 evt. På grunn av dette vet vi at den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse eksisterer i endens tid.

Som nevnt ovenfor, var den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse i det første århundre en politisk enhet (de romerske hærene) som skulle forårsake ødeleggelse for en religiøs enhet (byen Jerusalem). I Åpenbaringen kapittel 17, som jeg allerede har sitert fra, er det den politiske størrelsen (villdyret med sju hoder og ti horn = De forente nasjoner) som vil forårsake ødeleggelse av den religiøse størrelsen (skjøgen, Babylon den store). Det er flere tråder som forbinder villdyret med den avskyelige ting som forårsaker ødeleggelse.²

NØKKEL 10: *Forståelsen av og troen på at avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse, som er Folkeforbundet og FN, ville eksistere i endens tid, i det 20. og 21. århundre.*

Tabell 2.1 Nøklene som er nødvendig å forstå, for å forstå profetiene.

NØKKEL 1	<i>Troen på at hvert ord i Bibelen er inspirert av Gud.</i>
NØKKEL 2	<i>Forståelsen av og troen på at hver beretning i Bibelen er tatt med for et bestemt formål og har en bestemt betydning.</i>
NØKKEL 3	<i>Forståelsen av og troen på at Skriften inneholder profetiske tider som kan beregnes.</i>
NØKKEL 4	<i>Forståelsen av og troen på at det finnes en tidsperiode som kalles «endens tid», og at denne tidsperioden kan identifiseres.</i>
NØKKEL 5	<i>Forståelsen av og troen på at endens tid begynte i året 1914.</i>
NØKKEL 6	<i>Forståelsen av og troen på at i endens tid har Gud et folk som er adskilt fra andre folk og som kan bli tydelig identifisert.</i>
NØKKEL 7	<i>Forståelsen av og troen på at «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse» vil bli synlig i endens tid, og at den kan identifiseres.</i>
NØKKEL 8	<i>Forståelsen av og troen på at det er spesifiserte tidsperioder som vil bli oppfylt på Guds folk, som kan beregnes.</i>

2. Se artikkelen min «Tegn 4: Avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse. Matteus 24:15 <https://mybelovedreligion.no/2024/09/01/the-sign-4-the-abomination-that-causes-desolation/>

NØKKEL 9	<i>Forståelsen av og troen på at endens tid er forbundet med den tid da den sjuende og åttende verdensmakt eksisterer, og at dette gjelder det 20. og 21. århundre.</i>
NØKKEL 10	<i>Forståelsen av og troen på at avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse, som er Folkeforbundet og De forente nasjoner, ville eksistere i endens tid, i det 20. og 21. århundre.</i>

Nøklerne vil bli forklart i ulike kapitler i boken. De viser at det 20. og 21. århundre er tiden for oppfyllelsen av viktige profetier. Fordi alle beretningene i Bibelen er tatt med for et bestemt formål og har en bestemt betydning, inkludert de profetiske tidene, må vi se nærmere på de profetiske tidsperiodene som er nevnt.

DE PROFETISKE TIDENE SOM ENDER VED JESU KRISTI FØRSTE KOMME

Jeg har allerede sitert ordene i Markus 1:15. Da Jesus begynte sitt forkynnerarbeid, sa han: «Den fastsatte tid (*kairos*) er utløpt, og Guds rike er kommet nær.» Den fastsatte tid (*kairos*) som ender ved Jesu Kristi komme, finnes i Daniel 9:24, 25:

²⁴ Sytti uker er blitt fastsatt over ditt folk og over din hellige by, for å gjøre slutt på overtredelsen og gjøre ende på synd og gjøre soning for misgjerning og innføre rettferdighet til uavgrensede tider og sette segl på syn og profet og salve Det aller helligste.

²⁵ Og du skal vite og ha den innsikt at fra ordet om å gjenreise og gjenoppbygge Jerusalem utgår, inntil Messias, Lederen, skal det være sju uker og sekstito uker. Hun skal vende tilbake og virkelig bli gjenoppbygd, med torg (*rebob*) og vollgrav (*haruts*), men i tidenes trengsel.

²⁶ Og etter de sekstito ukene skal Messias bli avskåret, uten noe for seg selv. Og byen og det hellige sted skal det folk som tilhører en leder som kommer, ødelegge. Og enden på det skal være ved oversvømmelse. Og inntil enden skal det være krig; det som er besluttet, er ødeleggelser.

²⁷ Og han skal la pakten stå ved makt for de mange i én uke, og halvveis i uken skal han få slaktoffer og offergave til å opphøre. Og på avskyeligheters vinge kommer den som forårsaker ødeleggelse; og inntil en utryddelse finner sted, skal nettopp det som er besluttet, fortsette å strømme ned også over den som ligger øde.»

Hvem er denne den salvede (Messias), Lederen, som er nevnt i vers 25? Jeg skal først analysere ordene. Ordet *māshīah* er et adjektiv med betydningen «salvet», og *nāgid* er et substantiv som betyr «leder; hersker». Det er klart at adjektivet ikke modifierer substantivet, og dermed gir det betydningen «den salvede lederen», fordi adjektivet forekommer før substantivet og ikke etter det. Dermed representerer *nāgid māshīah* en apposisjonell frase, «Messias, lederen».

Dette bekreftes av det faktum at *māshīah* forekommer alene i vers 26. Ordet *māshīah* forekommer 38 ganger i De hebraiske skrifter. I 11 tilfeller følges *māshīah* av Jehova, så betydningen er «Jehovas salvede». I fire tilfeller står *māshīah* etter *kōhēn*

(«prest»), så betydningen er «den salvede presten». I 23 tilfeller modifiseres *māshīah* av «min», «hans» eller «din», der pronomenene refererer til Gud.

Bare i Daniel 9:25, 26 står ordet *māshīah* alene uten noen bestemmelse. Ordet *nāgid* forekommer 43 ganger, og i de fleste tilfeller refererer det til herskeren over Guds folk. Ordet kan også referere til en person som er leder av lavere rang, for eksempel templets leder. Ifølge 1. Samuel 10:1 skulle Jehovas salvede, (*māshah*, verbet som tilsvare substantivet *māshīah*) Saul, bli hersker (*nāgid*) over sitt folk. I versjonene finner vi følgende gjengivelser av *mashiah nāgid*:

Theodotion: *kristou* = Kristus.

Den latinske *Vulgata*: *Christum ducem* = Kristus, leder.

Den etiopiske oversettelsen: *Krestos negus* = Kristus (som et egennavn), konge.

Den syriske *Peshitta*: *meshihā malkā* = den salvede, konge.

Når det gjelder identiteten til den salvede, lederen, bør vi huske på at selv om ordet *māshīah* kan brukes om enhver person som er salvet til et embete, og dermed kan referere til både prester og konger, er det bare én person i de hebraiske skrifter, bortsett fra Melkisedek, som er både konge og prest (Salmene 110:1, 4; Sakarja 6:13), og det er den kommende Messias. Dette bekreftes av det faktum at *māshīah* i Daniel 9:25, 26 er ukvalifisert og derfor ikke refererer til *en* som er salvet, men til *den* Salvede.

Messias skulle komme etter den 69. «uken», ifølge Daniel 9:26. De fleste kommentatorer er enige om at «ukene» hver representerer sju år, noe som betyr at 69 uker er 483 år.³ Hva ville markere begynnelsen på disse årene? Daniel 9:25 sier at utgangspunktet var «ordet om å gjenreise og gjenoppbygge Jerusalem». Etter dette utgangspunktet skulle byen «bli gjenoppbygd med torg (*rehōb*) og vollgrav (*hārūts*)». Jeg skal analysere disse ordene.

Ordet *rehōb* kommer fra en rot som betyr «vid, bred». Det forekommer 43 ganger i den hebraiske Bibelen, og det refererer ofte til et bredt torg eller et åpent område innenfor byporten som brukes som markeds plass. Alternativt kan ordet brukes med en kollektiv betydning, og referere til byens gater.

For eksempel står det i Ester 4:6 at Esters tjener gikk til Mordekai på byens torg (*rehōb*). Men ifølge 6:9 ble Mordekai ført på hesteryggen gjennom byens gater (*rehōb*). Konteksten i Daniel 9 antyder at det ene ordet *rehōb* refererer til byens gater. Det var mange plasser eller torg i Jerusalem før byen ble ødelagt, og byen ville ikke bli gjenoppbygd ved å bygge ett enkelt torg. Fordi *rehob* brukes i forbindelse med verbene «gjenopprette» og «bygge», brukes det derfor tydeligvis i en kollektiv betydning og viser til gjenopprettelsen av enten byens torg eller gater.

Verbet *hārāts* betyr «å kutte», og substantivet *hārūts* betyr bokstavelig talt «kuttet» («det som er kuttet»). Fordi *hārūts* bare forekommer én gang i den hebraiske Bibelen, er referansen ikke klar. I den arameiske Zakkur-inskripsjonen (800–775 fvt.) er en dyp

3. J. Wood, *The book of Daniels*, side 252. Koehler og Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, side 1385, har definisjonen «en uke med år», og leksikonet refererer til *The Community Rule*, tidligere kalt *The Manual of Discipline*, 10:7, 8, som omtaler «årstider, år, uker av år». Dette var dokumentet som handlet om organiseringen av Qumran-samfunnet.

grøft (*hārūts*) forbundet med bygging av en mur. En slik grøft ble skåret ned i fjellet utenfor bymuren for å øke høyden. Om Jerusalem sier Montgomery: «Det store kuttet i den naturlige klippen langs Jerusalems nordmur er et markant trekk ved byens forsvar.»⁴

For det hebraiske ordet *hārūts* bruker Theodotion-oversettelsen av Daniel ordet *teikhos*, som refererer til en mur, spesielt bymuren. Den latinske Vulgata bruker *murus*, som også betyr «mur». På grunn av disse gjengivelsene, og fordi *hārūts* er forbundet med en mur på arameisk, tar jeg ordet *hārūts* som et kollektiv, som refererer til vollgravene som ble skåret ned i fjellet utenfor murene for å gjøre dem høyere. Profetien snakker altså om en fullstendig restaurering av gatene og plassene i byen, og av bymurene og de ytre vollgravene. Når disse ble gjenopprettet, ville byen være vanskeligere å erobre.

Jeg vil gå tilbake til begynnelsen av perioden på 69 uker og spørre: Når gikk ordet ut «om å gjenreise og gjenoppbygge Jerusalem»? Kan det være Kyros' dekret i 538/37 evt.? Dette dekretet sa at det skulle bygges et tempel for himmelens Gud, men det nevner ikke byen Jerusalem. Ifølge Esra 7:8, 9 dro Esra opp til Jerusalem i Artaxerxes' 7. år, og dette året har også blitt foreslått som utgangspunkt. Men ordet fra Artaxerxes I handlet om forskjønnelsen av Jehovas hus, som vi ser i Esra 7:27, og ikke om gjenreisningen og byggingen av Jerusalem og bymurene.

Det virkelige utgangspunktet må være relatert til Nehemja. Hanani fortalte Nehemja at Jerusalems murer var revet ned, og portene var brent med ild. Ifølge Nehemja 2:5 spurte Nehemja kong Artaxerxes I om han kunne dra til Jerusalem og bygge opp byen. Verbet som brukes er *bānā*, og mange oversettelser bruker ordet «gjenoppbygge» for å oversette dette verbet. Men betydningen av verbet er «å bygge».

Dette er det samme verbet som finnes i Daniel 9:25. Nehemja 2:8 viser at Nehemja ba om tømmer til å bygge portene til borgen som tilhørte templet, til bymurene og til huset der Nehemja skulle bo. Det var også behov for arbeid for å bygge byen som helhet, for i 2:17 sier Nehemja at «Jerusalem ligger øde».

Dermed oppfyller Nehemjas arbeid ordene i Daniel 9. Reisen fra Susa til Jerusalem ville ta omtrent fire måneder, og Nehemjas ord om å begynne byggearbeidet kan ha blitt uttalt i begynnelsen av den femte jødiske måneden Ab. Dette må være tidspunktet da de 70 ukene begynte.⁵

Hvilket år tilsvarer det 20. året til Artaxerxes I? I henhold til den tradisjonelle kronologien er dette året 445/444 fvt.. Daterte kileskriftstavler fra regjeringstidene til Dareios I, Xerxes og Artaxerxes I, og ulike greske og egyptiske kilder, viser imidlertid at Artaxerxes I begynte sin regjeringstid ti år tidligere enn det som er universelt akseptert, i 475/474 fvt. og ikke i 465/464 fvt. Dette betyr at det 20. året til Artaxerxes I er 455/454 fvt.

4. J. A. Montgomery, *A Critical and Exegetical Commentary on the Book of Daniel*, side 380.

5. Hieronimus brukte Nehemjas 20. år som utgangspunkt; G. L. Archer Jr., *Jerome's Commentary on Daniel*, side 97.

Bevisene er som følger: Det finnes tre kileskrifttavler med posisjoner for månen og planetene som er knyttet til Artaxerxes Is styre.⁶ Tavlen BM 33478 ble datert til Artaxerxes Is 24. år av Sachs og Hunger, men de innrømmer at de himmelske posisjonene ikke passer med det året. En studie av de himmelske posisjonene i alle regjeringsårene til Artaxerxes I, Artaxerxes II og Artaxerxes III viser et perfekt samsvar med posisjonene på BM 33478 bare i 465/464 fvt.

I henhold til den tradisjonelle kronologien er dette Xerxes' 21. år og Artaxerxes Is tiltredelsesår. Kileskriftstavlene BM 33478 angir at det ble lagt til en skuddmåned, Addaru (en ekstra 13. måned), i året da de himmelske posisjonene ble observert. Imidlertid hadde ikke tiltredelsesåret til Artaxerxes I en skuddmåned Addaru. Derfor viser denne tavlen at den tradisjonelle kronologien er feil, og at 465/464 ikke var tiltredelsesåret til Artaxerxes I.

Det 10. året under Artaxerxes I hadde imidlertid en skuddmåned Addaru, og dette kan tyde på at 465/464 fvt. var det 10. året, og ikke det 1. året i Artaxerxes Is styre. Kileskrifttavlen BM 32235 nevner det året Xerxes døde, som var hans 21. år. To måneformørkelser er også nevnt på tavlen. Den ene beskriver månens posisjon i forhold til stjernebildet Skytten, og den andre måneformørkelsen sies å ha funnet sted i måned VIII, og dens størrelse er beskrevet. Det var to måneformørkelser i henholdsvis årene 465/464 fvt. og 475/474 fvt., og det er interessant at måneformørkelsene i 475/474 fvt. passer perfekt til beskrivelsen på tavlen, mens de i 465/464 fvt. bare passer omtrentlig. Dette tyder på at 475/474 fvt. var Artaxerxes Is tiltredelsesår, og at hans 20. år var 455/454 fvt.⁷

Basert på at det 20. året til Artaxerxes I var året 455/454, endte de første sju ukene (49 år) det tok å bygge byen i 406/405 fvt., og de etterfølgende 62 ukene, som Messias skulle komme ved slutten av, endte i året 29/30 evt. Dette passer nøyaktig med tiden da Jesus Kristus begynte sin tjeneste.

De fleste leksika og lærebøker peker på 445/444 fvt. som Artaxerxes Is 20. år. Dette er en tradisjon som ganske enkelt har blitt gjentatt om og om igjen fra forsker til forsker. Jeg har studert alle de kjente astronomiske kileskriftstavlene og kalkulert deres måne- og planet-posisjoner fra regjeringstidene til Xerxes, Artaxerxes I, Artaxerxes II og Artaxerxes III.

Min konklusjon, som min korte presentasjon ovenfor illustrerer, er at Artaxerxes I begynte sin regjeringstid ti år tidligere enn lærebøkene sier, og at hans 20. år tilsvarer 455/454 fvt.

6. A. J. Sachs og H. Hunger, *Astronomical Diaries and Related Texts from Babylonia*, 1:56–60.

7. Bevisene som taler for en fellesregjering mellom Xerxes og Darius I, er omtalt i R. J. Furuli, *Assyrian, Babylonian, Egyptian, and Persian Chronology, Persian Chronology and the Length of the Babylonian exile of the Jews*, andre utgave, sidene 192–238. Bevisene for begynnelsen av Artaxerxes I sitt styre i 475/74 fvt. er omtalt på sidene 239–295. Dansk utgave: *Assyriske, babylonske, egyptiske og persiske kronologi – to bind*. <https://www.gramma.dk/produkter/assyrisk-babylonisk-egyptisk-og-persisk-kronologi-sammenlignet-med-bibelens-kronologi-2-bind/>

En detaljert studie av dette materialet presenteres i min bok, som nevnt i note 7. Parametrene for de himmelske posisjonene på de kileskriftstavlene jeg nevnte, finnes i denne boken, og posisjonene kan kontrolleres ved hjelp av et astroprogram.

Ingen forsker har publisert en studie som sammenligner alle de nevnte kileskriftstavlene, de historiske Persepolis-tavlene og relevant egyptisk materiale som grunnlag for å beregne regjeringstiden til Artaxerxes I. Informasjonen gitt i dette kapitlet er derfor unik og finnes bare i min bok om persisk kronologi. (Se fotnote 7)

Mødrene til døperen Johannes og Jesus var slektninger, og ifølge Lukas 1:36 var Johannes seks måneder eldre enn Jesus. Dette har betydning for tidspunktet da Jesus begynte sin offentlige tjeneste, ettersom Lukas 3:1-2 daterer begynnelsen på døperen Johannes' tjeneste til keiser Tiberius' 15. år. Tiberius hadde felles styre over provinsene med Augustus, sannsynligvis fra oktober år 12 evt. Augustus døde 19. august 14 evt. (juliansk kalender),⁸ og 17. september 14 evt. (juliansk kalender) utnevnte⁹ senatet Tiberius til keiser. Dermed kan Tiberius' 15. år regnes fra tre forskjellige datoer.

Fordi Lukas 3:1 bruker ordene «**keiser** Tiberius», og tittelen «keiser» først ble brukt om Tiberius etter Augustus' død, kan vi utelukke oktober 12 evt. som datoen å regne fra, så vi sitter igjen med 19. august eller 17. september i år 14 evt. Døperen Johannes begynte sin gjerning i Tiberius Cæsars 15. år, som tilsvarer en periode mellom 28. august 28 evt. og 29. august 29 evt. Fordi døperen Johannes var seks måneder eldre enn Jesus, og med utgangspunkt i at både Jesus og Johannes begynte sin tjeneste da de var 30 år gamle, begynte Jesus sin offentlige tjeneste mellom februar/mars 29 evt. og februar/mars 30 evt.¹⁰ Dette er 483 år etter 455 fvt. det 20. året til Artaxerxes I.

Tabell 2.1 viser herskerne som er nevnt i Tiberius' 15. år (Lukas 3:1), og deres regjeringsår viser at profetien i Daniel 9:24–27 ble oppfylt i år 29/30 evt. En person som er i stand til å skrive detaljert og korrekt om fremtiden, må ha blitt ledet av Gud,

8. Augustus døde 17. august 14 evt. (den gregorianske kalender).

9. Tiberius ble utnevnt til keiser 15. september 14 evt., (den gregorianske kalender).

10. I Lukas 3:23 står det: «For øvrig var Jesus **omkring** (*bōsei*) **tretti år** gammel da han begynte sin gjerning.» Betydningen av partikkelen *bōsei* er «omkring, rundt». De fleste bibeloversettelser bruker «omkring» i dette verset. Antyder Lukas at Jesus kunne ha vært 29 eller 31 år, i tillegg til 30 år? Nei, fordi Lukas bruker *bōsei* på en mer spesifikk måte, som de følgende eksemplene viser: Apostlenes gjerninger 13:18 sier at Israel var «omtrent (*bōs*) førti år i ørkenen». I denne teksten bruker Lukas partikkelen *bōs*, som er et synonym til *bōsei* og som også har betydningen «omtrent». Så ordet «omtrent» betyr ikke at tiden kan være 39 eller 41 år (4. Mosebok 14:34; 5. Mosebok 2:7). Det betyr «40 år», men ikke nødvendigvis nøyaktig 40 år på dagen. Lukas 23:44 sier at mørket kom over jorden da Jesus ble festet til pælen «omtrent (*bōsei*) den sjetten time». Dette betyr ikke at mørket kom i den femte eller den sjuende timen, men heller ikke nøyaktig da den sjetten timen begynte. Dette er det som står i Matteus 27:41 og Markus 15:33. Ut fra Lukas' bruk av ordet «omtrent», må vi konkludere med at Jesus var 30 år gammel da han begynte sin tjeneste, men ikke nødvendigvis akkurat den dagen han fylte 30 år. Johannes var av Levi stamme, og levittene begynte sin tjeneste da de var 30 år gamle. (4. Mosebok 4:46, 47)

og han må være en ærlig person. Når en slik person daterer de forskjellige synene i sin bok, bør vi akseptere disse datoene som korrekte.

Tabell 2.1 Keiser Tiberius' femtende år

Tiberius Cæsars 15. år	Aug./28. september evt. til aug./29. september evt.
Pontius Pilatus, guvernør i Judea	26–36 evt.¹¹
Herodes Antipas, guvernør i Perea og Galilea	4 evt.–39 evt.¹²
Filip, guvernør i Iturea og Trachonitis	4 fvt.–34 evt.¹³
Lysanias, guvernør i Abilene	Ukjent¹⁴
Annas, yppersteprest	6–15 evt.¹⁵
Kaifas, yppersteprest	18–36 evt.¹⁶

Kunne vanlige mennesker på Jesu tid forstå profetien om de 69 ukene? Det åpenbare svaret er ja. Det grunnleggende prinsippet for å forstå tidsprofetiene i Bibelen er at hver beretning er tatt med for et bestemt formål og en har en bestemt betydning. Og hensikten er selvfølgelig at Guds tjenere skal forstå hans ord.

Lukas 3:15 sier:

Da nå folket gikk i forventning og alle resonnererte i sine hjerter angående Johannes: «Kan han kanskje være KRISTUS?»

Døperen Johannes begynte sin tjeneste seks måneder før Jesus begynte sin tjeneste. Lukas viser at folket på den tiden «gikk i forventning» om Messias. Noen hevder at denne forventningen var basert på hyrdenes vitnesbyrd da Jesus ble født, og på situasjonen med astrologene på et senere tidspunkt. Men hvis folket var klar over Messias' fødsel, da hadde Messias allerede kommet, så hvorfor skulle de fortsette «å gå i forventning» om Messias? Dessuten, hvorfor skulle folket gå i forventning om Messias 30 år etter hans fødsel?

Det eneste stedet Messias er direkte nevnt i De hebraiske skrifter, er i Daniel 9:25, og «*ho khristos*» («Kristus»), som er det greske motstykket til det hebraiske *māshīah*, ble brukt av Lukas. Dette antyder at Lukas og folket hadde Daniel 9:25 i tankene. Begynnelsen av det sadokittiske dokument fra Qumran sier:

11. J. A. Fitzmyer, *The Gospel According to Luke I–IX*, side 456.

12. Ibid., 457; W. E. Filmer, *The Chronology of the Reign of Herod the Great*, sidene 283–298.

13. J. A. Fitzmyer, *The Gospel According to Luke I–IX*, side 457.

14. Lysanias, sønn av Ptolemaios, «konge» av Chacus og Coele-Syria, ble drept av Markus Antonius i 36 fvt. Dette er ikke den Lysanias som Lukas refererer til. Josefus refererer til en annen «Lysanias Abila, som hadde Lysanias' tetrarki.» (*Antiquities* 20.7.1 § 138). J. A. Fitzmyer, *Evangeliet ifølge Lukas I–IX*, side 457.

15. Annas fortsatte å ha mye politisk makt i mange år etter at hans periode som yppersteprest endte i 15 evt.

16. W. E. Filmer, *The Chronology of the Reign of Herod the Great*, side 298.

Og ved slutten av vreden på 390 år fra [den tiden da] han straffet dem ved hjelp av Nebukadnesar, kongen av Babel ... I 20 år hadde de vært blinde, som dem som famler etter veien ... Så fikk de rettferdighetens lærer til å lede dem på veien til hans hjerte.¹⁷

Den nevnte tiden begynte da Jerusalem ble ødelagt av Nebukadnesar, som var i 607 fvt. Hvis vi teller 390 år fra dette året, kommer vi til 217 fvt. Ved å legge til 20 år, kommer vi til år 197 fvt. Så kom rettferdighetens lærer inn i bildet, og Qumran-samfunnet ble etablert. De siterte ordene viser at Qumran-samfunnet kunne beregne tiden riktig, år for år, tilbake til Nebukadnesar IIs dager. Og andre personer kunne selvfølgelig gjøre det samme.

Tiden kunne beregnes tilbake på to måter, 1) ved bruk av den seleukidske kalenderen, som begynte i 312 fvt., da Seleukos Nikator erobret Babylon, og 2) ved å telle sabbatsår. I 1. Makkabeerbok 4:52 leser vi for eksempel om det ett hundre og førtiåttende året i den seleukidske kalenderen.

Nehemjas ord om å gjenopprette og bygge Jerusalem ble uttalt i Artaxerxes Is 20. år, da Nehemja ankom Jerusalem. (Nehemja 2:1–8) Nehemjas handlinger med å lese hele loven (8:18), noe som skulle gjøres på løvhyttefesten i sabbatsåret, antyder at dette året var et sabbatsår. Frigivelseshendelsene nevnt i 5:7–12 støtter denne konklusjonen. Hvis dette er riktig, kunne jødene ganske enkelt telle sabbatsårene, inkludert jubelårene, tilbake til Nehemjas ankomst til Jerusalem, og finne begynnelsen på de 483 årene (69 uker).

Josefus skrev sine bøker på slutten av det første århundre evt. Han nevner flere sabbatsår i tiden før vår tidsregning, og dette indikerer at han må ha hatt lister over sabbatsårene.¹⁸

Bevisene tyder på at folket i første del av det 1. århundre evt. kunne beregne de 69 ukene, og derfor «gikk folket i forventning» om Messias da døperen Johannes begynte sin gjerning. Hvis folket ikke kunne beregne de 69 ukene, ville profetien være meningsløs.

17. *Damaskus-dokumentet* (CD) 1:4-11. Oversatt av R. J. Furuli.

18. Sabbatsår nevnt av Josephus: år 134 f.Kr., *Antiquities* 13.8.1 (13.2.30); 43 fvt.(?), 14.10.6 (14.206); 36 fvt., 14.15.2 (14.470, 475).

BEREGNINGEN AV NASJONENES FASTSATTE TIDER FRAM TIL JESU ANDRE KOMME

SAMMENDRAG

Nasjonenes fastsatte tider er nevnt i Jesu profeti om hans andre komme og nærvær. Hans ord viser at hans etterfølgere skal være i stand til å forstå og beregne lengden på nasjonenes fastsatte tider.

Kapittelet viser at det er både en språklig og tematisk parallell mellom Lukas 21:24, der nasjonenes fastsatte tider er nevnt, og Daniel kapittel 4, der 7 fastsatte tider er nevnt. Konklusjonen er at nasjonenes fastsatte tider representerer 7 tider, og beregnet på samme måte som de 69 ukene i Daniel kapittel 9, med én dag for hvert år, er lengden på nasjonenes fastsatte tider 2, 520 år.

Begynnelsen på disse tidene er ødeleggelsen av Jerusalem av Nebukadnesar II. Det er universell enighet om at Jerusalem ble ødelagt 587 fvt. Jeg referer til babylonske astronomiske data, som jeg har kalkulert og til historiske dokumenter fra forskjellige land. Konklusjonen er at Jerusalem ble ødelagt i 607 fvt., og at nasjonenes fastsatte tider på 2 520 år endte i 1914 evt.

Uttrykket «nasjonenes fastsatte tider» finnes i Lukas 21:24, i Jesu store profeti om hans nærvær og hans komme som dommer i den store trengsel. Jeg siterer Lukas 21:24-33 (over) og Matteus 24:36 (under):

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, *inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.*

²⁵ Og det skal komme tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden angst blant nasjonene, som ikke ser noen utvei på grunn av havets brøling og uro, ²⁶ mens mennesker blir avmektige på grunn av frykt og i påvente av de ting som skal komme over den bebodde

jord; for himlenes krefter skal bli rokket.²⁷ Og da skal de se Menneskesønnen komme i en sky med makt og stor herlighet.²⁸ Men når disse ting begynner å skje, da rett dere opp og løft DERES hoder, for DERES utfrielse nærmer seg.»²⁹ Så holdt han fram en illustrasjon for dem: «Legg merke til fikentreet og alle de andre trærne:³⁰ Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren nær.³¹ Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, *vite at Guds rike er nær*.³² Jeg sier dere i sannhet: Denne generasjon skal slett ikke forsvinne før alle ting skjer.³³ Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne.

³⁶ Om den dag og time vet ingen, verken himlenes engler eller Sønnen, men bare Faderen.

Jesus sier at når hans etterfølgere ser «disse tingene skje», noe som inkluderer tegnet som består av hendelser i verden og oppfyllelsen av nasjonenes fastsatte tider, skal de «*vite at Guds rike er nær*». Men de skal ikke vite dagen og timen for Menneskesønnens komme (*erkehoma*) i den store trengsel. Vi bør ha dette i tankene når vi nå studerer uttrykket «nasjonenes fastsatte tider».

Jesu ord viser at hans etterfølgere skulle forstå og kunne beregne nasjonenes fastsatte tider.

REFERANSEN TIL NASJONENES FASTSATTE TIDER

Nøkkelen til å forstå De hellige skrifter, som jeg viste i kapittel 2, er troen på at hver beretning er tatt med for et bestemt formål og har en bestemt betydning. Dette inkluderer uttrykket «nasjonenes fastsatte tider» (*kairoi ethnōn*). Basert til dette grunnprinsippet sa Jesus at hans etterfølgere skulle forstå hva disse ordene refererte til, som jeg har vist ovenfor.

Det er mange ledetråder i Matteus kapittel 24, Markus 13 og Lukas kapittel 21 for å forstå de forskjellige uttrykkene der, spesielt at de samme tingene uttrykkes med forskjellige ord fra forskjellige vinkler. Men det er ingenting i disse tre kapitlene som kan kaste noe lys over betydningen og oppfyllelsen av «nasjonenes fastsatte tider».

Fordi dette uttrykket skal forstås, er neste trinn å søke etter de greske ordene *kairos* («fastsatt tid») og *ethnos* («nasjon») i De kristne greske skrifter. Ordet *kairos* forekommer 80 ganger. Men bare to steder er ordet knyttet til en bestemt tidsperiode som er oppfylt: i Markus 1:15 (over) og Åpenbaringen 12:14 (under).

¹⁵ og sa: «*Den fastsatte tid* (*kairos*) er utløpt, og Guds rike er kommet nær. VIS anger, og tro på det gode budskap.»

¹⁴ den store ørns to vinger ble gitt til kvinnen, for at hun skulle fly ut i ødemarken til sitt sted; det er der hun får sin føde i *en tid* (*kairos*) *og tider* (*kairos*) *og en halv tid* (*kairos*), borte fra slangens ansikt.

Ordene i Markus refererer til profetien i Daniel 9:24-27 om de 69 ukene til Messias skulle komme. Denne fastsatte tiden ble oppfylt i år 29 evt., og kan derfor ikke

referere til nasjonenes fastsatte tider, som ifølge konteksten skulle være etter ødeleggelsen av Jerusalem i 70 evt.

Det første verset i Åpenbaringen sier at profetiene i denne boken refererer til en tid etter at boken ble skrevet, rundt 98 evt. Derfor kan de nevnte 3 1/2 fastsatte tider ikke referere til «nasjonenes fastsatte tider», som ifølge Lukas 21:22-24 ville inkludere situasjonen i Jerusalem i den siste delen av det første århundre evt.

Dette betyr at vi ikke kan finne noen ledetråd i De kristne greske skrifter om betydningen og referansen til nasjonenes fastsatte tider. Derfor må vi lete etter ledetråder i De hebraiske skrifter.

La oss først resonnere litt.

I Matteus 24:15 oppfordret Jesus leserne til å bruke skjelneevne med hensyn til «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse». Jesus kan på dette tidspunktet ha kommet med noen kommentarer om identiteten til denne avskyeligheten (Matteus 24:15, 16; Lukas 21:20, 21), men Jesus oppfordret sine tilhengere til å bruke skjelneevne. For å gjøre det, måtte disiplene som ikke hørte Jesu hebraiske ord på det tidspunktet han uttalte dem, stole på den senere nedtegnede greske oversettelsen av hans ordene, nemlig, *bdelugma tēs erēmōseōs*, mens de som hørte Jesu ord, kunne se etter de hebraiske ordene han brukte.

Hvordan kunne de komme til en forståelse av disse ordene ved å bruke skjelneevne? Ved å lete etter lignende ord i Septuaginta, eller, hvis hebraisk var deres morsmål, ved å lete etter hebraiske ord med lignende betydning. I begge tilfeller kan bare fire avsnitt som inneholder en henvisning til «avskyeligheten», identifiseres, nemlig Daniel 8:13, 9:27, 11:31 og 12:11. Ved å lese disse versene i sammenheng, kunne det være mulig å få en pekepinn om hva avskyeligheten var.

Dette er et viktig prinsipp: Når profetiske ord brukes i De kristne greske skrifter, må vi se i De hebraiske skrifter for å finne ut om de er hentet fra en av de hebraiske bøkene. Dette er spesielt viktig når det er få ledetråder i De kristne greske skrifter om betydningen av bestemte profetiske ord.

I sin store profeti henviste Jesus flere ganger til Daniels bok. I Matteus 24:1, 2 henviste han til ødeleggelsen av Jerusalem og templet, som er nevnt i Daniel 9:26, 27. I Matteus 24:21 henviste han til den store trengsel, som er nevnt i Daniel 12:1. I Matteus 24:30 og 25:31 henviste han til Menneskesønnen, som er nevnt i Daniel 7:13. Videre er Guds rike hovedtemaet i Daniels bok, slik det også er hovedtemaet i Jesu store profeti. (Matteus 24:14; 25:31) Og det er noen ord i den greske teksten i Matteus 24 som har sine ekvivalenter i den hebraiske teksten i Daniel, for eksempel *synteleia* («konklusjon»; hebraisk, *qēṭ*), som brukes 23 ganger i Daniel og én gang i Matteus 24:3. Det kan ikke være tvil om at Jesus hadde Daniel i tankene da han uttalte sin store profeti.

Jesus henviste til Daniels bok flere ganger i sin store profeti. Daniel kan også hjelpe oss å forstå referansen til «nasjonenes fastsatte tider».

SPRÅKLIGE OG TEMATISKE PARALLELLER MELLOM LUKAS 21:24 OG DANIEL KAPITTEL 4

Jesu greske ord i Lukas 21:24, *kairoi ethnōn*, har ingen andre ledetråder i Lukas, bortsett fra at subjektet er «Jerusalem». Hvis disse ordene skal ha noen betydning for oss, må vi derfor finne ledetråder i De hebraiske skrifter.

Det første spørsmålet vi må stille, er på hvilket språk ordene ble uttalt. Jesus brukte enten hebraisk eller arameisk, og bevisene tyder på at han snakket hebraisk til sine disipler. Evangelistene viser imidlertid at Jesus også brukte arameiske ord. Hvis Jesus snakket hebraisk, brukte han mest sannsynlig flertallsformen av *mō'ēd*, der Lukas har *kairos*. Både ordet *mō'ēd* og ordet *kairos* refererer til en bestemt tid, en fastsatt tid. Hvis vi ser på avsnittene der dette ordet brukes i De hebraiske skrifter, finner vi at *mō'ēd* er fastsatt med tall som viser til bestemte tider bare én gang, i Daniel 12:7: «én fastsatt tid, fastsatte tider og en halv.» Begge de greske oversettelsene, Septuaginta og Theodotion,¹⁹ bruker *kairos* i dette avsnittet.

I den arameiske teksten til Daniel 7:25 finner vi de samme tallene nevnt, og det arameiske ordet som brukes er *'iddān*, noe som viser at *'iddān* på arameisk og *mō'ēd* på hebraisk begge refererer til en fastsatt tid. Interessant nok bruker både Septuaginta og Theodotion *kairos* i Daniel 7:25 og 12:7. Det arameiske ordet *'iddān* er også angitt med tall i Daniel 4:16, 23, 25, 32. Vi ser derfor at det bare er tre kapitler i De hebraiske skrifter der det hebraiske eller arameiske ordet for «fastsatt tid» er angitt eller kvalifisert med bestemte tall.

Hvis Jesus snakket arameisk eller brukte arameiske ord, ville han ha brukt *'iddān* i Lukas 21:24, men fordi folk på hans tid forsto både hebraisk og arameisk, uavhengig av hvilket språk Jesus brukte, ville de tre nevnte kapitlene i Daniel være de eneste som kunne være referansen til *kairoi ethnōn* i Lukas 21:24.

Mens det hebraiske *mō'ēd* i Daniel 12:7 og det arameiske *'iddān* i 7:25 er oversatt med *kairos* i Septuaginta og i Theodotion, er de fire eksemplene på *'iddān* i Daniel 4:16, 23, 25, 32 oversatt med flertallsformen av *etos* («år») i Septuaginta og med *kairos* i Theodotion. Gjengivelsen *etos* i Septuaginta er en interpretativ oversettelse som avviker fra den vanlige gjengivelsen av *kairos* for *'iddān*. Og som nevnt, den greske oversettelsen av Theodotion, som er mye nærmere de hebraiske og arameiske tekstene til Daniel enn Septuaginta, og som er den som i de fleste tilfeller er sitert av de som skrev De kristne greske skrifter, har også *kairos* i Daniel 4:16, 23, 25, 32.

Dermed må ett eller flere av de tre nevnte avsnittene ha vært det Jesus hadde i tankene i Lukas 21:24. Men hvilket? Kontekstene i Daniel 7:25 og 12:7 viser at de nevnte tidsperiodene oppfylles i endens tid, under Jesu Kristi nærvær. Fordi nasjonenes fastsatte tider inkluderer hendelser fra det første århundre evt. kan ikke Daniel 7:25 og 12:7 være referansen for nasjonenes fastsatte tider.

19. Theodotion-oversettelsen er en gresk oversettelse av Daniels bok som er nærmere den hebraiske og arameiske teksten enn Septuaginta. Når de som skrev De kristne greske skrifter siterte fra Daniels bok, siterte de oftest Theodotion-oversettelsen i stedet for Septuaginta.

Enten Jesus brukte det hebraiske ordet *mō'ēd* eller det arameiske ordet *'iddān*, ville det naturlige tilsvarende greske ordet for en av dem som skrev De kristne greske skrifter, være *kairos*. Dette viser en klar **språklig** parallell mellom Lukas 21:24 og Daniel 4:16, 23, 25, 32.

*Det er en **språklig** parallell mellom «de fastsatte tider» i Lukas 21:24 og de sju tidene i Daniel kapittel 4: Det arameiske ordet 'iddān betyr «fastsett tid» akkurat som det greske ordet kairos. Thodotions greske oversettelse av Daniel bruker kairos i Daniel kapittel 4, der den arameiske teksten har 'iddān, og Lukas 21:24 har kairos.*

Den språklige parallellen mellom Lukas 21:24 og Daniel 4:16, 23, 25, 32 viser at nasjonenes fastsatte tider er sju i antall.

I Lukas 21:24 er byen Jerusalem knyttet til nasjonenes fastsatte tider. Jerusalem skulle trækkes ned av nasjonene i løpet av nasjonenes fastsatte tider. Men hva er referansen til «Jerusalem»?

HENVISNINGEN TIL «JERUSALEM» I LUKAS 21:24

De fleste vil oppfatte ordet «Jerusalem» som en referanse til byen Jerusalem i Judea, som er nevnt i konteksten. Men det er ikke nødvendigvis tilfellet.

I Bibelen kan en by ha minst tre referanser: 1) byens innbyggere, 2) byens materielle del (hus, murer og gater), og 3) hva byen representerer eller står for. Byen som et geografisk sted er nevnt i Matteus 2:1, og innbyggerne er nevnt når «Kaperneum» brukes i Matteus 11:23. Den viktigste bruken i vår sammenheng er 3), så la oss se på noen eksempler. Andre Kongebok 23:19 snakker om «byene i Samaria». Men «Samaria», som i seg selv var en by, representerte eller stod åpenbart for hele Nordriket. Det samme gjelder i Esekiel 16:46.

På dette grunnlag kan vi ikke i utgangspunktet vite hva ordet «Jerusalem» refererer til når vi finner det i Lukas 21:24. Når vi ser på bruken av byer i profetiske sammenhenger i De hebraiske skrifter, er det som profetene åpenbart hadde i tankene i de fleste tilfeller, det byen representerte. Dette antyder at «Jerusalem» i Jesu profeti i Lukas 21:24 verken refererer til folket i Jerusalem eller til byen som et geografisk sted, men heller til Jerusalem i representativ forstand.

Imot dette kan det hevdes at den bokstavelige ødeleggelsen av byen Jerusalem var i Jesu tanker, som vist i Lukas 21:20, og i dette verset må «Jerusalem» referere til byen og dens innbyggere. Så hvis «Jerusalem» i vers 24 ikke refererer til den bokstavelige byen Jerusalem, må det samme ordet «Jerusalem» brukes i to forskjellige betydninger i den nærmeste sammenhengen i versene 20 og 24. Men er dette naturlig?

Med tanke på bibelske mønstre er det ikke noe rart eller uvanlig i en slik bruk. I Matteus 2:1 refererer «Jerusalem» til byen som et geografisk område, men i vers 3 refererer «Jerusalem» til byens innbyggere. I Matteus 11:23, 24 bruker Jesus først

«Sodoma» for å referere til byen, men ordene «Sodomas land» refererer til innbyggerne. Det er til og med mulig å bruke et enkelt bestemt substantiv i to forskjellige betydninger i samme kontekst.

I Johannes 2:19 leser vi:

Som svar sa Jesus til dem: «Bryt dette tempel ned, og på tre dager vil jeg reise det opp».

Grammatisk sett må pronomenet «det» referere til «dette templet» (det bokstavelige templet). Men vers 20 viser at referansen er til «hans legemes tempel». Dette betyr at «tempelet» som skulle brytes ned, var det bokstavelige tempelet i Jerusalem, men tempelet som skulle reises opp, var et åndelig tempel. Ordenes referanser kan også forandres i profetier.

ULIK BRUK AV «JERUSALEM» OG «ISRAEL»

Hvis Jesus i Lukas 21:24 hadde den bokstavelige byen Jerusalem i tankene, ville dette kreve at jødene fortsatte å være Guds utvalgte folk, eller i det minste at de ville bli hans utvalgte folk igjen ved slutten av nasjonenes fastsatte tider. Dette er imidlertid i strid med Skriften. Andre Mosebok 19:5, 6 viser at jødene ikke alltid ville være Guds folk, men bare hvis de oppfylte betingelsen om å adlyde Jehovas lover. Folket gjorde ikke det, og på et bestemt tidspunkt fikk de sin siste sjanse til å omvende seg i løpet av en periode på sytti uker. (Daniel 9:24–27) Da de ikke omvendte seg, ble de forkastet. På dette grunnlag ville det være rart om Jesus uttalte en profeti som viste til en gjenopprettelse av den bokstavelige byen Jerusalem ved slutten av nasjonenes fastsatte tider.

De kristne greske skrifter viser at «Israel» kan referere til to forskjellige grupper. I Galaterne 6:16 snakker Paulus om «Guds Israel», og antyder at det finnes et annet Israel som ikke tilhører Gud. Det samme er underforstått i uttrykket «Israel i kjødelig forstand» i 1. Korinter 10:18, og det er uttrykkelig uttrykt i Romerne 9:6–8.

Det er interessant å se hvordan denne forskjellen mellom de to forskjellige «Israel» eller «Jerusalem» kommer til uttrykk i profetiene. I Jesaja kapittel 60 er det for eksempel en profeti om Sion eller Jerusalem (v. 14). Ordene i denne profetien gjelder ikke for jøder av kjøtt og blod eller for det bokstavelige Jerusalem, men for «det nye Jerusalem», som de følgende parallellene viser:

Tabell 3.1 *Forskjellige referanser for «Jerusalem»*

Jesaja 60:1–2, 19	Åpenbaringen 21:23
Jesaja 60:3	Åpenbaringen 21:24
Jesaja 60:11, 20	Åpenbaringen 21:25
Jesaja 60:5	Åpenbaringen 21:26

Jeremia 31:31 inneholder en profeti om en ny pakt «med Israels hus og med Judas hus». Disse ordene er sitert i Hebreerne 8:7–13, og det blir vist at lovpakten ville bli avskaffet. Deretter er Jeremias ord sitert i Hebreerne 9:14, 15, og sitatet viser at «Israel» og «Juda» i profetien ikke refererer til det bokstavelige «Israel» og «Juda», men til «de (salvede kristne) som er blitt kalt». Basert på avsnittene ovenfor, må vi

konkludere med at det er svært usannsynlig at den profetiske bruken av «Jerusalem» i Lukas 21:24 refererer til den bokstavelige byen Jerusalem eller til dens innbyggere.

JESU BRUK AV FIGURLIGE ORD I SIN STORE PROFETI

I Matteus 24:2 snakker Jesus om ødeleggelsen av tempelet i Jerusalem og av hele byen. Hans disipler knyttet dette til Jesu gjenkomst og nærvær og avslutningen på tingenes ordning. Jesus beskrev et tegn bestående av hendelser som skulle finne sted i det første århundre, og som kulminerte i ødeleggelsen av tempelet og Jerusalem i 70 evt. Dette sammensatte tegnet ville få sin større og endelige oppfyllelse i endens tid.

Jeg sammenligner Matteus 24:15-21 og Lukas 21:20-24:

¹⁵ *Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse*, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), ¹⁶ *da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene.* ¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! ²⁰ Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen; ²¹ *for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli.*

²⁰ *Og når dere ser Jerusalem omringet av hærer som har leiret seg, da skal dere vite at dets ødeleggelse er kommet nær.* ²¹ *Da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene,* og de som er inne i byen, dra bort, og de som er ute på landet, må ikke gå inn i den; ²² for dette er dager da rettferdighet skal utmåles, da alt det som står skrevet, skal bli oppfylt. ²³ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! For det skal komme stor nød over landet og vrede over dette folk; ²⁴ *og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene;* og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.

Jeg skal nå sammenligne noen hendelser i det sammensatte tegnet som bokstavelig ble oppfylt i Judea og områdene rundt, og som har sin større og endelige oppfyllelse i endens tid.

I år 66 evt. omringet hærene til den romerske generalen Gaius Cestius Gallus Jerusalem og erobret deler av byen, inkludert deler av tempelområdet. Da hærene var i ferd med å erobre hele byen, trakk de seg tilbake, og byen var ikke lenger omringet. Nå adlød tilhengerne Jesu ord og flyktet fra Judea til fjellene.

La oss forbinde denne situasjonen til Jesu profeti. Hvis vi sammenligner Matteus 24:15 med Lukas 21:20, forstår vi at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, var de romerske hærene—å se avskyeligheten og hærene som omringet byen skulle forårsake den samme reaksjonen: å flykte til fjellene. Disse hærene var avskyelige fordi de i 66 evt. sto på tempelområdet med sine bannere, som de ofret til som om de var guddommelige. De romerske hærene forårsaket ødeleggelse da de vendte tilbake til Jerusalem i 70 evt. og ødela byen.

Oppfyllelsen av alle delene av Jesu profeti i det første århundre var bokstavelig. Det skjedde i Judea, og byen Jerusalem ble ødelagt. Profetien skulle imidlertid få sin

større og endelige oppfyllelse i endens tid, i det 20. og 21. århundre. Og denne oppfyllelsen må være både bokstavelig og figurativ. La oss se.

I kapittel 2 viste jeg at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse i endens tid, er organisasjonen De forente nasjoner, som er identisk med villdyret med sju hoder og ti horn i Åpenbaringen kapittel 17. Kan vi trekke en parallell til de romerske hærene i det første århundre evt.? I det første århundre representerte de romerske hærene en politisk enhet som skulle forårsake ødeleggelsen av en religiøs enhet, Judea og byen Jerusalem. I vår tid er De forente nasjoner den politiske enheten som representerer alle verdens nasjoner. Det symbolske villdyret vil forårsake ødeleggelse av en religiøs enhet, Babylon den store, alle verdens religioner som er i opposisjon til den sanne religion, som også er nevnt i Åpenbaringen kapittel 17. De forente nasjoner er en avskyelighet, på grunn av den ide at denne organisasjonen er menneskehetens eneste håp om fred og sikkerhet. Dermed er den en rival til Guds opprettede rike.

Da Jesu etterfølgere så Jerusalem omringet av hærer, skulle de som var i Judea, flykte til fjellene. Den figurlige bruken av dette er at da De forente nasjoner steg opp fra avgrunnen i 1945, skulle de som så dette, handle på samme måte som de som var i Judea i det første århundre evt. Hva ville dette innebære?

Den religiøse enheten som tilsvarende Judea og Jerusalem, er Babylon den store, som vil bli ødelagt av De forente nasjoner. «Å flykte til fjellene» i den tiden da De forente nasjoner er synlig, er uttrykt i Åpenbaringen 18:4:

⁴ Og jeg hørte en annen røst fra himmelen si: «Gå ut fra henne, mitt folk, hvis dere ikke vil ha del med henne i hennes synder, og hvis dere ikke vil få del i hennes plager.

Jesu etterfølgere som var i Judea og Jerusalem i det første århundre evt., og som ikke flyktet til fjellene, mistet sannsynligvis livet. De som ikke kommer seg ut av Babylon den store, vil oppleve «død og sorg og hungersnød» i henhold til Åpenbaringen 18:8.

De siste setningene i sitatet ovenfor fra Lukas 21:24 sier:

og *Jerusalem* skal trækkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.

Grunnen til min lange drøftelse ovenfor om den bokstavelige og figurative anvendelsen av den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, er å finne betydningen og referansen til «Jerusalem» i vers 24.

Når “Jerusalem og Judea” i den større og endelige oppfyllelsen av profetien om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse i endens tid er figurativ (= Babylon den store), har vi sterke grunner for også å oppfatte «Jerusalem» i oppfyllelsen av profetien om nasjonenes fastsatte tider som figurativ.

Hva refererer «Jerusalem» til på det tidspunktet da nasjonenes fastsatte tider ender?

I den bokstavelige oppfyllelsen i det første århundre av Jesu profeti var Judea et bokstavelig distrikt, og Jerusalem var en bokstavelig by som de som så de romerske hærene skulle flykte fra. I den større figurative oppfyllelsen representerer Judea og

Jerusalem Babylon den store, som folk som ser og forstår De forente nasjoners funksjon, må flykte fra.

På lignende måte var ødeleggelsen i 70 evt. av byen Jerusalem bokstavelig, og innbyggerne i Judea og Jerusalem skulle bokstavelig talt «falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene», som Lukas 21:24 sier. Men ordet «Jerusalem» ved slutten av nasjonenes fastsatte tider refererer ikke til den bokstavelige byen Jerusalem, akkurat som Judea ikke refererer til et bokstavelig område i Midtøsten i oppfyllelsen i endens tid. I neste avsnitt skal jeg vise at ordet «Jerusalem» refererer til Guds rike, som er rammen omkring og det grunnleggende temaet i Jesu store profeti.

ORDET «JERUSALEM» MED BETYDNINGEN «GUDS RIKE»

Når jeg avviser en bokstavelig betydningen av «Jerusalem» i Lukas 21:24, må vi finne en definisjon av ordets profetiske bruk. Jehova ga David et løfte om et evig rike (1. Krønikebok 17:11–15), og dette riket var knyttet til Jerusalem. (1. Krønikebok 29:23; Jesaja 24:23; Jeremia 3:17) Jerusalem kalles «Den Store Konges by» (Salmene 48:1, 2), og Jesus bruker disse ordene om Jerusalem på sin tid, selv om det ikke var noen menneskelig konge i byen. (Matteus 5:35) Profetiene i Jesaja kapittel 60 om Jerusalem, som jeg har sitert ovenfor, gjelder det himmelske Jerusalem, som er Guds rike, i Åpenbaringen 21:23-26.

Hebreerne 11:10 refererer til «en by» som Abraham ventet på, og i 12:22 kalles denne byen «det himmelske Jerusalem». I Hebreerne 12:28 lærer vi at denne byen representerer «et rike som ikke kan rystes», og dette riket må være Guds rike. Forskjellen mellom det bokstavelige Jerusalem og «det som skal komme», er også nevnt i 13:14.

På grunnlag av tekstene som er sitert ovenfor, konkluderer jeg med at «Jerusalem» står for «Guds rike».

JERUSALEM SKAL TRÅKKES NED

Ordet «inntil» i Lukas 21:24 viser at det at Jerusalem (Guds rike) skulle tråkkes ned, ville ta slutt på et bestemt tidspunkt, når «nasjonenes fastsatte tider» hadde endt. Dermed er en gjenopprettelse underforstått av ordene i Lukas 21:24, og denne gjenopprettelsen er profetisk nevnt mange steder i Bibelen, inkludert i Apostlenes gjerninger 3:19-21. Å ta denne gjenopprettelsen som utgangspunkt hjelper oss til å se at «Jerusalem» står for Guds rike, og det hjelper oss også å forstå hvordan dette riket ble trådt ned i løpet av nasjonenes fastsatte tider.

En gjenopprettelse er også nevnt i Apostlenes gjerninger 15:15, 16, nemlig «å gjenoppbygge “Davids hytte, som er falt ned”». (Amos 9:11, 12)²⁰ Hva er denne

20. Se også Salmene 78:67-70, som viser at et «telb» eller en «hytte» kan representere et kongedynasti.

«Davids hytte»? Vaktårnet fra 1949, side 281, svarer at det er «Davids kongehus bestående av arvingene til pakten om riket», og dette er en god forklaring. De første medlemmene av dette kongehuset var knyttet til den kristne menighet fra pinsedagen i 33 evt.

Profetien om Davids hytte og dens gjenoppbyggelse samsvarer med Lukas 21:24, fordi Davids hytte representerer Guds rike eller Jehovas trone på jorden, og dette kongedynastiet er forbundet med Jerusalem. (1 Krønikebok 29:23) Gjenoppbyggelsen av «Jerusalem» etter at «nasjonenes fastsatte tider» er over, er altså en annen måte å snakke om gjenoppbyggingen av «Davids hytte» på. Denne «hytten» falt ikke i 70 evt., da Jerusalem ble ødelagt, men den falt da den siste kongen i Davids dynasti, Sidkia, mistet sitt rike i 607 evt. (Esekiel 21:26, 27)

BEGYNNELSEN PÅ AT JERUSALEM BLIR TRÅKKET NED

Det greske verbet *pateō* («trække på; trække ned») gjengis i bibeloversettelser med futurum: «og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene.» Ville ikke bruken av futurum være i strid med oppfatningen om at det at Jerusalem skulle trækkes ned, allerede hadde begynt på et mye tidligere tidspunkt og hadde pågått i mange år da Jesus uttalte profetien? Ikke nødvendigvis.

I De kristne greske skrifter forekommer futurum 1 625 ganger, hvorav 18 er perifrastisk futurum, det vil si konstruksjoner med et finitt verb i futurum etterfulgt av et partisipp. I Lukas kapittel 21 finner vi 26 eksempler på vanlig futurum og tre eksempler på perifrastisk futurum. Så spørsmålet er om det er en forskjell i betydning mellom vanlig futurum og perifrastisk futurum i De kristne greske skrifter.

Når vi vurderer dette spørsmålet, bør vi huske på at vi sjelden kan si noe sånt som: «På grunn av bruken av dette bestemte tempus, *må* betydningen være . . .» Vi bør heller si: «Bruken av dette bestemte tempus *samsvarer* med denne betydningen . . .» Vanlig futurum og perifrastisk futurum kan ha omtrent samme betydning, og de kan også ha forskjellige betydninger. I Lukas 21 er Jesu ord sitert. Hvilken form for hebraiske eller arameiske verb kan han ha brukt i Lukas 21:24?

Fordi Lukas bare brukte perifrastisk futurum i 2,6 prosent av tilfellene med fremtidsreferanse, ser vi at han gjør et unntak i sin standardbruk av tid og skifter bevisst til perifrastisk futurum. Derfor er det logisk at de hebraiske eller arameiske verbene som ble brukt i disse tilfellene, hadde en annen betydning sammenlignet med verbene som ble brukt i de andre 97,4 prosentene av tilfellene.

Vi finner et eksempel som er en god parallell i 2. Samuel 7:16:

¹⁶ Og ditt hus og ditt kongedømme skal visselig stå fast (Septuaginta: vanlig futurum) til uavgrenset tid foran deg; ja, din trone skal bli grunnfestet (Septuaginta: futurum + perfektum partisipp) til uavgrenset tid.»»

Det viktige punktet i dette skriftstedet er at på tidspunktet for skrivingen, hadde David allerede regjert som konge i mange år. Likevel sier skriftstedet at hans rike «skal stå fast» og «skal bli fast grunnfestet» til evig tid. Dette viser at både gresk vanlig futurum og perifrastisk futurum kan referere til en fremtidig situasjon som allerede

er på plass og har vart en stund. Hvorfor valgte den greske oversetteren perifrastisk futurum i dette verset? Sannsynligvis fordi den hebraiske teksten har imperfektum av verbet «å være/å bli» pluss et passivt partisipp.

Vi finner også et interessant eksempel i Jesaja 47:7:

⁷ Og du sa stadig: «Til uavgrenset tid skal jeg vise meg (Septuaginta: futurum + presens partisipp) å være Herskerinne, for evig.» Du la deg ikke disse ting på hjertet; du tenkte ikke på enden på saken.

Kaldeernes datter var allerede herskerinne, men hennes ønske var at dette skulle fortsette for alltid. Dette uttrykkes i Septuaginta med perifrastisk futurum, men den hebraiske teksten har ikke noe partisipp, men bare imperfektum av verbet «å være / å bli». Dette viser at både hebraisk imperfektum og imperfektum pluss partisipp, og gresk vanlig futurum og perifrastisk futurum, kan referere til en situasjon som allerede hadde eksistert en stund og som vil fortsette inn i fremtiden.

Problemet på begge språkene er at det ikke finnes én enkelt verbform som utvetydig kan formidle at en situasjon har eksistert i en periode og vil fortsette inn i fremtiden. Dette betyr at for å signalisere en slik situasjon, må enten to verb (ett som refererer til fortiden/nåtiden og ett til fremtiden) brukes, eller konteksten, sammen med bruken av ett verb eller en kombinasjon av ett finitt verb og et partisipp, brukes.

En situasjon som har eksistert i lang tid og vil fortsette inn i fremtiden, er en spesiell situasjon. Den enkleste måten å signalisere en slik situasjon på, er å bruke en verbkonstruksjon som også er spesiell eller sjelden. Bruken av imperfektum + partisipp er svært sjelden på hebraisk, så når en slik konstruksjon forekommer, kan leseren med rette forvente noe uvanlig. Det samme gjelder på gresk, hvor futurum pluss partisipp er sjelden.

Dermed ville den sjeldne bruken av perifrastisk futurum i Lukas 21:24 være en god måte å signalisere at det at «Jerusalem» ble tråkket ned, hadde vart en stund og ville fortsette inn i fremtiden – i stedet for å bruke vanlig futurum. Og fordi den perifrastiske futurum er så sjelden på gresk, er den mest sannsynlig en oversettelse av hebraisk imperfektum pluss partisipp, som også er sjelden.²¹

Vi har også noen interessante eksempler i De kristne greske skrifter. I Apostlenes gjerninger 13:10 leser vi:

¹⁰ og sa: «Å, du som er full av all slags svik og all slags kjeltringaktighet, du Djevelens sønn, du fiende av alt som er rettferdig, vil du ikke holde opp med (futurum + partisipp) å fordreie Jehovas rette veier?

Det er klart at handlingene som beskrives med perifrastisk futurum i dette verset, ikke bare refererer til fremtiden, fordi denne mannen tydeligvis allerede hadde fordreid Jehovas veier i en periode.

I Markus 13:13 leser vi:

21. Hvis Jesus snakket arameisk, der imperfektum pluss partisipp brukes oftere enn på hebraisk, ville det samme argumentet gjelde.

¹³ og dere skal bli gjenstand for alles hat (futurum + presens partisipp) for mitt navns skyld. Men den som har holdt ut til enden, han skal bli frelst.

Disiplene hadde allerede vært gjenstand for hat da disse ordene ble uttalt. Og i Apostlenes gjerninger 6:4 leser vi: «Men vi skal vie oss til bønn og til ordets tjeneste.» De fleste håndskrifter har vanlig futurum i dette verset, men Codex Cantabrigiensis (D) har futurum pluss presens partisipp. De tolv hadde allerede «viet seg til bønn», og de ville fortsette å gjøre det også i fremtiden.

Passasjene ovenfor viser at perifrastisk futurum kan beskrive en situasjon som allerede har vart en stund, samtidig som den viser at situasjonen vil fortsette inn i fremtiden. Dette viser at uttrykket «Jerusalem skal tråkkes ned av nasjonene», som er uttrykt med perifrastisk futurum, ikke bare må referere til fremtiden, men at det at «Jerusalem» ble tråkket ned, allerede hadde foregått en stund da Lukas skrev sitt evangelium.

Bruken av perifrastisk futurum i setningen «og Jerusalem skal tråkkes ned av nasjonene» kan tyde på at dette allerede hadde pågått en tid og ville fortsette inn i fremtiden.

TREET I DANIEL 4 OG JERUSALEM I LUKAS 21:24

Daniels bok er den eneste bibelske boken hvor ordene 'et qēts («endens tid») er nevnt, og nasjoner som kommer og går på verdens scene, plasseres i en tidsramme i forhold til Guds rike. (Daniel 2:36-45; 7:3-12; 8:3-25; 11:2-45; 12:7-13) Tiden for Messias' komme, kongen i Guds rike, er også nevnt (9:24-27), og derfor ville det være passende om tiden for Messias' komme i rikets makt og oppbyggingen av Davids hytte også ble nevnt.

Drømmen til Nebukadnesar II ble gitt på et kritisk tidspunkt i Guds folks historie, da dynastiet med konger i Davids slektslinje var ødelagt, og personen som mottok drømmen, var den som utførte handlingen som Jehovas fungerende tjener. Emnet for drømmen er, ifølge Daniel 4:17:

¹⁷ Ved vekternes forordning er denne sak, og ved de helliges uttalelse er denne anmodning, for at de som lever, skal erkjenne at *Den Høyeste er Hersker i menneskenes rike*, og at han gir det til den han vil, og setter endog *den ringeste av menneskene* over det.»

Drømmen handler helt klart om Guds rike!

Trær, kvister og stubber brukes ofte til å symbolisere riker og kongedynastier. (Esekiel 17:1-24; spesielt v. 23) Jesaja 10:33-11:10 viser hvordan trær som representerer riker, vil bli hugget ned, men en kvist fra Isaïs stubbe vil bære frukt. I Jeremia 23:5 og Sakarja 6:12-13 er Messias også fremstilt som et skudd. I Jesaja 53:3, 7-9 blir Messias fremstilt som «*den ringeste av menneskene*» (Se også Matteus 11:29), som passer beskrivelsen av «den ringeste av menneskene», som Gud «setter over» riket. (Daniel 4:17)

På samme måte som en by som er hovedstaden i et rike, kan symbolisere hele riket, kan et tre symbolisere et rike. Jeg siterer Daniel 4:10-17 (over) og Lukas 21:24 (under):

¹⁰ «I synene jeg så i mitt hode på mitt leie, skjedde det at jeg fikk se *Et tre midt på jorden, og det var meget høyt.* ¹¹ Treet vokste og ble sterkt, og til slutt nådde det helt opp til himmelen, og det kunne sees til jordens ende. ¹² Det hadde vakkert løvverk og mye frukt, og det var mat på det for alle. Markens dyr søkte skygge under det, og himmelens fugler bodde i dets grener, og alt levende fikk næring av det.

¹⁰ Dette er mitt hodes syner som jeg så mens jeg lå på min seng, og se, *et tre midt på jorden, og det var kolossalt høyt.* ¹¹ Treet vokste og ble sterkt, og dets høyde nådde til slutt til himlene, og det kunne ses til hele jordens ytterste ende. ¹² Dets løv var fagert, og det hadde rikelig med frukt, og det var føde på det til alle. Under det søkte markens dyr skygge, og på dets grener bodde himlenes fugler, og alt kjød ernærte seg av det.

¹³ Jeg så videre i mitt hodes syner mens jeg lå på min seng, og se, en vekter, ja en hellig, som kom ned fra himlene. ¹⁴ Han ropte høyt, og dette er hva han sa: «*FELL treet, og hogg grenene av. RIST løvet av det, og spre fruktene omkring.* La dyrene flykte fra skyggen under det og fuglene fra dets grener. ¹⁵ Men LA dets rotstubb stå igjen i jorden, ja i bånd av jern og av kobber, i gresset på marken; og la den våtes av himlenes dugg, og la den ha del med dyrene blant jordens planter. ¹⁶ La dens hjerte bli forandret, så det ikke lenger er et menneskes, og la et dyrs hjerte bli gitt den, *og la sju tider* (*'iddanin*) *fare fram over den.* ¹⁷ Ved vekternes forordning er denne sak, og ved de helliges uttalelse er denne anmodning, *for at de som lever, skal erkjenne at Den Høyeste er Hersker i menneskenes rike, og at han gir det til den han vil, og setter endog den ringeste av menneskene over det.»*

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, *inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.*

Jeg har allerede argumentert for at «Jerusalem», som er nevnt i Lukas 21:24, står for Guds rike. De siste ordene i Daniel 4:17 indikerer at treet også står for Guds rike. Det var Nebukadnesar som mistet forstanden og spiste gress som et dyr. Men ordene «Den Høyeste er hersker i menneskehetens rike» refererer til Jehova Gud, og han gir menneskehetens rike til den han vil, og setter *den ringeste av menneskene* over det. Dette kunne ikke referere til Nebukadnesar, for Jehova Gud innsetter ikke konger i verdens nasjoner.

Basert på drøftelsen ovenfor, er vi nå i stand til å skissere parallellene mellom Daniel 4:10–17 og Lukas 21:24.

Tabell 3.2 Paralleller mellom Daniel 4 og Lukas 21

Jerusalem = Guds rike.	Treet = Guds rike.
Jerusalem blir tråkket ned.	Treet blir hugget ned.
Tråkkingen skjer i løpet av nasjonenes fastsatte tider.	Treets stubbe er uten spirer i en periode på sju fastsatte tider.

Jerusalem vil ikke lenger bli tråkket ned etter at nasjonenes fastsatte tider er endt.

Treets stubb vil spire etter sju bestemte tider

Det er viktig å merke seg at det er både en tematisk og en språklig parallell mellom Daniel kapittel 4 og Lukas 21:24.

*Den tematiske parallellen ser vi i tabell 3.2, og den språklige parallellen ser vi i ordet **kairoi** (arameisk 'iddānīn) i Lukas 21:24, som står parallelt med **kairoi** —(arameisk 'iddānīn) i Daniel 4:16, 23, 25, 32.*

Siden det er både en språklig og en tematisk parallell mellom «de fastsatte tider for folkeslagenene» i Lukas 21:24 og de 7 fastsatte tider i Daniel kapittel 4, har vi et solid grunnlag for å konkludere med at da Jesus snakket om «nasjonenes fastsatte tider», hadde han Daniels ord i kapittel 4 i tankene.

Fordi Lukas 21:24 er en del av en profeti, hvor bare halvparten av det vi trenger er skrevet i bibelteksten, må vi alltid være åpne for muligheten for at vår forklaring (den halvparten vi må finne selv — oppfyllelsen) er feil.

Men Jesu ord om at hans etterfølgere skulle forstå hans store profeti, omfatter også «nasjonenes fastsatte tider». Det er bare tre tilfeller i De hebraiske skrifter hvor «fastsatt tid» er kvalifisert med et tall. Og bare de fire forekomstene av det arameiske ordet 'iddānīn (gresk, *kairoi*) i Daniel kapittel 4 forekommer i et kapittel der Guds rike er nevnt.

Derfor har anvendelsen av de sju tidene i Daniel kapittel 4 på nasjonenes fastsatte tider i Lukas 21:24 et solid grunnlag.

BEREGNING AV NASJONENES FASTSATTE TIDER

Jeg skal begynne med en sammenligning mellom to viktige tidsprofetier, nemlig Markus 1:15 og Lukas 21:24:

¹⁵ og sa: «**Den fastsatte tid** (*kairos*) **er utløpt** (*plerōō*), og Guds rike er kommet nær.

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal tråkkes ned av nasjonene, **inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt** (*plerōō*).

Verbet som er oversatt med «utløpt», er *plerōō*, med betydningen «å fylle, gjøre full, fylle opp». Da Jesus snakket om «den fastsatte tid», refererte han til de 69 ukene, eller 483 årene, fra Artaxerxes Is 20. år, som er 455 evt., til år 29, da Jesus begynte sin offentlige tjeneste som den lovte Messias. Disse 483 årene var nå fylt, akkurat som en krukke gradvis fylles med vann.

Det samme verbet *plerōō* brukes også i profetien om nasjonenes fastsatte tider. Dette viser at disse fastsatte tidene på lignende måte også må fylles, akkurat som en

krukke gradvis fylles med vann. Jesus omtaler tidsperioden som «fastsatt tid» i entall, og ser de 483 årene fra et kollektivt perspektiv. Men i sin store profeti snakker han om «fastsatte tider» i flertall. Ved dette understreker han at det er et antall bestemte tider som må fylles før slutten av nasjonenes fastsatte tider kommer. Fordi det samme verbet brukes, kan vi konkludere med at «de fastsatte tider for nasjonene» skal beregnes på samme måte som de 69 ukene eller 483 årene til Messias' første komme.

Hvis vi godtar at de «sju tidene» i Daniel kapittel 4 representerer «nasjonenes fastsatte tider», må vi først vite hvor mange dager sju tider representerer. Åpenbaringen 11:2, 3 viser at 42 måneder tilsvarer 1 260 dager, med 30 dager per måned. På 7 år er det 84 måneder, som til sammen utgjør 2 520 dager.

Siden kongelinjen i Davids slekt som representerte Guds rike, ikke ble gjenopprettet bare 2 520 dager etter at Sidkia ble fjernet i 607 fvt., må vi bruke den profetiske regelen om at én dag representerer ett år (4. Mosebok 14:34; Esekial 4:6), slik at de 2 520 dagene bibelsk sett får en større oppfyllelse. I tråd med dette vil de 7 fastsatte tidene profetisk sett tilsvare 2 520 år.²² Vi har sett i drøftelsen ovenfor at «nasjonenes fastsatte tider» er tiden fra ødeleggelsen av Jerusalem, da den siste kongen av Davids dynasti regjerte, til Guds himmelske rike blir opprettet.

Men hvordan finner vi tidspunktet for Jerusalems ødeleggelse av Nebukadnesar II? Nesten alle leksika og lærebøker forteller leserne at Jerusalem ble ødelagt av Nebukadnesar II i 587 (eller 586) fvt. Hvis vi teller 2 520 år fra dette tidspunktet, kommer vi til 1934 (eller 1935), da det ikke skjedde noe uvanlig. Men hvis vi begynner med 607 fvt. og regner 2 520 år, kommer vi til året 1914, som var året da den første verdenskrig begynte.

Det er et vanlig problem eller en tradisjon som vi ser i academia, nemlig at en konklusjon som ble trukket av en forsker for 50, 100 eller til og med 200 år siden, gjentas autoritativt fra generasjon til generasjon uten noen gang å bli revurdert eller gransket for nøyaktighet. Tenk på følgende eksempel:

«Spinat er bra for din helse på grunn av det høye jerninnholdet!» Denne påstanden har blitt gjentatt om og om igjen i ernæringsbøker og helsemagasiner i store deler av det 20. århundre. Tegneserietegnere har brukt det til humoristisk design, og barn har blitt matet – mer eller mindre mot sin vilje – med disse grønne bladene. Likevel viser det seg at påstanden er feil, for grunnlaget er en misforståelse. På grunn av en typografisk feil fra en trykker ved plasseringen av desimaltegnet på 1920-tallet, ble jerninnholdet satt ti ganger for høyt. Feilen ble ikke oppdaget, fordi ingen undersøkte jerninnholdet i spinat, før i 1979, da G. W. Lohr fra Universitetet i Freiburg rutinemessig sjekket de gamle tallene og fant ut at de var feil. Det kan legges til at jernet i spinat ikke er i en form som kroppen lett kan absorbere.²³

Det viktigste beviset som taler for år 587, er den babylonske astronomiske dagboken VAT 4956. En tysk artikkel som oversatte denne tavlen og beregnet dens

22. Som jeg viste i kapittel 2, må profetien om 69 uker til Messias' komme også beregnes på grunnlag av at én dag representerer ett år.

23. *Science Digest*, februar 1979, side 16.

astronomiske posisjoner, ble publisert i 1915,²⁴ og disse beregningene viste at Nebukadnesar II ødela Jerusalem i 587 fvt. I de neste 70 årene har konklusjonene til Neugebauer og Weidner blitt brukt i alle leksika og lærebøker, og ingen har publisert en artikkel som viste at de hadde foretatt en uavhengig oversettelse av tavlen og sjekket de astronomiske posisjonene som ble oppgitt i 1915. I 1988 ble en engelsk oversettelse av tavlen publisert av H. Hunger.²⁵ Denne engelske oversettelsen utført av Hunger ligger nær den tyske oversettelsen som var utført 73 år tidligere, men boken inneholder ingen astronomiske beregninger. Ut fra kommentarene på slutten av oppføringen ser det ut til at beregningene gjort av Neugebauer og Weidner ble akseptert helt og fullt av Hunger.²⁶

I 2005 besøkte jeg Vorderasiatisches Museum i Berlin. Jeg studerte denne tavlen, og jeg tok elektroniske bilder av tegnene på den. Senere studerte jeg tavlen med forstørrede bilder av hvert tegn, men flere tegn var ikke tydelig identifiserbare. Spesielt var mange av himmellegemene som var forbundet med planetene, vanskelige å identifisere. Jeg oppdaget at Neugebauer og Weidner hadde gjort alle beregningene sine ved å begynne én dag feil, og kommentarene fra Hunger viser at han hadde fulgt i samme spor. En dags forskjell i beregningen av måneposisjoner gir svært ulike resultater.

På grunnlag av min studie av VAT 4956 og flere andre relevante astronomiske tavler, skrev jeg en bok som omhandler den nybabylonske kronologien.²⁷ Jeg beregnet de 14 måneposisjonene på VAT 4956, og min konklusjon for året 568/567, som er det året Neugebauer, Weidner og Hunger peker på, er at sju av posisjonene passer utmerket, fem passer ikke i det hele tatt, og to er unøyaktige. Men alle de 14 måneposisjonene passer utmerket tjue år tidligere, i året 588/87.²⁸ Dette er et solid grunnlag for å tro at Nebukadnesar II erobret Jerusalem i 607 fvt. og ikke i 587 fvt.

At de 14 måneposisjonene på VAT 4956 passer helt med de virkelige måneposisjonene i år 588/87, som er det 37. året til Nebukadnesar II, gir et solid grunnlag for å tro at Nebukadnesar IIs 18. år, da Jerusalem ble ødelagt, er 607 fvt.

24. P. V. Neugebauer og E. F. Weidner, "Ein astronomischer Beobachtungstext aus dem 37. Jahre Nebukadnesars II (567/566)." *Berichte über die Verhandlungen der Königlich Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig, Philologisch-historische Klasse* 67,2 (RERO)0809719-41slsp.

25. A. Sachs og H. Hunger, *Astronomical Diaries and Related Texts From Babylonia*, bind I, (1988).

26. Hunger har aldri sett tavlen VAT4956, men han har skrevet at han baserte sin oversettelse på svart-hvitt-bilder av tavlen tatt før den andre verdenskrig.

27. R. J. Furuli, *Assyrian, Babylonian, and Egyptian and Persian Chronology — Volume II, Assyrian, Babylonian, and Egyptian Chronology*, andre utgave (2013) side 45–249; 342–416. Dansk utgave: *Assyrisk, babylonsk, egyptisk og persisk kronologi sammenlignet med Bibelens kronologi — 2 bind*. <https://www.gramma.dk/produkter/assyrisk-babylonisk-egyptisk-og-persisk-kronologi-sammenlignet-med-bibelens-kronologi-2-bind/>

28. Parametrene for hver måneposisjon er oppført i min bok, slik at de kan kontrolleres av ethvert astroprogram.

Ingen forsker har publisert en studie av de kjente astronomiske og historiske kileskriftstavler fra Nebukadnesar II's tid, sammenlignet med greske og egyptiske kilder. Den kronologiske informasjonen som finnes i dette kapitlet er derfor unik, og den finnes bare i min bok om assyrisk, babylonsk og egyptisk kronologi. (See note 27)

Jeg har også studert kileskriftstavler med forretningstransaksjoner som er datert i regjeringsårene til kongene i Det nybabylonske riket. Jeg fant at 90 av disse tavlene har datoer som viser at hver nybabylonsk konge regjerte lenger enn den tradisjonelle kronologien tillater. Dette betyr at den tradisjonelle kronologien er ødelagt, og de daterte tavlene støtter oppfatningen om at Det nybabylonske riket eksisterte 20 år lenger enn kronologien som finnes i leksika og lærebøker, sier.

TIDSRAMMEN FOR JESU STORE PROFETI

SAMMENDRAG

Ulike deler av Jesu store profeti refererer til ulike tidsperioder. Å forstå dette er nødvendig for å forstå selve profetien.

Eksempler på profetier med to forskjellige oppfyllelser blir gitt, og det vises at profetiene i Matteus 24:4-22 har to oppfyllelser. Et eksempel er profetien om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse.

Lukas 21:24 om nasjonenes fastsatte tider, representerer et brudd i profetien mellom hendelser som ble oppfylt i det første århundre og hendelser som oppfylles i forbindelse med den store trengsel. Basert på parallellene i Matteus og Markus for dette bruddet, beskriver jeg følgende skjema:

Matteus 24:4-22	Miniatyroppfyllelse i det første århundre evt., den større og endelige oppfyllelsen i endens tid.
Matteus 24:23-28	Oppfylt mellom år 70 og 1914 evt.
Matteus 24:29-51	Oppfylt i forbindelse med den store trengsel.

VIKTIGHETEN AV DEMONSTRATIVE ORD

I Matteus 24 forekommer det demonstrative adjektivet *ekeinos* («den, han») 10 ganger, og det demonstrative pronomenet *boutos* («dette, denne personen eller tingen») 8 ganger. Begge de demonstrative ordene refererer til fortiden, til ord eller situasjoner som tidligere har blitt nevnt. Men det finnes også et demonstrativt adverb som refererer til fremtiden, nemlig *tote* («da, på det tidspunktet, fra det tidspunkt»), som forekommer 8 ganger i Matteus kapittel 24. Louw og Nida definerer dette ordet på følgende måte: «et tidspunkt etter et annet tidspunkt — ‘da’.»

Å studere disse demonstrative ordene er viktig for å forstå nyansene i bestemte setninger. Jeg vil ofte referere til dem i drøftelsene av teksten.

I forrige kapittel påpekte jeg at disiplene stilte sine spørsmål fordi Jesus, med henvisning til Daniel 9:26, sa at Jerusalem og tempelet skulle ødelegges. De knyttet tidspunktet for endens tid, som er nevnt i Daniel 12:4, 9, til Jesu gjenkomst og nærvær, og de likestilte dette med ødeleggelsen av Jerusalem som fant sted i år 70 evt.

Da disiplene stilte sine spørsmål, var ingen del av De kristne greske skrifter ennå skrevet. Og i dag, når vi har hele Bibelen, forstår vi at disiplene i realiteten ba om to helt forskjellige ting. Jerusalem og tempelet ville bli ødelagt i år 70 evt., men tiden for endens tid og Jesu gjenkomst og nærvær ville skje i en fjern fremtid.

PROFETIER MED TO OPPFYLLELSER

For å forstå hvordan Jesus på disiplenes spørsmål kunne gi ett svar som inkluderte to forskjellige ting som ville skje på to forskjellige tidspunkter, må vi forstå at noen profetier har én oppfyllelse, mens andre har to oppfyllelser på to forskjellige tidspunkter. Jeg skal gi to eksempler på profetier med dobbel oppfyllelse.

Profeten Habakkuk levde på 700-tallet fvt., og jeg siterer profetien i Habakkuk 1:5-7 (over) og Apostlenes gjerninger 13:40, 41 (under):

⁵ «SE blant nasjonene, og betrakt det, og stirr forbløffet på hverandre. Vær forbløffet; for det er en virksomhet som utføres i DERES dager, som dere ikke kommer til å tro selv om det blir fortalt om det. ⁶ For se, jeg oppreiser kaldeerne, den bitre og voldsomme nasjon, som drar av gårde til jordens vidstrakte steder for å ta i eie boliger som ikke tilhører den. ⁷ Skremmende og fryktinngytende er den. Fra den selv utgår dens egen rett og dens egen verdighet.

⁴⁰ Se derfor til at det som blir sagt i Profetene, ikke kommer over dere: ⁴¹ 'Dere skal se det, dere foraktere, og undre dere over det og forsvinne, for jeg gjør en gjerning i DERES dager, en gjerning som dere slett ikke kommer til å tro, selv om noen forteller dere om det i detalj.'»

Habakkuks profeti ble oppfylt da Nebukadnesar II ødela Jerusalem i 607 fvt. Men Paulus' ord viser at etter at profetien om Nebukadnesar ble oppfylt, ville det være noen som kaldeerne var et profetisk forbilde på. Og Jerusalem ble ødelagt igjen i år 70 evt. av romerne.

Malaki har en profeti om Jehovas store og fryktinngytende dag da Jehova skal dømme sine fiender, og vi leser i 4:5, 6:

⁵ Se, jeg sender profeten Elia til dere før Jehovas store og fryktinngytende dag kommer.

⁶ Og han skal vende fedres hjerte til sønner og sønners hjerte til fedre, for at jeg ikke skal komme og slå jorden ved å vie den til tilintetgjørelse.»

Det viktige er at Gud vil sende profeten Elia før hans «store og fryktinngytende dag». Denne profetien siteres to ganger av Jesus, i Matteus 11:12-15 (over) og 17:10-13 (under)

¹² Men fra *døperen Johannes'* dager inntil nå er himlenes rike det mål som menneskene trenger seg fram mot, og de som trenger seg fram, griper det. ¹³ For alle, Profetene og Loven, profeterte inntil Johannes; ¹⁴ og hvis dere vil ta imot det: *Han er 'Elia som skal komme'*. ¹⁵ La den som har ører, høre.

¹⁰ Men disiplene stilte ham spørsmålet: «Hvorfor sier da de skriftlærde at Elia først må komme?» ¹¹ Han svarte ved å si: «Elia kommer ganske visst og skal gjenopprette alt.

¹² *Men jeg sier dere at Elia allerede er kommet*, og de anerkjente ham ikke, men gjorde med ham som de ville. Slik skal også Menneskesønnen lide for deres hånd.» ¹³ *Da skjønte disiplene at han talte til dem om døperen Johannes.*

Jesus viser at profeten Elia var det profetiske forbildet, og døperen Johannes var motbildet — oppfyllelsen av Malakis profeti om at Elia skulle komme før Jehovas store og fryktinggytende dag. Men kan vi se et problem her, eller rettere sagt et spørsmål? Døperen Johannes oppfylte Malakis profeti om profeten Elias komme. Men Jehovas store og fryktinggytende dag kom ikke. Hvordan kan det ha seg?

Svaret er at en miniatyroppfyllelse av Jehovas store og fryktinggytende dag fant sted i år 70, da Jerusalem ble ødelagt, 1,1 millioner mennesker døde, og 97 000 ble tatt til fange. Den større og endelige oppfyllelsen av Malakis profeti om Elia og Jehovas store og fryktinggytende dag ble imidlertid ikke oppfylt i det første århundre evt. Jesus viste dette i sine ord i Matteus 16:28 – 17:9:

²⁸ Jeg sier dere i sannhet at det er noen av dem som står her, som slett ikke skal smake døden før de *ser Menneskesønnen komme i sitt rike.*»

¹ Seks dager senere tok Jesus med seg Peter og Jakob og hans bror Johannes og førte dem opp på et høyt fjell hvor de var for seg selv. ² Og *han ble forvandlet framfor dem*, og hans ansikt skinte som solen, og hans ytterkledninger ble skinnende som lyset. ³ *Og se, Moses og Elia viste seg for dem og samtalte med ham.* ⁴ Det fikk Peter til å si til Jesus: «Herre, det er godt for oss å være her. Hvis du ønsker det, vil jeg reise tre telt her, ett til deg og ett til Moses og ett til Elia.» ⁵ Mens han ennå talte, se, da overskygget en lysende sky dem, og se, det var en røst fra skyen som sa: «Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har godkjent; hør ham!» ⁶ Da disiplene hørte dette, falt de på sitt ansikt og ble svært redde. ⁷ Da gikk Jesus bort og rørte ved dem og sa: «Reis dere og frykt ikke.» ⁸ Da de løftet sine øyne, så de ingen, bare Jesus selv. ⁹ Og da de gikk ned fra fjellet, gav Jesus dem en befaling, idet han sa: «Fortell ikke noen om *synet* før Menneskesønnen er blitt oppreist fra de døde.»

Jesus sa til sine disipler som var til stede, at de ikke skulle dø før de *så* Menneskesønnen komme i sitt rike. Dette ble oppfylt seks dager senere da Jesus ble forvandlet foran dem. Vi bør merke oss at dette var «et syn», som vers 9 sier. Dette synet viste Jesus i hans rike, med Moses og Elia ved hans side. Dette viser at Moses og Elia var profetiske forbilder, og at motbildene ville komme når Jesus var i sitt rike.

Peter var en av dem som så dette synet, og han skrev om det i 2. Peter 1:16-18:

¹⁶ Det var jo ikke ved å følge listig uttenkte usanne historier at vi gjorde dere kjent med *vår Herre Jesu Kristi maket og nærvær* (*parousia*), men det var ved å ha blitt øyenvitner til hans storhet. ¹⁷ For han fikk ære og herlighet fra Gud, Faderen, da slike ord som disse ble båret til ham av den storslåtte herlighet: «Dette er min sønn, min elskede, som jeg selv har godkjent.» ¹⁸ Ja, disse ordene hørte vi bli båret fra himmelen mens vi var sammen med ham på det hellige fjell.

Peter sier i vers 16 at synet refererte til Jesu nærvær. Og Jesus sa i Matteus 16:28 at synet refererte til hans rike. Som jeg vil drøfte senere, ble Guds rike opprettet da Jesu nærvær begynte. Og dette skjedde ikke i det første århundre, da døperen Johannes var et profetisk motbilde til profeten Elia. Men fordi Moses og Elia er synlige i synet, viser dette at de ville ha motbilder under Jesu nærvær når himlenes rike ble etablert, før den virkelige Jehovas store og fryktinngytende dag.

Åpenbaringen ble skrevet rundt år 98 evt., og det første verset forteller at oppfyllelsen av bokens symboler vil skje i fremtiden. Jeg siterer 11:3-7, som har en viss likhet med Jesu forklarelse i Matteus 17:1-9:

³ Og jeg vil la mine to vitner profetere i ett tusen to hundre og seksti dager, kledd i sekkelerret.» ⁴ Disse er symbolisert ved de to oliventrær og de to lampestaker og står framfor jordens Herre. ⁵ Og hvis noen ønsker å skade dem, kommer det ild ut av deres munn og fortærer deres fiender; og hvis noen skulle ønske å skade dem, skal han bli drept på denne måten. ⁶ Disse har myndighet til å lukke himmelen så det ikke skal falle regn i de dagene de profetere, og de har myndighet over vannene til å gjøre dem til blod og til å slå jorden med all slags plage så ofte de ønsker. ⁷ Og når de har fullført sin vitnegjerning, skal villdyret som stiger opp av avgrunnen, føre krig mot dem og seire over dem og drepe dem.

Navnene Moses og Elia nevnes ikke, men handlingene til de to vitnene viser at de er motbilder til Moses og Elia. Både forklarelsen på fjellet og beretningen om de to vitnene viser at døperen Johannes var en miniatyroppfyllelse av Malakis profeti om at Elia skulle komme før Jehovas store og fryktinngytende dag. Den større og endelige oppfyllelsen ville skje under Jesu nærvær når Guds rike var opprettet.

UTTRYKK MED TO OPPFYLLELSER I JESU STORE PROFETI

Disiplene ba om et tegn, og en del av tegnet var den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse. Jeg siterer Matteus 24:15-22:

¹⁵ Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), ¹⁶ da må de som er i **Judæa**, begynne å flykte til fjellene. ¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! ²⁰ Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen; ²¹ for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød* bli frelst, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.

Jesus refererer til Daniels bok og dens profetier om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, og Jesus identifiserte også avskyeligheten, ifølge Lukas 21:20-24:

Og når dere ser Jerusalem omringet av hærer som har leiret seg, da skal dere vite at dets ødeleggelse er kommet nær. ²¹ Da må de som er i **Judæa**, begynne å flykte til fjellene, og de som er inne i byen, dra bort, og de som er ute på landet, må ikke gå

inn i den;²² for dette er dager da rettferdighet skal utmåles, da alt det som står skrevet, skal bli oppfylt.²³ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! For det skal komme stor nød over landet og vrede over dette folk;²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal tråkkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.

Jeg markerer parallellene i de to beretningene med samme farger. Det viktige poenget er at Jesus identifiserer den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse med de romerske hærene som omringet Jerusalem. Når Jesu etterfølgere så avskyeligheten, skulle de flykte til fjellene. Og når de så Jerusalem omringet av krigshærer, skulle de flykte til fjellene. Årsaken var at det ville følge en stor trengsel, ifølge Matteus 24:21, og at innbyggerne i Jerusalem ville falle for sverd og bli ført som fanger til alle folkeslag.

I år 66 evt. omringet hærene til den romerske generalen Gaius Cestius Gallus Jerusalem. Men da de var i ferd med å innta byen, trakk de seg tilbake. Jesu etterfølgere så nå sin mulighet og flyktet fra byen. I år 70 evt. omringet hærene til den romerske generalen Titus byen og ødela den: 1,1 millioner mennesker ble drept, og 97 000 ble tatt til fange.

De romerske hærene var avskyelige i Guds øyne, fordi de sto på tempelets hellige grunn med sine faner, som de ofret til. Og de forårsaket ødeleggelse ved å omringe og ødelegge Jerusalem i år 70 evt.

Jesu profeti om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse ble oppfylt i det første århundre evt., i årene 66 og 70 evt. Men når vi studerer Daniels bok, innser vi at denne profetien vil få en større og endelig oppfyllelse i endens tid. Jeg siterer Daniel 9:26, 27 (over) og 12:8-11 (under):

²⁶ Og etter de sekstito ukene skal Messias bli avskåret, uten noe for seg selv. *Og byen og det hellige sted skal det folk som tilhører en leder som kommer, ødelegge.* Og enden på det skal være ved oversvømmelse. Og inntil enden skal det være krig; det som er besluttet, er ødeleggelser. ²⁷ Og han skal la pakten stå ved makt for de mange i én uke, og halvveis i uken skal han få slaktoffer og offergave til å opphøre. *Og på avskyeligheters vinge kommer den som forårsaker ødeleggelse;* og inntil en utryddelse finner sted, skal nettopp det som er besluttet, fortsette å strømme ned også over den som ligger øde.»

⁸ Og jeg — jeg hørte det, men jeg kunne ikke forstå det; så jeg sa: «Min herre, hva vil være den siste del av disse ting?» ⁹ Og han sa videre: «Gå bort, Daniel, for ordene er blitt skjult og *forseglet inntil endens tid.*» ¹⁰ Mange skal rense seg og gjøre seg hvite og bli lutret. Og de onde skal sannelig handle ondt, og slett ingen onde skal forstå; men de som har innsikt, skal forstå. ¹¹ Og fra den tid da det stadige trekk er blitt fjernet *og den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, er blitt stilt opp,* skal det gå ett tusen to hundre og nitti dager.

Rammen for Daniel 9:26, 27 for den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er de 70 ukene som endte i år 36 evt. og ødeleggelsen av Jerusalem som skjedde i år 70 evt. Men rammen for Daniel kapittel 12 er endens tid, som nevnes i versene 4 og 9. Den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er knyttet til perioden på 1 290 dager, en av de tre tidsperiodene som vil bli oppfylt på Guds folk i endens tid.

Ordene om at de i Judea skulle flykte til fjellene, ble tydelig oppfylt i det første århundre evt. Men det finnes ord i profetien som bare kan oppfylles i endens tid. Jeg siterer Matteus 24:14 (over), 24:21 (i midten), 24:29, 30 (under):

¹⁴ Og dette gode budskap om riket skal bli forkynt på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for alle nasjonene; og så skal enden komme.

²¹ for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli.

²⁹ Straks etter de dagers trengsel skal solen bli formørket, og månen skal ikke gi sitt lys, og stjernene skal falle ned fra himmelen, og himlenes krefter skal bli rokket. ³⁰ Og da skal Menneskesønnens tegn vise seg i himmelen, og da skal alle stammene på jorden slå seg selv i jammer, og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med makt og stor herlighet.

Ordene om forkynnelsen av det gode budskap om riket over hele jorden som et vitnesbyrd for alle nasjonene viser at profetien gjelder hele verden og ikke bare hendelser i Judea i det første århundre evt. Det gode budskap ble ikke forkynt for alle nasjonene i det første århundre evt. Men dette skjer i dag.

Ordene om den store trengsel ble oppfylt i miniatyr da Jerusalem ble ødelagt i år 70 evt. Men dette var ikke den største trengsel som hadde vært eller ville komme. Ødeleggelsene i den store flommen i Noahs tid var større enn ødeleggelsene i år 70 evt., og den fremtidige store trengsel vil bli den største som noen gang har vært. Ordene om alle stammene på jorden vil se (= forstå) at Menneskesønnen kommer på skyene, må også referere til fremtiden.

De siterte eksemplene viser at noen profetier har to oppfyllelser. Men hvordan kan vi vite hva som er hva? Hvordan kan vi vite hvilke ord som har en miniatyroppfyllelse i det første århundre og en større og endelig oppfyllelse i endens tid, og hvilke ord som bare oppfylles i endens tid? For å svare på dette spørsmålet må vi forstå rammen for Jesu store profeti, at noen deler av den refererer til ulike tidsperioder.

TIDSRAMMEN FOR JESU STORE PROFETI

En del av Jesu store profeti har en dobbel oppfyllelse, en miniatyroppfyllelse i det første århundre evt., og den større og endelige oppfyllelsen i endens tid. Den andre delen har bare én oppfyllelse i forbindelse med den store trengsel. Det er noen ord i fremstillingen av Lukas som skiller de to delene fra hverandre hva tid angår, nemlig Lukas 21:24:

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, *inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.*

Ødeleggelsen av Jerusalem nevnes i verset, noe som viser at nasjonenes fastsatte tider løper etter Jerusalems ødeleggelse i 70 evt. Det betyr at vers 24 skiller de to delene av Jesu store profeti.

Jeg siterer parallellene til Lukas 21:24 (over), nemlig Matteus 24:23-28 (i midten) og Markus 13:21-23 (under):

²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, *inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt*.

²³ Hvis noen da (*tote*) sier til dere: 'Se, her er KRISTUS', eller: 'Der!', så tro det ikke. ²⁴ For falske Kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og undere for om mulig å villedde selv de utvalgte. ²⁵ Se, jeg har advart dere. ²⁶ Derfor, hvis folk sier til dere: 'Se, han er i ødemarken', så gå ikke dit ut; 'Se, han er i de innerste rommene', så tro det ikke. ²⁷ For liksom lynet går ut fra østlige områder og lyser over til vestlige områder, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være. ²⁸ Hvor åtselet er, der skal ørnene samles.

²¹ Og hvis noen da (*tote*) sier til dere: 'Se, her er KRISTUS', 'Se, der er han', så tro det ikke.

²² For falske Kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre tegn og undere for om mulig å føre de utvalgte vill. ²³ Men dere, vær på vakt;+ jeg har sagt dere alt på forhånd.

Alle versene som er sitert ovenfor, representerer tiden mellom ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt. og endens tid som begynte i 1914. Vi legger merke til at det demonstrative adverbet *tote* forekommer både i Matteus 24:23 og Markus 13:21 etter ordene om den store trengsel. Adverbet *tote* har betydningen «fra det tidspunkt», og bruken av det bekrefter at Matteus 24:23-28 og Markus 13:21-23 refererer til hendelser som skulle skje *etter* den store trengsel i år 70 evt. Tabell 4.1 illustrerer rammen om Jesu store profeti.

Tabell 4.1 Rammen for Jesu store profeti — En sammenligning mellom Matteus 24, Lukas 21 og Markus 13

MATTEUS 24	LUKAS 21	MARKUS 13
33–70 evt.	33–70 evt.	33–70 evt.
1 Jesus gikk nå av sted og var på vei bort fra templet, men hans disipler gikk fram for å vise ham templets bygninger. 2 Det fikk ham til å si til dem: «Ser dere ikke alt dette? Jeg sier dere i sannhet: Her skal slett ikke stein bli tilbake på stein som ikke skal bli revet ned.» 3 Mens han satt på Oljeberget, kom disiplene til ham da de var for seg selv, og sa: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være tegnet på ditt nærvær (<i>parousia</i>) og på avslutningen på tingenes ordning?»* 4 Og som svar sa Jesus til dem: «Pass på at ingen villeder dere; 5 for mange skal komme (<i>erkhomai</i>) på grunnlag av mitt navn og si: 'Jeg er KRISTUS', og de skal villedde mange. 6 Dere kommer til å høre om kriger og rykter om kriger; se til at dere ikke	5 Senere, da noen snakket om templet, hvordan det var prydet med fine steiner og ting som var viet til det, 6 sa han: «Med hensyn til de ting som dere nå ser på, så skal det komme (<i>erkhomai</i>) dager da det ikke skal bli stein tilbake på stein her som ikke skal bli revet ned.» 7 Da spurte de ham og sa: «Lærer, når skal da disse ting skje, og hva skal være tegnet når disse ting skal inntreffe?» 8 Han sa: «Pass på at dere ikke blir villedet; for mange skal komme (<i>erkhomai</i>) på grunnlag av mitt navn og si: 'Jeg er han', og: 'Den bestemte tid er kommet nær.' Gå ikke etter dem. 9 Og når dere hører om kriger og uroligheter, bli da ikke skremt. For disse ting må først skje, men enden kommer ikke straks.» 10 Så (<i>tote</i>) fortsatte han ved å si til dem: «Nasjon skal reise seg mot nasjon og rike mot rike; 11 og det	3 Og mens han satt på Oljeberget rett overfor templet, begynte Peter og Jakob og Johannes og Andreas å spørre ham da de var for seg selv: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være tegnet når alt dette skal komme til en avslutning?» 5 Da begynte Jesus å si til dem: «Pass på at ingen villeder dere. 6 Mange skal komme (<i>erkhomai</i>) på grunnlag av mitt navn og si: 'Jeg er han', og de skal villedde mange. 7 Og når dere hører om kriger og rykter om kriger, bli da ikke skremt; disse ting må finne sted, men enden er ikke ennå. 8 For nasjon skal reise seg mot nasjon og rike mot rike, det skal bli jordskjelv på det ene stedet etter det andre, det skal bli matmangel. Dette er en begynnelse til veer. 9 Men dere, gi akt på dere selv; de skal overgi dere til lokale domstoler, og dere skal bli slått i synagoger og bli

blir skremt. For disse ting må finne sted, men enden er ikke ennå. 7 For nasjon skal reise seg mot nasjon og rike mot rike, og det skal bli matmangel og jordskjelv på det ene stedet etter det andre. 8 Alt dette er en begynnelse til veer. 9 Da skal de overgi dere til trengsel og drepe dere, og dere skal bli gjenstand for alle nasjonenes hat for mitt navns skyld. 10 Da (tote) skal også mange bli brakt til å snuble, og de skal forråde hverandre og hate hverandre. 11 Og mange falske profeter skal stå fram og vilde mange; 12 og på grunn av den tiltagende lovløshet skal kjærligheten kjølne hos de fleste. 13 Men den som har holdt ut til enden, han skal bli frelst. 14 Og dette gode budskap om riket skal bli forkynt på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for alle nasjonene; og så skal enden komme. 15 Derfor, når dere får se den avskyelighet+ som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), 16 da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. 17 Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; 18 og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. 19 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! 20 Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen; 21 for da (tote) skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. 22 Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød bli frelst, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.	skal bli store jordskjelv og på det ene stedet etter det andre pest og matmangel; og det skal bli fryktelige ting å se og store tegn fra himmelen. 12 Men for alt dette skal folk legge hånd på dere og forfølge dere og overgi dere til synagogene og fengslene, og dere skal bli slept fram for konger og stattholdere for mitt navns skyld. 13 Det skal føre til et vitnesbyrd for dere. 14 Bestem dere derfor i DERES hjerter for at dere ikke på forhånd skal øve inn hvordan dere skal forsvare dere, 15 for jeg vil gi dere en munn og visdom som alle DERES motstandere til sammen ikke vil kunne stå imot eller motsi.+ 16 Videre skal dere til og med bli overgitt av foreldre og brødre og slektninger og venner, og noen av dere skal de drepe; 17 og dere skal bli gjenstand for alles hat på grunn av mitt navn. 18 Og likevel skal slett ikke et hår på DERES hode forgå. 19 Ved DERES utholdenhet skal dere vinne DERES sjeler. 20 Og når dere ser Jerusalem omringet av hærer som har leiret seg, da (tote) skal dere vite at dets ødeleggelse er kommet nær. 21 Da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene, og de som er inne i byen, dra bort, og de som er ute på landet, må ikke gå inn i den; 22 for dette er dager da rettferdighet skal utmåles, da alt det som står skrevet, skal bli oppfylt. 23 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! For det skal komme stor nød over landet og vrede over dette folk; 24 og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.	stilt for stattholdere og konger for min skyld, til et vitnesbyrd for dem. 10 Og det gode budskap må først bli forkynt blant alle nasjonene. 11 Men når de fører dere av sted for å overgi dere, vær da ikke på forhånd bekymret for hva dere skal si; men hva som enn blir gitt dere i samme stund, det skal dere si, for det er ikke dere som taler, men den hellige ånd. 12 Videre skal bror overgi bror til døden, og en far sitt barn, og barn skal reise seg mot foreldre og volde deres død; 13 og dere skal bli gjenstand for alles hat for mitt navns skyld. Men den som har holdt ut til enden, han skal bli frelst. 14 Men når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, stå der den ikke burde (la leseren bruke skjelneevne), da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. 15 Den som er på taket, må ikke gå ned eller gå inn for å ta noe ut av sitt hus; 16 og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til de ting som er bak, for å hente sin ytterkledning. 17 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! 18 Fortsett å be om at det ikke må skje om vinteren; 19 for de dager skal bli dager med en slik trengsel som det ikke har vært fra begynnelsen til den skapning som Gud skapte, og inntil den tid, og som det ikke mer skal bli. 20 Ja, hvis ikke Jehova forkortet dagene, ville ikke noe kjød bli frelst. Men på grunn av de utvalgte som han har utvalgt, har han forkortet dagene.
70–1914 evt.	70–1914 evt.	70–1914 evt.
²³ «Da (tote) hvis noen sier til DEG, 'Se! Her er Kristus,' eller, 'Der!' ikke tro på det. ²⁴For falske Kristuser og falske profeter vil oppstå og gi store tegn og underverk for å vilde, om mulig, også de utvalgte. ²⁵Se! Jeg har advart DEG på forhånd. ²⁶Derfor, hvis folk sier til DEG, 'Se! Han er i	²⁴ og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.	²¹ "Da (tote) også, hvis noen sier til DEG, 'Se! Her er Kristus,' 'Se! Der er han, ikke tro på det. ²²For falske Kristuser og falske profeter skal stå opp og gi tegn og underverk for å vilde, om mulig, de utvalgte. ²³DU, da, pass deg; Jeg har fortalt DEG alt på forhånd.

ødemarken,' ikke gå ut; 'Se! Han er i de indre kamrene,' ikke tro det. ²⁷ For akkurat som lynet kommer ut fra østlige deler og skinner over til vestlige deler, slik vil tilstedeværelsen (<i>parousia</i>) av menneskesønnen være der. ²⁸ Hvor kadaveret er, der skal ørnene samles.		
Den store trengsel	Den store trengsel	Den store trengsel
<u>22</u> Straks etter de dagers trengsel skal solen bli formørket, og månen skal ikke gi sitt lys, og stjernene skal falle ned fra himmelen, og himlenes krefter skal bli rokket. <u>30</u> Og da (<i>tote</i>) skal Menneskesønnens tegn vise seg i himmelen, <i>og da (tote) skal alle stammene på jorden slå seg selv i jammer, og de skal se Menneskesønnen komme (erkhomai) på himmelens skyer med makt og stor herlighet.</i> <u>31</u> Og han skal sende ut sine engler med en kraftig trompetlyd, og de skal samle hans utvalgte fra de fire vinder, fra himlenes ene ytterste ende til deres andre ytterste ende. <u>32</u> Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. <u>33</u> Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. <u>34</u> Jeg sier dere i sannhet at denne generasjonslett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. <u>35</u> Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne. <u>36</u> <i>Om den dag og time vet ingen, verken himlenes engler eller Sønnen, men bare Faderen.</i> <u>37</u> For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær være. <u>38</u> For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; <u>39</u> <i>og de gav ikke akt for flommen kom (erkhomai) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (parousia) være.</i> <u>40</u> Da skal to menn være på åkeren: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake; <u>41</u> to kvinner skal male på håndkvernen: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake. <u>42</u> Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES	<u>25</u> Og det skal komme tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden angst blant nasjonene, som ikke ser noen utvei på grunn av havets brøling og uro, <u>26</u> mens mennesker blir avmektige på grunn av frykt og i påvente av de ting som skal komme over den bebodde jord; for himlenes krefter skal bli rokket. <u>27</u> Og da (<i>tote</i>) skal de se Menneskesønnen komme (erkhomai) i en sky med makt og stor herlighet. <u>28</u> Men når (<i>tote</i>) disse ting begynner å skje, da rett dere opp og løft DERES hoder, for <i>DERES utfrielse nærmer seg.</i>» <u>29</u> Så holdt han fram en illustrasjon for dem: «Legg merke til fikentreet og alle de andre trærne: <u>30</u> Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren nær. <u>31</u> Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at Guds rike er nær. <u>32</u> Jeg sier dere i sannhet: Denne generasjon skal slett ikke forsvinne før alle ting skjer. <u>33</u> Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne. <u>34</u> Men gi akt på dere selv, så DERES hjerter aldri blir nedtyngt av fråtsing og livets bekymringer <i>og den dagen plutselig, på et øyeblikk,</i> kommer over dere <u>35</u> som en snare. For den skal komme over alle som bor på hele jordens overflate. <u>36</u> Våk derfor og frambær hele tiden påkallelse, så det kan lykkes dere å unnsnippe alt dette som skal skje, og å bli stående framfor Menneskesønnen.»	<u>24</u> Men i de dager, etter den trengselen, skal solen bli formørket, og månen skal ikke gi sitt lys, <u>25</u> og stjernene skal falle ned fra himmelen, og de krefter som er i himlene, skal bli rokket. <u>26</u> Og da (<i>tote</i>) skal de se Menneskesønnen komme (erkhomai) i skyer med stor makt og herlighet. <u>27</u> Og da skal han sende ut englene og samle sine utvalgte fra de fire vinder, fra jordens ytterste ende til himmelens ytterste ende. <u>28</u> Lær nå denne illustrasjonen av fikentreet: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. <u>29</u> Likeså skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at han er nær, ved dørene. <u>30</u> Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon* slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. <u>31</u> Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal ikke forsvinne. <u>32</u> <i>Om den dagen eller timen vet ingen, verken englene i himmelen eller Sønnen, men bare Faderen.</i> <u>33</u> Vær aktpågivende, våk, for dere vet ikke når den fastsatte tid er. <u>34</u> Det er som med en mann som reiste utenlands, som forlot sitt hus og gav myndigheten til sine slaver, gav enhver hans arbeid og befalte dørvokteren å holde seg våken. <u>35</u> Hold dere derfor våkne, <i>for dere vet ikke når husets herre kommer,</i> om det blir sent på dagen eller ved midnatt eller ved hanegal eller tidlig om morgenen; <u>36</u> for at han, når han plutselig kommer, ikke skal finne dere sovende. <u>37</u> Men det jeg sier til dere, sier jeg til alle: Hold dere våkne.»

Herre kommer. <u>43</u> Men én ting skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken vakt tyven kom, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. <u>44</u> Derfor må også dere vise dere rede, <i>for Menneskesønnen kommer (erksomai) i en time dere ikke tenker dere.</i> <u>45</u> Hvem er egentlig den tro og kloke slave, som hans herre har satt over sine tjenestefolk for å gi dem deres mat i rette tid? <u>46</u> <i>Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette!</i> <u>47</u> Jeg sier dere i sannhet: Han skal sette ham over alt det han eier. <u>48</u> Men hvis den onde slave noen gang skulle si i sitt hjerte: 'Min herre drøyer' <u>49</u> og skulle begynne å slå sine medslaver og skulle spise og drikke sammen med de uforbederlige drankerne, <u>50</u> da skal den slavens herre komme på en dag han ikke venter det, og i en time han ikke kjenner, <u>51</u> og han skal straffe ham med den største strenghet og gi ham hans del blant hyklerne. Der skal han* gråte og skjære tenner.		
---	--	--

Helt i begynnelsen av kapittelet understreket jeg viktigheten av det demonstrative adjektivet *ekeinos* («den, han»), det demonstrative pronomenet *boutos* («dette, denne personen eller tingen»), og det demonstrative adverbet *tote* («da»). Nå skal jeg drøfte substantivet *parousia* («nærvær») og verbet *erksomai* («å komme») og understreke viktigheten av å forstå deres betydning.

Jesus brukte begge ordene i samme kontekst, noe som viser forskjellen mellom dem. Jeg siterer Matteus 24:37-39:

³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.

³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; ³⁹ og de gav ikke akt for *flommen kom (erksomai) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (parousia) være.*

Vi legger merke til at ordet *parousia* er parallelt med «Noahs dager». Dette betyr at *parousia* refererer til en tidsperiode, et nærvær, og ikke et komme i et øyeblikk. Imidlertid brukes også det greske ordet *erksomai*, som betyr «komme», og det brukes om slutten av «Noahs dager».

Her ser vi den situasjonen som er tydelig gjennom hele Jesu profeti: Jesus kommer tilbake og er nærværende (parousia), og på slutten av hans nærvær kommer (erksomai) han som dommer i den store trengsel.

Alle fire forekomstene av *erkhomai* i skriftstedene som er sitert nedenfor, må referere til enden på Jesu nærvær når han kommer (*erkhomai*) som dommer i den store trengsel. Jeg siterer Matteus 24:30, 39, 42, 44:

³⁰ Og da (*tote*) skal Menneskesønnens tegn vise seg i himmelen, og da (*tote*) skal alle stammene på jorden slå seg selv i jammer, og de skal se Menneskesønnen *komme* (*erkhomai*) på himmelens skyer med makt og stor herlighet.

³⁹ og de gav ikke akt før flommen *kom* (*erkhomai*) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.

⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre *kommer* (*erkhomai*).

⁴⁴ Derfor må også dere vise dere rede, for Menneskesønnen *kommer* (*erkhomai*) *i en time dere ikke tenker dere*.

*Betydningen av substantivet **parousia** er «nærvær». Bruken av ordet i Matteus 24 viser at Jesus har kommet tilbake og er her, men han er usynlig. Verbet **erkhomai** betyr «å komme», og i Matteus 24 når Jesus er subjektet, refererer det til hans komme som dommer i den store trengsel ved slutten av hans nærvær.*

KAPITTEL FEM

TEMAET FOR JESU STORE PROFETI: GUDS RIKE HAR KOMMET NÆR

SAMMENDRAG

For å forstå dybden i Jesu store profeti, må vi forstå dens tema og dens fokus.

Dette kapittelet viser at temaet for profetien er: «Guds rike har kommet nær». Jesus sa at Guds rike var kommet nær fordi han, som var kongen, var til stede iblant dem. Da han hadde steget opp til himmelen, kunne ikke hans tilhengere forkynne at Guds rike var kommet nær, fordi Jesus ikke var der.

*En del av tegnet på Jesu nærvær er å forkynne **dette** gode budskapet om riket, det samme budskapet om riket som Jesus forkynnte. Det betyr at budskapet som skal forkynnes i endens tid som en del av tegnet, er at Guds rike er opprettet, og at Jesus Kristus er nærværende og regjerer som konge i sitt rike. Guds rike er igjen kommet nær!*

*Kapittelet understreker også forskjellen mellom de greske ordene *parousia* («nærvær») og *erchomai* («å komme»). Jesu nærvær begynte i 1914 og han kommer som dommer i den store trengsel ved slutten av hans nærvær.*

Jesu store profeti finnes i Matteus 24, Lukas 21, og Markus 13. Jeg skal nå drøfte hva temaet og fokuset for denne profetien er.

JESU NÆRVÆR OG DEN KOMMENDE TINGENES ORDNING

Vi finner disiplenes spørsmål i Matteus 24:3:

³ Mens han satt på Oljeberget, kom disiplene til ham da de var for seg selv, og sa: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være **tegnet på ditt nærvær** (*parousia*) og på avslutningen på tingenes ordning? (*synteleias tou aiōnos*)?»

Jesus hadde fortalt disiplene at han skulle dra bort og så komme tilbake. Disiplene snakket hebraisk, og hvilke ord brukte de i sitt spørsmål? Det er sannsynlig at de sa noe sånt som *mā 'ōt pānekhā weqets ha 'ōlam?* Bokstavelig talt betyr det *mā (hva) 'ōt (tegn) pānekhā (ditt nærvær) weqets (og konklusjon) ha 'ōlam (tingenes ordning)?*

Matteus oversatte *pānekhā* med de greske ordene *tēs sēs parousias* («ditt nærvær»). Grunnen til at disiplene ikke brukte de hebraiske ordene *bō'kē* («ditt komme») og Matteus ikke brukte det greske ordet *erkhomai* («å komme»), kan vi forstå av Jesu ord i Matteus 24:23-27:

²³ Hvis noen da sier til dere: 'Se, her er KRISTUS', eller: 'Der!', så tro det ikke. ²⁴ For falske Kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og undere for om mulig å villedde selv de utvalgte. ²⁵ Se, jeg har advart dere. ²⁶ Derfor, hvis folk sier til dere: 'Se, han er i ødemarken', så gå ikke dit ut; 'Se, han er i de innerste rommene', så tro det ikke. ²⁷ For liksom lynet går ut fra østlige områder og lyser over til vestlige områder, slik skal Menneskesønnens nærvær være.

Disiplene ventet at Jesus ville vende tilbake som en mann til Israel. Hvis han skulle komme til et annet sted i landet enn der de var, ville de vite hva tegnet var på at han hadde kommet tilbake. Når de så tegnet, kunne de begynne å lete etter ham, slik som de siterte versene antyder.

Mishna er en jødisk bok som presenterer uttalelser av ulike rabbier fra en tid før vår tidsregning til midten av 200-tallet evt., da denne boken ble skrevet. Her finner vi troen på *'ōlam habbā*, («den kommende tingenes ordning»), hvor fred og lykke vil eksistere.

Ifølge Markus 10:30 og Lukas 18:30 snakket Jesus om «den kommende tingenes ordning» (hebraisk: *'ōlam habbā*, gresk: *tō aiōni tō erkhomenō*), og i Lukas 20:34, 35 leser vi:

³⁴ Jesus sa til dem: «Denne tingenes ordnings (*ton aiōnos toutou*) barn gifter seg og blir giftet bort, ³⁵ men de som er blitt regnet verdige til å få del i den andre tingenes ordning (*ton aiōnos ekeinou*) og oppstandelsen fra de døde, verken gifter seg eller blir giftet bort.

Jesus stiller opp en kontrast mellom «denne tingenes ordning» og «den andre tingenes ordning» som er knyttet til oppstandelsen. Disiplene trodde tydeligvis på «den kommende tingenes ordning» (*'ōlam habbā*), slik andre gudfryktige jøder gjorde, og de knyttet den kommende tingenes ordning til Jesu nærvær.

Vi legger merke til at Jesus, ifølge vers 27, brukte det samme ordet «nærvær» som disiplene brukte (hebraisk: *pānā*, gresk: *parousia*). Dette viser at disiplene stilte et fornuftig spørsmål. Han viser imidlertid at han ikke ville komme tilbake som mann. Men hans nærvær skal lyse opp lik et lyn.

FORSKJELLEN MELLOM JESU NÆRVÆR (PAROUSIA) OG JESU KOMME (ERKHOMAI)

Det er viktig å ikke forveksle de to greske ordene *parousia* («nærvær») og *erkhomai* («å komme»). Begge ordene spiller en viktig rolle i Jesu store profeti. Men de refererer

til ulike sider av Jesu gjenkomst. Et eksempel på forskjellen finnes i Matteus 24:37-42:

³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal *Menneskesønnens nærvær (parousia)* være.

³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; (*erkehōmai*) og de gav ikke akt før *flommen kom (erkehōmai)* og feide dem alle bort — slik skal *Menneskesønnens nærvær (parousia)* være.⁴⁰ Da skal to menn være på åkeren: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake;⁴¹ to kvinner skal male på håndkvernen: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake.⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag *DERES Herre kommer (erkehōmai)*.

Jesus sammenligner sitt nærvær (*parousia*) med Noahs dager før flommen, da Noah bygde arken og forkynte for folket (2. Peter 2:5). Noahs nærvær før flommen tok slutt da «flommen kom (*erkehōmai*) og feide dem alle bort.» Jesus sa at «slik skal Menneskesønnens nærvær være.»

Dette betyr at Jesus ville komme tilbake og være til stede, og ved slutten av hans nærvær ville han komme (*erkehōmai*), og en situasjon lik flommen vil oppstå. Vers 40 og 41 utvikler ytterligere illustrasjonen av Jesus. Akkurat som Noah, hans kone, hans sønner og deres koner ble tatt inn i arken og overlevde flommen, vil på samme måte, en ved slutten av Jesu nærvær (*parousia*), bli tatt med, og en vil bli latt tilbake. Vi bør merke oss at denne situasjonen, som Jesus sammenligner med flommen, sies å være når «deres Herre kommer (*erkehōmai*)». Jeg skal senere vise at «Herre» i uttrykket «deres Herre kommer» ikke refererer til Jesus, men indirekte refererer til Jesu komme.

Slik kommer Jesus tilbake og er til stede, og under hans nærvær (*parousia*) vil forskjellige ting skje, akkurat som før vannflommen. Ved slutten av hans nærvær vil han komme (*erkehōmai*) på samme måte som flommen kom (*erkehōmai*) og med et lignende resultat.

Det viktige poenget om at Jesu komme (*erkehōmai*) skjer ved slutten av hans nærvær (*parousia*) uttrykkes i vers 29, 30:

²⁹ Straks etter de dagers trengsel skal solen bli formørket, og månen skal ikke gi sitt lys, og stjernene skal falle ned fra himmelen, og himlenes krefter skal bli rokket. 30 Og da skal Menneskesønnens tegn vise seg i himmelen, og da skal alle stammene på jorden slå seg selv i jammer, og de skal se (*horaō*) Menneskesønnen komme (*erkehōmai*) på himmelens skyer med makt og stor herlighet.

Menneskesønnens tegn vil vise seg i himmelen, og jordens stammer *vil se (horaō)* menneskesønnen komme (*erkehōmai*) på himmelens skyer. Det greske ordet *horaō* kan referere til å se med sine øyne eller å forstå noe. I Romerne 1:20 finner vi det greske ordet *horaō* med prefikset *kat-*, og det som «sees» er Guds usynlige egenskaper. Disse usynlige egenskapene «sees» indirekte, av «det han har skapt». På lignende måte «blir Menneskesønnen sett» eller forstått indirekte, på grunn av «Menneskesønnens tegn».

Det viktige punktet i vår kontekst er at «Menneskesønnens komme» (erkhomai) refererer til slutten av hans nærvær (parousia) når han kommer som dommer i den store trengsel.

GUDS RIKE VAR NÆR DA JESUS VAR PÅ JORDEN

Guds rike nevnes direkte bare tre ganger i Jesu store profeti: Matteus 24:14, 25:1 og Lukas 21:31. Likevel er Guds rike temaet for denne profetien. For å forstå dette må vi undersøke Jesu forkynnelse om Guds rike. De første eksemplene på dette er Matteus 3:1, 2 (over), Markus 1:15 (i midten) og Lukas 10:9 (under)

¹ I de dager kom døperen Johannes og forkynnte i Judeas ødemark ² og sa: «VIS anger, for himlenes rike er kommet nær (eggizō).»

¹⁵ «Den fastsatte tid er utløpt, og Guds rike er kommet nær (eggizō). VIS anger, og tro på det gode budskap.»

⁹ og lege de syke i den og fortsette å si til dem: 'Guds rike er kommet nær (eggizō) til dere.'

I vår sammenheng er verbet *eggizō* («være nær, vær til stede») viktig. Når verbet forekommer i et vers uten et objekt, slik det er i disse versene, er meningen: «å nærme seg, komme nær; å være i nærheten». (Mounce). Det tilsvarende substantivet, *eggys*, har betydningen «nær om sted; nær om tid; nær foran». (Mounce).

Hva mente Jesus da han sa: «Guds rike er kommet nær»? Nasjonen Israel med konger i Davids slekt var Guds rike i fortiden. Dette riket eksisterte ikke lenger da Nebukadnesar II erobret Jerusalem i 607 fvt. Fra den tiden hadde ikke Gud et rike som omfattet jorden.

Jeg viste i kapittel 2 at Daniel 9:24-27 beskriver den fastsatte tid fra år 20 i Artaxerxes Is regjering, fra 455 fvt. til 29 evt., da Jesus begynte sin forkynnelse og presenterte seg som den lovede Messias. Ifølge Markus 1:15, sitert ovenfor, refererte Jesus til denne fastsatte tiden og sa at den nå var oppfylt, noe som betydde at «Guds rike var kommet nær.»

Guds rike er i himmelen, og derfor kalles det også «himlenes rike». Det betyr at Guds rike ikke er på jorden. Dette er et virkelig rike, for ifølge Matteus 18:3 taler Jesus om dem som går inn i himlenes rike, og ifølge 8:11 taler han om dem som skal delta i en fest i himlenes rike.

I lys av dette, hvordan kan vi forstå Jesu ord om at Guds rike har kommet nær her på jorden? Vi kan forstå dette ved å lese Lukas 11:20 (over) og 17:20, 21 (under):

²⁰ Men hvis det er ved hjelp av Guds finger jeg driver demonene ut, **da er Guds rike virkelig kommet overraskende (ftanō) på dere.**

²⁰ Men da han ble spurt av fariseerne om når Guds rike skulle komme, svarte han dem og sa: «Guds rike kommer ikke på en iøynefallende måte; ²¹ heller ikke kommer folk til å si: 'Se her!'; eller: 'Der!' For se, **Guds rike er midt iblant dere.**»

Guds finger refererer til hans ånd, og poenget i 11:20 er at da han drev ut demoner med Guds ånds hjelp, viste dette at han hadde og brukte Guds rikes kraft. Dette betydde at Guds rike hadde kommet overraskende på dem. Det greske ordet *ft̃hanō* betyr «fremgang, gjøre fremgang, å komme opp med, komme på». (Mounce). Så, Jesu mening var at hans bruk av Guds kraft viste at Guds rike hadde kommet over dem; det var en realitet.

Ifølge Lukas 17:20, 21 var Guds rike midt blant fariseerne, fordi han, som var konge i dette riket, og som viste at han brukte rikets makt, var blant dem. Dette stemmer overens med ordene i Markus 1:15, som er sitert over; at nå, når den fastsatte tiden var oppfylt, hadde Guds rike kommet nær.

Uttrykket «Guds rike har kommet nær» betydde at kongen i riket, Jesus Kristus, var midt iblant dem, og han og hans disipler brukte rikets kraft til å drive ut demoner og helbrede sykdommer.

GUDS RIKE VIL IGJEN KOMME NÆR

Disiplenes spørsmål var hva tegnet på Jesu nærvær og avslutningen på tingenes ordning (= endens tid) skulle være. Jeg har allerede argumentert for at rammen og temaet for Jesus store profeti, er Guds rike. Jesus fortalte en profetisk illustrasjon som understreker dette poenget. Vi leser Lukas 19:11-15:

¹¹ Mens de hørte på disse ting, holdt han dessuten fram en illustrasjon, for han var i nærheten av Jerusalem, og de trodde at Guds rike øyeblikkelig skulle vise seg. ¹² Derfor sa han: «En mann av fornem byrd reiste til et land langt borte for å oppnå kongemakt og så vende tilbake. ¹³ Han kalte til seg ti av slavene sine og gav dem ti møner og sa til dem: 'Driv forretning til jeg kommer.' ¹⁴ Men hans medborgere hatet ham og sendte en gruppe sendemenn etter ham for å si: 'Vi vil ikke at denne mannen skal bli konge over oss.' ¹⁵ Da han omsider kom tilbake etter å ha oppnådd kongemakten, bød han at disse slavene, som han hadde gitt sølvpengene, skulle kalles til ham, for at han kunne bringe på det rene hva de hadde tjent ved å drive forretning.

Hvorfor ventet disiplene at Guds rike «øyeblikkelig skulle vise seg»? Tydeligvis, fordi en slik situasjon ble beskrevet i Daniels bok, som de kjente til, hvor det er mange profetier om Guds rike. Disiplene hadde mest sannsynlig Daniel 7:13, 14 i tankene:

¹³ Jeg fortsatte å se i synene om natten, og se, med himlenes skyer kom det nå en som var lik en menneskesønn; og han fikk tre fram for Den Gamle av Dager, og de førte ham fram for Ham. ¹⁴ Og det ble gitt ham herredømme og verdighet og rike, for at alle folk, folkegrupper og tungemål skulle tjene ham. Hans herredømme er et herredømme som varer til uavgrenset tid og ikke skal forgå, og hans rike er et rike som ikke skal bli ødelagt.

Daniel snakker om «Menneskesønnen», og Jesus hadde flere ganger omtalt seg selv som Menneskesønnen. Sitatet viser at Menneskesønnen vil motta kongemakt over alle nasjonene. Og disiplene ventet tydeligvis at dette ville skje umiddelbart.

Jesus rettet disiplenes syn og snakket om sin fremtidige tilbakekomst. Han var «av fornem byrd», og han reiste til et fjernt land, til himmelen. Når han hadde mottatt kongemakt (bokstavelig: «riket»), skulle han vende tilbake og gjøre opp regnskapet med sine tjenere. Denne illustrasjonen viser at Jesu nærvær symboliserer at han har mottatt kongemakt og at Guds rike har blitt opprettet.

I tillegg til Daniels bok er Åpenbaringen den boken som forteller mest om Guds rike. Beretningene om riket i denne boken parallelliserer illustrasjonen til Jesus. Åpenbaringen ble skrevet kort tid før begynnelsen av det andre århundre evt., og det første verset sier at profetiene refererer til fremtiden.

Jeg siterer Åpenbaringen 11:15-17 (over) og 12:7-12 (under):

¹⁵ Og den sjuende engelen blåste i sin trompet. Og høye røster lød i himmelen, og de sa: «*Kongedømmet over verden tilhører fra nå av vår Herre og hans KRISTUS, og han skal herske som konge for evig og alltid.*» ¹⁶ Og de tjuefire eldste som satt innfor Gud på sine troner, falt på sitt ansikt og tilbad Gud ¹⁷ og sa: «Vi takker deg, Jehova Gud, Den Allmektige, Den som er og som var, *fordi du har tatt din store makt og har begynt å herske som konge.*»

⁷ Og det brøt ut krig i himmelen: Mikael og hans engler kjempet mot dragen, og dragen og dens engler kjempet, ⁸ men den fikk ikke overtaket, og det ble heller ikke lenger funnet noe sted for dem i himmelen. ⁹ Og den store drage ble kastet ned, den opprinnelige slange, han som kalles Djevelen og Satan, som villeder hele den bebodde jord; han ble kastet ned til jorden, og hans engler ble kastet ned med ham. ¹⁰ Og jeg hørte en høy røst i himmelen si: «*Nå er frelsen og makten og riket som tilhører vår Gud, og den myndighet som tilhører hans KRISTUS, blitt til virkelighet, for våre brødres anklager er blitt kastet ned, han som anklager dem dag og natt framfor vår Gud!*» ¹¹ Og de har seiret over ham på grunn av Lammets blod og på grunn av sitt vitnesbyrds ord, og de elsket ikke sin sjel, selv ikke stilt overfor døden. ¹² Derfor gled dere, dere himler og dere som bor i dem! Ve jorden og havet, for *Djevelen er kommet ned til dere og har stor vrede, idet han vet at han har en kort tidsperiode.*»

Åpenbaringen 11:15 viser at på et bestemt tidspunkt etter år 98, da Åpenbaringen ble skrevet, tok Jehova Gud og hans Sønn makten over verdens riker. Dette viser at Jesus ikke hadde makten over verdens riker da han var på jorden. Dette stemmer overens med ordene i hans illustrasjon om at han måtte dra til himmelen for å motta kongemakt. Jehova Gud har alltid hatt all makt, men nå sier 11:16 om Gud at «du har tatt din store makt» i forbindelse med menneskene på jorden.

Åpenbaringen 12:7-12 viser at Satan, Djevelen, på et bestemt tidspunkt blir kastet ut av himmelen. Og nå har Jesus Kristus myndighet i Guds rike, ifølge vers 10. Vi legger også merke til at Satan ble kastet ut av himmelen, og Jesus mottok myndighet i Guds rike «*en kort tidsperiode*» før Satan ble bundet i avgrunnen. (Åpenbaringen 20:1-3)

Det viktige poenget i vår kontekst er at Jesus sier at hans gjenkomst betyr at han vil motta kongemakt, og at det å kaste Djevelen ut av himmelen sammenfaller med tidspunktet da Jesus får kongemakt. Fordi Jesus vil dømme sine fiender og binde Djevelen ved slutten av hans nærvær, må den nevnte «korte tidsperioden» referere til samme periode som Jesu nærvær.

JESU STORE PROFETI VISER AT GUDS RIKE ER KOMMET NÆR

Jeg har tidligere vist at Jesu nærvær (*parousia*) begynner når han mottar kongemakt, og at han, ved slutten av sin nærvær, kommer (*erkehōmai*) og fungerer som dommer over jordens folk og over Djevelen og hans demoner. Jeg skal nå vise at rammen omkring og temaet for Jesu store profeti er at Guds rike har kommet nær. Jeg siterer Matteus 24:32-36 (over), Markus 13:28-32 (i midten), og Lukas 21:29-31 (under):

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær (*eggys*). ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at *han er nær* (*eggys*), *ved dørene*. ³⁴ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. ³⁵ Himmell og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne. ³⁶ Om den dag og time vet ingen, verken himlenes engler eller Sønnen, men bare Faderen.

²⁸ Lær nå denne illustrasjonen av fikentreet: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ²⁹ Likeså skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at *han er nær* (*eggys*), *ved dørene*. ³⁰ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. ³¹ Himmell og jord skal forsvinne, men mine ord skal ikke forsvinne. ³² Om den dagen eller timen vet ingen, verken englene i himmelen eller Sønnen, men bare Faderen.

²⁹ Så holdt han fram en illustrasjon for dem: «Legg merke til fikentreet og alle de andre trærne: ³⁰ Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren nær (*eggys*). ³¹ Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at *Guds rike er nær* (*eggys*).

La oss sammenligne de tre viktige setningene:

Matteus 24:33: *han er nær* (*eggys*), *ved dørene*.

Markus 13:29: *han er nær* (*eggys*), *ved dørene*.

Lukas 21:31: *Guds rike er nær* (*eggys*).

Disiplene ba om et tegn på at Jesus hadde kommet tilbake og var til stede, og at avslutningen på tingenes ordning (endens tid) var en realitet. Matteus 24:33 og Markus 13:29 viser at han er nær ved dørene. Og Lukas 14:31 viser at tegnet betyr at Guds rike er nær.

Dette viser at Jesu nærvær og avslutningen av tingenes ordning sammenfaller i tid med opprettelsen av Guds rike.

Lukas refererer ikke til Menneskesønnen, men til Guds rike.

Ordene «han er nær ved dørene» — han er til stede — betyr at Guds rike er nær.

Da Jesus var på jorden, sa han at «riket er kommet nær (*eggizō*)». Verbet som tilsvarende adverbet *eggys* viser at han, kongen i Guds rike, var midt blant dem og brukte rikets makt. Men som sitatene fra Åpenbaringen 11:15-17 og 12:7-12 viser, ville

himlenes rike med makt over alle andre riker, først bli opprettet i en fjern fremtid, sammenlignet med Jesu dager på jorden.

De tre setningene jeg har drøftet, viser at Menneskesønnens nærvær er det samme som opprettelsen av Guds rike. Eller, uttrykt med andre ord: Jesu «gjenkomst» betyr at Guds rike blir opprettet — Jesus Kristus er nå til stede, og Guds rike er opprettet.

Dette stemmer perfekt overens med illustrasjonen i Lukas 19:11-15 om mannen av fornem byrd som reiste til et land langt borte. Og når han hadde fått kongemakt, ville han vende tilbake.

Rammen rundt de tre setningene jeg har drøftet, er illustrasjonen om fikentreet. Når bladene kommer, vet vi at den varme årstiden er her (*eggys*). Det vi kan lære av bladene på fikentreet, uttrykkes på følgende måte:

Matteus 24:33:

Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, *vite at han er nær* (*eggys*) *ved dørene*.

Markus 13:29:

Likeså skal dere også, når dere ser disse ting skje, *vite* at han er nær (*eggys*), ved dørene.

Lukas 21:31:

Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, *vite* at *Guds rike er nær* (*eggys*).

Nøkkelordet i alle tre setningene er «vite». Og poenget som alle tre evangelistene understreker, er at når Jesu etterfølgere ser alle hendelsene som oppfyller tegnet Jesus beskrev, ville de vite at Jesus har vendt tilbake og er til stede, og at Guds rike er opprettet.

Matteus skrev noen ord som støtter Lukas' ord om at Guds rike er kommet nær, om enn fra et annet perspektiv. Vi finner ordene i Matteus 24:14:

¹⁴ Og *dette* (*boutos*) *gode budskap om riket* skal forkynnes på hele den bebodde jorden som vitnesbyrd for alle folkeslag; og da skal enden (telos) komme.

Vi merker at *det* gode budskap om riket som skal forkynnes som en del av tegnet, bestemmes av det demonstrative pronomenet *boutos* (*dette*). Et demonstrativt pronomen må referere tilbake til noe, så hva refererer «*dette*» til? Det var forskjell på forkynnelsen om Guds rike av Jesus og hans disipler da han var på jorden, og forkynnelsen av Gudes rike etter at han hadde steget opp til himmelen.

Matteus 4:17 forteller at Jesus forkynnte at «himlenes rike er kommet nær», og han ba sine apostler om å forkynne det samme budskapet. Som jeg allerede har vist, viser Lukas 17:21 at grunnen til denne forkynnelsen var at Jesus, kongen i Guds rike, var iblant dem. Her følger tre tekster om Jesu forkynnelse av Guds rike:

Matteus 4:17

¹⁷ Fra da av begynte Jesus å forkynne og si: «VIS anger, for *himlenes rike er kommet nær*.»

Matteus 10:7

⁷ Når dere går av sted, skal dere forkynne og si: *'Himlenes rike er kommet nær.'*

Lukas 17:20, 21

²⁰ Men da han ble spurt av fariseerne om når Guds rike skulle komme, svarte han dem og sa: «Guds rike kommer ikke på en iøynefallende måte; ²¹ heller ikke kommer folk til å si: 'Se her!', eller: 'Der!' For se, *Guds rike er midt iblant dere.»*

Etter at Jesus hadde steget opp til himmelen, kunne ikke hans etterfølgere forkynne at Guds rike var nær, for han var ikke iblant dem. Som de fem følgende sitatene fra Apostlenes gjerninger viser, forkynnte hans etterfølgere bare om Guds kommende rike etter Jesu død.

Ifølge 2. Timoteus 4:1 visste Jesu etterfølgere at Guds rike ville komme i fremtiden, fordi det kommende riket er knyttet til Jesu fremtidige åpenbaring. Andre Peter 1:11 viser at en viktig del av å forkynne Guds rike, var at personer som omvendte seg og begynte å tjene Gud, kunne få adgang til Guds rike.

Apostlenes gjerninger 8:12

¹² Men da de trodde Filip, som *forkynnte det gode budskap om Guds rike* og om Jesu Kristi navn, lot de seg døpe, både menn og kvinner.

Apostlenes gjerninger 19:8

⁸ Og han gikk inn i synagogen og talte med frimodighet i tre måneder, idet han holdt foredrag og *talte overbevisende om Guds rike.*

Apostlenes gjerninger 20:25

²⁵ Og nå, se, jeg vet at dere ikke mer skal se mitt ansikt, alle dere som *jeg gikk og forkynnte riket iblant.*

Apostlenes gjerninger 28:23

²³ De avtalte nå en dag med ham, og de kom i større antall til ham der han bodde. Og han forklarte saken for dem, idet han *avla et grundig vitnesbyrd om Guds rike* og talte overbevisende med dem om Jesus ut fra både Moseloven og Profetene, fra morgen til kveld.

Apostlenes gjerninger 28:31

³¹ *og forkynnte Guds rike for dem* og underviste om de ting som gjelder Herren Jesus Kristus, med den største frimodighet i tale, uten hindring.

2 Timoteus 4:1

¹ Jeg pålegger deg høytidelig overfor Gud og Kristus Jesus, som skal dømme de levende og de døde, og *ved hans tilkjennegivelse og hans rike*.

2. Peter 1:11

¹¹ Ja, slik skal det i rikt mål bli gitt dere *adgang til vår Herre og Frelser Jesu Kristi evige rike*.

Nå kan vi forstå betydningen av det demonstrative pronomenet «dette» i uttrykket «*dette* gode budskap om riket». Det var Jesus som ga tegnet, og *dette* gode budskap om riket var det gode budskapet om riket som Jesus forkynte: «Riket er kommet nær» og «Guds rike er midt iblant dere». Dette budskapet skulle igjen forkynnes som en del av tegnet på Jesu nærvær, for nå var Guds rike opprettet!

Og, som vi har sett, støttes dette av Lukas 21:31:

³¹ Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, *vite at Guds rike er nær*.

Når Jesu etterfølgere så alle hendelsene som sammen utgjorde tegnet, ville de vite at Guds rike var nær. Og *dette* gode budskap om riket var det de skulle forkynne.

Tabell 5.1 Jesu nærvær og komme

	JESU NÆRVÆR (<i>parousia</i>)	JESU KOMME (<i>erchomai</i>)
Matteus 24:14	Å forkynner dette gode budskapet om riket.	Enden (<i>telos</i>).
Lukas 21:31. 32	Riket er kommet nær.	Alle disse tingene skjer.
Matteus 24:33	Han er nær ved dørene.	
Matteus 24:37, 39	Hans nærvær (<i>parousia</i>) som i Noahs dager.	Menneskesønnens komme slik som flommen kom (<i>erchomai</i>).

Kontrasten i Matteus 24 er mellom Jesu nærvær (*parousia*) og hans komme (*erchomai*) på slutten av hans nærvær. Under hans nærvær vil *dette* gode budskap om det opprettede riket bli forkynt, og «enden» (*telos*) er det samme som hans komme ved slutten av hans nærvær. Lukas 21 viser at under Jesu nærvær er «Guds rike nær» — Guds rike er opprettet. Når det siste av «alle disse ting» inntreffer, har enden (*telos*) kommet, noe som er det samme som Jesu komme (*erchomai*).

Jesu nærvær er en tidsperiode slik som dagene før flommen. Og akkurat som flommen tok bort alle som ikke var i arken, vil Jesu komme (*erchomai*) ta bort alle som ikke tjener Gud.

Rammen om Jesus store profeti og temaet for den er Guds rike, at dette riket er blitt opprettet. Når Jesu disipler så hendelsene i det sammensatte tegnet, ville de vite at Jesus var nærværende og at

Guds rike var opprettet. Det er dette budskapet Jesu etterfølgere skal forkynne.

DISIPLENES SPØRSMÅL TIL JESUS (MATTEUS 24:3)

SAMMENDRAG

For å forstå dybden i Jesu store profeti, må vi forstå bakgrunnen for disiplenes spørsmål.

Uttrykket «disse ting» i Matteus 24:3 refererer til ødeleggelsen av Jerusalem og templet i Daniel 9:26.

Jesus hadde fortalt disiplene at han ville dra bort og komme tilbake med kongemakt, og de trodde at han ville komme tilbake til Israel. Han hadde fortalt dem at de skulle lete etter ham, og de ba om et tegn som viste at han var kommet tilbake til Israel, slik at de kunne begynne å lete etter ham. Det var grunnen til at de brukte det hebraiske ordet *panæ*, oversatt med det greske ordet *parousía*, som begge betyr nærvær.

Denne delen av deres spørsmål var basert på det Jesus hadde fortalt dem, og sannsynligvis også på Daniel 7:13, 14 om Menneskesønnen som mottar kongemakt.

Deres spørsmål om «avslutningen på tingenes ordning» var basert på Daniel 12:4-7, som taler om «knusingen av det hellige folks makt», som er forbundet med avslutningen på tingens ordning («endens tid»). Jeg viser at det hebraiske uttrykket *'et qêts* («endens tid») er identisk med det greske uttrykket *synteleías tou aiónos*. («avslutningen på tingenes ordning»).

Disiplene trodde at ødeleggelsen av Jerusalem og templet, Jesu nærvær som konge og endens tid ville skje samtidig.

Jesus hadde besøkt tempelet, og han var på vei bort fra tempelområdet da disiplene stilte det spørsmål som vi finner i Matteus 24:3:

³ Mens han satt på Oljeberget, kom disiplene til ham da de var for seg selv, og sa: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være tegnet på ditt nærvær og på avslutningen på tingenes ordning?»

Vi kan bedre forstå Jesu svar hvis vi forstår hva disiplene mente med de forskjellige delene av sitt spørsmål. Generelt sett er bakgrunnen for disiplenes spørsmål og Jesu svar profetien i Daniel 9:26, 27:

²⁶ Og etter de sekstito ukene skal Messias bli avskåret, uten noe for seg selv. **Og byen og det hellige sted skal det folk som tilhører en leder som kommer, ødelegge.** Og enden på det skal være ved oversvømmelse. Og inntil enden skal det være krig; det som er besluttet, er ødeleggelser. ²⁷ Og han skal la pakten stå ved makt for de mangei én uke, og halvveis i uken skal han få slaktoffer og offergave til å opphøre. Og på avskyeligheters vinge kommer den som forårsaker ødeleggelse; og inntil en utryddelse finner sted, skal nettopp det som er besluttet, fortsette å strømme ned også over den som ligger øde.»

Disse ordene er en del av en profeti som sier at det jødiske folk skulle få en nådetid på 70 uker av år til «å gjøre slutt på overtredelsen» og «gjøre soning for misgjerning» (9:24). Etter 7 uker pluss 62 uker skulle den lovede Messias komme, og midt i den 70. uken skulle «slaktoffer og offergave opphøre».

Vers 26 viser at nasjonen Israel ikke ville «gjøre soning for misgjerning», noe som var hensikten med de 70 ukene. Dette ser vi av ordene i vers 26 om at «byen og det hellige sted» vil bli ødelagt.

Jesu tok profetien i Daniel 9:26, 27 som utgangspunkt, og vi leser i Matteus 24:1, 2:

¹ Jesus gikk nå av sted og var på vei bort fra templet, men hans disipler gikk fram for å vise ham templets bygninger. ² Det fikk ham til å si til dem: «Ser dere ikke **alt dette**? Jeg sier dere i sannhet: Her skal slett ikke stein bli tilbake på stein som ikke skal bli revet ned.»

Hva refererer «alt dette» til? Disiplene pekte på tempelbygningene. Men fra Oljeberget hadde Jesus og disiplene panoramautsikt over den gamle byen Jerusalem. Så det er sannsynlig at «alt dette» refererer til hele Jerusalem, fordi Daniel sa at både byen og det hellige sted ville bli ødelagt.

Vi finner disiplenes reaksjon i Matteus 24:3:

³ Mens han satt på Oljeberget, kom disiplene til ham da de var for seg selv, og sa: «Si oss: Når skal disse ting skje, og hva skal være tegnet på ditt nærvær (*parousia*) og på avslutningen på tingenes ordning (*synteleias tou aiōnos*)?»

Da disiplene spurte når «disse ting» skulle skje, mente de åpenbart ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet. De forbandt imidlertid to ting med denne ødeleggelsen, nemlig Jesu nærvær (*parousia*) og avslutningen på tingenes ordning (*synteleias tou aiōnos*). Hvorfor gjorde de det?

BEGREPET «ENDENS TID»

Det greske ordet *synteleia* refererer til slutten eller den siste delen av noe. Jesus og disiplene snakket hebraisk, men de siterte den greske Septuaginta da de skrev Bibelens bøker og den greske Theodotion-oversettelsen da de siterte fra Daniel.

Den første delen av Daniel 9:26 sier:

Og enden (*qēts*, *synteleia*) vil være som flommen; inntil enden (*qēts*, *kairos synteleia*) vil det være krig. Og enden på det skal være ved oversvømmelse.

Vi ser at det hebraiske substantivet *qēts* («ende») tilsvarer det greske substantivet *synteleia* («endes»). Avslutningen eller slutten nevnt i 9:26 refererer til avslutningen eller slutten når Jerusalem og templet i fremtiden ville bli ødelagt. Derfor, da Jesus talte om ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet, ville det være naturlig å kombinere dette med det hebraiske ordet *qēts* i Daniel 9:26, som Matteus oversatte med det greske ordet *synteleia*.

Daniel 9:26 bruker *synteleia* én gang og *kairos synteleia* «den fastsatte avslutningen på tingenes ordning» én gang. Så hvorfor bruker Matteus *synteleia aiōn* («avslutningen på tingenes ordning» og ikke *kairos synteleia* («avslutningen på den fastsatte tiden») i Matteus 24:3?

Den mest sannsynlige årsaken er at det hebraiske ordet *‘ōlām* (gresk: *aiōn*) hadde en annen betydning da Daniel skrev sin bok, sammenlignet med betydningen av ordet da Matteus skrev sin bok. I De hebraiske skrifter brukes substantivet *‘ōlām* med betydningen «uavgrenset tid» – en tid hvis ende ikke er kjent, som kan være evig eller ikke være evig — ofte oversatt med «evig».

Men i de siste århundrene fvt. fikk *‘ōlām* en ny betydning. Ordet hadde fortsatt betydningen «en tid hvis ende ikke er kjent», men den nye betydningen var at *‘ōlām* ble brukt om en tidsperiode med bestemte kjennetegn. Med andre ord refererte ikke *‘ōlām* nå bare tid, men også en bestemt tidsperiode der situasjonen eller omstendighetene var forskjellig fra andre tidsperioder, og som kunne oversettes med «tingenes ordning».

Mishna er en jødisk bok som presenterer uttalelser fra forskjellige rabbier fra tiden før vår tidsregning til midten av det tredje århundre evt., da denne boken ble skrevet. I Pirke Avot 4:16 leser vi:

Rabbi Yaakov sa: Denne tingenes ordning (*hā‘ōlām hazzē*) er som et forværelse for den kommende tingenes ordning (*hā‘ōlām habba*) Forbered deg i forværelset, slik at du kan gå inn i bankettsalen.

Rabbi Yaakov levde i siste del av det andre århundre evt., og han bruker substantivet *‘ōlām* i betydningen en tidsperiode preget av bestemte hendelser og handlinger. Han snakker om det nåværende *‘ōlām* («den nåværende tingenes ordning») og om det kommende *‘ōlām* («den kommende tingenes ordning»). Dette viser at på et tidspunkt etter at den siste boken i De hebraiske skrifter ble skrevet og den siste delen av det andre århundre evt., hadde det hebraiske ordet *‘ōlām*, som

betydde «en tidsperiode hvis ende vi ikke kjenner», fått den ekstra betydningen «en tidsperiode preget av bestemte handlinger og hendelser», «en tingenes ordning».

Det greske ordet som tilsvarende det hebraiske ordet *‘olām*, er *aion*, som begge har betydningene «en tid hvis ende vi ikke kjenner (ofte oversatt som «evig») og «tingenes ordning». Da Jesus og hans disipler brukte det hebraiske ordet *‘olām*, ble dette oversatt til det greske ordet *aion*. Det finnes et eksempel på Jesu ord som passer perfekt inn i vår drøftelse, nemlig Lukas 18:28-30 (over) og Markus 10:29, 30 (under):

²⁸ Men Peter sa: «Se, vi har forlatt våre egne ting og fulgt deg.» ²⁹ Han sa til dem: «Jeg sier dere i sannhet: Det er ingen som har forlatt hus eller hustru eller brødre eller foreldre eller barn for Guds rikes skyld, ³⁰ som ikke skal få mange ganger mer i denne tiden (*kairos houtos*), og i den kommende tingenes (*aion erkhomai*) ordning evig liv.»

²⁹ Jesus sa: «Jeg sier dere i sannhet: Det er ingen som har forlatt hus eller brødre eller søstre eller mor eller far eller barn eller åkrer for min skyld og for det gode budskaps skyld, ³⁰ som ikke skal få hundre fold nå i denne tiden (*kairos houtos*) — hus og brødre og søstre og mødre og barn og åkrer, sammen med forfølgelser, og i den kommende tingenes ordning (*aion erkhomai*) evig liv.

Når Markus og Lukas brukte ordene *aion erkhomai* («den kommende tingenes ordning»), brukte Jesus de hebraiske ordene *‘olām habba’*, de samme ordene som rabbi Yaakov brukte 150 år senere, ifølge Mishna. Dette viser at da Jesus var på jorden, hadde det hebraiske ordet *‘olām* allerede fått den nye betydningen «tingenes ordning». Vi legger også merke til at Matteus brukte de greske ordene *kairos houtos* («denne bestemte tiden») for «den nåværende tingenes ordning». Dette støtter betydningen av *aion* som en spesiell tidsperiode med spesielle egenskaper.

Jeg skal nå gå tilbake til spørsmålet om hvorfor Matteus brukte ordene *synteleia aion* («tingenes ordning») i Matteus 24:3, og jeg siterer Daniel 9:26 en gang til (over) og Daniel 12:4, 13 (under):

²⁶ Og enden (*qets, synteleia*) på det skal være ved oversvømmelse. Og inntil enden (*qets, kairos synteleia*) skal det være krig; det som er besluttet, er ødeleggelser.

⁴ Og du, Daniel, skjul ordene og forsegl boken inntil endens tid (*‘et qets kairos synteleia*). Mange skal fare omkring, og den sanne kunnskap skal bli stor.»

¹³ Og du selv, gå du enden (*qets*), i møte; og du skal hvile, men du skal stå opp til din lodd ved dagenes ende (*qets yom, synteleia hēmera*).»

I alle tre uttrykkene om enden brukes substantivet *synteleia*, også i Daniel 9:26, som Jesus refererer til i forbindelse med ødeleggelsen av Jerusalem. At Matteus brukte substantivet *synteleia*, er derfor logisk. Substantivet *synteleia* modifiseres én gang med *hēmeron* («dager») og to ganger med *kairos* («fastsatt tid») i Daniel kapittel 12, men ikke med *aion*. Som jeg allerede har vist, er grunnen til dette, at *aion* på dette tidspunktet bare refererte til tid og ikke til «en tidsperiode preget av bestemte hendelser». Dette ser vi i Daniel 9:7, der *aion* (hebraisk: *‘olām*) brukes med betydningen «uavgrenset tid».

Men da Matteus skrev sin bok, hadde *aion* fått en betydning som ligger nær betydningen av *kairos* – (*kairos* = fastsatt tid; *aion* = en tidsperiode preget av bestemte hendelser). På grunn av den nye betydningen som *aion* fikk, brukte Matteus uttrykket

synteleia aiōn, i stedet for *synteleia kairos*, som i Daniel 9:26. Vi legger imidlertid merke til at Jesus både i Lukas 18:29 og Markus 10:30 brukte *kairos* og *synteleia* parallelt, noe som viser at begge ordene kan ha omtrent samme betydning.

Det er én konklusjon til vi kan trekke fra dette materialet, som er basert på Daniel 12:4:

⁴ Og du, Daniel, skjul ordene og forsegl boken inntil *endens tid* (*‘ēt qēts kairos synteleia*). Mange skal fare omkring, og den sanne kunnskap skal bli stor.»

Daniel snakker om «endens tid», som uttrykkes med det hebraiske uttrykket *‘ēt qēts* — *‘ēt* = fastsatt tid; *qēts* = ende, konklusjon. Den hebraiske frasen er gjengitt i Septuaginta som *kairos synteleia*. Fordi *kairos* brukes som et synonym for *aiōn*, er uttrykket *synteleia aiōn* («tingenes ordning») i Matteus 24:3 det samme som «endens tid» i Daniel 12:4. Disiplene spør derfor om når Jerusalem og templet vil bli ødelagt, og hva tegnet er på Jesu nærvær og på *endens tid*.

En konklusjon av denne drøftelsen er at Matteus har lånt uttrykket synteleia aiōn i Matteus 24:3 fra Daniel 9:26, som Jesus henviste til da han snakket om ødeleggelsen av Jerusalem og templet.

En annen konklusjon er at «avslutningen på tingenes ordning» (synteleia aiōn) i Matteus 24:3 er det samme som «endens tid» (‘ēt qēts, kairos synteleia) i Daniel 12:4.

JESU NÆRVÆR

I den første delen av spørsmålet i Matteus 24:3 brukes ordet «nærvær» (*parousia*), og vi må spørre om dette ordet refererer til noe som skjer i et øyeblikk, eller om det refererer til en tidsperiode, akkurat som *synteleia* i samme vers. Ordet *parousia* forekommer 24 ganger i De kristne greske skrifter.

Ifølge greske leksika ble ordet brukt i hellenismen for nærværet til gudene og besøk av en hersker eller en høytstående tjenestemann.²⁹ Ordet finnes ikke i Septuaginta, men forekommer i de ekstrakanoniske bøkene Judith (10:18), 2. Makkabeerbrev (8:12; 15:21) og 3. Makkabeerbrev (3:17), alle med betydningen «nærvær». Josefus brukte ordet for å referere til Guds nærvær i Shekinah.³⁰ Bruken av det i De kristne greske skrifter viser at det refererer til en tidsperiode.

I Matteus 24:37–39 er Menneskesønnens *parousia* en parallell til «Noahs dager» og ikke «Noahs dag», og i Filipperbrevet 2:12 står *parousia* i kontrast til *apousia* («fravær»). Noen leksika har den momentane betydningen «ankomst» i tillegg til «nærvær». Jeg har sjekket de klassiske greske referansene for betydningen «ankomst» i de seks mest brukte leksika, men i alle tilfeller er betydningen «nærvær» mulig, og leksikonene har ikke gitt et eneste klart eksempel på den momentane betydningen «ankomst». Alle de

29. *Theological Dictionary of the New Testament*, 5:859.

30. Josephus, *Antiquities of the Jews*, 3.8.5 (202); 9.4.3 (55).

24 eksemplene på *parousia* i De kristne greske skrifter har betydningen «nærvær». Det er klart at *parousia* refererer til en tidsperiode, akkurat som *synteleia* i Matteus 24:3.

Disiplene snakket sannsynligvis hebraisk da de stilte spørsmålet til Jesus. Men hvilket hebraisk ord brukte apostlene? Det er minst fire kandidater, som vist i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Det hebraiske ordet som det greske ordet *parousia* er oversatt fra

1	<i>mā 'ōt bo'akā</i>	Hva er et tegn på at du kommer?
2	<i>mā 'ōt bi'akā</i>	Hva er et tegn på at du har gått inn?
3	<i>mā 'ōt bi'meshobekā</i>	Hva er et tegn på at du har kommet tilbake?
4	<i>mā 'ōt pānākā</i>	Hva er et tegn på ditt nærvær?

Oppføring 1 er basert på oversettelsen av Det hebraiske nye testamente av F. Delitzsch. Han bruker infinitivkonstruksjonen av verbet *bō'* («komme»), men det er en misvisende oversettelse av det greske *parousia* («nærvær»), fordi *bō'* og *parousia* har forskjellige semantiske områder. Dette er spesielt tydelig når han også bruker *bō'* til å oversette verbet *erkehōmai* («å komme»).

Oppføring 2 bruker substantivet *bi'ā* fra roten *bō'*. Dette ordet forekommer bare én gang i De hebraiske skrifter, i Esekiel 8:5, med betydningen «inngang». I Dødehavsrullene brukes ordet 29 ganger, i utgangspunktet med betydningen «inngang». Et eksempel på en verbal betydning er Dødehavsrullene 3Q15 11:13: «til venstre når du går inn.» Substantivet kan altså brukes om handlingen å gå inn til et sted. I Mishnah brukes *bi'ā* med betydningen «seksuell omgang» («å komme inn i en kvinne»).

I det 14. århundre evt. skrev den jødiske forfatteren Shem-Tob ben Isaac Ibn Shapruth en polemikk mot de kristne, og han presenterte en hebraisk tekst av Matteus.³¹ I 24:3, 27, 39 brukte han substantivet *bi'ā* der den greske teksten har *parousia*. Den syriske Peshitta har ordet *me'titā* («komme»), og det samme gjelder for Peshitta-teksten i *The New Covenant Aramaic Peshitta Text with Hebrew Translation*. Men den hebraiske oversettelsen i denne boken har *bi'ā*.

Problemet med substantivet *bi'ā* i forhold til det greske substantivet *parousia* er at vi ikke kan være sikre på om samsvaret er nøyaktig. De grunnleggende referansene til *bi'ā* er «inngang» og «gå inn», og mens *parousia* innebærer at noen har kommet inn og er inne. Vi kan derfor ikke være sikre på om *bi'ā* kan brukes om å være inne, eller om ordet bare beskriver den første fasen av å gå inn til et sted.

Oppføring 3 bruker et partisipp av det hebraiske verbet *shūb* («å vende tilbake»). Ved første øyekast ser det ut til å være en god kandidat, fordi Jesus fortalte disiplene at han ville dra bort og deretter komme tilbake. Hvordan et slikt partisipp kan brukes, ser vi i Esekiel 38:8:

⁸ Etter mange dager vil oppmerksomheten bli rettet mot deg. I årenes siste del (*'aharīt*) skal du komme (*bō'*, qal imperfektum 2. pers. mask. entall) til et land med et folk som er ført

31. Shem-Tob ben Isaac Ibn Shaprut, innlemmet Matteus som et eget kapittel i 'Even bochan'.

tilbake (*shūb* polel-partisipp) fra sverdet, samlet fra mange folk, til Israels fjell, som stadig har vist seg å være et herjet sted, ja til et land som er blitt ført ut fra folkene, et hvor de har bodd trygt, alle sammen.

Piel-stammen i verb som *shūb*, som har en vokal og ikke en konsonant i midten, kalles polel. Denne stammen er ofte resultativ – objektet ledes gjennom slutten av en handling og inn i den følgende tilstand; og vektleggingen er på tilstanden. For eksempel brukes verbet *bārak* («å velsigne») nesten utelukkende i piel-stammen – personen ledes inn i en tilstand av velsignelse. Partisippformen til et verb kan fungere som et substantiv, og om referansen er til fortiden, nåtiden eller fremtiden, må tolkes ut fra konteksten.

I Esekiel 38:8 kan verbet oversettes med perfektum «har blitt ført tilbake». Både konteksten og den resultative betydningen til piel/polel-stammen ligger bak oversettelsen «har blitt ført tilbake». Vi legger også merke til at det i verset er en kontrast mellom imperfektum av *boʿ* («vil komme») og polel-partisippet av *shūb* («har blitt ført tilbake»). Så hvis apostlene brukte polel partisipp av *shūb*, som er *meshobebkā*, ville det være et mulig, men ikke sannsynlig grunnlag for den greske oversettelsen av *parousia*.

Oppføring 4 bruker det hebraiske substantivet *pānā*, hvis grunnleggende betydning er «ansikt, nærvær». Det er gode grunner for å tro at disiplene brukte dette hebraiske ordet.

Det kan brukes som et adverb (*lepānekā*) med betydningen «foran deg», og det kan brukes i betydningen «ditt nærvær» (*pānākā*). Dette er tilfellet i Job 2:7. Revised Standard Version oversetter *pānā* mer enn hundre ganger med «presence» («nærvær»). I Dødehavsrullene brukes *pānā* mer enn 50 ganger med betydningen «nærvær», slik som i 1QHa 9:27: «Ingenting er skjult, og ingenting eksisterer utenfor ditt nærvær (*milpānākā*, *mi*, [«fra»], *l* [«til»], *pānā* [«ansikt, nærvær»], *kā* [«din»]).

Mishnah bruker også *pānā* i betydningen «nærvær», slik som i Eruvin 7:11: «Men de pålegger ikke en mann som ikke er i hans nærvær, straff (*bepānāw*, *be* [«i»], *pān* [«ansikt, nærvær»], *āw* [«hans»]).

Drøftelsen ovenfor viser at bruken av infinitivkonstruksjonen av *boʿ* [oppføring 1], slik vi finner den i Delitzschs oversettelse, er et dårlig valg fordi *boʿ* («å komme») ikke samsvarer med det greske substantivet *parousia*. Substantivet *bīʿā* [oppføring 2] er et bedre valg, men fordi vi ikke vet med sikkerhet om det bare refererer til inngangen til et sted eller til en tilstand, eller om det refererer til et sted eller en tilstand som er nådd (etter å ha kommet inn på stedet/tilstanden, og dermed å være til stede), kan vi ikke vite om det passer nøyaktig til *parousia*. Polel partisipp av *shūb* [oppføring 3] er et mulig valg fordi betydningen kan være at noen har vendt tilbake og er til stede. Men denne betydningen er noe usikker.

Siden *pānā* [oppføring 4] har den leksikalske betydningen «nærvær», er det svært sannsynlig at disiplene brukte dette ordet i sitt spørsmål i Matteus 24:3.

Konklusjonen er at det hebraiske ordet *qēts* (gresk: *synteleia*) i den siste delen av disiplenes spørsmål i Matteus 24:3 er direkte basert på Daniels bok, og det hebraiske ordet *ʾōlām* (gresk: *aiōn*) også er indirekte basert på Daniel.

Ordet i den første delen av spørsmålet er indirekte basert på Daniel, på ordene om at Menneskesønnen kommer med skyene (Daniel 7:13, 14), og at Messias' komme ble nevnt i forbindelse med ødeleggelsen av templet (9:25, 26).

Bakgrunnen for det greske ordet *parousia* er tydeligvis Jesu ord om at han skulle dra bort og komme tilbake og igjen være til stede. Det er sterke grunner for å tro at disiplene brukte det hebraiske ordet *pānā* («nærvær»), og at Matteus oversatte det med *parousia* («nærvær»).

Det viktige punktet er at Jesus forsto at apostlene spurte om hans nærvær, og ikke om hans komme. Vi ser dette i Matteus 24:37-39:

³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være. ³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; ³⁹ og de gav ikke akt før flommen kom (*erkhomai*) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.

Vi legger merke til at ordet *parousia* står parallelt med «Noahs dager». Dette betyr at *parousia* refererer til en tidsperiode, et nærvær, og ikke til et øyeblikkelig komme. Det greske ordet *erkhomai*, som betyr ankomst eller komme, brukes imidlertid også, og det brukes om slutten av «Noahs dager».

*Her ser vi situasjonen som er tydelig gjennom hele Jesu profeti: Jesus kommer tilbake og er til stede (*parousia*), og ved slutten av hans nærvær kommer (*erkhomai*) han som dommer i den store trengsel.*

HVORFOR APOSTLENE BAD OM ET TEGN

Jesus hadde flere ganger fortalt sine disipler at han skulle dra bort og deretter komme tilbake, som vi ser i Lukas 17:22 (over), 18:8 (i midten) og 19:10-15 (under):

²² Så sa han til disiplene: «Det skal komme dager da dere skal ønske å se en av *Menneskesønnens* dager, men dere skal ikke se den.

⁸ Men når *Menneskesønnen* kommer, vil han da virkelig finne troen på jorden?»

¹⁰ For *Menneskesønnen* er kommet for å søke etter og frelse det bortkomne.» ¹¹ Mens de hørte på disse ting, holdt han dessuten fram en illustrasjon, for han var i nærheten av Jerusalem, og de trodde at Guds rike øyeblikkelig skulle vise seg. ¹² Derfor sa han: «*En mann av fornem byrd reiste til et land langt borte for å oppnå kongemakt og så vende tilbake.* ¹³ Han kalte til seg ti av slavene sine og gav dem ti minner og sa til dem: 'Driv forretning til jeg kommer.' ¹⁴ Men hans medborgere hatet ham og sendte en gruppe sendemenn etter ham for å si: 'Vi vil ikke at denne mannen skal bli konge over oss.' ¹⁵ *Da han omsider kom tilbake etter å ha oppnådd kongemakten*, bød han at disse slavene, som han hadde gitt sølvpengene, skulle kalles til ham, for at han kunne bringe på det rene hva de hadde tjent ved å drive forretning.

At Jesus skulle dra bort og deretter komme tilbake, var forbundet med uttrykket «Menneskesønnen», som han brukte om seg selv. Lukas 17:22 viser at Menneskesønnen på et tidspunkt ikke ville være til stede. Lukas 18:8 viser at

Menneskesønnen ville være borte og deretter komme tilbake. Illustrasjonen i Lukas 19:10-15 om en mann av fornem byrd som skulle reise til et fjernt land «for å oppnå kongemakt» og deretter «vende tilbake», er også knyttet til Menneskesønnen.

BETYDNINGEN AV «MENNESKESØNNEN»

Det er ikke noe spesielt med uttrykket «Menneskesønnen». På hebraisk er de tilsvarende ordene *ben hā'ādām* et vanlig uttrykk for «et menneske» eller «en mann». Og det tilsvarende greske uttrykket *ho anthrōpos* har samme generelle betydning. Dette betyr at de tre eksemplene på «Menneskesønn» i sitatene ovenfor i utgangspunktet ikke ville ha noen spesiell betydning for dem Jesus snakket til. Henvisningen ville være generell, til en som var et menneske.

Hvorfor skulle «menneskesønn» få en spesiell betydning, «en teknisk betydning» i disiplenes sinn? Uttrykket «Menneskesønnen» finnes i Daniel 7:13, 14:

¹³ Jeg fortsatte å se i synene om natten, og se, med himlenes skyer kom det nå en som var lik *en menneskesønn*; og han fikk tre fram for Den Gamle av Dager, og de førte ham fram for Ham. ¹⁴ Og det ble gitt ham herredømme og verdighet og rike, for at alle folk, folkegrupper og tungemål skulle tjene ham. Hans herredømme er et herredømme som varer til uavgrenset tid og ikke skal forgå, og hans rike er et rike som ikke skal bli ødelagt.

I dette synet er Menneskesønnen i himmelen, og han mottar «herredømme og verdighet og rike». Dette viser at uttrykket «Menneskesønnen», som er et vanlig uttrykk for «menneske», ikke refererer til «mennesker» generelt. Men «Menneskesønnen» i denne teksten brukes i teknisk forstand, og refererer til ett bestemt «menneske» som får kongemakt i himmelen.

Men hvorfor skulle disiplene forstå at «Menneskesønnen» i Jesu ord ikke var et generelt uttrykk for «menneske», men ble brukt i teknisk forstand? Kapittel 7 i Daniel er skrevet på arameisk, og «Menneskesønnen» er skrevet som *bar 'ənosħ*. Jesus snakket hebraisk, men det finnes flere eksempler på at han brukte arameiske ord noen ganger. Hvis han i avsnittene som er sitert ovenfor, blant sine hebraiske ord, brukte de arameiske ordene *bar 'ənosħ*, ville disiplene hans umiddelbart forstå at «Menneskesønnen» ble brukt i teknisk forstand, og at Jesus henviste til Daniels profeti.

Umiddelbart før illustrasjonen som er sitert ovenfor, refererer Jesus til «Menneskesønnen». Og hans følgende illustrasjon er basert på profetien om Menneskesønnen i Daniel 7:13, 14, som disiplene hans kjente. Men hvordan ville disiplene hans forstå denne illustrasjonen?

TEGNET PÅ JESU NÆRVÆR

Da Jesus fortalte illustrasjonen, var han i Israels land, ikke langt fra Jerusalem, og disiplene forsto ham naturlig nok slik at han ville vende tilbake til Israels land som konge. Dette støttes av deres spørsmål i Apostlenes gjerninger 1:6:

⁶ Da de nå var kommet sammen, begynte de å spørre ham: «Herre, gjenoppretter du riket for Israel på denne tiden?»

Nå har vi en bakgrunn for å forstå disiplenes spørsmål om tegnet på Jesu nærvær og avslutningen på tingenes ordning.

Disiplene ventet at Jesus skulle dra bort og deretter vende tilbake til Israels land som konge. Hvis han skulle komme til en annen del av landet enn der de var, ville de vite hva tegnet var på at han var kommet tilbake, slik at de kunne lete etter ham.

Den oppfatning disiplene hadde, var basert på Jesu ord om at han skulle dra bort og deretter komme tilbake, og på hans ord i Johannes 7:32-36 (over) og 13:33 (under) om at de skulle lete etter ham:

³² Fariseerne hørte folkemengden mumle disse ting om ham, og overprestene og fariseerne sendte noen betjenter for å gripe ham. ³³ Jesus sa derfor: «Jeg blir ennå en liten stund hos dere, før jeg går til ham som har sendt meg. ³⁴ *Dere skal lete etter meg, men dere skal ikke finne meg*, og der hvor jeg er, dit kan dere ikke komme.» ³⁵ Jødene sa derfor til hverandre: «Hvor har denne mannen i sinne å gå, så vi ikke skal finne ham? Han har vel ikke i sinne å gå til de jødene som er spredt blant grekerne, og undervise grekerne? ³⁶ Hva betyr denne uttalelsen, som han kom med: 'Dere skal lete etter meg, men dere skal ikke finne meg, og der hvor jeg er, dit kan dere ikke komme'?»

³¹ Små barn, *jeg er hos dere ennå en liten stund. Dere skal lete etter meg*; og som jeg har sagt til jødene: 'Dit jeg går, kan dere ikke komme', slik sier jeg nå også til dere.

Disiplene hadde ikke en god forståelse av hva som skulle skje i fremtiden. De forsto at Jesus var «Menneskesønnen» som er nevnt i Daniel 7:13, 14, og at han skulle dra bort for å motta kongemakt, og at han skulle vende tilbake til Israel som konge. De forsto også at Jerusalem og templet ville bli ødelagt

Deres spørsmål handlet om når Jerusalem skulle bli ødelagt. Men hvorfor forbandt de Jesu nærvær med ødeleggelsen av Jerusalem? Dette var en logisk konklusjon, fordi profetien om ødeleggelsen av Jerusalem og templet finnes i Daniel 9:26, og profetien om Messias' komme og at han skulle bli avskåret finnes i 9:25-27. Å knytte Jesu gjenkomst til ødeleggelsen av Jerusalem ville derfor være logisk.

Jesus forsto bakgrunnen for disiplenes spørsmål, at de ønsket å vite tegnet på at han var kommet tilbake, slik at de kunne begynne å lete etter ham. Vi ser dette i Matteus 24:23-27:

²³ Hvis noen da sier til dere: 'Se, her er KRISTUS', eller: 'Der!', så tro det ikke. ²⁴ For falske Kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og undere for om mulig å villedde selv de utvalgte. ²⁵ Se, jeg har advart dere. ²⁶ Derfor, hvis folk sier til dere: 'Se, han er i ødemarken', så gå ikke dit ut; 'Se, han er i de innerste rommene', så tro det ikke. ²⁷ For liksom lynet går ut fra østlige områder og lyser over til vestlige områder, slik skal Menneskesønnens nærvær være.

Disiplene trodde at Jesus ville komme tilbake til Israel som et menneske som hadde fått kongemakt. Men ordene i sitatet viser at han ikke ville komme tilbake som menneske. Ordene i vers 27 viser også, uten å si det direkte, at hans gjenkomst ville være usynlig.

Tabell 6.2 Passasjer i De hebraiske skrifter som grunnlag for disiplenes tre spørsmål

Når skal disse ting [ødeleggelsen av Jerusalem og templet] skje?	Og byen og det hellige sted skal det folk som tilhører en leder som kommer, ødelegge. (Daniel 9:26)
Hva skal være tegnet på ditt nærvær?	Inntil Messias, Lederen, skal det være sju uker og sekstito uker. (Daniel 9:25)
Hva vil være tegnet på avslutningen på tingenes ordning?	Og enden på det skal være ved oversvømmelse. Og inntil enden vil det være krig. (Daniel 9:26)

Jesu ord i Matteus 24:1, 2 er basert på Daniel 9:26, og disiplenes tre spørsmål var også direkte eller indirekte basert på Daniel 9:25, 26 og 7:13, 14.

OPPFYLLELSEN AV MATTEUS 24:4-22

SAMMENDRAG

Jeg viste i kapittel 3 at noen profetier i De hebraiske skrifter har to oppfyllelser, én miniatyroppfyllelse i det første århundre og den større og endelige oppfyllelsen i endens tid.

Dette gjelder også Matteus 24:4-22. I versene nevnes noen ganger miniatyroppfyllelsen i Judea direkte, og vi må finne den større og endelige oppfyllelsen. Andre ganger nevnes den større og endelige oppfyllelsen direkte ved å referere til alle verdens nasjoner. Da må vi finne miniatyroppfyllelsen.

Alle delene av miniatyroppfyllelsen av Matteus 24:4-22 analyseres først. Deretter følger en analyse av de større og endelige oppfyllelsene.

Tidsrammen som drøftes i kapittel 4 viser at vers 4-22 har en miniatyroppfyllelse mellom årene 33 og 70, og at de har den større og endelige oppfyllelsen mellom 1914 og den store trengsel. Jeg skal nå drøfte disse to oppfyllelsene.

MINIATYROPFYLLELSEN I DET FØRSTE ÅRHUNDRE

Uttrykket «miniatyroppfyllelse» betyr at Jesu profetiske ord, som senere skulle bli oppfylt på et verdensomspennende nivå, nå ble oppfylt i mindre skala, knyttet til den jødiske nasjonen. Jeg skal drøfte hvert vers etter tur, og jeg begynner med Matteus 24:4:

⁴ «Pass på at ingen villeder dere; ⁵ for mange skal komme på grunnlag av mitt navn og si: 'Jeg er KRISTUS', og de skal villed mange.

Uttrykket «skal komme på grunnlag av mitt navn» betyr ikke at de vil si: «Jeg er Jesus.» Men det hebraiske idiomet er å hevde samme autoritet som personen. Det hebraiske ordet *mashiah* betyr «den salvede», den som er utnevnt. Ordet brukes om

konger, prester og profeter som blir utnevnt til et embete. Så ordene om Kristus betyr at personer vil komme og hevde å være utnevnt av Gud.

Vi kan se folkets generelle syn når noen hevder å være utnevnt av Gud i ordene i Lukas 3:15 (over) og Johannes 1:19-21 (under):

¹⁵ Da nå folket gikk i forventning og alle resonnererte i sine hjerter angående Johannes: «Kan han kanskje være KRISTUS?».

¹⁹ Og dette er Johannes' vitnesbyrd da jødene sendte noen prester og levitter fra Jerusalem til ham for å spørre ham: «Hvem er du?» ²⁰ Og han bekjente og nektet ikke, men bekjente: «Jeg er ikke KRISTUS.» ²¹ Og de spurte ham: «Hva da? Er du Elia?» Og han sa: «Det er jeg ikke.» «Er du Profeten?» Og han svarte: «Nei!»

Det jødiske folket ventet på Messias, på Elia og på «profeten», så det ville ikke nødvendigvis være vanskelig for en bedrager å overbevise noen om at han var utnevnt av Gud.

I sine skrifter nevner Josefus ulike personer som hevdet at de var utnevnt av Gud, slik som Theudas, som overbeviste mange om at han var en profet:

Det skjedde, mens [Cuspius] Fadus var prokurator i Judea [44-46 e.Kr.], at en viss sjarlatan, som het *Theudas*, overtalte en stor del av folket til å ta med seg sine eiendeler og følge ham til Jordanfloden; *for han fortalte dem at han var en profet*, og at han, etter egen befaling, ville dele elven og gi dem en lett passasje over den. Mange ble forvirret av hans ord. Fadus tillot dem imidlertid ikke å utnytte hans ville forsøk, men sendte en tropp ryttere mot dem. Etter å ha falt over dem uventet, drepte de mange av dem og tok mange av dem levende. De tok også Theudas levende, kuttet av hans hod og bar det til Jerusalem.³²

Josefus snakker om «en annen gruppe onde menn» som hevdet guddommelig inspirasjon og som besto av tretti tusen menn:

258. Det var også *en annen gruppe onde menn* samlet, ikke så urene i sine handlinger, men mer onde i sine hensikter, som ødela byens lykkelige tilstand like mye som disse morderne gjorde. 259. *Dette var slike menn som lurte og villedet folket under påskudd av guddommelig inspirasjon*, men som var til for å skaffe nyvinninger og endringer i styret; og disse fikk mengden til å handle som gale, *og gikk foran dem ut i ørkenen, som om Gud der ville vise dem frihetens signaler*. 260. Men Felix trodde denne prosedyren skulle være begynnelsen på et opprør; så han sendte noen ryttere og fotfolk begge grupper bevæpnet, som ødela et stort antall av dem.

261. Men *det fantes en egyptisk falsk profet* som gjorde jødene mer vondt enn den første; for han var en svindler, og *utga seg for å være profet også*, og samlet tretti tusen menn som ble lurt av ham; 262. Disse ledet han rundt fra ørkenen til fjellet som ble kalt Oljeberget, og var klar til å bryte inn i Jerusalem med makt fra det stedet; og hvis han bare én gang kunne erobre den romerske garnisonen og folket, hadde han til hensikt å herske over dem med hjelp fra de sine vakter som skulle bryte inn i byen sammen med ham. 263. Men Felix hindret hans forsøk, og møtte ham med sine romerske soldater, mens alle hjalp ham i angrepet på dem, i så stor grad at egypterne flyktet med noen få andre, mens de

32. Josefus, *Jewish Antiquities* 20.97-98.

fleste av dem som var med ham enten ble drept eller tatt levende; men resten av mengden ble spredt til sine egne hjem, og skjulte seg der.³³

Jesus profeterte at Jerusalem skulle bli ødelagt. Den egyptiske falske profeten gjorde det motsatte, ved å lede sine 30 000 menn inn i byen og forsøke å erobre den romerske garnisonen. Han og de andre mennene som hevdet messiansk myndighet, ønsket å bevare Jerusalem som en jødisk by.

⁶ Dere kommer til å høre om kriger og rykter om kriger; se til at dere ikke blir skremt. For disse ting må finne sted, men enden er ikke ennå. ⁷ «For folk skal reise seg mot folk og rike mot rike, og det vil bli matmangel og jordskjelv det ene stedet etter det andre. ⁸ Alle disse tingene er begynnelsen på smerte av nød.

Det var mange kriger i det første århundre:

Den romerske erobringen av Britannia mellom 43 og 96 evt.

En romersk borgerkrig etter keiser Neros død i år 68 evt.

De romersk-partiske krigene 54 evt. – 217 evt.

Baudicas' opprør mot den romerske okkupasjonen av Britannia i 60–61 evt.

Den jødisk-romerske krigen med beleiringen av Jerusalem i år 66 evt., ødeleggelsen av byen i år 70 evt., og fallet av den siste jødiske festningen ved Masada i år 73 evt.

Det var matmangel i det første århundre. Den kristne profeten Agabus profeterte om en stor hungersnød, ifølge Apostlenes gjerninger 11:28:

²⁸ En av dem, som het Agabus, reiste seg og begynte ved ånden å gi til kjenne at en stor hungersnød skulle komme over hele den bebodde jord; den kom da også i Claudius' tid.

Keiser Claudius regjerte mellom 41 og 54 evt. Historikere bekrefter en stor hungersnød i Judea og Roma mellom 45 og 48 evt., samt under Neros regjeringstid mellom 51 og 63 evt. Hungersnød er ofte et resultat av krig.

Jesus nevnte også jordskjelv. Det var et jordskjelv da Jesus ble festet til pælen. Det var et stort jordskjelv i år 60 eller 61 evt. som ødela byen Laodicea i Lycus-dalen i Lilleasia. Det var også et stort jordskjelv i år 62 evt. som ødela Pompeii og Herculaneum i Campania i Italia.

Siden bare store jordskjelv ble nevnt i kilder fra første århundre, ville det også ha vært en rekke andre jordskjelv i det århundret som ikke ble nevnt.

⁹ Da skal de overgi dere til trengsel og drepe dere, og **dere skal bli gjenstand for alle nasjonenes hat for mitt navns skyld.** ¹⁰ Da skal også mange bli brakt til å snuble, og de skal forråde hverandre og hate hverandre. ¹¹ Og mange falske profeter skal stå fram og villed mange; ¹² og på grunn av den tiltagende lovløshet skal kjærligheten kjølnes hos de fleste. ¹³ Men den som har holdt ut til enden (*telos*), han skal bli frelst.

33. Josefus: *The Jewish War* 2:258-261.

Disse ordene fokuserer direkte på oppfyllelsen i endens tid, fordi «alle nasjonene» vil hate Jesu etterfølgere. Som en kommentar til Jesu ord om at hans etterfølgere ville bli forfulgt, vil jeg bare sitere Apostlenes gjerninger 8:1:

¹ Men Saulus samtykte i mordet på ham. Den dagen brøt det ut stor forfølgelse mot menigheten i Jerusalem; alle bortsett fra apostlene ble spredt omkring i Judeas og Samarias områder.

Det er ingen tvil om at kristne ble forfulgt i det første århundre, slik profetien sier.

Jeg vil kommentere den siste setningen i 24:13: «Men den som har holdt ut til enden (*telos*), er den som skal bli frelst (*sōzō*).» Hvordan ville disiplene forstå det greske ordet *sōzō* («frelse»)? Det hebraiske ordet Jesus uttalte var tydeligvis *yāsha*, som ble oversatt med det greske ordet *sōzō*. Begge ordene har betydningen «å bli reddet, bli utfridd». Disiplene forsto ordet i denne betydningen fordi de, da de var på randen av å drukne, ba Jesus om å redde (*sōzō*) deres liv. (Matteus 8:25)

Jesus fortalte dem ikke hva de som holdt ut til enden, skulle bli frelst fra. Han brukte imidlertid det samme ordet *yāsha* («å frelse») i Matteus 24:22, og her betyr det å bli reddet fra den store trengsel som skjedde i år 70 evt. Dette viser at «enden» (*telos*) i 24:13 er det samme som den store trengsel i 24:22. Slik sier Jesus at de som holder ut som hans sanne etterfølgere til ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt., ikke skal dø i denne trengselen.

¹⁴ Og dette gode budskap om riket skal bli forkynt på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for *alle nasjonene*; og så skal enden (*telos*) komme.

Disse ordene knytter seg direkte til oppfyllelsen i endens tid, fordi alle nasjonene på den bebodde jord nevnes. Jesu etterfølgere forkynte det gode budskap om riket over hele Midtøsten i det første århundre. Men å reise fra sted til sted tok tid, og det betydde at bare et begrenset antall personer kunne nås med det gode budskap om riket.

Paulus skrev i Kolosserne 1:23:

²³ forutsatt, naturligvis, at dere forblir i troen, grunnfestet på grunnvollen og standhaftige, og ikke blir rykket bort fra det håp som hører det gode budskap til, det som dere har hørt, og som *er blitt forkynt blant (en) hele skapningen som er under himmelen*. Dette gode budskap er jeg, Paulus, blitt en tjener for.

Preposisjonen *en* etterfulgt av dativ, som her, har betydningen «i, iblant». Så det gode budskap om riket ble ikke forkynt *før* «hele skapningen som er under himmelen», men *blant* disse. Og uttrykket «under himmelen» refererer til nasjonene i Midtøsten. Disse ordene viser en miniatyroppfyllelse av profetien om forkynnelsen av det gode budskap om riket i det første århundre.

¹⁵ Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), ¹⁶ da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. ¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager!

Distriktet Judea nevnes, og i motsetning til ordene i vers 14 om forkynnelsen for alle folkeslag, hadde ordene i versene 15-20 en bokstavelig miniatyroppfyllelse i det første århundre.

Situasjonen utviklet seg som følger: I år 66 evt. brøt det ut et jødisk opprør, og etter dette omringet de romerske hærene under Gaius Cestius Gallus Jerusalem. I fem dager angrep de tempelmuren, og på den sjette dagen klarte de å undergrave den. En romersk seier var i sikte. Men plutselig, tilsynelatende uten god grunn, trakk Gaius Cestius Gallus sine hærer tilbake, og de led betydelige tap på grunn av de forfølgende jødene mens de trakk seg tilbake.

Nå forsto de kristne meningen med at de måtte flykte fra en by som var omringet av hærer — nå som hærene hadde trukket seg tilbake. De flyktet fra byen, akkurat som Jesus hadde sagt. I tre år var det fred. Men i år 70 evt. omringet de romerske hærene under general Titus byen, og etter mindre enn seks måneders beleiring ble byen erobret og ødelagt, sammen med tempelet.

Ifølge Lukas 21:20, 21 var de romerske hærene «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse.» Hvorfor var de romerske hærene avskyelige? Årsaken var at hærene «sto der de ikke burde» (Markus 13:14); «sto på det hellige sted». (Matteus 24:15). Hva betyr dette? De romerske hærene omringet Jerusalem, som var den hellige byen. De gikk opp på tempelets hellige område, og de hadde faner som de ofret til som til guder. På grunnlag av disse handlingene var hærene avskyelige i Jehova Guds øyne.

Grunnlaget for den andre delen av navnet, «som forårsaker ødeleggelse», er angitt både i Daniel 9:26, 27 og i Lukas 21:20. Det var de romerske hærene som forårsaket Jerusalems ødeleggelse. Så navnet på den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er basert på handlingene til de romerske hærene da de ødela Jerusalem.

I forbindelse med flukten sa Jesus ifølge Matteus 24:17-20:

¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! ²⁰ Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen.

Disse ordene understreker alvoret i situasjonen. Når hærene hadde trukket seg tilbake, var det viktig å handle raskt. Alle måtte flykte, fra hustak til hustak om nødvendig og fra jordene utenfor byen. Sabbatslover eksisterte i Judea, noe som gjorde det vanskelig for folk å reise lange avstander eller bære ting på sabbaten. Dessuten ble portene til befestede byer lukket. Hvor mye vanskeligere ville ikke dette gjøre det for jødiske kvinner som var gravide eller hadde ammende babyer å gå hurtig til fots. I tillegg ville vinteren, med sitt dårlige vær, gjøre det vanskelig, ikke bare for slike kvinner, men for alle andre på flukt. Alle disse ordene understreker viktigheten av å flykte fra Judea i all hast, uansett den enkeltes omstendigheter.

²¹ for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød bli frelst, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.

Disse ordene refererer primært til endens tid, fordi ordene handler om den store trengsel. Flommen på Noahs tid var sannsynligvis større enn trengselen i år 70 evt. da Jerusalem ble ødelagt. Og trengselen ved slutten av Jesu nærvær vil omfatte hele jorden og vil være mye større enn ødeleggelsen av Jerusalem. Men ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt. var en miniatyroppfyllelse av de profetiske ordene.

DEN STORE OG ENDELIGE OPPFYLLELSEN I ENDENS TID

Rammen for Jesu store profeti er hans nærvær og den store trengsel ved slutten av hans nærvær, og derfor vil den større og endelige oppfyllelsen av versene 4-22 skje i denne perioden.

FALSKE PROFETER OG HATET TIL JESU ETTERFØLGERE

Jeg skal nå drøfte oppfyllelsen av Matteus 24:4-22 i endens tid.

⁴ «Pass på at ingen villeder dere; ⁵ for mange skal komme på grunnlag av mitt navn og si: 'Jeg er KRISTUS', og de skal villeder mange.

Disse ordene fra Jesus relaterte seg direkte til hendelser i det første århundre evt. Men alle religioner i dag som ikke følger Bibelens lære, som hevder å representere Gud og handle på hans vegne, oppfyller disse ordene av Jesus.

⁹ «Da skal folk overlevere DEG til trengsel og drepe DEG, **og DU skal bli gjenstand for hat fra alle nasjoner på grunn av mitt navn.** ¹⁰ Da vil også mange bli snublet, forråde hverandre og hate hverandre. ¹¹ Og mange falske profeter vil reise seg og villeder mange; ¹², og på grunn av økende lovløshet vil kjærligheten til de fleste avta. ¹³ Men den som har holdt ut til slutten (*telos*), er den som skal bli frelst.

Disse ordene hadde en miniatyroppfyllelse i det første århundre i Israels land. Men ordene «alle nasjoner» viser at den større og endelige oppfyllelsen skjer i endens tid.

Daniel 12:7 omtaler «det hellige folk», som ifølge konteksten er en egen gruppe mennesker som er adskilt fra alle andre folk. Jeg argumenterer i kapittel 10 for at «det hellige folk» er Jehovas vitner. Det kan ikke være noen tvil om at ingen annen kristen gruppe i det 20. og 21. århundre fullt ut oppfyller Jesu profeti om å bli hatet.

På grunn av dette har Jehovas vitner blitt forfulgt av både myndigheter og av allmennheten. Særlig under andre verdenskrig foregikk det forfølgelse over hele verden. Mer enn 4 400 vitner ble fengslet i USA fordi de nektet militærtjeneste. I Tyskland ble mellom 8 000 og 10 000 fengslet, og mellom 2 800 og 4 000 ble sendt til konsentrasjonsleirer fordi de motsatte seg naziregimet.

I dag blir kristne generelt forfulgt av myndighetene i Nord-Korea, Kina, Eritrea, Iran og Jemen. I tillegg til i disse landene blir Jehovas vitner forfulgt av myndighetene også i andre land. I organisasjonens årbøker finnes det rapporter om forkynnelsesarbeidet, der det oppgis tall på medlemmene og den forkynnelse de utfører. Hver årbok viser samlet antall for landene der de forkynner, samt antall land

der de blir forfulgt av myndighetene, og tabell 7.1 viser antallet slike fiendtlige land i ulike år.

Tabell 7.1. Land hvor regjeringene forfølger Jehovas vitner

Årboken for 1970	10 fiendtlige land
Årboken for 1980	17 fiendtlige land
Årboken for 1990	33 fiendtlige land
Årboken for 2000	30 fiendtlige land
Årboken for 2010	30 fiendtlige land
Årboken for 2020	33 fiendtlige land
Årboken for 2025	35 fiendtlige land

Poenget er at grunnen til at de blir forfulgt, er at de ikke deltar i bestemte handlinger, slik som militærtjeneste og politikk, men utfører andre handlinger, slik som å forkynne om Guds rike, fordi de bokstavelig talt tror at Jesus er konge. Derfor kan det med rette sies at de blir forfulgt «på grunn av mitt navn», fordi de følger Jesu autoritet som konge.

«FOLK MOT FOLK OG RIKE MOT RIKE»

En særlig viktig del av det sammensatte tegnet på Jesu nærvær ser vi i Matteus 24:7, 8:

⁶Dere kommer til å høre om kriger og rykter om kriger; se til at dere ikke blir skremt. For disse ting må finne sted, men enden er ikke ennå. ⁷«For folk skal reise seg mot folk og rike mot rike, og det vil bli matmangel og jordskjelv det ene stedet etter det andre. ⁸Alle disse tingene er begynnelsen på smerte av nød.

Ved første øyekast kan disse ordene virke ganske vage, fordi de ikke er knyttet til noen bestemt nasjon eller tid. Ordene må imidlertid sees i lys av Matteus 24:32-34:

³²Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ³³Likewise skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. ³⁴Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer.

Jesus sa at «når dere ser», skal dere «vite». Dette betyr at oppriktige mennesker som ville være hans etterfølgere, skulle forstå betydningen av hver hendelse som var en del av det tegnet han ga. Så, ifølge Jesus, var oppfyllelsen av ordene «folk mot folk og rike mot rike» tydelig nok til å forstås. Det finnes to tilnærminger som kan hjelpe oss å finne oppfyllelsen, 1) en grundig analyse av ordenes bokstavelige betydning, og 2) en grundig analyse av hvordan oppfyllelsen henger sammen med kjente hendelser.

TOTAL KRIG MELLOM MANGE NASJONER

Ordet *ethnos* («nasjon») har betydningen «den største enheten som verdens folk er delt inn i basert på at de utgjør et sosiopolitisk fellesskap — ‘nasjon, folk.’» (Louw

og Nida) Ordet *basileia* («rike») har omtrent samme betydning som *ethnos*, men fra et annet synspunkt. Derfor kan vi si at de to ordene er synonymmer.

Både *ethnos* og *basileia* er entall. Imidlertid viser selve formuleringen at mange nasjoner og riker ville føre krig mot hverandre. Er det mulig å identifisere ordene Jesus brukte til en bestemt hendelse? Hvis vi tar ordene hans bokstavelig, er det mulig.

Hvis vi studerer kapittel 11 i Daniels bok om krigene mellom kongen i nord og kongen i sør, blir vi klar over hvordan kriger ble ført i fortiden. Hærene til ett land kjempet mot hærene til et annet land, og en av hærene gikk seirende ut. I århundrer etter Jesu tid ble kriger utkjempet på lignende måte av hærene i ulike land. Noen ganger var det koalisjoner av nasjoner, som under Napoleonskrigene tidlig på 1800-tallet. Men fremdeles ble krigene utkjempet av nasjonenes hærer.

Men på 1900-tallet oppsto en ny type krig, nemlig «total krig». Wikipedia har følgende definisjon:

Total krig er krigføring som inkluderer alle tilgjengelige sivile ressurser og infrastruktur som legitime militære mål, mobiliserer alle samfunnets ressurser for å utkjempe krigen, og prioriterer krig over ikke-krigførendes behov.³⁴

Som vi ser, betyr «total krig» at ikke bare landenes hærer er involvert, men hele befolkningen er involvert i krigen på en eller annen måte. Alle landenes produksjons- og sivile tjenester bidrar til krigen. Dette skjedde for første gang under første verdenskrig, da 70 nasjoner deltok.

Som vist, er betydningen av det greske substantivet *ethnos*: «den største enheten som verdens folk er delt inn i basert på at de utgjør et sosiopolitisk fellesskap — ‘nasjon, folk’.» Betydningen av det greske substantivet *basileia* er: «et område eller distrikt styrt av en konge — ‘kongedømme.’»

Vi kan se en kontrast mellom Jesu ord og beretningen i Daniel kapittel 11, som inneholder profetier om en rekke kriger. Hver krig som Daniel beskriver, er mellom «kongen av nord» og «kongen av sør, og mellom hærene til disse kongene. Men ordene «nasjon mot nasjon og rike mot rike» peker på en krig som inkluderer hele nasjoner, og de er forenlig med begrepet «total krig», hvor alle ressursene til hver nasjon bidrar til krigen. På dette grunnlaget anvender jeg Jesu profetiske ord i 24:6, 7 på første verdenskrig, som begynte i 1914.

JORDSKJELV, MATMANGEL OG PEST

Etter at Jesus har nevnt kriger, nevner han matmangel og jordskjelv, og ifølge den parallelle profetien i Lukas 21:11 nevner han også hungersnød.

Fordi kriger og væpnede konflikter kan defineres forskjellig av ulike personer, er det ikke mulig å beregne et nøyaktig antall kriger og konflikter i det 20. og 21. århundre. Men det har vært flere hundre kriger og konflikter. Dette støttes av at det per 2026 raser mellom 130 og 180 aktive regionale konflikter over hele verden.

34. https://en.wikipedia.org/wiki/Total_war

Jesus nevner også jordskjelv, og statistikken viser at mellom 1900 og 1999 var det 1 943 store jordskjelv med en styrke på 7,0 eller høyere. Av disse var 136 særlig store jordskjelv med en styrke på 8,0 eller høyere. Jeg har ikke nøyaktige statistikker for det 21. århundre. Men det har vært mellom 350 og 700 jordskjelv med en styrke på 7,0 eller høyere. Av disse hadde 35 en styrke på 8,0 eller høyere.

Ifølge Matteus 24:7 ble en del av tegnet uttrykt med det greske ordet *limos*, som betyr «matmangel, hungersnød». Den tilsvarende beretningen i Lukas 2:11 legger også til *loimos*, med betydningen «utbredt smittsom sykdom.» Statistikken viser at 733 millioner mennesker globalt lider av sult, og 2,8 milliarder har ikke råd til et sunt kosthold. Når det gjelder smittsomme sykdommer, var det 500 millioner tilfeller av Spanske syken i 1918, 800 millioner tilfeller av Covid-19 og 85 millioner tilfeller av HIV.

Det som er interessant, er at det finnes nok sunn mat til alle de 8 milliarder menneskene på jorden. Men på grunn av politiske uenigheter, dårlig ledelse og pågående kriger og konflikter, blir ikke mat fordelt mellom dem som trenger det. Det er heller ingen tvil om at hvis penger hadde blitt brukt på informasjon og helsevesen i stedet for våpen, og hvis politiske uenigheter hadde blitt løst i minnelighet, kunne antallet smittsomme sykdommer ha blitt kraftig redusert.

Den første delen av tegnet, ifølge Matteus 24:6, er at man vil høre rapporter om en rekke konflikter og situasjoner med ustabilitet og uorden.

Og Matteus 24:7 viser årsaken til dette, nemlig at hele nasjoner vil reise seg mot hele nasjoner, og ikke bare at nasjonenes hærer vil føre krig mot hverandre.

Denne situasjonen passer svært godt med det som kalles «total krig», og det første eksempelet på dette var første verdenskrig. Jesu ord om jordskjelv, hungersnød og pest har også blitt oppfylt.

BEGYNNELSEN PÅ VEENE

Etter at Jesus nevnte krig, jordskjelv, matmangel og hungersnød, plasserte han disse hendelsene i en større sammenheng. I Matteus 24:8 leser vi:

⁸ Alt dette er en begynnelse til veer (*ōdin*).

Det greske ordet *ōdin* har betydningen «kramper eller smerter fra en kvinne som føder, fødselssmerter». (Mounce) Jesus brukte denne metaforen for å illustrere. Kort tid før en gravid kvinne skal føde, får hun veer. I begynnelsen er intervallene mellom veene ganske lange. Men etter hvert som fødselen nærmer seg, blir intervallene kortere og kortere til barnet blir født.

Vers 8 bruker *ōdin* i flertall, og det viser at reisingen av nasjon mot nasjon og rike mot rike, matmangel, jordskjelv og pest representerer den første delen av veene. Den aller første av veene er reisingen av nasjon mot nasjon og rike mot rike.

Den siste delen av veene, som leder til fødselen, er enden (*telos*), som er den store trengsel. Dette vil bli den største katastrofen som noen gang har skjedd, fordi 8 milliarder+ mennesker vil dø. Men alle disse, unntatt de som er uforbederlig onde og har syndet mot den hellige ånd, vil få en oppstandelse på dommens dag med mulighet til å tjene Gud og få evig liv.

Siden den store trengsel er den siste fødselsveen eller selve fødselen, ville det være passende at den første veen ligner på den siste, men er mye mindre. Ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt. var en stor katastrofe, hvor 1,1 millioner mennesker døde, ifølge Josefus. Den verdensomspennende flommen var også en stor katastrofe, og det er sannsynlig at flere mennesker døde i flommen enn i ødeleggelsen av Jerusalem.

Første verdenskrig var uten tvil den største katastrofen som hadde skjedd på jorden inntil da. Sytti nasjoner deltok i krigen, og mellom 15 og 22 millioner soldater og sivile ble drept, og 23 millioner soldater ble såret. Andre verdenskrig var også en del av veene: Det var 60 nasjoner som deltok, og mellom 60 og 80 millioner ble drept. Veene i dag er at per 2026 er det mellom 130 og 180 aktive regionale konflikter over hele verden. Det er ingen tvil om at vi har sett de veene Jesus nevnte siden 1914, og selve fødselen vil komme med den store trengsel.

ÅPENBARINGEN BEKREFTER JESU STORE PROFETI

Tegnet på Jesu nærvær finnes i Matteus kapittel 24, Lukas kapittel 21 og Markus kapittel 13. Men det finnes en parallell til dette tegnet i Åpenbaringen 6:1-8:

¹ Jeg så Lammet åpne det første av de sju seglene, og jeg hørte en av de fire levende skapningene si med en røst lik torden: «Kom!» ² Da så jeg en hvit hest, og han som satt på den, hadde en bue. Det ble gitt ham en krone, og han dro ut seirende og for å fullføre sin seier. ³ Da Lammet åpnet det andre seglet, hørte jeg den andre levende skapningen si: «Kom!» ⁴ Og det kom ut en annen hest, en som var ildrød. *Han som satt på den, fikk makt til å ta freden bort fra jorden, så folk skulle slakte hverandre ned. Og det ble gitt ham et stort sverd.*

⁵ Da Lammet åpnet det tredje seglet, hørte jeg den tredje levende skapningen si: «Kom!» Og jeg så en svart hest. Han som satt på den, hadde en skålvekt i hånden. ⁶ Jeg hørte noe som var lik en røst som kom fra midten der de fire levende skapningene var. Den sa: «En liter hvete for en denar og tre liter bygg for en denar. Og du må ikke skade olivenoljen og vinen.» ⁷ Da Lammet åpnet det fjerde seglet, hørte jeg den fjerde levende skapningen si: «Kom!» ⁸ Og jeg så en blek hest, og han som satt på den, hadde navnet Døden. Og graven fulgte like etter ham. De fikk makt over fjerdedelen av jorden – makt til å drepe med et langt sverd og matmangel og dødelige sykdommer og ved villdyrene på jorden.

Parallellen med tegnet er at den som sitter på den hvite hesten representerer Jesus som mottok sin kongemakt. Deretter følger «begynnelsen på veene» som er representert av ham som sitter på den ildrøde hesten, som skulle «ta freden bort fra jorden», og som representerer første verdenskrig. Deretter følger andre katastrofer som også representerer begynnelsen på veene.

Regionale konflikter og kriger, foruten jordskjelv, matmangel og pest, har økt siden første verdenskrig i 1914, akkurat som veene til en kvinne som skal føde.

DEN VERDENSOMSPENNENDE FORKYNNELSEN AV *DETTE* GODE BUDSKAP OM RIKET

Den grunnleggende delen av det sammensatte tegnet er hendelser som skjer i verden. Men Jesu etterfølgere oppfyller også tegnet. Vi leser i Matteus 24:14:

¹⁴ Og *dette* (*boutos*) *gode budskap om riket skal bli forkynt* på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for alle nasjonene; og så skal enden (*telos*) komme.

Vi legger merke til at «alle nasjonene» nevnes igjen, noe som viser at den grunnleggende oppfyllelsen av profetien er Jesu nærvær og endens tid. Jeg har allerede vist betydningen av de demonstrative ordene som brukes i Matteus 24. Vers 14 bruker det demonstrative pronomenet *boutos* («dette»), som må ha en antecedent: noe det viser tilbake til.

Det demonstrative pronomenet viser innholdet i budskapet om riket, fordi det viser at *dette* gode budskap om riket har blitt forkynt før. Det var Jesus som kom med denne profetien, og det demonstrative pronomenet «dette» må referere tilbake til det gode budskapet om riket som Jesus forkynte.

Jesus forkynte at «Guds rike er kommet nær», fordi han, som var kongen i riket, var på jorden. Dette budskapet: «Guds rike er kommet nær» skulle igjen forkynnes som en del av tegnet på hans nærvær.

Noen år etter slutten av første verdenskrig begynte Bibelstudentene å forkynne at Guds rike var opprettet, og Jehovas vitner har fortsatt å forkynne *dette* gode budskap om det opprettede riket. Faktisk er den eneste gruppen i verden som forkynner dette budskapet, Jehovas vitner. Dette budskapet skal forkynnes som et vitnesbyrd for alle folkeslag, og så vil den store trengsel, som er enden (*telos*), komme.³⁵

Forkynnelsen av dette gode budskapet om riket for alle folkeslag er en del av tegnet på at Jesus er nærværende og at Guds rike er opprettet. De eneste som tror at Guds rike ble opprettet i 1914, og som forkynner dette for alle folkeslag, er Jehovas vitner.

DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE

En del av tegnet på Jesu Kristi nærvær er den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse. Vi leser Matteus 24:15-18:

¹⁵ Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne),¹⁶ da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene.¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for

35. Kapittel 5 har en detaljert drøftelse om forskjellen på «*det* gode budskap om riket» og «*dette* gode budskap om riket».

å hente de ting som er i hans hus;¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning.

Mange som leser Jesu ord, har ingen anelse om hva Jesus siktet til. De siterte versene er imidlertid en del av tegnet på at Jesus nærvær og på at Guds rike er opprettet. Alle de ulike hendelsene i tegnet skal forstås av Jesu etterfølgere, slik vi leser i Matteus 24:32-34. Derfor er det viktig å identifisere den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse med bibelske tekster. For å gjøre det, må vi studere konteksten og alle detaljene i Jesu ord.

Jesus sa at profeten Daniel hadde talt om avskyeligheten. I forbindelse med Daniels bok må vi huske at det finnes to greske oversettelser: Septuaginta og Theodotion-oversettelsen. Faktum er at Theodotion-oversettelsen av Daniel ligger mye nærmere den hebraiske og arameiske teksten enn Septuaginta-oversettelsen. Og når Daniel siteres i De kristne greske skrifter, brukes Theodotion-oversettelsen nesten alltid.

EN SAMMENLIGNING AV DE FIRE REFERANSENE TIL DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE

Den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er nevnt fire ganger i Daniel, og tabell 7.2 viser min transkripsjon og oversettelse av den hebraiske teksten, samt oversettelsene av Theodotion og Septuaginta.

Tabell 7.2 Hebraiske og greske ord for «den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse»

	HEBRAISK	GRESK TEODOTION	GRESKE SEPTUAGINTA
8:13	<i>Happāšhaʿ ‘shomem</i> overtredelsen som fører til ødeleggelse	<i>he hamartia erēmōseōs</i> synden som forårsaker ødeleggelse	<i>he hamartia erēmōseōs</i> synden som forårsaker ødeleggelse
9:27	<i>Shiqqušim messhomem</i> vingene til avskyelighetene	<i>bdehygma tōn erēmōseōn</i> avskyeligheten forårsaker ødeleggelser	<i>bdehygma tōn erēmōseōn</i> avskyeligheten som forårsaker ødeleggelser
11:31	<i>Haššbišqquš messhomem</i> avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse	<i>Bdehygma eFanismenon</i> (den) avskyelighet som er synlig	<i>Bdehygma erēmōseōs</i> avskyelighet som forårsaker ødeleggelse
12:11	<i>shiqquš shomem</i> avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse	<i>Bdehygma erēmōseōs</i> avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse	<i>Bdehygma tēs erēmōseōs</i> avskyeligheten som forårsaker ødeleggelsen

Vi ser at fremstillingene av den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er litt forskjellige. Men det er det samme objektet som det refereres til alle fire steder, om enn i ulike sammenhenger.

«LA LESEREN BRUKE SKJELNEEVNE»

Dette er det eneste stedet hvor Jesus ba sine lesere om å bruke sin dømmekraft, og han må ha hatt gode grunner til å bruke disse ordene. Vi trenger ikke gjøre mange undersøkelser før vi oppdager noe som tydeligvis er bakgrunnen for Jesu ord.

Den syriske kongen Antiokhos IV Epifanes undertrykte jødene, og han brukte stor makt for å få jødene til å forlate sin religion og akseptere greske skikker og tilbedelsen av de greske gudene. Han bygde også et hedensk alter over Jehovas alter i tempelet. Om denne handlingen sier Flavius Josefus:

Kongen [Antiokos IV Epifanes] bygde også et hedensk alter på tempelalteret og slaktet svin der, og praktiserte dermed en form for offer som verken var lovlig eller naturlig for jødenes religion.³⁶

Jødene under ledelse av makkabeerne gjorde opprør mot Antiokus, og 1. Makkabeerbok, skrevet rundt 100 fvt., forteller om grunnleggelsen av og den tidligste historien til Hasmoneernes rike. Denne boken tolker det hedenske alteret i tempelet som den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse:

På den femtende dagen i Kislev i år 145 [167 fvt.] lot kongen bygge ødeleggelsens avskyelighet på alteret, og i de ytre byene i Juda bygde de ulovlige altere, og ved husdørene og på torgene ofret de ulovlige ofre.³⁷

Hva refererte «ødeleggelsens avskyelighet» til, ifølge forfatteren av 1. Makkabeerbok? Forfatteren forteller oss ikke nøyaktig hva det var. Men i sin kommentar til 1. Makkabeerbok sier J. A. Goldstein:

Antiokhos IV tar drastiske grep for å håndheve den pålagte kulten. «Avskyeligheten for ødeleggelse», en ramme som inneholder tre meteoritter som representerer de tre gudene i den pålagte kulten, plasseres på offeralteret i tempelet.

En athensk ekspert hjelper til med å lede praksisen til den pålagte kulten. Praksisene i tempelet inkluderer månedlige ofringer den tjuefemte, hellig prostitusjon og brudd på lovene om rituell renhet.³⁸

Denne tolkningen av den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse har store konsekvenser i forbindelse med Bibelens inspirasjon. Daniels bok inneholder mange profetier. Et stort antall forskere hevder at «profetiene» i boken er historie i profetisk forkledning — «profetiene» ble skrevet etter at hendelsene har skjedd.

En viktig del av disse argumentene er at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse og et stort antall andre «profetier» tolkes som referanser til handlingene til Antiokos IV Epifanes. Et problem med denne teorien er at de gamle kildene om Antiokos er få og motstridende. Derfor er historien til denne kongen basert på mye gjetting og spekulasjoner. I min bok, *When was the Book of Daniel Written? A Philological, Linguistic, and Historical Approach* (2017)³⁹ drøfter jeg den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse og andre temaer knyttet til Antiokos i detalj. Og i motsetning til den universelle enigheten, hevder jeg at ingen profeti i Daniels bok refererer til Antiokos.

36. Josephus, *Antiquities*, 12.5.4 § 253, oversatt av W. Whiston.

37. 1. Makkabeerbok 1:54. Alle sitater fra 1. og 2. Makkabeerbok er hentet fra Goldsteins utgaver.

38. J. A. Goldstein, *1 Maccabees*, side 163.

39. Dansk utgave: *Hvornår Blev Daniels Bog Skrevet? En filologisk, Lingvistisk og Historisk Tilgang* <https://www.gramma.dk/produkter/hvornaar-blev-daniels-bog-skrevet/>

I lys av den feilaktige tolkningen av den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse som sirkulerte på Jesu tid, forstår vi hvorfor Jesus sa: «La leseren bruke sjelneevne.»

DANIELS BOK PEKER PÅ EN OPPFYLLELSE I DET FØRSTE ÅRHUNDRE EVT.

I forbindelse med mange profetier i De hebraiske skrifter finnes det få ledetråder i deres kontekst som hjelper oss å finne deres oppfyllelse. Men situasjonen er annerledes når det gjelder den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse.

Tabell 7.2 ovenfor viser at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse nevnes fire ganger i Daniels bok. To av disse stedene setter avskyeligheten inn i en tidslinje. Daniel 9:24-27 presenterer en profeti om 70 uker av år hvor det jødiske folket hadde mulighet til å omvende seg og vende tilbake til Jehova. Den lovede Messias ville komme etter 69 uker, en periode som endte i år 29 evt., og han ville «bli avskåret» midt i denne uken, som er år 33 evt.

Nedenfor er min bokstavelige oversettelse av Daniel 9:26–27:

²⁶ Og etter sekstito uker vil Messias bli avskåret uten å ha noe for seg selv. Og folket til en leder som kommer, vil ødelegge byen og det hellige stedet. Og dens ende vil komme ved flommen. Til enden vil det bli krig, og ødeleggelser er besluttet.

²⁷ Han vil la pakten råde for de mange i én uke, og midt i uken vil han få offer og offergaver til å opphøre. Og på avskyeligheters vinger vil den som forårsaker ødeleggelse komme. Og dette vil vare inntil den totale ødeleggelsen, for det som er bestemt vil strømme over den som blir ødelagt.

Jeg skal nå komme med noen kommentarer til hver setning.

Og folket til en leder som kommer, vil ødelegge byen og det hellige stedet.

Disse ordene plasserer verset i riktig tidsramme: Jerusalem og tempelet ble ødelagt, og det skjedde i år 70 evt.

Og dens ende vil komme ved flommen.

I Daniel 11:22 beskrives kjempende hærer som «flommen», og samme betydning gjelder sannsynligvis i 9:27: Jerusalems ende ville bli forårsaket av en hær som kommer som en flom.

Til enden vil det bli krig.

Ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet vil være resultatet av en krig som vil vare til byens ende.

Og **ødeleggelser** (*shāmam*) er besluttet.

Verbet *shāmam* («å ødelegge») brukes i alle de fire eksemplene om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse i tabell 7.2. Her brukes verbets partisipp, og det står alene. Dette viser at det er den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, som vil føre til ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet.

Og på *avskyeligheters vinge vil den som forårsaker ødeleggelse komme.*

Tidligere ble Jerusalems ende sagt å komme «ved flommen», noe som tydeligvis refererer til at hærer kommer som en flom. Her brukes en annen metafor, «på vingen». I Habakkuk 1:8 sies det at den babylonske hæren «flyr som ørnen», og hæren som skal ødelegge Jerusalem og tempelet sies å komme «på avskyeligheters vinge» — hæren vil komme raskt, akkurat som en flygende ørn. Senere skal jeg vise hvilke hærer referansen gjelder. Og flertallsformen «avskyeligheter» kan referere til delene av denne hæren.

Det viktige poenget er at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, er trofast mot sitt navn, fordi det er den som vil forårsake ødeleggelsen av Jerusalem og dets tempel.

Og dette vil vare inntil den fullstendige ødeleggelsen, for det som er bestemt vil strømme ned over den som blir ødelagt.

Her kan setningen «og dens ende vil komme ved flommen» forbindes med ordene om at ødeleggelsen «vil strømme over» den som blir ødelagt.

I Daniel 9:26, 27 er den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse knyttet til ødeleggelsen av Jerusalem og tempelet, noe som skjedde i år 70 evt.

IDENTIFISERINGEN AV DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE I DET FØRSTE ÅRHUNDRE EVT.

I drøftelsen ovenfor viste jeg at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, var den størrelsen som ville ødelegge Jerusalem og tempelet. Men identiteten til avskyeligheten ble ikke oppgitt.

Jesus brukte Daniels ord som utgangspunkt, og han identifiserte også avskyeligheten. Vi kan se dette når vi sammenligner ordene til de tre evangelistene i Tabell 7.3.

Tabell 7.3 En sammenligning mellom Matteus 24, Lukas 21. og Markus 13 med tanke på avskyeligheten

MATTEUS 24:15-22	LUKAS 21:20-24	MARKUS 13:14-20
15 Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), 16 da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. 17 Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus;	20 Og når dere ser Jerusalem omringet av hærer som har leiret seg, da (tote) skal dere vite at dets ødeleggelse er kommet nær. 21 Da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene, og de som er inne i byen, dra bort, og de som er ute på landet, må ikke gå inn i den; 22 for dette er dager da rettferdighet skal utmåles, da	14 Men når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, stå der den ikke burde (la leseren bruke skjelneevne), da (tote) må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. 15 Den som er på taket, må ikke gå ned eller gå inn for å ta noe ut av sitt hus; 16 og den som er på åkeren, må ikke vende

18 og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. 19 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! 20 Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen; 21 for da (<i>tote</i>) skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. 22 Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød bli frelst, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.	alt det som står skrevet, skal bli oppfylt. 23 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! For det skal komme stor nød over landet og vrede over dette folk; 24 og de skal falle for sverdets egg og bli ført som fanger til alle nasjonene; og Jerusalem skal trækkes ned av nasjonene, inntil nasjonenes fastsatte tider er utløpt.	tilbake til de ting som er bak, for å hente sin ytterkledning. 17 Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! 18 Fortsett å be om at det ikke må skje om vinteren; 19 for de dager skal bli dager med en slik trengsel som det ikke har vært fra begynnelsen til den skapning som Gud skapte, og inntil den tid, og som det ikke mer skal bli. 20 Ja, hvis ikke Jehova forkortet dagene, ville ikke noe kjød bli frelst. Men på grunn av de utvalgte som han har utvalgt, har han forkortet dagene.
---	--	--

Den grønne teksten er lik i alle tre tilfeller, og den fiolette teksten er svært lik i Matteus og Markus, og ganske lik i Lukas. Den blå teksten er lik i Matteus og Markus, men annerledes i Lukas. Dette er et godt grunnlag for identifikasjon. Når Matteus og Markus nevner den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, nevner Lukas hærene som ville omringe Jerusalem. Dette betyr at disse hærene er den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse. Dette støttes av at ordet *ødeleggelse* brukes i Lukas 21:20 i forbindelse med Jerusalem og hærene. Dette samstemmer fullstendig med Daniel 9:26, 27. Jeg skal nå se på detaljene.

GRUNNLAGET FOR NAVNET «DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE»

Det er noe i Lukas' ord som virker selvmotsigende, nemlig at når dere ser Jerusalem omringet av hærer, skal de som ser dette, begynne å flykte til fjellene. Hvordan kan mennesker som er inne i en by omringet av hærer forlate byen og flykte til fjellene?

Den historiske situasjonen viste seg å gjøre Lukas' ord logiske. I år 66 evt. brøt det ut et jødisk opprør, og etter dette omringet de romerske hærene under Gaius Cestius Gallus byen. I fem dager angrep de tempelmuren og lyktes i å undergrave den på den sjette dagen. En romersk seier var i sikte. Men plutselig, tilsynelatende uten god grunn, trakk Gaius Cestius Gallus sine hærer tilbake, som led betydelige tap på grunn av de forfølgende jødene mens de trakk seg tilbake.

Nå forsto Jesu etterfølgere at de måtte flykte fra byen «som var omringet», nå som hærene hadde trukket seg tilbake. Og de flyktet fra byen, akkurat som Jesus hadde sagt. I tre år var det fred. Men i år 70 evt. omringet de romerske hærene under general Titus byen, og etter mindre enn seks måneders beleiring ble byen erobret og ødelagt, sammen med tempelet.

Hvorfor ble de romerske hærene kalt «den avskyelighet»? Årsaken var at hærene «sto der de ikke burde» (Markus 13:14); «sto på det hellige sted» (Matteus 24:15). Hva betyr dette? De romerske hærene omringet Jerusalem, som var den hellige byen. De nådde opp til tempelets hellige område, og de tok med seg sine faner som de ofret til

som guder. På grunnlag av disse handlingene var hærene avskyelige i Jehova Guds øyne.

Grunnlaget for den andre delen av navnet, «som forårsaker ødeleggelse», er angitt både i Daniel 9:26, 27 og i Lukas 21:20. Det var de romerske hærene som forårsaket Jerusalems ødeleggelse. Så navnet på den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er basert på handlingene til de romerske hærene da de ødela Jerusalem.

I forbindelse med flukten sa Jesus, ifølge Matteus 24:17-20:

¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning. ¹⁹ Ve de gravide kvinner og dem som gir et barn die, i de dager! ²⁰ Fortsett å be om at DERES flukt ikke må skje om vinteren eller på sabbatsdagen.

Disse ordene understreker alvoret i situasjonen. Når hærene hadde trukket seg tilbake, var det viktig å handle raskt. Alle måtte flykte, fra hustak til hustak om nødvendig, og fra jorder utenfor byen. Sabbatslover eksisterte i Judea, og det var vanskelig for folk å reise lange avstander eller bære med seg noe på sabbaten. Dessuten ble portene til befestede byer lukket. Hvor mye vanskeligere ville ikke dette gjøre det for gravide jødiske kvinner og de som ammet babyer å gå hurtig til fots. Dessuten ville vinteren med dårlig vær gjøre det vanskelig, ikke bare for slike kvinner, men for alle andre som flyktet. Alle disse ordene understreker viktigheten av å flykte fra Judea i all hast, uansett omstendighetene.

De romerske hærene kan sies å være «den avskyelighet» fordi de gikk inn i den hellige byen Jerusalem, inkludert tempelets hellige område. De tok med seg sine bannere som de ofret til.

De romerske hærene fortjener ordene «som forårsaker ødeleggelse», fordi de ødela Jerusalem og tempelet.

OPPFYLLELSEN AV PROFETIEN OM DEN AVSKYELIGHET SOM FORÅRSAKER ØDELEGGELSE I ENDENS TID

Hvordan kan vi vite at ordene om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse vil få større oppfyllelse enn de gjorde i det første århundre evt.? Rett før ordene om avskyeligheten i Matteus 24:15, sa Jesus at en del av tegnet på hans nærvær var at «*dette* gode budskapet om riket» skulle forkynnes som et vitnesbyrd for alle folkeslag. Dette skjedde ikke på første århundre evt., men det har skjedd i det 20. og 21. århundre.

Dessuten er handlingen til avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse knyttet til den store trengsel (Matteus 24:21). Miniatyroppfyllelsen av den store trengsel var i år 70 evt. Men verset sier om omfanget av den store trengsel: «en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli.» Dette passer ikke med ødeleggelsen av Jerusalem i år 70 evt. Men den store trengsel som nevnes i Åpenbaringen kapittel 17 og 19, er mye større enn noen katastrofe som

noen gang har skjedd. Derfor er den fremtidige store trengsel oppfyllelsen av Matteus 24:21, og den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse vil spille en rolle i ødeleggelsen i den kommende store trengsel.

Vi bør også merke oss at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse nevnes i profetien om de 1 290 dagene som vil bli oppfylt i endens tid. (Daniel 12:11)⁴⁰ Dette viser uten tvil at profetien om avskyeligheten vil få sin større og endelige oppfyllelse i endens tid.

For å identifisere den nåværende avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, må vi lete etter en politisk størrelse som står på det hellige sted og som vil forårsake ødeleggelsen av noe som tilsvarer Jerusalem og tempelet i det første århundre.

DEN RETTE POLITISKE AKTØREN

Matteus 24:32-36 sier at Jesu etterfølgere skulle forstå tegnet på hans nærvær som er beskrevet i Matteus 24:4-22, inkludert den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse. Åpenbaringen 1:1 sier at Gud ga Åpenbaringen til Jesus for han skulle «vise sine slaver det som snart skal skje». Dette betyr at det å identifisere den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse i endens tid, er noe Guds tjenere skal gjøre.

NØKKELEN TIL FORSTÅElsen AV PROFETISKE SYMBOLER I DANIELS BOK

For å finne parallellen til den avskyelighet som forårsaket ødeleggelse i det første århundre, må vi lete etter en politisk enhet som tilsvarer de romerske hærene, som i Guds øyne er en avskyelighet, og som vil ødelegge en religiøs enhet som tilsvarer det frafalne Jerusalem i år 70 evt.

Jesus refererte til Daniels bok flere ganger, inkludert Daniels ord om den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse. I denne boken finner vi også nøkkelen til å forstå symbolene i Åpenbaringen. Jeg siterer Daniel 7:1-8, 13, 14, 17:

¹ I det første året Belsasar var konge i Babylon, fikk Daniel en drøm, og syner gikk gjennom hodet hans mens han lå på sengen. Etterpå skrev han ned drømmen og ga en fullstendig redegjørelse for alt sammen. ² Daniel fortalte: «I de synene jeg fikk om natten, så jeg at himmelens fire vinder rørte opp det store havet. ³ Og *fire store dyr kom opp av havet* – ingen av dem var like. ⁴ *Det første dyret lignet en løve og hadde ørnevinger*. Mens jeg så på, ble vingene revet av. Dyret ble løftet opp fra jorden og reist opp på to føtter som et menneske, og det fikk et menneskehjerte. ⁵ Jeg så et dyr til, *det andre, og det lignet en bjørn*. Det ble reist opp på den ene siden, og det hadde tre ribben i gapet, mellom tennene, og det ble sagt til det: 'Reis deg, spis mye kjøtt.' ⁶ Etter dette så jeg *enda et dyr, og det lignet en leopard*, men det hadde fire fuglevinger på ryggen. Dyret hadde fire hoder, og det fikk makt til å herske. ⁷ Etter dette så jeg *et fjerde dyr i synene om natten, et dyr som var fryktelig og skremmende og uvanlig sterkt*, og det hadde store jerntenner. Det spiste og knuste, og det som ble igjen, trampet det ned med føttene. Det var annerledes enn alle de dyrene som var før det, og det hadde ti horn. ⁸ Mens jeg betraktet hornene, vokste det opp enda et horn mellom dem, et lite et, og tre av de første hornene ble rykket opp foran det. Dette hornet hadde øyne som et menneske og en munn som talte arrogant.

40. Se kapittel 10 for oppfyllelsen av de 1 290 dagene.

¹³ Jeg fortsatte å se i synene om natten, og se, med himlenes skyer kom det nå en som var lik *en menneskesønn*; og han fikk tre fram for Den Gamle av Dager, og de førte ham fram for Ham. ¹⁴ *Og det ble gitt ham herredømme og verdighet og rike, for at alle folk, folkegrupper og tungemål skulle tjene ham.* Hans herredømme er et herredømme som varer til uavgrenset tid og ikke skal forgå, og hans rike er et rike som ikke skal bli ødelagt.

¹⁷ *'Med hensyn til disse veldige dyrene: Ettersom de er fire, er det fire konger som skal oppstå av jorden.'* ¹⁸ Men Den Aller Høyestes hellige skal motta riket, og de skal ta riket i eie til uavgrenset tid, ja til uavgrenset tid på uavgrenset tid.'

Her har vi en nøkkel til forståelsen av symbolene i Åpenbaringen. Som vers 17 viser, symboliserer hvert dyr en konge og et rike. Fordi synet ble gitt til Daniel, som levde under det babylonske riket, kan vi identifisere det første dyret som Det babylonske riket, det andre er Det medo-persiske riket, og det tredje er Det greske riket. Det fjerde dyret er Romerriket, hvorfra et lite horn vokste frem (vers 8), et horn som representerer det neste riket.⁴¹

Et viktig poeng i Daniel kapittel 7 er at de nevnte rikene blir fremstilt som dyr i forhold til Guds rike som nevnes i versene 13, 14.

VILLDYRET SOM ER NEVNT I ÅPENBARINGEN KAPITTEL 13

Vi må anta at symbolene i Åpenbaringen kan forstås på samme måte som symbolene i Daniels bok, inkludert dyrene i Åpenbaringen. Jeg siterer Åpenbaringen 13:1, 2:

¹ Og jeg så *et villdyr stige opp av havet*, med ti horn og sju hoder, og på sine horn ti diademer, men på sine hoder bespottelige navn. ² Og villdyret som jeg så, var *likt en leopard*, men dets føtter var som *en bjørns*, og dets munn var som *en løves munn*. Og dragen gav dyret dets makt og dets trone og stor myndighet.

Villdyret har egenskaper som en løve, en bjørn og en leopard. Dette viser at restene av de rikene, symbolisert med de samme dyrene i Daniel kapittel 7, må være deler av villdyret. Fordi det har sju hoder, må restene av alle de sju verdensrikene være en del av villdyret. Men det er flere identifiserbare trekk ved villdyret, og jeg siterer vers 7, 8, 16, 17.

⁷ Og det ble gitt det å føre krig mot de hellige og seire over dem, og *det ble gitt det myndighet over hver stamme og hvert folk og hvert tungemål og hver nasjon.* ⁸ *Og alle som bor på jorden, skal tilbe det*; ikke én av dem har, fra verdens grunnleggelse, sitt navn skrevet i den livets bokrull som tilhører Lammet, som ble slaktet.

¹⁶ *Og det utsetter alle mennesker for tvang*, de små og de store, og de rike og de fattige, og de frie og slavene, for at det skal gis disse et merke på deres høyre hånd eller på deres panne, ¹⁷ *og for at ingen skal kunne kjøpe eller selge, uten den som har merket: villdyrets navn eller dets navns tall.*

41. Identifiseringen av det lille horn og andre detaljer ligger utenfor omfanget av denne studien.

Vers 7 viser at villdyret har myndighet over hver stamme, folk og nasjon, og vers 8 viser at alle mennesker tilber det⁴²; vers 16 og 17 viser at villdyret også har myndighet over alle mennesker på jorden.

Basert på all denne informasjonen, hva symboliserer dette ville dyret? Jeg foretar identifikasjonen basert på Matteus 4:8, 9 (over) og Åpenbaringen 12:10-12 (under):

⁸ Djevelen tok ham også med seg til et usedvanlig høyt fjell og viste ham alle verdensriker og deres herlighet,⁹ og han sa til ham: «Alt dette vil jeg gi deg hvis du faller ned og foretar en tilbedelseshandling overfor meg.»

¹⁰ «Nå er frelsen og makten og riket som tilhører vår Gud, og den myndighet som tilhører hans KRISTUS, blitt til virkelighet, for våre brødres anklager er blitt kastet ned, han som anklager dem dag og natt framfor vår Gud! ¹¹ Og de har seiret over ham på grunn av Lammets blod og på grunn av sitt vitnesbyrds ord, og de elsket ikke sin sjel, selv ikke stilt overfor døden. ¹² Derfor gled dere, dere himler og dere som bor i dem! Ve jorden og havet, for Djevelen er kommet ned til dere og har stor vrede, idet han vet at han har en kort tidsperiode.»

Matteus 4:8, 9 viser at Satan, Djevelen, er hersker over alle verdens riker. Og hans styre står i klar kontrast til Guds rike med Jesus Kristus som konge. Dette er det samme riket som det som nevnes i Daniel 7:14, som sto i kontrast til de fire dyrene nevnt i versene før.

Fordi Guds rike ble opprettet i himmelen i 1914, er alle andre nasjoner i realiteten opprørsregjeringer, fordi de nekter å overgi sin makt til Guds rike. Derfor er «villdyret» et passende symbol på alle regjeringene i denne verden som er underlagt Satan, Djevelen, og som står i motsetning til Guds rike.

Villdyret i Åpenbaringen kapittel 13 er et symbol på alle regjeringer på jorden som styres av Satan, Djevelen. De fremstilles som et villdyr, fordi de, fra Guds synspunkt, er opprørsregjeringer som nekter å overgi sin makt til kongen Jesus Kristus.

VILLDYRETS BILDE I ÅPENBARINGEN 13 ER IDENTISK MED VILLDYRET I KAPITTEL 17

Et annet villdyr nevnes i Åpenbaringen 13:11. Det har to horn som et lam, men taler som en drage. Og det bedrar menneskene på jorden, slik vi leser i 13:14:

¹⁴ Og det villeder dem som bor på jorden, på grunn av de tegn som det ble gitt det å gjøre for villdyrets øyne, mens det sier til ***dem som bor på jorden, at de skal lage et bilde til det villdyret*** som hadde sverdhogget og likevel livnet til igjen.

Hva er villdyrets bilde? Det viser seg å være et fargebilde av det villdyret beskrevet i kapittel 13, og det beskrives i Åpenbaringen kapittel 17. Jeg siterer 17:3:

42. Det greske ordet *peoskyneō*, som oversettes som «å tilbede», kan også bety «å være lydig» eller «å tjene». Så den logiske konklusjonen er at alle mennesker, bortsett fra noen få, støtter villdyret på en eller annen måte.

³ Og han førte meg av sted i åndens kraft ut i en ødemark. Og jeg fikk se en kvinne som satt på et skarlagenrødt villdyr som var fullt av bespottelige navn og hadde sju hoder og ti horn.

Dette villdyret ligner på det som nevnes i kapittel 13. Begge har sju hoder og ti horn. Forskjellen er at det villdyret som er nevnt i 17:3 er skarlagenrødt og fullt av bespottelige navn. Dette er bildet av det villdyret som nevnes i kapittel 13. Hva innebærer det å være et bilde av det villdyret som er nevnt i kapittel 13, som er et symbol på alle verdens regjeringer som styres av Satan, Djevelen og som er i opposisjon til Guds rike?

Vi finner identifikasjonen i 17:8-11:

⁸ Villdyret som du så, det var, men er ikke og skal likevel til å stige opp av avgrunnen, og det skal gå bort til tilintetgjørelse. Og når de som bor på jorden, ser at villdyret var, men ikke er, og likevel kommer til å være nærværende, skal de undre seg med beundring, men deres navn er ikke fra verdens grunnleggelse blitt skrevet i livets bokrull. ⁹ Her er det den forstand som har visdom, kommer inn: De sju hoder betyr sju fjell, som kvinnen sitter på.

¹⁰ Og det er sju konger: Fem har falt, én er, den andre er ennå ikke kommet, men når han kommer, skal han bli en kort tid. ¹¹ *Og villdyret som var, men ikke er, det er også selv en åttende konge, men utspringer fra de sju*, og det går bort til tilintetgjørelse.

Disse ordene ble skrevet på slutten av det første århundre evt. På den tiden hadde fem verdensriket falt: Egypt, Assyria, Babylon, Medo-Persia og Det greske riket. Ett eksisterte, nemlig Romerriket, og ett hadde ennå ikke kommet: Det Anglo-amerikanske riket.

Det Anglo-amerikanske riket og restene av de seks tidligere rikene representerer de sju hodene på villdyret som er nevnt i kapittel 13, og bildet av dette villdyret som er nevnt i kapittel 17. Men hva sier teksten om det som villdyret i kapittel 17 symboliserer?

Vers 11 sier at det er den åttende kongen og at «den utspringer fra de sju», eller er «ut av de sju». Denne beskrivelsen kan bare anvendes på én størrelse, nemlig De forente nasjoner. Det er den åttende «verdensmakt» med sine 193 medlemsland.

Vers 8 ble oppfylt ved at villdyret «var» fra 1920 som Folkeforbundet; det «er ikke» da det var i avgrunnen under andre verdenskrig, men det steg opp fra avgrunnen i 1945 som De forente nasjoner.

Villdyret i Åpenbaringen 13 er et symbol på alle menneskelige regjeringer i verden som styres av Satan, og som står i opposisjon til Guds rike.

Villdyret i Åpenbaringen 17 symboliserer De forente nasjoner. Dette villdyret er et bilde av villdyret i Åpenbaringen kapittel 13, fordi det representerer «en verdensregjering» i kraft av de 193 medlemslandene.

Guds rike, med sin konge Jesus Kristus, har fått myndighet over alle nasjoner. Det betyr at alle menneskelige regjeringer er

opprørsregjeringer, fordi de nekter å overgi sin suverenitet til Guds rike.

De forente nasjoner representerer alle disse opprørsregjeringene. Derfor står det på et hellig sted — på stedet hvor Guds rike skulle ha stått. På grunn av dette er De forente nasjoner en avskyelighet i Guds øyne.

DEN RELIGIØSE ENHET SOM SKAL ØDELEGGES

I oppfyllelsen i det første århundre var den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse en politisk enhet — de romerske hærene, som ødela en religiøs enhet — Jerusalem og dets tempel — som representerte Guds frafalne folk. Den politiske enheten forårsaket ødeleggelsen av den religiøse enheten. Vi har funnet at den nåværende politiske enheten, De forente nasjoner, er den nåværende avskyelighet som vil forårsake ødeleggelse. Nå må vi finne den religiøse enheten som vil bli ødelagt av denne politiske enheten.

Denne religiøse enheten nevnes i Åpenbaringen kapittel 17, og jeg siterer vers 1-6:

¹ Og en av de sju engler som hadde de sju skåler, kom og talte med meg og sa: «Kom, jeg vil vise deg dommen over *den store skjøge*, som sitter over mange vann,² og som jordens konger har drevet utukt med, mens de som bor på jorden, ble drukne av hennes utukts vin.» ³ Og han førte meg av sted i åndens kraft ut i en ødemark. Og jeg fikk se en kvinne som satt på et skarlagensrødt villdyr som var fullt av bespottelige navn og hadde sju hoder og ti horn. ⁴ Og kvinnen var kledd i purpur og skarlagens og var smykket med gull og edelstener og perler og hadde et gullbeger i sin hånd som var fullt av avskyelige ting og hennes utukts urenheter. ⁵ Og på hennes panne var det skrevet et navn, en hemmelighet: *«Babylon den store, mor til skjøgene og til de avskyelige ting på jorden.»* ⁶ Og jeg så at kvinnen var drukken av de helliges blod og av Jesu vitners blod.

Jeg skal nå identifisere den store skjøgen Babylon den Store. Fordi vers 2 sier at jordens konger (nasjonene) har drevet utukt med henne, kan hun ikke referere til en politisk enhet. Versene 1, 15, 18 gir oss noen ledetråder:

¹. Og en av de sju engler som hadde de sju skåler, kom og talte med meg og sa: «Kom, jeg vil vise deg dommen over *den store skjøge*, som sitter over mange vann,

¹⁵ Og han sier til meg: «Vannene som du så, *hvor skjøgen sitter, betyr folk og skarer og nasjoner og tungemål.*

¹⁸ Og *kvinnen som du så, betyr den store by som har kongedømme over jordens konger.»*

Babylon den store er en verdensomspennende enhet, vannene hun sitter på er et symbol på menneskene over hele jorden, og hun har kongemakt over jordens konger. Villdyret i Åpenbaringen kapittel 13 har politisk makt over alle menneskene på jorden. Når Babylon den Store også har makt over alle menneskene på jorden, viser dette at hun er et symbol på en religiøs enhet. Det finnes flere ledetråder i kapittel 18 som bekrefter denne identifikasjonen, og jeg siterer versene 3, 4, 21, 24.

³ For på grunn av hennes utukts vredesvin *har alle nasjonene falt som offer*, og *jordens konger* har drevet utukt med henne, og *jordens reisende kjøpmenn* er blitt rike på grunn av hennes skamløse overdådighets makt.» ⁴ Og jeg hørte en annen røst fra himmelen si: «Gå ut fra henne, mitt folk, hvis dere ikke vil ha del med henne i hennes synder, og hvis dere ikke vil få del i hennes plager. ⁵ For *hennes synder har hopet seg opp, helt til himmelen*, og Gud har husket hennes urettferdige gjerninger.

²¹ Og en sterk engel løftet opp en stein som var lik en stor kvernstein, og kastet den i havet og sa: «*Slik skal Babylon, den store by, med et raskt kast bli kastet ned*, og hun skal aldri mer bli funnet.» ²² Og lyden av sangere som akkompagnerer seg selv på harpe, og av musikere og av fløytespillere og av trompetblåsere skal aldri mer høres i deg, og ingen håndverker av noe fag skal noen gang bli funnet i deg mer, og ingen lyd av kvernstein skal noen gang bli hørt i deg mer, ²³ og lys av lampe skal aldri mer skinne i deg, og røst av brudgom og brud skal aldri mer høres i deg; for dine reisende kjøpmenn var jordens stormenn, *for ved din utøvelse av spiritisme ble alle nasjonene villedet.* ²⁴ *Ja, i henne ble det funnet blod av profeter og av hellige og av alle dem som er blitt drept på jorden.»*

Vers 3 nevner kongene og de reisende kjøpmenn. Dette viser at Babylon verken er politisk eller kommersiell. Kongene og alle nasjonene drev utukt (*porneia*) med henne. Den eneste betydningen av *porneia* i De kristne greske skrifter er seksuell omgang mellom personer som ikke er gift med hverandre. Men De hebraiske skrifter taler om åndelig utukt, nemlig å tilbe avguder. Utukten med nasjonene må være åndelig, altså av religiøs karakter.

Vers 5 taler om hennes synder som «har samlet seg helt opp til himmelen», noe som peker på alvorlige brudd på Guds lover. Vers 21 sier at skjøgen skal kastes ned som en stor kvernstein som kastes i havet, og Matteus 18:6 bruker de samme ordene om «en som får en av disse små som tror på meg, til å snuble.» Vers 23 sier at alle nasjonene ble villedet av hennes spiritisme. Dette inkluderer ulike handlinger som fører folk i kontakt med onde ånder. Det kan inkludere tilbudelse av bilder og avguder.

Vers 24 viser at Babylon den store har ansvaret for drapet på «profeter og av hellige og av alle dem som er blitt drept på jorden». Verdens ulike religioner har støttet alle krigene som har blitt utkjempet på jorden, og derfor har de ansvaret for alle som har blitt drept. Ifølge Matteus 23:35 sa Jesus at de religiøse lederne i Israel var ansvarlige for «alt det rettferdige blod som er utøst på jorden».

Alle punktene i de siterte versene viser at Babylon den store er en religiøs enhet. Fordi Babylon den store har makt over alle nasjonene og alle menneskene på jorden, må skjøgen være et symbol på alle jordens religioner som står i kontrast til den ene sanne religion.

Babylon den store

- *sitter over mange vann (17:1) som symboliserer folk, skarer, nasjoner og tunger. (17:15)*
- *har kongemakt over jordens konger. (17:18)*
- *alle nasjonene har falt som offer for hennes utukt. (18:3)*

- *de omreisende kjøpmennene har blitt rike på grunn av henne. (18:3)*
- *på grunn av hennes urettferdighet har hennes synder hopet seg opp, helt til himmelen. (18:5)*
- *alle nasjoner har blitt villedet av hennes utøvelse av spiritisme. (18:23)*
- *hun er ansvarlig for blodet til alle dem som har blitt drept på jorden. (18:24)*

Hvis vi tar alle disse punktene i betraktning, kan vi trekke den slutning, at akkurat som villdyret i Åpenbaringen kapittel 13 er et symbol på alle regjeringer på jorden som står i opposisjon til Guds rike, så er Babylon den store et symbol på alle religioner på jorden som står i opposisjon til den eneste sanne religion og til Guds rike.

DE FORENTE NASJONER VIL ØDELEGGE BABYLON DEN STORE

De romerske hærene viste at de var den avskyelighet som forårsaket ødeleggelse da de ødela Jerusalem i år 70 evt. På lignende måte vil De forente nasjoner vise at denne organisasjonen er den nåværende avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, når den ødelegger Babylon den store i den store trengsel.

Vi leser om dette i Åpenbaringen 17:16-18:

¹⁶ Og de ti horn som du så, og villdyret, disse skal hate skjøgen og gjøre henne øde og naken og spise hennes kjøtt og brenne henne fullstendig opp med ild. ¹⁷ For Gud har inngitt dem i hjertet å utføre hans tanke, ja å utføre deres ene tanke ved å gi deres rike til villdyret, inntil Guds ord er blitt fullbyrdet. ¹⁸ Og kvinnen som du så, betyr den store by som har kongedømme over jordens konger.»

Villdyret, som er De forente nasjoner, og de ti horn, som symboliserer medlemslandene, vil gjøre Babylon den store øde og naken, og de vil brenne skjøgen opp med ild, slik at hun blir ødelagt.

Tabell 7. 4 og tabell 7.5 uttrykker konklusjonene angående den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse:

Tabell 7.4 Den avskyelighet som forårsaket ødeleggelse i det første århundre evt.

Avskyeligheten.	De romerske hærene som beleiret Jerusalem.
Stående på det hellige sted.	De sto på tempelområdet i Jerusalem.
Forårsaker ødeleggelse.	De romerske hærene ødela Jerusalem i år 70 evt.

Tabell 7.5 Den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse i endens tid

Avskyeligheten.	De forente nasjoner.
Stående på et hellig sted.	De forente nasjoner er en rival til Guds rike og står der Guds rike skulle stå.
Forårsaker ødeleggelse.	De forente nasjoner vil ødelegge Babylon den store i den store trengsel.

REAKSJONENE PÅ SIGNALET

Jesus viste at når den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse kom til syne, var det et signal som krevde handling. Vi leser i Matteus 24:15-18:

¹⁵ Derfor, når dere får se den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, den som det er talt om gjennom profeten Daniel, stå på et hellig sted (la leseren bruke skjelneevne), ¹⁶ da må de som er i Judea, begynne å flykte til fjellene. ¹⁷ Den som er på taket, må ikke gå ned for å hente de ting som er i hans hus; ¹⁸ og den som er på åkeren, må ikke vende tilbake til huset for å hente sin ytterkledning.

Da Jesu etterfølgere så at Gaius Cestius Gallus trakk sine hærer tilbake fra Jerusalem i 66 evt., oppfattet de dette som et signal til å flykte fra byen. På grunn av dette var de ikke blant de 1,1 millioner jøder som ble drept da de romerske hærene ødela Jerusalem i år 70 evt.

På lignende måte var det at Folkeforbundet kom opp av avgrunnen i 1945 i en ny skikkelse, som De forente nasjoner, et signal til alle sannhetssøkende mennesker om å flykte fra Babylon den store som De forente nasjoner vil ødelegge i den store trengsel.

I Jesu Kristi åpenbaring, som Gud ga ham, og som Johannes skrev ned, blir det gitt et lignende signal til sannhetssøkende mennesker. Vi leser i Åpenbaringen 18:4:

⁴ Og jeg hørte en annen røst fra himmelen si: «Gå ut fra henne, **mitt folk**, hvis dere ikke vil ha del med henne i hennes synder, og hvis dere ikke vil få del i hennes plager.

Foruten at de siterte ordene er en parallell til Jesu ord om at hans etterfølgere måtte flykte opp i fjellene når de romerske hærene trakk seg tilbake, så viser også disse ordene at jødernes utgang fra Babylon og tilbakevendingen til deres land i 537 fvt. var et profetisk forbilde på at oppriktige mennesker går ut fra Babylon den store, fra de religioner som er i opposisjon til den sanne religion.

Dette ser vi også når vi sammenligner 2 Korinter 6:14-18 (over) med Jesaja 52:11, 12 (under):

¹⁴ Bli ikke spent i ulikt åk med ikke-troende. For hvilket samfunn har rettferdighet med lovløshet? Eller hvilket fellesskap har lys med mørke? ¹⁵ Og hvilken harmoni er det mellom Kristus og Belial? Eller hvilken del har en troende med en ikke-troende? ¹⁶ Og hvilken overensstemmelse er det mellom Guds tempel og avguder? Vi er jo en levende Guds tempel; som Gud har sagt: «Jeg skal bo blant dem og vandre blant dem, og jeg skal være deres Gud, og de skal være mitt folk.» ¹⁷ «**Gå derfor ut (ekserkhomei) fra dem og skill dere ut,**» sier Jehova, **‘og hold opp med å røre det urene’**; «**og jeg vil ta imot**

(*eisdekehomai*) **dere**». ¹⁸ «'Og jeg skal være en far for dere, og dere skal være sønner og døtre for meg,' sier Jehova, Den Allmektige.»

¹¹ Vend dere bort, vend dere bort, **gå ut derfra, rør ikke noe urent**; gå ut fra hennes midte, hold dere rene, dere som bærer Jehovas redskaper. ¹² For dere skal ikke gå ut i panikk, og dere skal ikke dra som på flukt. **For Jehova skal gå foran dere, og Israels Gud skal være DERES baktropp.**

Ordene «mitt folk» i Åpenbaringen 18:4 refererer til det profetiske forbildet med Guds folk i Babylon som forlot fangenskapet der. Ordene i Jesaja 52 er profetiske utsagn om at jødene, som på det tidspunkt da Jesaja skrev disse ordene, enda ikke var ført til Babylon som fanger, skulle gå ut fra Babylon. Paulus anvender ordene i Jesaja 52:11, 12 som profetiske forbilder, og motbildene er at sannhetssøkende mennesker går ut fra religioner som er i opposisjon til den sanne religion, både på Paulus' tid og i endens tid. Parallellene i Jesaja 52:11 og 2 Korinter 6:17 har like farger.

I 2 Korinter 6:17 finner vi det greske ordet *eisdekehomai* som betyr «å akseptere tilstedeværelsen av en person med vennlighet — 'å ønske velkommen, å motta, å akseptere, å ha som gjest'» (Mounce). Dette ordet står i kontrast til ordet *eiserkehomai* i vers 17, som betyr «å gå eller komme ut». (Mounce) NWT84 har kontrasten «get out from among them» og «I will take you in». Jehova vil ønske alle som går ut fra Babylon den store som sin gjest, og de vil oppnå et personlig forhold til ham; han vil ta dem inn.

Jeg har nå drøftet miniatyroppfyllelsene av Matteus 24:4-22 mellom årene 33 og 70, og de større og endelige oppfyllelsene i endens tid mellom 1914 og den store trengsel. Jeg skal nå drøfte Matteus 24:30-51, som oppfylles i forbindelse med den store trengsel.

OPPFYLLELSEN AV MATTEUS 24:29-51

SAMMENDRAG

Dette er det lengste kapittelet, fordi flere ord av Jesus i disse 22 versene krever en detaljert analyse.

Dette gjelder:

Himmelske fenomener.

Menneskesønnens tegn.

Samlingen av de utvalgte.

Illustrasjonen om fikentreet.

Generasjonen som ikke skal dø.

Himmel og jord skal forsvinne.

Den ene vil bli tatt med og den andre vil bli latt tilbake.

Versene 40-51 har samme tema: Hold dere våkne, for dere vet ikke når Menneskesønnen som kommer. Av de seks illustrasjonene knyttet til dette temaet finnes det en grundig analyse av illustrasjonen om den tro og kloke slave.

I kapittel 7 viste jeg at Matteus 24:4-22 hadde en miniatyroppfyllelse i det første århundre og den større og endelige oppfyllelsen i endens tid, i det 20. og 21. århundre, at versene 23-28 har blitt oppfylt mellom år 70 og 1914 evt., og at 24:29-51 refererer til den store trengsel.

Jeg har drøftet miniatyroppfyllelsen og den større og endelige oppfyllelsen av 24:4-22, og jeg skal nå drøfte profetiene som vil bli oppfylt i forbindelse med den store trengsel, ifølge 24:29-51.

FENOMENER PÅ HIMMELEN

De første profetiske ordene i Matteus 24:29, 30, som følger kommentarene til perioden mellom 70 og 1914 evt., introduserer den store trengsel, som er i fokus i de følgende versene.

²⁹ «Umiddelbart etter trengslen i disse dagene vil solen bli mørk, og månen vil ikke gi sitt lys, og stjernene vil falle fra himmelen, og himmelens krefter vil skjelve. ³⁰ Og da skal Menneskesønnens tegn vise seg i himmelen, og da skal alle jordens stammer slå seg i klage, og de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer med kraft og stor herlighet.

Jeg vil nå gjøre en detaljert analyse av disse versene.

PLASSEN TIL VERSE 29 I TIDSRAMMEN I MATTEUS KAPITTEL 24

Jeg skal først se på tidspunktet for disse ordene ved å sammenligne Matteus 24:29 NV08 (over), Markus 13:24 (øvre midten), Markus 13:24 RJF (nedre midten), og Lukas 21:25 (under):

²⁹ «Umiddelbart (*euthys*) etter (*meta*) trengselen de dagene vil solen bli mørk, og månen vil ikke gi sitt lys, og stjernene vil falle fra himmelen, og himmelens krefter vil bli rystet.

²⁴ «Men i [i løpet av] (*en*) de dager, etter (*meta*) den trengsel, vil solen bli mørk, og månen vil ikke gi sitt lys.

RJF: Men i løpet (*en*) av disse dagene, etter (*meta*) denne trengselen, vil solen bli mørk, og månen vil ikke gi sitt lys.

²⁵ «Det vil også være tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden vil det være nasjoners angst, som ikke kjenner veien ut på grunn av havets brus og dets uro. ²⁶ mens mennesker blir svimmel av frykt og forventning om det som kommer til den bebodde jorden; for himmelens krefter skal rystes.

Lukas nevner ikke den store trengsel. Men Matteus og Markus knytter de himmelske fenomenene til «trengselen». Det viktige spørsmålet er om fenomenene på himmelen skal foregå *i løpet av* den store trengsel eller *etter* at trengselen er slutt.

Da Jesus ifølge Markus 1:15 sa: «Den fastsatte tid (*kairos*) er utløpt», brukte han det greske ordet *kairos* i entall. Men «den fastsatte tid» besto av 483 år. Dette viser at en tidsperiode kan oppfattes kollektivt som en enhet eller distributivt som et visst antall år. La oss se på en bokstavelig oversettelse første del av Matteus 24:29:

Straks (*euthēōs*) men (*de*) etter (*meta*) den trengsel (*tēn thlipsin*), disse dagers (*tōn hēmeron ekeinōn*)

Det greske ordet *ekeinōn* er et demonstrativt pronomen. Det betyr at det må vise tilbake på noe, og den eneste muligheten er «den trengsel» (*tēn thlipsin*). Og betydningen er da at «disse dager» eier trengselen («disse dagers trengsel»), eller at «disse dager» står som apposisjon til «trengselen» («disse dager, det vil si, trengselen»). I begge tilfeller er det klart at trengselen (entall) består av «disse dager» (flertall).

Matteus 24:29 viser at trengselen består av dager. Men konstruksjonen sier ikke noe om hvor vi skal plassere «straks etter» i forhold til trengselen. Men her får vi hjelp av Markus 13:24:

Men (*alla*) i løpet av (*en*) disse dagene (*ekeinas tais hēmerais*) etter (*meta*) denne trengsel (*tēn thlipsin ekeinēn*)

Grunnformen av det demonstrative pronomenet er *ekeinos*, og her står bøyde former av dette pronomenet sammen med «disse dager» og med «denne trengsel». Dette bekrefter det Matteus viser, at trengselen består av «disse dager.» Her tillater imidlertid konstruksjonen oss å plassere ordet «etter» (*meta*) i forhold til trengselen.

Det som hjelper oss, er betydningen av preposisjonene *en* («i løpet av») og *meta* («etter»). Det som er klart, er at «disse dagene» er identisk med «trengselen». Verset sier at «i løpet av disse dagene» (= i løpet av trengselen) skal solen bli mørk. Hvis meningen med neste setning «etter trengselen (skal solen bli mørk)» var at solen skulle bli mørk etter at trengselen var slutt, så ville det motsi den første setningen som sier at solen skal bli mørk i løpet av «disse dagene» (= trengselen).

Markus viser at solen skal bli mørk etter at den store trengsel har begynt og ikke etter at trengselen er slutt.

FENOMENENE PÅ HIMMELEN

I det første århundre evt. var kopier av bøkene i den hebraiske Bibelen sjeldne og dyre. Men deler av De hebraiske skrifter ble lest hver sabbat i synagogene, og Moseloven ble også lest offentlig på mandager og torsdager. På grunn av dette var oppriktige mennesker som ønsket å tjene Gud godt kjent med Skriftene.

Da Jesus profeterte om at solen og månen skulle bli mørke, og at stjernene ville falle fra himmelen, kan de ha knyttet dette til profetiene i Joels andre og tredje kapittel, fordi Jesu ord ligner på Joels ord.

OPPFYLLELSEN AV JOELS PROFETI I DET FØRSTE ÅRHUNDRE EVT.

Jeg skal først sitere Joel 2:28-31 og 3:5, og jeg viser deretter hva De kristne greske skrifter sier om oppfyllelsen av profetien i det første århundre evt:

²⁸ Og deretter skal det skje at jeg skal utøse min ånd over all slags kjød, og DERES sønner og DERES døtre+ skal i sannhet profetere. DERES gamle menn skal drømme drømmer. DERES unge menn skal se syner. ²⁹ Og selv over tjenerne og over tjenestekvinnene skal jeg i de dager utøse min ånd. ³⁰ Og jeg vil gi varsler i himlene og på jorden, blod og ild og røyksøyler. ³¹ Solen skal bli forvandlet til mørke og månen til blod, ***før Jehovas store og fryktinngytende dag kommer.***

¹⁵ Sol og måne skal sannelig formørkes og ***stjernene trekke sitt klare lys tilbake.***

Tiden for oppfyllelsen av profetien var «Jehovas store og fryktinngytende dag», som er den store trengsel. Denne profetien fikk imidlertid en miniatyroppfyllelse i det første århundre også, slik vi ser i Apostlenes gjerninger 2:14-20:

¹⁴ Men Peter reiste seg sammen med de elleve og hevet sin røst og kom med denne uttalelsen til dem: «Judeiske menn og alle dere Jerusalems innbyggere, la dette være kjent for dere, og lytt til mine ord. ¹⁵ Disse menneskene er virkelig ikke drukne, slik dere går ut fra; det er jo den tredje time på dagen. ¹⁶ Tvert imot, dette er det som ble sagt gjennom profeten Joel: ¹⁷ «Og i de siste dager,» sier Gud, «skal jeg utøse noe av min ånd over all

slags kjød, og DERES sønner og DERES døtre skal profetere, og DERES unge menn skal se syner, og DERES gamle menn skal drømme drømmer;¹⁸ og selv over mine slaver og over mine slavekvinner vil jeg i de dager utøse noe av min ånd, og de skal profetere.¹⁹ Og jeg vil gi varsler oppe i himmelen og tegn nede på jorden, blod og ild og røykdis;²⁰ solen skal bli forvandlet til mørke og månen til blod før Jehovas store og strålende dag kommer.²¹ Og enhver som påkaller Jehovas navn, skal bli frelst.»¹⁹ Og jeg skal gi varsler i himmelen der oppe og tegn på jorden nede, blod og ild og røyk, tåke;²⁰ solen skal forvandles til mørke og månen til blod før Jehovas store og strålende dag kommer.

Kapittelet beskriver hvordan den hellige ånd ble utgytt over de 120 Jesu etterfølgere som var samlet i Jerusalem på pinsedagen i år 33 evt. Ånden fikk dem til å snakke forskjellige språk, og de som hørte dette, trodde de var beruset.

Peter viste at dette var oppfyllelsen av Joels profeti om at den hellige ånd ville bli utgytt over alle slags mennesker. Vi legger også merke til at Joels profeti handlet om himmelske fenomener. Men denne delen av profetien ble oppfylt 37 år senere, i år 70 evt., da Jerusalem ble ødelagt.

Hvordan ble denne delen av profetien oppfylt? Da Jerusalem ble ødelagt i år 70 evt. ble byen brent. Jeg siterer Josefus:

Så han [general Titus] ga ordre til soldatene både om å brenne og plyndre byen. Som ikke gjorde noe den dagen: men neste dag satte de fyr på arkivdepotet, Acra, rådhuset og stedet kalt Ophlas: da spredte brannen seg helt til dronning Helenas palass, som lå midt i Acra. Gatene ble også brent ned; det samme gjaldt hus som var fulle av døde kropper av slike som ble ødelagt av hungersnød.⁴³

Hva kan man se når en hel by blir brent? Røyken fra brannene vil mørklegge solen om dagen, og gjenskinnet og refleksen fra flammene vil få månen til å se ut som blod om natten. Josefus sier at 1,1 millioner mennesker ble drept, og det oppfyller Joels ord om blod.

Jesu ord i Matteus 24:29 var at «stjernene skal falle (*piptō*) ned fra himmelen.» På Jesu tid tenkte man ikke på stjernene som enorme himmelske legemer. Men man tenkte på dem som små lys på himmelen. Betydningen av Jesu ord kan vi forstå i lys av det vi leser om trollmannen Elymas i Apostlenes gjerninger 13:11:

¹¹ Nåvel, se, Jehovas hånd er over deg, og du skal bli blind og ikke se sollyset for en tid.» I samme øyeblikk falt (*piptō*) en tett tåke og mørke over ham, og han gikk omkring og søkte etter noen som kunne lede ham ved hånden.

På norsk er «mørket falt på» et vanlig uttrykk, og det samme var det på gresk, slik vi ser av ordene «straks *falt* (*piptō*) *det* skodde og mørke over ham.» Når Jesus sa at «stjernene *skal falle ned* fra himmelen», brukte han tydeligvis det hebraiske ordet *nāfal* («å falle») som tilsvarer det greske ordet *piptō* («å falle»). Ved å bruke ordet «falle» om stjernene, ville tilhørerne forstå det slik at stjernenes lys skulle bli til mørke.

Denne forståelsen bekreftes av ordene i Joel 3:5, som er en del av profetien Jesus henviste til:

¹⁵ Sol og måne skal sannelig formørkes og *stjernene trekke sitt klare lys tilbake*.

43. Josefus, *The Jewish War*, bok 6, kapittel 6, punkt 3.

Røyken fra bålene som mørknet solen om dagen, mørknet også stjernene om natten. Dette er en oppfyllelse av ordene om at «*stjernene skal trekke sitt klare lys tilbake*».

OPPFYLLELSEN AV DE HIMMELSKE FENOMENENE I TIDEN FOR DEN STORE TRENGSEL

Hvordan kan vi vite at oppfyllelsen av Joels profeti som Peter beskrev i sin tale på pinsedagen var en miniatyroppfyllelse, og at den større og endelige oppfyllelsen vil skje i endens tid?

Svaret er at Joel 2:31 knytter de himmelske fenomenene til «Jehovas store og fryktinngytende dag.» Denne dagen vil påvirke alle mennesker på jorden, og trengselen som inntraff da Jerusalem ble ødelagt, var bare en miniatyroppfyllelse av Jehovas store og fryktinngytende dag. Vi legger også merke til at Jesus brukte omtrent de samme ordene som Joel, og i Matteus 24:29 knytter han de samme himmelske fenomenene til den store trengsel ved slutten av sitt nærvær når han kommer som dommer.

Hvordan kan vi forstå Jesu profetiske ord om de himmelske fenomenene i den store trengsel? Jeg siterer Matteus 24:29 én gang til:

²⁹ «Umiddelbart (*euthys*) etter (*meta*) trengselen de dagene vil solen bli mørk, og månen vil ikke gi sitt lys, og stjernene vil falle fra himmelen, og himmelens krefter (*dynamis*) vil bli rystet.

Når samfunnet over hele jorden blir ødelagt og fjernet, vil dette forårsake mange branner hvis røyk vil mørklegge solen om dagen og hindre månen i å gi sitt lys om natten. Stjernene «vil falle fra himmelen» ved å «trekke tilbake sitt lys», som Joel 3:15 sier, på grunn av røyken fra brannene. Hva betyr så ordene «himmelens krefter vil bli rystet»?

I 1. Mosebok 1:26 refererer det hebraiske ordet for «himmel» til atmosfæren, og i 1. Mosebok 2:4 refererer det til universet. I mange andre sammenhenger refererer det til stedet hvor Jehova er. Fordi solen, månen og stjernene nevnes, og de sees i atmosfæren, er det sannsynlig at «himmelen» i Matteus 24:29 refererer til atmosfæren.

Ordet *dynamis* betyr «kraft, styrke, evne», og hva er den normale styrken eller evnen til atmosfæren når det gjelder solen, månen og stjernene? Vi lærer dette i 1. Mosebok 1:14, 15:

¹⁴ Og Gud sa videre: «La det bli lyskilder i himlenes utstrakte rom til å danne et skille mellom dagen og natten; og de skal tjene som tegn og til å avmerke tidsperioder* og til å avmerke dager og år. ¹⁵ Og de skal tjene som lyskilder i himlenes utstrakte rom til å lyse på jorden.» Og slik ble det.

Solens og månens kraft er å gi lys til mennesker både dag og natt. Og på grunn av disse himmellegemene kan mennesker vite om årstider og år. På grunn av brannene og røyken under den store trengsel går lyset fra solen, månen og stjernene tapt. En måte å uttrykke dette på kan være å si at kraften eller den normale evnen til atmosfæren med himmellegemene ble rystet.

Basert på denne analysen konkluderer jeg med at det ikke er noen grunn til å tro at Jesu ord innebærer at jorden i den store trengsel vil bli angrepet fra universet. Alle Jesu ord viser at de ulike sidene av den store trengsel vil inntreffe her på jorden.

MENNESKESØNNENS TEGN

Da Jesus snakket om himmelske fenomener, nevnte han et tegn som er forskjellig fra det sammensatte tegnet på Jesu nærvær. Jeg siterer Matteus 24:30:

³⁰ Og da (*tote*) skal Menneskesønnens tegn vise seg (*faino*) i himmelen, og da skal alle stammene på jorden slå seg selv i jammer, og de skal se (*horoa*) Menneskesønnen komme (*erkhoma*) på himmelens skyer med makt og stor herlighet.

Menneskesønnens tegn er helt annerledes enn det tegnet som består av de mange hendelser som Jesus ga for å vise når hans nærvær var. Jesus viser til ordene i Daniel 7:9-10, 13-14:

⁹Jeg fortsatte å se inntil troner ble satt fram og Den Gamle av Dager satte seg. Hans kledning var hvit som snø, og håret på hans hode var som ren ull. Hans trone var flammer av ild; hjulene på den var en brennende ild. ¹⁰ Det var en strøm av ild som fløt fram og gikk ut foran ham. Det var tusen tusener som stadig tjente ham, og ti tusen ganger ti tusen som stadig stod like framfor ham. Retten ble satt, og bøker ble åpnet.

¹³ Jeg fortsatte å se i synene om natten, og se, *med himlenes skyer kom det nå en som var lik en menneskesønn; og han fikk tre fram for Den Gamle av Dager*, og de førte ham fram for Ham. ¹⁴ Og det ble gitt ham herredømme og verdighet og rike, for at alle folk, folkegrupper og tungemål skulle tjene ham. Hans herredømme er et herredømme som varer til uavgrenset tid og ikke skal forgå, og hans rike er et rike som ikke skal bli ødelagt.

Situasjonen er Jehovas domstol, og Menneskesønnen kommer med himmelens skyer. Og han fikk herredømme, verdighet og rike. Dette er et syn av Guds himmelske tjenere hvor det ikke finnes skyer. Så, skyene og hele situasjonen er ikke bokstavelig, men figurativ.

Jesus anvendte Menneskesønnens komme med skyene på den store trengsel. Men hvis Jesus mottok riket da han begynte sitt nærvær i 1914, hvorfor skulle han da få herredømme og rike i den store trengsel? Flere steder i De hebraiske skrifter finner vi ordene: «Gud har blitt konge.» Han har vært konge så lenge den menneskelige familie har eksistert, fordi han har all makt. Men de nevnte ordene refererer til ulike situasjoner knyttet til hans folk, Israel, under hans styre, da hans myndighet ble utvidet til ulike tider.

Den store trengsel betyr at alle Jesu fiender vil bli tatt bort, og hans rike vil bli utvidet når hans tusenårige regjering begynner, og han vil være både menneskenes konge og dommer.

Etter sin oppstandelse ble Jesus en udødelig ånd, og ingen mennesker kan se ham, slik Paulus viser i 1. Timoteus 6:15, 16:

¹⁵ Denne tilkjennegivelse skal den lykkelige og eneste Makthaver vise til dens egne fastsatte tider, han, Kongen over dem som hersker som konger, og Herren over dem som hersker

som herrer, ¹⁶ han som alene har udødelighet, som bor i et utilgjengelig lys, *han som ikke noe menneske har sett eller kan se*. Ham tilkommer ære og evig makt. Amen.

Disse ordene kan ikke gjelde Jehova Gud, fordi det ikke kan sies «han *alene* har udødelighet», fordi Jesus også har udødelighet. (Hebreerne 7:16, 25) Men blant dem som styrer som konger og herrer, er Jesus den eneste som har udødelighet. Etter at Jesus steg opp til himmelen har ikke noen sett ham eller kan se ham. Derfor må hans gjenkomst være usynlig.

Men hva betyr ordene «de skal se Menneskesønnen komme på himmelens skyer»? Ordene i Daniel 7:13 om hans komme med skyene var figurative, og det samme må være tilfellet i Matteus 24:30. Men hvordan skal vi forstå det greske ordet *horaō* («å se»)? Den grunnleggende betydningen av ordet er «å se». Men ifølge Louw og Nida kan det også bety «å tilegne seg informasjon, med fokus på persepsjonens hendelse, å komme til forståelse som et resultat av persepsjon.» Et eksempel på betydningen «forstå» er Romerne 1:20:

²⁰ For hans usynlige egenskaper ses tydelig (*kathoraō*) fra verdens skapelse av, ja hans evige kraft og guddommelighet, ettersom de oppfattes gjennom de ting som er dannet, slik at de er uten unnskyldning.

Det som *sees tydelig* (*kathoraō*), er Guds *usynlige egenskaper*. Disse usynlige egenskapene forstås, fordi vi ser hva Gud har skapt. Dette viser at Menneskesønnens komme med skyene ikke vil bli sett med bokstavelige øyne, men det vil bli forstått.

Substantivet *parousia* betyr «nærvær»; det refererer til en periode hvor en person eller ting er her. Verbet *erkehōmai* betyr «å komme»; det refererer til en momentan hendelse, til en ankomst. Ordet *erkehōmai* i Matteus 24:30 er imidlertid gresk presens partisipp, noe som betyr at fokuset ikke er på et øyeblikk, men at hans komme strekker seg over tid. Årsaken kan være at hans «komme» betyr at han vil dømme hele menneskeheten i den store trengsel, noe som tar tid.

Et resultat av hans komme beskrives i Matteus 24:30, som jeg siterer en gang til:

³⁰ Og da (*tote*) skal Menneskesønnens tegn vise seg (*fainō*) i himmelen, og da skal alle stammene på jorden slå seg selv (*koptō*) i jammer, og de skal se (*horaō*) Menneskesønnen komme (*erkehōmai*) på himmelens skyer med makt og stor herlighet.

Betydningen av verbet *koptō* er «å slå, kutte; å kutte av eller ned, å slå seg selv i sorg, klage.» (Mounce) Verbet er futurum medium, og siden mediumformen kan være refleksiv, er gjengivelsen «slå seg selv i jammer» god. Å jamre og å slå seg selv er reaksjonene til jordens stammer når de «ser menneskesønnen» — når de forstår at han dømmer dem.

Forholdet mellom de himmelske fenomenene som er nevnt i 24:29 og Menneskesønnens komme i 24:30 uttrykkes av det demonstrative adverbet *tote*. Bruken av dette adverbet i begynnelsen av vers 30 viser at katastrofen med de omfattende brannene, hvis røyk vil mørklegge solen, månen og stjernene, vil vise seg først, og deretter (*tote*), etter at dette har skjedd, vil Menneskesønnens tegn bli sett i himmelen og «alle jordens stammer vil slå seg selv i jammer.»

Tegnet på Jesu nærvær inkluderer ulike hendelser mellom året 1914 og den store trengsel.

Menneskesønnens tegn er at Jesus kommer på himmelens skyer som konge.

Menneskesønnens tegn blir «sett» når folk på jorden under dens store trengsel forstår at Jesus har mottatt riket fra Gud og at han nå dømmer menneskene.

SAMLINGEN AV DE UTVALGTE

Det demonstrative adverbet *tote* finnes ikke i 24:31, men verset begynner med den greske konjunksjonen *kai* («og»). Dette viser at handlingen i dette verset skjer samtidig med at Menneskesønnens tegn viser seg på himmelen og alle jordens stammer slår seg selv i jammer. På dette tidspunktet vil englene samle de utvalgte, og jeg siterer Matteus 24:31:

³¹ Og han skal sende ut sine engler med en kraftig trompetlyd, og de skal samle hans utvalgte (*ho elektos*) fra de fire vinder, fra himlenes ene ytterste ende til deres andre ytterste ende.

Det viktige spørsmålet i forbindelse med dette verset er hvem de utvalgte er. For å kunne svare på dette, må vi studere hvordan «de utvalgte» brukes av Jesus i ulike sammenhenger.

HVEM SIKTER JESUS TIL NÅR HAN BRUKER UTTRYKKET «SINE UTVALGTE»?

Jesus bruker uttrykket «de utvalgte» tre ganger i sin store profeti. Jeg siterer Matteus 24:22 (over), 24:24 (i midten) og 24:31 (under):

²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke noe kjød bli frelst, men på grunn av de utvalgte (*eklektos*) skal de dager bli forkortet.+

²⁴ For falske Kristuser og falske profeter skal stå fram og gjøre store tegn og undere for om mulig å villedde selv de utvalgte (*eklektos*).

³¹ Og han skal sende ut sine engler med en kraftig trompetlyd, og de skal samle hans utvalgte (*eklektos*) fra de fire vinder, fra himlenes ene ytterste ende til deres andre ytterste ende.

Det er logisk å konkludere med at alle tre forekomstene av «utvalgte» refererer til samme gruppe. Men hvem er de?

BRUKEN AV ORDET «UTVALGT» I DE HEBRAISKE SKRIFTER OG I DE GRESKE SKRIFTER

Jesus snakket hebraisk, og ordet han tydeligvis brukte var *bāhār*, som betyr «utvalgt». Dette ordet forekommer 13 ganger i De hebraiske skrifter. Det brukes om

kong Saul i 2. Samuel 21:6, om kong David i Salme 89:3, om Moses i Salme 106:23, og som en profeti om Jesus i Jesaja 42:3. I de fleste tilfeller brukes *bāhîr* om hans folk, Israel, slik som i Jesaja 45:4. Vi ser at ordet kan referere til forskjellige personer, og den riktige referansen finner vi bare ved hjelp av konteksten.

Det tilsvarende greske ordet *eklektos* («utvalgt») brukes 22 ganger i De kristne greske skrifter. I det første århundre, da De kristne greske skrifter ble skrevet, ble bare de som skulle regjere med Jesus Kristus i himlenes rike, samlet. Ordet *eklektos*, med henvisning til gruppen av salvede etterfølgere av Jesus, brukes sju ganger. (Romerne 8:33; Kolosserne 3:12; 2. Timoteus 2:10; Titus 1:1; 1. Peter 1:1; 2:9; Åpenbaringen 17:14)

Ordet kan også brukes i den generelle betydningen «å velge». I illustrasjonen i Lukas 18:1-7 refererer «Guds utvalgte» til enhver Guds tjener, for da Jesus fortalte illustrasjonen, var ingen ennå salvet med hellig ånd. I Romerne 16:13 brukes ordet *eklektos* om én person ved navn Rufus, og i 2. Johannes 1 brukes det om «den utvalgte frue», som sannsynligvis refererer til en menighet. Paulus snakker også om «de utvalgte englene» i 1. Timoteus 5:21.

Fordi ordet «utvalgte» kan referere til så mange forskjellige personer, må vi alltid nøye vurdere konteksten når vi leter etter referansen til ordet.

I forbindelse med de tre forekomstene av *eklektos* i Matteus kapittel 24, er det klart at de ikke kan referere til salvede kristne. Hvis dette hevdes, ville det være en anakronisme, for da Jesus uttalte disse ordene, hadde ingen i Judea, bortsett fra Jesus, blitt salvet med hellig ånd, og ordet «kristen» var ennå ikke myntet. Dette betyr at de tre forekomstene av *eklektos* i Matteus 24 må referere til personer som er utvalgt av Gud, og konteksten må vise hvem disse er.

DE TO GRUPPENE SOM ER UTVALGT AV GUD

Vi lærer av Matteus 24:31 at «de utvalgte» vil være til stede når Jesus kommer som dommer, fordi «de utvalgte» da vil få sin belønning. Dette leder oss til Åpenbaringen kapittel 7, hvor to grupper av Guds trofaste tjenere presenteres. Jeg siterer vers 4-9, 14:

⁴ Og jeg hørte tallet på dem som ble beseglet, *hundre og førtifire tusen, beseglet* fra hver stamme av *Israels sønner*.⁵ Av Juda stamme tolv tusen beseglede; av Rubens stamme tolv tusen; av Gads stamme tolv tusen; ⁶ av Åsijers stamme tolv tusen; av Naftali stamme tolv tusen; av Manasse stamme tolv tusen; ⁷ av Simeons stamme tolv tusen; av Levi stamme tolv tusen; av Jissakars stamme tolv tusen; ⁸ av Sebulons stamme tolv tusen; av Josefs stamme tolv tusen; av Benjamins stamme tolv tusen beseglede.

⁹ Etter dette så jeg, og se, *en stor skare*, som ingen kunne telle, av alle nasjoner og stammer og folk og tungemål, som stod foran tronen og foran Lammets, kledd i hvite lange kjortler; og det var palmegrener i deres hender...¹⁴ Og straks sa jeg til ham: «Min herre, du vet det.» Og han sa til meg: «Disse er de som kommer ut av den store trengsel, og de har vasket sine lange kjortler og gjort dem hvite i Lammets blod.

Den første gruppen kalles «Israels sønner». Dette er imidlertid ikke en referanse til Israels nasjon, siden Levi og Josef er inkludert. De var sønner av Jakob (Israel), men de ble ikke regnet blant de 12 stammene. På den annen side var Dan en av

stammene, men hans navn finnes ikke i versene 4-8. Dette betyr at disse 144 000 refererer til salvede kristne som er en del av det åndelige Israel og ikke til medlemmer av det kjødelige Israel.

Den andre gruppen beskrives som «en stor skare» som kommer fra alle folkeslag. Ingen av disse gruppene sies direkte å være utvalgt av Gud. Men fordi begge gruppene vil få evig liv, er begge gruppene utvalgt av Gud.

«DE UTVALGTE» I MATTEUS 24 INKLUDERER IKKE DE SALVEDE KRISTNE

Hvis begge gruppene nevnt i Åpenbaringen 7 er utvalgt av Gud, hvordan kan vi da si at de «utvalgte» i Matteus 24 ikke refererer til de salvede kristne? Grunnen er at de salvede kristne ikke vil være på jorden når englene «samlar de utvalgte» (Matteus 24:31). Og de salvede vil ikke overleve den store trengsel. La oss se.

Oppstandelsen av salvede kristne nevnes i Åpenbaringen 6:9-11:

Og da det åpnet det femte segl, *så jeg under alteret sjelene til dem som var blitt drept på grunn av Guds ord og på grunn av det vitnearbeid de hadde hatt.*¹⁰ Og de ropte med høy røst og sa: «Hvor lenge, Suverene+ Herre, hellig og sann, vil du la være å dømme og å hevne vårt blod på dem som bor på jorden?»¹¹ *Og det ble gitt hver av dem en hvit lang kjortel;* og det ble sagt til dem at de skulle hvile en liten stund til, inntil tallet også var fullt på deres medslaver og deres brødre som skulle bli drept, slik også de var blitt.

Blodet fra ofrene, som representerer livet til hver skapning, renner ned under alteret. Blodet er deres sjeler. De nevnte personene har ofret sine liv, og når de mottar en lang hvit kjortel, viser det at de har fått en oppstandelse. Etter oppstandelsen måtte de vente en stund før Gud ville hevne deres blod.

Antallet som måtte fylles er ikke 144 000, men antallet tjenere som Gud ønsker skal ofre sine liv i trofasthet mot ham. Dette har å gjøre med det stridsspørsmålet Djervelen reiste om at mennesker ikke ville tjene Gud av kjærlighet, men bare hvis de har fordeler av å tjene ham. Versene 9-11 viser at den himmelske oppstandelsen vil skje en tid før den store trengsel, mens denne gamle tingenes ordning fortsatt står.

At oppstandelsen av medlemmene av de 144 000 salvede Guds tjenere vil finne sted før den store trengsel, kan også sees av Romerne 16:20 (over) og Åpenbaringen 17:14 (under):

²⁰ Men den Gud som gir fred, skal snart knuse Satan under DERES føtter. Måtte vår Herre Jesu ufortjente godhet være med dere.

¹⁴ Disse skal kjempe mot Lammet, men fordi Lammet er herrers Herre og kongers Konge, skal det seire over dem. Og det skal også de kalte og utvalgte og trofaste sammen med det.»

Når Jesus kommer og dømmer Satan og hans avkom i den store trengsel, vil de salvede kristne være en del av Jesu hær. De vil knuse Satan under sine føtter, som Romerne 16:20 sier. Og de vil være en del av Jesu hær, som Åpenbaringen 17:14 sier. På grunn av dette kan ikke de salvede kristne være en del av «de utvalgte» som englene vil samle i forbindelse med den store trengsel.

«DE UTVALGTE» REFERERER TIL DEM SOM VIL OVERLEVE DEN STORE TRENGSEL

En måte å vite at hendelser eller grupper nevnt på forskjellige steder i Bibelen er identiske, er å finne identifiserende kjennetegn i hendelsene eller gruppene. To grupper med samme identifikasjon finnes i Åpenbaringen 7:9, 14 og Matteus 24:21, 22:

⁹ Etter dette så jeg, og se, **en stor skare**, som ingen kunne telle, av alle nasjoner og stammer og folk og tungemål, som stod foran tronen og foran Lammet, kledd i hvite lange kjortler; og det var palmegrener i deres hender...¹⁴ Og straks sa jeg til ham: «Min herre, du vet det.» Og han sa til meg: «**Disse er de som kommer ut av den store trengsel** (*thlipsis megas*), og de har vasket sine lange kjortler og gjort dem hvite i Lammets blod.

²¹ for da skal det bli **en stor trengsel** (*thlipsis megas*), en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke **noe kjød bli frelst**, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.

Det finnes tre paralleller mellom Åpenbaringen 7:9, 14 og Matteus 24:21, 22:

Parallell 1: Ordene «den store trengsel/en stor trengsel» må referere til samme situasjon, til det som skjer når Jesus kommer som dommer.

Parallell 2: Ifølge Apostlenes gjerninger 7:10 utfridde Gud Jakob «**fra** alle hans trengsler», noe som betyr at han overlevde trengslene. På samme måte vil den store skare «komme **ut av** den store trengsel» og overleve den. Dette samsvarer med ordene «bli frelst» i Matteus 24:22, som betyr at noen vil overleve den store trengsel som nevnes der.

Parallell 3: De som blir frelst ifølge Matteus 24:22 kalles «kjød», som betyr at mennesker vil bli frelst fra den store trengsel, og på lignende måte vil den store skare overleve den store trengsel som mennesker (kjød) her på jorden.

Den første del av Jesu store profeti (Matteus 24:4-22) inneholder profetiske forbilder som fikk en miniatyroppfyllelse i det første århundre, og som kulminerte i trengselen i år 70 evt. da Jerusalem ble ødelagt. Hvordan kan vi beskrive det profetiske forbildet og motbildet i Matteus 24:21, 22 og Åpenbaringen 7:9, 14?

I år 70 evt. beleiret de romerske hærene under general Titus Jerusalem i 142 dager. Det var en forferdelig situasjon i byen med hungersnød og død. Ifølge Josefus døde 1,1 millioner jøder, og 97 000 overlevde og ble tatt som fanger. La oss se en gang til på Matteus 24:21, 22:

²¹ for da skal det bli **en stor trengsel** (*thlipsis megas*), en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke **noe kjød bli frelst**, men på grunn av de utvalgte skal de dager bli forkortet.

Jesus sa at fordi Gud forkortet trengselen — den varte bare i 142 dager — ville **noe kjød** bli frelst. Dette «**kjødet**» var de 97 000 som overlevde, og som ikke ville blitt reddet i live hvis trengselen hadde vart lengere. Denne gruppen på 97 000 er det

profetiske forbildet, og den store skare, som vil bli frelst gjennom den store trengsel, er motbildet.

Vi merker oss at det «kjød» som ble frelst da Jerusalem ble ødelagt, også omtales på en annen måte, nemlig som «de utvalgte». Jesus sa at trengselen ville bli forkortet «på grunn av de utvalgte» eller «for de utvalgtes skyld». De som ble reddet, fordi trengselen ble forkortet, var de 97 000 «kjød» som overlevde. Dette betyr at disse 97 000 overlevende var «de utvalgte».

Men hvordan kunne disse menneskene, de fleste av dem var tilbedere av Jehova — de hadde kommet til byen for å tilbe Jehova — men de var ikke Jesu etterfølgere, sies å være «de utvalgte»? Vi kan illustrere situasjonen med Jesaja 45:1:

¹ Dette er hva Jehova har sagt til sin salvede, til Kyros, ham som jeg har grepet i hans høyre hånd, for å undertvinge nasjoner foran ham, så jeg kan løse beltet om kongers hofter, for å åpne de tofløyete dørene foran ham, så ikke engang portene skal være stengt:

Den persiske kongen Kyros tilba den babylonske guden Marduk så vel som andre guder, og han var ikke en tjener for Jehova. Men i denne situasjonen, som en konge som ville beseire den babylonske kongen Nabonid og frigjøre jødene fra deres babylonske fangenskap, sier Jesaja at han var Jehovas salvede. Han ble «salvet» eller valgt til å utføre denne ene handlingen.

På lignende måte var de 97 000 som overlevde ødeleggelsen av Jerusalem ikke salvede etterfølgere av Jesus. Men det var de Jehova hadde valgt til å bli frelst fra trengselen. Dette innebærer ikke en form for predestinasjon. Men det viser at Jehova hadde bestemt at en liten gruppe mennesker, omtalt som «kjød», skulle overleve ødeleggelsen av byen. På grunn av dette kan de med rette kalles «de utvalgte».

Avslutningsvis siterer jeg Matteus 24:31 (over) og Åpenbaringen 7:13-17 (under):

³¹ Og han skal sende ut sine engler med en kraftig trompetlyd, og de skal samle hans utvalgte (*ho electos*) fra de fire vinder, fra himlenes ene ytterste ende til deres andre ytterste ende.

¹³ Og dette fikk en av de eldste til å si til meg: «Disse som er kledd i de hvite lange kjortlene, hvem er de, og hvor er de kommet fra?» ¹⁴ Og straks sa jeg til ham: «Min herre, du vet det.» Og han sa til meg: «**Disse er de som kommer ut av den store trengsel**, og de har vasket sine lange kjortler og gjort dem hvite i Lammets blod. ¹⁵ Derfor er de foran Guds trone; og de yter ham hellig tjeneste dag og natt i hans tempel; og han som sitter på tronen, skal slå opp sitt telt over dem. ¹⁶ De skal ikke sulte mer eller tørste mer, heller ikke skal solen steke dem, eller noen brennende hete, ¹⁷ for Lammet, som er i tronens midte, skal være hyrde for dem og lede dem til kilder med livets vann. Og Gud skal tørke bort hver tåre fra deres øyne.»

Det første sitatet viser hvordan de utvalgte blir samlet, og det andre sitatet viser hvordan de som er samlet, vil overleve den store trengsel og motta store velsignelser.

At englene «vil samle de utvalgte» (Matteus 24:31), betyr at de vil samle medlemmene av gruppen som er utvalgt av Gud for å overleve den store

trengsel. Denne gruppen vil utgjøre den store skare som nevnes i Åpenbaringen 7:9, 14.

Vi har sett at vers 29 i Matteus kapittel 24 introduserer den store trengsel, at vers 30 omtaler Menneskesønnens tegn, og at vers 31 viser hvordan de utvalgte, som skal overleve den store trengsel, blir samlet av engler. Etter dette følger en sekvens på 11 vers med fokus på den store trengsel, men som knytter den store trengsel til Jesu nærvær. Jeg siterer Matteus 24:32-41:

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. ³⁴ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. ³⁵ Himmel og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne.

³⁶ Om den dag og time vet ingen, verken himlenes engler eller Sønnen, men bare Faderen. ³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være. ³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; ³⁹ og de gav ikke akt før flommen kom (*erkhomai*) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være. ⁴⁰ Da skal to menn være på åkeren: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake; ⁴¹ to kvinner skal male på håndkvernen: den ene skal bli tatt med og den andre bli latt tilbake.

Jeg skal først drøfte referansen til denne sekvensen, som er Jesu nærvær, og hans komme som dommer i den store trengsel ved slutten av hans nærvær. Deretter skal jeg foreta en detaljert analyse av de ulike delene

Temaversene, som oppsummerer hovedbudskapet i sekvensen, er vers 37 og 38:

³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være. ³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken; ³⁹ og de gav ikke akt før flommen kom (*erkhomai*) og feide dem alle bort — slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.

Det er to paralleller her:

- 1) Mellom Noahs dager før flommen og Jesu nærvær.
- 2) Mellom vannflommens komme og Menneskesønnens komme.

Illustrasjonen om fikentreet i versene 32 og 33 viser at Jesu etterfølgere skulle vite når Jesus var nærværende på grunn av det sammensatte tegnet Jesus ga.

ILLUSTRASJONEN OM FIKENTREET

Flere aspekter ved denne illustrasjonen trenger avklaring. Jeg siterer Matteus 24:32, 33 en gang til:

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren (*theros*) er nær. ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær (*eggys*) ved dørene.

Det viktige ordet er det greske adverbet *eggys* med betydningen «En posisjon relativt nær en annen posisjon.» (Louw og Nida) «nær, når det gjelder plassering; nær for hånden.» (Mounce)

SOMMEREN ER NÆR

Den grunnleggende betydningen av det greske adverbet *eggys* er «å være nær». Men det kan også bety «å være her». Et eksempel er Romerne 10:8:

⁸ Men hva sier den? «Ordet er (*eimi*) deg nær (*eggys*), i din egen munn og i ditt eget hjerte», det vil si troens «ord», som vi forkynner.

I Romerne 10:8 står *eggys* parallelt med *eimi* («å være, bli») som er gresk presens. Poenget er ikke at ordet snart kommer, men at ordet allerede har kommet (*eggys*) og er i din egen munn og i ditt eget hjerte.

Det finnes også tre avsnitt i Lukas som bekrefter det samme, Lukas 10:11 (over), 17:21 (i midten), 21:30, 31 (under):

¹¹ 'Selv støvet fra byen DERES, som er blitt hengende ved føttene våre, børster vi av mot dere. Men husk dette: at Guds rike er kommet nær (*eggysizō*).'

²¹ heller ikke kommer folk til å si: 'Se her!', eller: 'Der!' For se, Guds rike er midt (*entos*) iblant dere.»

³⁰ Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren (*theros*) nær (*ēde eggys*). ³¹ Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at Guds rike er nær.

Jesu grunnleggende budskap var: «Guds rike er nær.» Dette uttrykkes i Lukas 10:11. Det Jesus mente med disse ordene ser vi i Lukas 17:21, hvor Jesus sa: «Guds rike er midt iblant dere.» Han var kongen i Guds rike, og når han var på jorden, kunne han si at Guds rike var midt blant dem. På dette grunnlaget kan vi si at ordene «Riket har kommet nær» betyr at «riket er her (*eggys*)».

I Lukas 21:30 modifiseres *eggys* med adverbet *ēde* med betydningen «nå, allerede» (UBS Lexicon); «et tidspunkt før et annet tidspunkt og som antyder fullføring — 'allerede'.» (Louw og Nida) Bruken av *ēde* (allerede) sammen med *eggys* i Lukas 21:30 viser at illustrasjonen om at når de så fikentreet og andre trær i knopp, ville de vite at sommeren (den varme årstiden) hadde kommet. Dette må også være betydningen av samme illustrasjon i Matteus 24:32, selv om adverbet *ēde* («allerede») ikke forekommer i dette verset.

Konteksten viser at uttrykket «sommeren er nær (*eggys*)» i illustrasjonen om fikentreet i Jesu store profeti (Matteus 24:32) har betydningen «sommeren er her» og ikke at sommeren kommer snart.

«HAN ER NÆR VED DØRENE»

Ifølge Matteus 24:33 sa Jesus:

³³ Likeså skal dere, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene.

Hva er antecedenten til pronomenet «*han*» i Matteus 24:33? Vanligvis forventer vi at antecedenten er et substantiv i hankjønn i de tidligere setningene. Men det finnes ikke noe slikt substantiv i disse setningene. Det nærmeste substantivet i hankjønn er «menneske» i uttrykket «Menneskesønnen» i vers 30. Grammatisk sett er «Menneskesønnen» for fjernt fra «han» til å være antecedenten.

Men Jesus brukte også tematiske antecedenter, slik vi har sett i forbindelse med det demonstrative pronomenet «dette» i Matteus 24:14, som referer til det budskapet Jesus forkynnte. På dette grunnlaget må vi akseptere at «han» refererer tilbake til «Menneskesønnen» i vers 30.

Hvordan skal vi forstå uttrykket «han er nær ved dørene»? Jeg har vist at adverbet *eggys*, med den grunnleggende betydningen «å være nær», også kan bety «å være her, å være til stede.» Dette kommer til uttrykk i betydningen av Jesu ord: «Guds rike er kommet nær.» Disse ordene betydde at Guds rike var til stede fordi han, som konge i riket, var til stede.

At ordene «han er nær ved dørene» er det samme som å si «han er til stede», han er nærværende» kan sees ved en sammenligning av Matteus 24:32, 33 (over) og Lukas 21:30, 31 (under):

.³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren (*theros*) er nær. ³³ *Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær (eggys) ved dørene.*

Allerede når de står i knopp, vet dere med dere selv, ut fra det dere ser, at nå er sommeren nær (*ede eggys*). ³¹ *Slik skal dere også, når dere ser disse ting skje, vite at Guds rike er nær (eggys).*

Ordene «han er nær ved dørene» er det samme som å si «Guds rike er nær» eller at «Menneskesønnen er nærværende.»

Konteksten viser at setningen «Han er nær ved dørene» betyr at «han, som var kongen i Guds rike, er nærværende.

«DENNE GENERASJON [SKAL] SLETT IKKE FORSVINNE»

Det grunnleggende budskapet i Jesu store profeti (Matteus 24:32-42) er at når hans etterfølgere så hendelsene uttrykt ved det sammensatte tegnet, ville de vite at «denne generasjonen (*genea*)» ikke ville forsvinne før enden (*telos*) kom. Jeg siterer Matteus 24:32:

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. ³⁴ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon (*genea*) slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer.

Det spørsmål jeg skal drøfte, er hvilken generasjon Jesus snakker om. Da jeg ble et av Jehovas vitner i 1961, ble ordene i Salme 90:10 brukt om ordet *genea*:

¹⁰ Våre års dager, de er sytti år; og hvis de på grunn av spesiell styrke er åtti år.

Det hebraiske ordet *dōr* (generasjon) nevnes i vers 1, og etter vår mening var den store trengsel sannsynligvis inntruffet innen 80 år fra 1914, da den første delen av tegnet ble sett. Men det skjedde ikke. Det var to feil i vårt resonnement:

- Vi hadde ikke gjort en grundig studie av ordene *genea* og *dōr*.
- Vi brukte «generasjon» som en spesifikk tidsindikator for å måle tiden fra Jesu nærværs begynnelse til den store trengsel.

ORDENE *GENEA* OG *DŌR* REFERERER IKKE TIL TID, MEN TIL MENNESKER

Som vi ser på norsk, gresk og hebraisk, kan ord ha forskjellige betydninger og referere til forskjellige ting i verden. Det greske ordet *genea* og det hebraiske ordet *dōr* refererer ikke til tid, men til en gruppe mennesker. Eksempler er Daniel 9:1 (over) og Matteus 1:17 (under):

¹ I Darcios', Ahasverus' sønns, første år — han som var av medernes ætt (*zera'*, *genea*) og var blitt gjort til konge over kaldeernes rike.

¹⁷ Alle generasjonene (*genea*) fra Abraham til David var altså fjorten generasjoner, og fra David til bortførelsen til Babylon fjorten generasjoner, og fra bortførelsen til Babylon og til KRISTUS fjorten generasjoner.

I Daniel 9:1 har den hebraiske teksten *zera'* som betyr «ætt», og Septuaginta har *genea*, noe som viser at dette greske ordet refererer til mennesker. I Matteus 1:17 refererer *genea* til én gruppe mennesker som følger en annen gruppe, og dette er samme måte som vi bruker ordet «generasjon» på norsk.

Den grunnleggende definisjonen av det hebraiske ordet *dōr* og det greske ordet *genea* er «en gruppe mennesker hvis levetid overlapper hverandre.» Dette betyr at en generasjon ikke har en spesifikk begynnelse eller en bestemt ende. Men begynnelsen og enden til dem som utgjør en generasjon, setter grenser for generasjonens begynnelse og slutt hva tiden angår.

DE OVERLAPPENDE DELENE AV EN GENERASJON

Problemet vi drøfter er betydningen av ordene «denne generasjon», hva som inngår i ordet «generasjon» (*genea*, *dōr*), og referansen til ordet.

«DENNE ONDE GENERASJON» I MOSES' DAGER

Jeg skal først vurdere hvordan Moses brukte ordet «generasjon» (*dōr*), og jeg siterer 5. Mosebok 1:35, 36 (over) og 4. Mosebok 32:10-13 (under):

³⁵Ikke én av disse menn i **denne onde generasjon** skal få se det gode landet som jeg sverget at jeg skulle gi DERES fedre, ³⁶unntatt Kaleb, Jefunnes sønn. Han skal få se det, og til ham og hans sønner skal jeg gi det landet som han trådte på, fordi han har fulgt Jehova helt og fullt.

¹⁰Derfor blusset Jehovas vrede opp på den dagen, slik at han sverget og sa: ¹¹’De mennene som drog opp fra Egypt, fra tjueårsalderen og oppover, skal ikke se den jord som jeg har tilsverget Abraham, Isak og Jakob, for de har ikke fulgt meg helt og fullt, ¹²med unntak av Kaleb, kenisitten Jefunnes sønn, og Josva, Nuns sønn, for de har fulgt Jehova helt og fullt.’

¹³Jehovas vrede blusset da opp mot Israel, og han lot dem flakke omkring i ødemarken i førti år, helt til **hele den generasjonen** (*dōr*) som gjorde det som var ondt i Jehovas øyne, fikk sin ende.

Moses brukte ordene «denne onde generasjon» i 5. Mosebok 1:35. Hvilke personer var inkludert i «denne onde generasjon»? Fjerde Mosebok 32:11 sier at «denne onde generasjon» inkluderte alle menn (*ʾīš*) fra tjue år og oppover som dro ut av Egypt, og 600 000 arbeidsføre menn forlot Egypt. Slutten på den nevnte generasjonen kom under det 40 år lange oppholdet i ørkenen. Men hva var begynnelsen? Flere tusen av de 600 000 mennene var gamle, opptil hundre år eller mer, og alle disse over tjue år tilhørte «denne onde generasjon». Dette betyr at begynnelsen på «denne onde generasjon» begynte minst 140 år før slutten. Dermed var «denne onde generasjon» minst 140 år lang.

Definisjonen av «generasjon» er «en gruppe mennesker hvis levetid overlapper.» Et viktig poeng her er at «denne onde generasjon» besto av de tusenvis av overlappende levetider til de 600 000 mennene, unntatt de som var under 20 år.

Moses kalte alle israelittene som vandret i ørkenen i 40 år for «denne onde generasjon». Denne generasjon varte i minst 140 år.

«DENNE GENERASJON» I JOSVAS DAGER

Josva, Caleb og de som var under tjue år som kom ut av Egypt, var de eneste som kom inn i det lovte land. Josva var Israels leder, og han tjente Jehova og folket på en utmerket måte. I forbindelse med hans død lærer vi noe om ordet «generasjon» (*dōr*), og jeg siterer Dommere 2:6-10 (over) og Josva 23:1-4 (under):

⁶Da Josva sendte folket bort, drog Israels sønner av sted, hver til sin arvelodd, for å ta landet i eie. ⁷Og folket fortsatte å tjene Jehova alle Josvas dager og alle de eldstes dager, de hvis dager strakte seg forbi Josva, og som hadde sett hele den store gjerning som Jehova hadde gjort for Israel. ⁸**Så døde Josva, Nuns sønn, Jehovas tjener, hundre og ti år gammel.** ⁹Og de begravet ham på hans arvs område i Tīmnat-Hēres i Efraims fjellområde, nord for Gaʾasj-fjellet. ¹⁰**Og hele den generasjonen** (*dōr*) **ble også samlet til sine fedre**, og etter dem begynte det å framstå en annen generasjon (*dōr*), som ikke kjente Jehova eller den gjerning som han hadde gjort for Israel.

¹ Og mange dager etter at Jehova hadde gitt Israel ro for alle deres fiender rundt omkring, da Josva var gammel og langt oppe i årene,² *da begynte Josva å kalle hele Israel til seg, de eldste og overhodene og dommerne og oppsynsmennene*, og å si til dem: «Jeg for min del er blitt gammel; jeg er kommet langt opp i årene.³ Og dere har selv sett alt det Jehova DERES Gud har gjort med alle disse nasjonene for DERES skyld, for det var Jehova DERES Gud som kjempet for dere.⁴ Se, jeg har ved loddkasting tildelt dere disse nasjonene som er tilbake, som en arv for DERES stammer, og også alle de nasjonene som jeg har utslettet, fra Jordan til Storhavet mot solnedgangen.

Josva var en del av den generasjon som nevnes i Dommerne 2:10, og han levde i 110 år. I tillegg til ham er de eldre mennene som nevnes i Josva 31:2 inkludert i denne generasjon. Hvis noen eldste ble født 40 år før Josva døde og ble like gamle som ham, ville den siste dø 70 år etter Josvas død. Dette betyr at den nevnte generasjonen kan ha vart i minst 180 år, siden den endte da de siste nevnte eldste døde. Igjen ser vi at overlappingen av livsløpene til et stort antall personer er den grunnleggende betydningen av ordet «generasjon».

Forfatteren av Dommerne nevner Josvas og de eldstes generasjon, og denne generasjonen varte i minst 180 år.

«DEN ONDE OG UTRO GENERASJON» I JESU DAGER

Jesus reiste gjennom hele Israels land og forkynte budskapet om Guds rike. Men evangelistenes beretninger viser at svært få mennesker trodde på ham. På grunn av folkets dårlige handlinger og mangel på tro, fordømte Jesus dem. Han brukte følgende ord:

«denne onde generasjon»: Matteus 12:45

«en ond generasjon»: Lukas 11:29.

«en ond og utro generasjon»: Matteus 12:39; 16:4.

«denne onde og syndige generasjon»: Markus 8:38.

«du vrang generasjon uten tro»: Matteus 17:17 og Lukas 9:41.

Hvilke personer er inkludert i begrepet «generasjon» som ble nevnt av Jesus? Jeg siterer Lukas 11:29-32:

²⁹ *Da folkeskarene stimlet sammen*, begynte han å si: «*Denne generasjon (genea) er en ond generasjon (genea)*; den ser etter et tegn. Men det skal ikke bli gitt den noe tegn, bortsett fra Jonas tegn.³⁰ For akkurat som Jona ble et tegn for ninivittene, slik skal Menneskesønnen bli det *for denne generasjon (genea)*.³¹ Sydens dronning skal bli oppreist i dommen sammen med mennene i denne generasjon og fordømme dem; for hun kom fra jordens ender* for å høre Salomos visdom, men se, her er mer enn Salomo.³² Nīnives menn skal stå opp i dommen sammen med denne generasjon (genea) og fordømme den; for de angret på grunn av det Jona forkynte; men se, her er mer enn Jona.

Denne onde generasjon inkluderte folkeskarene som stimlet sammen. Jesus kjente ikke hver eneste av disse folkeskarene, og hans generelle uttrykk, at han kalte dem

onde, viser at denne «onde generasjon» inkluderte alle jødene som bodde i Israel. Dette støttes av ordene «du vrangle generasjon uten tro» i Matteus 17:17 og Lukas 9:41. Alle jødene i Israel, bortsett fra noen få, var vantro, og derfor tilhørte de «den vrangle generasjon uten tro» som Jesus nevnte. Når jeg bruker ordene «alle jødene», refererer jeg til jødene generelt. Men det var også noen få som ikke tilhørte denne «vrangle generasjonen uten tro».

Situasjonen er nøyaktig den samme som sitert ovenfor fra 5. Mosebok 1:35, hvor Moses kalte hele folket som vandret i ørkenen i 40 år for «denne onde generasjon».

Hvor lang er «denne vrangle generasjon uten tro»? Profetinnen Anna var 84 år gammel da hun så barnet Jesus i tempelet. (Lukas 2:37). Og vi må anta at det fantes personer i Israel som var eldre enn Anna, hundre år eller mer. Barn som ble født samme år som Jesus, ville ha vært 33 år gamle da Jesus fordømte denne onde og utro generasjon. Hvis noen av disse levde i hundre år eller mer, ville lengden på «den onde og utro generasjon» være minst 200 år.

Men hvordan kan ordene i Matteus 23:29-36 passe inn i konklusjonen om at «denne vrangle generasjon uten tro» er minst 200 år lang?

²⁹ dere, skriftlærde og fariseere, hyklere! for dere bygger profetenes graver og utsmykker de rettferdiges minnegraver, ³⁰ og dere sier: 'Hvis vi hadde levd i våre forfedres dager, ville vi ikke ha vært delaktige med dem i profetenes blod.' ³¹ Altså vitner dere mot dere selv at dere er sønner av dem som myrdet profetene. ³² Så fyll da DERES forfedres mål. ³³ Slinger, hoggormyngel, hvordan skal dere kunne flykte fra Gehennas dom? ³⁴ Derfor, se, jeg sender profeter og vismenn og offentlige lærere til dere. Noen av dem kommer dere til å drepe og pølse, og noen av dem kommer dere til å piske i synagogene DERES og forfølge fra by til by; ³⁵ for at alt det rettferdige blod som er utøst på jorden, skal komme over dere, fra den rettferdige Abels blod til blodet av Sakarja, Barakias sønn, som dere myrdet mellom helligdommen og alteret. ³⁶ Jeg sier dere i sannhet: **Alt dette skal komme over denne generasjon** (*genea*).

Noen av de skriftlærde og fariseerne hadde blodskyld, og de ble straffet for dette. Jesus sa at «alle disse tingene» (inkludert straffen) skulle ramme «denne generasjon», og det skjedde da Jerusalem ble ødelagt i år 70 evt. Hvis Jesus uttalte disse ordene i år 33, kom straffen 37 år senere. Ville ikke dette vise at «denne vrangle generasjon uten tro» var mye kortere enn 200 år?

Svaret er nei. Jeg har understreket at definisjonen av en generasjon er «en gruppe mennesker hvis levetider overlapper hverandre.» I situasjonen med «denne vrangle generasjon uten tro» i Jesu dager, var det titusenvis av livsløp som overlappet hverandre. Så «denne generasjon» kunne ikke bare ha vart i 37 år. Poenget er imidlertid at den dommen Jesus sa skulle komme innenfor denne generasjonen, skjedde 37 år etter at han uttalte sine ord, ikke ved slutten av «denne generasjon».

Det er sant at en stor del av den jødiske befolkningen ble drept da Jerusalem ble ødelagt i år 70 evt. Men et stort antall av «denne vrangle generasjon uten tro» levde fortsatt. Så denne hendelsen ville ikke forkorte lengden på denne generasjon, som jeg har beregnet til å være minst 200 år.

Jesus kalte alle innbyggerne i Israel på sin tid for «denne onde generasjon», og «denne vrang generasjon uten tro», bortsett fra de få som trodde på Jehova Gud, og «denne onde generasjon» varte i minst 200 år.

«DENNE GENERASJON» I JESU STORE PROFETI

Nå nærmer jeg meg klimaks på denne drøftelsen: Hva mente Jesus med sine ord om «denne generasjon» i Matteus 24:34. Jeg siterer Matteus 24:32-36:

³² Lær nå dette av fikentreet som en illustrasjon: Så snart dets unge gren blir myk og skyter blad, vet dere at sommeren er nær. ³³ Likeså skal dere også, når dere ser alt dette, vite at han er nær ved dørene. ³⁴ Jeg sier dere i sannhet at denne generasjon (*genea*) slett ikke skal forsvinne før alt dette skjer. ³⁵ for at alt det rettferdige blod som er utøst på jorden, skal komme over dere, fra den rettferdige Abels blod til blodet av Sakarja, Barakjas sønn, som dere myrdet mellom helligdommen og alteret. ³⁶ Jeg sier dere i sannhet: Alt dette skal komme over denne generasjon (*genea*).

Jeg skal nå analysere disse ordene.

DE DEMONSTRATIVE ORDENE I MATTEUS KAPITTEL 24

En side av Matteus kapittel 24 som er til stor hjelp for vår forståelse av Jesu ord, er kapitlets demonstrative markører. Det demonstrative adjektivet *ekeinos* («dette, det») forekommer 10 ganger, og det demonstrative pronomenet *houtos* («dette, det») forekommer 8 ganger. Når et demonstrativt ord brukes, vet vi at vanligvis er det substantivet som det demonstrative ordet viser tilbake til, nevnt tidligere. Vi må derfor se på konteksten og finne antecedenten til det demonstrative ordet, altså hva dette ordet viser tilbake til.

Antecedenten kan være leksikalsk eller tematisk. Når antecedenten er et tidligere nevnt substantiv, er situasjonen leksikalsk. Når antecedenten er den samme ideen, men ikke det samme ordet, er situasjonen tematisk.

To eksempler: Antecedenten til «**den** (*ekeinos*) slaven» i 24:46 er «den tro og kloke slave» i vers 45 (leksikalsk antecedent), og antecedenten til «**dette** (*houtos*) gode budskapet om riket» i 24:14 er «det gode budskapet om riket» som Jesus forkynte (tematisk antecedent). Peter, Johannes, Paulus og andre forkynte om et rike som skulle komme i fremtiden, men Jesus forkynte at riket er her, det er midt iblant dere. Og **dette** gode budskap om riket — riket er her — skulle forkynnes som en del av tegnet på Jesu nærvær.

To tematiske antecedenter: Antecedenten til «alle **disse** (*houtos*) ting» i 24:2 er «tempelbygningene» som nevnes i vers 1. Antecedenten til «**de** (*ekeinos*) dagene» i 24:22 er «den store trengsel» i vers 21, fordi trengselen består av dager.

IDENTIFISERINGEN AV «DENNE GENERASJON» SOM ER NEVNT I MATTEUS 24:34

Jesus sa at «denne (*houtos*) generasjon (*genea*)» skal slett ikke forsvinne. Det finnes ingen leksikalsk antecedent fordi ordet *genea* ikke er brukt tidligere. Så, antecedenten er tematisk. Ordet *genea* refererer til en gruppe mennesker hvis levetider overlapper hverandre. Dette betyr at selv om *genea* ikke refererer til tid, er en viss tid underforstått, fordi alle de overlappende livsløpene er knyttet til tiden hver enkelt lever.

Antecedenten til «denne generasjon» er også en situasjon der tid er underforstått. Vers 33 har setningen «Når *dere* ser alt dette», og «denne generasjon» må knyttes til pronomenet «*dere*» — denne generasjonen som *dere* tilhører, hvor deres livsløp overlapper andre livsløp.

Det finnes også en underforstått begynnelse og slutt på «denne generasjon», nemlig «alt dette» som medlemmene av «denne generasjon» (*dere*) vil se (vers 33) og som vil skje mens denne generasjonen eksisterer (vers 34). Det viktige spørsmålet er derfor: Hva er antecedenten til «alt dette»? Denne antecedenten er ikke leksikalsk, men tematisk. Antecedenten til «alt dette» er alle hendelsene som utgjør en del av tegnet Jesus nevnte, som er oppført i 24:4-22: den første hendelsen var at man skulle høre «kriger og rykter om kriger» (vers 6), og den siste hendelsen var den store trengsel (vers 21). Så «denne generasjon» ville eksistere gjennom hele tiden for det sammensatte tegnet, og på grunn av alle de overlappende levetidene måtte den begynne før den første hendelsen og slutte etter den siste.

For å fullt ut forstå den generasjon vi nå identifiserer, må vi forstå rammen for Jesu store profeti. Disiplene spurte om et tegn på at han hadde kommet tilbake og var nærværende, og de knyttet dette til den fremtidige ødeleggelsen av tempelet. Hendelsene som beskrives som deler av tegnet, fant sted, i mindre skala, i løpet av det første århundre evt., frem til tempelets ødeleggelse i år 70 evt. Men den større og endelige oppfyllelsen ville skje under Jesu nærvær. Dette ser vi av ordene i Matteus 24:21 om at den store trengsel er større enn noen tidligere trengsel, av at Menneskesønnens tegn vil vise seg i himmelen, ifølge vers 30. Disse tingene skjedde ikke i det første århundre evt.

I kapittel 3 i denne boken presenterte jeg data som viser at Jesu nærvær og endens tid begynte i 1914 evt. Dette stemmer overens med ordene i Matteus 24:6, 7 om at nasjon skulle reise seg mot nasjon og rike mot rike, noe som fant sted i første verdenskrig som begynte i 1914. Som jeg har understreket, refererer ikke ordet *genea* til en tidsperiode med en bestemt begynnelse og slutt. Men på grunn av alle de overlappende livslengdene, innebærer *genea* tid. Hvis den første hendelsen Jesus nevnte refererer til første verdenskrig i 1914, ville «denne generasjon» vare fra dette året til den siste hendelsen Jesus nevnte, den store trengsel.

Vi kan ikke vite den nøyaktige lengden på denne generasjonen. Men ifølge Matteus 24:33 sa Jesus: «Likeså skal dere også, når dere ser (*horaō*) alt dette, vite at han er nær ved dørene.» Hans etterfølgere skulle være i stand til å identifisere «denne generasjon».

Vi kan bruke informasjonen i Bibelen om hva det hebraiske ordet *dōr* og det greske ordet *genea* refererer til. Generasjonen på Moses' tid var minst 140 år lang,

generasjonen i Josvas tid var minst 180 år lang, og generasjonen i Jesu tid var minst 200 år lang. De hebraiske og greske ordene som betyr «generasjon» refererer til en stor gruppe mennesker hvis levetid overlapper, og lengden på generasjonene som spesielt nevnes i Bibelen er mellom 140 og 200 år. Dette betyr at den siste hendelsen Jesus nevnte, den store trengsel, inntreffer senest 140 til 200 år, etter året 1914.

Ifølge lengden på generasjonene som nevnes i Bibelen, kan «denne generasjonen» i Matteus 24:34 være mellom 140 og 200 år.

Det finnes en annen viktig uttalelse i Matteus 24:36 hvor vi må finne antecedenten:

³⁶ Ingen vet når den (*ekeinos*) dagen og timen kommer, verken englene i himmelen eller Sønnen, men bare min Far.

De greske ordene for «dag og time» er ikke nevnt tidligere. Så antecedenten må være tematisk. Vers 33 har ordene «han (Menneskesønnen) er nær ved døren», og vers 30 refererer til hans komme (*erkehomai*), nemlig at «de vil se Menneskesønnen komme (*erkehomai*) på himmelens skyer». Dette «komme» må være antecedenten til «den dagen og timen». Dette støttes av versene 37-42 med illustrasjonen om flommen som kom ved slutten av Noahs dager og parallellen med Jesu komme ved slutten av hans nærvær.

Vers 37 begynner med konjunksjonen «for» (*gar*), noe som binder det som følger, til ordene om at «om den dag og time vet ingen». Menneskesønnens nærvær (*parousia*) sammenlignes med dagene før flommen da menneskene ikke visste om katastrofen som ville komme, og Menneskesønnens komme (*erkehomai*) sammenlignes med at flommen kom og «feide dem alle bort.»

Hensikten med illustrasjonen om flommen ser vi i vers 42:

⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke hvilken dag deres Herre kommer (*erkehomai*).

Ordene i vers 42 viser at «den dagen og timen» som er nevnt i vers 36, viser til tidspunktet for Menneskesønnens komme (*erkehomai*) som dommer i den store trengsel.

Basert på hvordan «generasjon» (hebraisk: *dōr*. Gresk *genea*) blir brukt i De hebraiske skrifter og De kristne greske skrifter, viser Jesu ord om «denne generasjon» at den store trengsel ville komme innenfor en grense på mellom 140 og 200 år fra året 1914. Men dagen og timen for den store trengsel er bare kjent av Jehova Gud.

DEN GENERASJON SOM SLETT IKKE SKAL FORSVINNE

Når vi leser Guds ord, er det viktig at vi leser teksten nøye og gjør vårt ytterste for å forstå detaljene.

REFERANSEN TIL PRONOMENET «DERE»

Jeg begynner med å sitere Matteus 24:32-37 igjen:

³² Lær av denne illustrasjonen om fikentreet: Når de unge grenene blir myke og får blader, vet dere at sommeren er nær. ³³ Slik skal **dere** også, når **dere** ser (*horao*) alt dette, vite at han er nær og står ved døren. ³⁴ Jeg sier **dere** i sannhet: Denne generasjonen skal slett ikke forsvinne før alt dette skjer. ³⁵ Himmelen og jord skal forsvinne, men mine ord skal slett ikke forsvinne. ³⁶ Ingen vet når den dagen og timen kommer, verken englene i himmelen eller Sønnen, men bare min Far.

Hvem refererer pronomenet «dere» til?

For det første refererer det til disiplene som stilte spørsmålene, som var personer som fulgte Jesus, men som ikke var døpt og salvet med hellig ånd.

For det andre refererer pronomenet til alle de salvede etterfølgerne av Jesus som levde i det første århundret evt. før ødeleggelsen av Jerusalem.

For det tredje refererer det til Jesu etterfølgere som lever under hans nærvær og slutten på tingenes ordning. Dette er først og fremst personer som ser frem til å leve i det jordiske paradiset, men det gjelder også de få salvede etterfølgerne av Jesus som lever i endens tid.

TIDSBEGRENSNINGEN BASERT PÅ JUBELÅRSKRONOLOGIEN

I kapittel 9 skal jeg drøfte jubelårskronologien i detalj. Jeg skal nå foregripe dette ved å referere til den del av jubelårskronologien som gjelder «denne generasjon».

Jeg har vist at fordi en generasjon representerer overlappingen av livslengdene til alle som lever på et bestemt tidspunkt, og på grunn av dette, kunne en generasjon i fortiden være 200 år eller mer. Den første delen av tegnet nevnt av Jesus som var knyttet til generasjonen som «slett ikke skulle forsvinne» før den store trengsel kommer, var første verdenskrig, som begynte i 1914.

Kan vi vente at «denne generasjon» kan strekke seg over 200 år eller mer fra 1914? Svaret er Nei! Jubelårskronologien setter en grense for «denne generasjon». Ifølge denne kronologien er Jesu Kristi tusenårige rike det motbilledlige jubelår, og Jesu tusenårige rike er den sjuende perioden av Jehovas 7 000 år lange hviledag.

På den sjette dagen skapte Jehova Adam, og senere skapte han Eva.

Ifølge jubelårskronologien vil Jesu tusenårige rike begynne 6 000 år etter at Jehova ga liv til den siste han skapte, som var Eva.

Vi vet at i året 1975 hadde det gått 6 000 år siden Adams skapelse. Men siden vi ikke vet hvor lang tid som gikk mellom skapelsen av Adam og Eva, kan vi ikke vite hvilken dag og time Jesus vil komme som dommer i den store trengsel. (Matteus 24:36)

Men hva vet vi? Det er en grense for hvor lang tid det gikk mellom Adam og Eva, som vi ser i 1. Mosebok 4:25 (over) og 5:3 (under):

25 Adam lå med sin kone igjen, og hun fødte en sønn. Hun ga ham navnet Set, for, som hun sa: «Gud har gitt meg en ny sønn for å erstatte Abel, siden Kain drepte ham.»

3 Da Adam var 130 år, ble han far til en sønn som lignet ham og var som et bilde av ham, og han ga ham navnet Set.

Fordi Set ble født da Adam var 130 år gammel, ble Eva skapt mindre enn 130 år etter Adams skapelse. Dette betyr at det tusenårige riket vil begynne mindre enn 130 år etter 1975. Dette kan begrenses ytterligere. I dag er det 51 år siden 1975. Fordi det tusenårige riket ikke har begynt, vet vi at det gikk minst 51 år mellom skapelsen av Adam og Eva. Dette åpner et vindu på 79 år (til Sets fødsel) innenfor hvilket Eva ble skapt.

Hva skjedde etter Evas skapelse og før Sets fødsel? Kain og Abel ble født, og de vokste opp. Abel ble sauegjeter, mens Kain ble jordbruker. Så drepte Kain Abel. Tiden for dette må trekkes fra de nevnte 79 årene for å avgjøre når Eva ble skapt.

Konklusjonen er at året 1975 er det siste sikre punkt vi kjenner til på tidens strøm — 6 000 år etter Adams skapelse. På grunn av dette vet vi at den store trengsel og jubelåret, som er Jesu Kristi tusenårige rike, vil begynne mye mindre enn 79 år fra i dag. Dette betyr at den generasjon som «slett ikke skal forsvinne» før den store trengsel kommer, vil ende, og jubelåret vil begynne mindre enn 79 år fra i dag.

Vi vet at grensen for «denne generasjon» er 130 år fra året 1975 eller 79 år fra i dag. På grunn av den kronologiske informasjonen i De hellige skrifter vet vi at vi kan forvente begynnelsen på det motbilledlige jubelåret, Jesu Kristi tusenårige styre, mindre enn 79 år fra i dag.

«HIMMEL OG JORD SKAL FORSVINNE»

Det er svært viktig at vi nøye analyserer Jesu ord for å unngå misforståelser.

DEN TILSYNELATENDE MOTSIGELSEN

Jeg skal nå drøfte problemet knyttet til Jesu ord om himmel og jord. Jeg siterer Matteus 24:35 (over) og Matteus 5:18 (under)

³⁵ *Himmel og jord skal forsvinne* (*parerkehomai, futurum medium indikativ*), men mine ord skal slett ikke forsvinne.

¹⁸ Jeg sier dere i sannhet: *Det er mer sannsynlig at himmel og jord forsvinner* (*parerkehomai, aorist aktiv konjunktiv*), enn at den minste bokstav eller en liten del av en bokstav forsvinner fra Loven før alt blir oppfylt.

Jesus bruker et tematisk språk i begge avsnittene. Hans poeng i begge utsagnene er at Guds ord, enten det er Moses lov eller Jesu profetier, aldri vil forsvinne; Guds ord vil alltid bli oppfylt. Som en garanti for dette sier han på ett sted at himmel og jord aldri vil forsvinne, og på et annet sted at himmel og jord skal forsvinne.

Denne tilsynelatende motsegelsen ser vi også i Lukasevangeliet, og jeg siterer Lukas 21:33 (over) og Lukas 16:17 (under):

³³ *Himmel og jord skal forsvinne*, men mine ord skal slett ikke forsvinne (*parerkehomai*, *futurum medium indikativ*).

Og det er mer sannsynlig at himmel og jord forsvinner (*parerkehomai*, *aorist aktiv infinitiv*), enn at en liten del av en bokstav i Loven ikke blir oppfylt.

Det er ikke logisk at Jesus skulle motsi seg selv. Derfor må vi søke en løsning på denne tilsynelatende motsigelsen.

I sine illustrasjoner brukte Jesus ofte et billedlig språk. Men kontrasten mellom Guds ord, som aldri skal forsvinne, men alltid er sant, og himmel og jord, krever at ordene refererer til den bokstavelige himmel og den bokstavelige jord.

Det samme verbet, *parerkehomai*, brukes i alle fire passasjer, og det betyr «å gå forbi, gå bort» (Accordance Lexicon); «bli fjernet» (Mounce).

Nøkkelen til løsningen er forskjellen i betydning mellom indikativ, som uttrykker reelle fakta og sikkerhet, og konjunktiv, som uttrykker ønsker, tvil og hypotetiske eller tenkte situasjoner.

GRESK GRAMMATIKK PEKER PÅ EN LØSNING

Gresk aorist refererer ofte til fortiden, men den kan også referere til nåtiden og fremtiden. Den har en indikativ form, som uttrykker fakta og sikkerhet, og en konjunktiv form, som uttrykker hypotetiske og tenkte situasjoner. Språk utvikler seg alltid, og nye former skapes. Mange grammatikere mener at gresk futurum har utviklet seg fra aorist konjunktiv. Uansett ligger betydningen av aorist konjunktiv nær opp til betydningen av futurum.

Grammatikeren A. T. Robertson sier om gresk futurum:

Den modale aspekt i futurum.

Futurum indikativ er ikke bare en tid i den sanne betydningen av begrepet, som uttrykker handlingens tilstand. Det er nesten en modus på linje med konjunktiv og imperativ... Det modale aspektet av fut. ind. [futurum indikativ] sees i uttrykket for *vilje* og *følelse*. Som konj. [konjunktiv] kan fut. ind. være bare *futuristisk*, *viljestyrt* eller *deliberativ*. (forfatterens kursiv).⁴⁴

Robertson sier her at gresk futurum ikke bare uttrykker faktiske situasjoner, men også kan uttrykke ønsker og muligheter, samt hypotetiske og tenkte situasjoner. Ingen grammatikere vil være uenig i dette. Jeg skal gi noen eksempler fra Matteus og Lukas. Gresk futurum har ikke en egen form for konjunktiv, bare indikativ. Og som Robertson skrev, har aorist konjunktiv i mange tilfeller samme betydning som futurum indikativ. Vi ser dette i Lukas 11:5 (over) og Matteus 21:3 (under):

⁵ Så sa han til dem: «Tenk deg at du har (futurum aktiv indikativ.) en venn og går (futurum medium indikativ.) til ham midt på natten og sier (aorist aktiv konjunktiv) til ham: 'Min venn, lån meg tre brød.

44. A.T. Robertson. *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research* (1934), side 872.

³ Hvis noen sier (aoristisk aktiv konjunktiv) noe til dere, skal dere svare (futurum aktiv indikativ): 'Herren har bruk for dem.' Da vil han straks sende (futurum aktiv indikativ) dem med dere.»

I begge passasjene brukes aorist aktiv konjunktiv parallelt med futurum aktiv indikativ. Vi bør også merke oss at ingen av verbene beskriver fakta eller sikre situasjoner, men de beskriver hypotetiske eller mulige situasjoner.

Her følger tre andre eksempler på futurum indikativ som er hypotetisk. Jeg siterer Matteus 18:21 (over), Matteus 11:16 (i midten), og Lukas 11:18 (under):

²¹ Da kom Peter og sa til ham: «Herre, hvor mange ganger skal jeg tilgi (futurum aktiv indikativ) min bror hvis han synder mot meg? Så mange som 7 ganger?»

¹⁶ Hva skal jeg sammenligne (futurum aktiv indikativ) denne generasjonen med?

¹⁸ Hvis nå Satan er i strid (futurum aktiv indikativ) med seg selv, hvordan skal hans rike da kunne bestå (futurum aktiv indikativ)?

Når vi snakker om fremtiden, snakker vi om ting som ikke har skjedd. Derfor er det logisk at det gresk futurum aktiv og passiv indikativ ofte beskriver hypotetiske situasjoner, slik vi ser i de fem sitatene ovenfor.

HIMMEL OG JORD ER FORGJENGELIGE

Jeg begynner med å sitere Matteus 24:35 én gang til:

³⁵ *Himmel og jord skal forsvinne* (*parerkhomai*, futurum medium indikativ), men mine ord skal slett ikke forsvinne.

Verbformen som Matteus og Lukas brukte er futurum medium indikativ, og vår interesse er å forstå betydningen av denne verbformen i lys av den vanlige bruken av den, slik jeg har vist ovenfor.

Det finnes en tekst i De hebraiske skrifter som er sitert i De kristne greske skrifter som kan hjelpe oss, nemlig Hebreerne 1:10-12:

¹⁰ Og: «I begynnelsen, Herre, la du jordens grunnvoller, og himmelen er dine henders verk. ¹¹ De skal gå til grunne (*apollymi*, futurum medium indikativ), men du skal bestå. Som en kappe skal de alle bli utslitt (futurum passiv indikativ). ¹² Du skal rulle dem sammen som en kappe, som et klesplagg, og de skal bli skiftet (futurum passiv indikativ) ut. Men du er den samme, og dine år skal aldri ta slutt.»

I vers 11 har verbet *apollymi* betydningen «ødelegge, miste» (Gramcord Lexicon). Så verset handler om himmelens og jordens ødeleggelse. Verbet er futurum medium indikativ, så handlingen ligner på handlingene til verbene i de fem eksemplene som er sitert ovenfor. Vi kan lære hva dette faktisk betyr ved å studere noen vers i to salmer, som drøfter Guds evighet i kontrast til den forgjengelige himmel og jord. Først siterer jeg Salme 148:1-6:

¹ Lovpris Jah! Lovpris Jehova fra himmelen, lovpris ham i det høye. ² Lovpris ham, alle hans engler. Lovpris ham, hele hans hær. ³ Lovpris ham, sol og måne. Lovpris ham, alle lysende stjerner. ⁴ Lovpris ham, du høyeste himmel og vannet over himmelen. ⁵ La dem

lovprise Jehovas navn, for han befalte, og de ble skapt. ⁶ *Han opprettholder dem for evig og alltid.* Han har gitt en lov som aldri skal opphøre.

Himmelen nevnes flere ganger i Salme 148:1-4, og jeg vil oversette vers 5 og 6 og analysere dem:

⁵ Det var han som ga befalingen og som skapte.

⁶ Og han *får dem til å stå* (*ʾamad*) for evig og alltid. Han har gitt en lov, og den vil ikke opphøre.

Subjektet er himmelen, inkludert stjernene, og predikatet er verbet *ʾamad* («å stå»). Adverbialet er «for evig og alltid». Det hebraiske substantivet *ʾolām* blir i mange bibeloversettelser feilaktig gjengitt som «for alltid, evig». Betydningen er «en tid hvis avslutning ikke er kjent», noe som betyr at referansen kan være evig eller ubestemt tid. Men i vers 6 følger substantivet *ʾad*, som også betyr «en tid hvis avslutning ikke er kjent», etter *ʾolām*. Dette viser at de legges vekt på ordene, og jeg gjengir de to ordene som «for evig og alltid».

Den hebraiske formen av verbet *ʾamad* er imperfektum hifil, og dette er svært viktig for betydningen. Stamformen hifil er kausativ, noe som betyr at én person får en annen person til å gjøre noe, eller får en handling til å bli utført eller en tilstand til å fortsette. Verbet *ʾamad* («å stå») er en tilstand, og det finnes ingen handling. Hebraisk imperfektum indikerer ofte durativ eller kontinuerlig handling, eller at en tilstand fortsetter å eksistere.

Poenget i de seks versene er at Gud skapte himmelen med stjernene, som ikke er skapt evig. Men Gud sørger for at himmelen og stjernene skal fortsette å eksistere for evig. Et godt eksempel er solen, som stadig mister masse, og derfor vil den etter lang tid slukkes. Situasjon er at solen langsomt brenner opp; den er ikke evig. Når vers 6 sier at himmelen, inkludert solen, er evig, betyr det at Gud, på et tidspunkt, må gi ny energi til solen, akkurat som en mann som legger mer ved i en ovn når veden er i ferd med å brenne opp.

Jeg skal nå drøfte Salme 102:24-27, som er sitert i Hebreerne 1:10-12:

²⁴ Jeg sa: «Min Gud, ikke gjør ende på meg midt i livet, du som lever gjennom alle generasjoner. ²⁵ For lenge siden la du jordens grunnvoller, og himmelen er dine hendes verk. ²⁶ De skal gå til grunne (hebraisk: *ʾabad*, gresk: *apollymi*), men du skal bestå (hebraisk: *ʾamad*, gresk: *diamenmō*).. Som en kappe skal de alle bli utslitt. Som klær skal du skifte dem ut, og de skal forsvinne. ²⁷ Men du er den samme, og dine år skal aldri ta slutt.+

Det hebraiske verbet *ʾabad* og det greske verbet *apollymi* har samme betydning: «å ødelegge, ruinere, miste.» Dette betyr at verbene ikke nødvendigvis beskriver fullstendig utslettelse, men det er også mulig å miste noe. Det greske verbet *apollymi* i Septuaginta er futurum medium indikativ, som jeg har vist kan ha en modal (konjunktiv) betydning og referere til hypotetiske og mulige situasjoner. Det samme gjelder for det hebraiske imperfektive verbet *ʾamad* («å stå»). Så verken det greske verbet eller det hebraiske verbet behøver å beskrive fakta og sikkerhet, men begge verbene kan beskrive en hypotetisk og mulig situasjon.

For å forstå hva verbene egentlig beskriver, vil jeg sammenligne Salme 148:6 (over) med Salme 102:26, 27 (under):

⁶ Og han får dem til å stå (*‘abad*) for evig og alltid. Han har gitt en lov, og den vil ikke opphøre. (min oversettelse)

²⁶ De skal gå til grunne (hebraisk: *‘abad*, gresk: *apollymi*), men du skal bestå (hebraisk; *‘amad*, gresk: *diamenmo*).. Som en kappe skal de alle bli utslitt. Som klær skal du skifte dem ut, og de skal forsvinne.

Salme 148:6 består av to parallellismer, som sier det samme med forskjellige ord: Himmelen med sine stjerner vil alltid fortsette å eksistere.

Salme 102:26 ser ut til å si det motsatte: «De skal selv gå til grunne.» Men hva setningen betyr, ser vi av det som følger: «som en kappe skal de alle bli utslitt», og «som klær skal du skifte dem ut.» Ordene antyder ikke at en plutselig katastrofe vil ødelegge himmel og jord. Men poenget er at himmel og jord, som er skapt av Gud, er forgjengelige mens Gud selv består for evig.⁴⁵

Et ord kan ha ulike betydninger og ulike referanser. Den grunnleggende betydningen og referansen brukes vanligvis i en oversettelse, men en sjelden betydning kan brukes når konteksten krever det. I lys av at Salme 148:6 sier at himmelen med sine stjerner aldri vil bli ødelagt, og Salme 102:26 viser at meningen med det hebraiske ordet *‘abad* («ødelegge, gå til grunne») i denne sammenhengen er at himmel og jord vil forfalle, men ikke plutselig bli ødelagt, oversetter jeg første del av Salme 102:26 slik:

26 De *vil* selv *forfalle* (*‘abad*), men du selv vil fortsette å stå.

Med tanke på at hebraisk imperfektum kan uttrykke modalitet akkurat som gresk futurum indikativ, er en alternativ oversettelse, som er språklig mulig, følgende:

26 De *kan* selv *forfalle* (*‘abad*), men du selv fortsetter å stå.

Jeg bruker gjengivelsene «vil forfalle» eller «kan forfalle»; NV08 har gjengivelsen «skal gå til grunne».

Poenget i Salme 102:25-27 er at himmelen og jorden, som Jehova har skapt, er forgjengelige, men Jehova selv, i motsetning til dette, er evig.

La oss nå vende oss til Hebreerne 1:10-12, hvor Salme 102:25-27 siteres.

¹⁰ Og: «I begynnelsen, Herre, la du jordens grunnvoller, og himmelen er dine hendes verk. ¹¹ De skal gå til grunne (*apollymi*, futurum medium indikativ), men du skal bestå. Som en kappe skal de alle bli utslitt (futurum passiv indikativ). ¹² Du skal rulle dem sammen som en kappe, som et klesplagg, og de skal bli skiftet (futurum passiv indikativ) ut. Men du er den samme, og dine år skal aldri ta slutt.»

45. Termodynamikkens andre hovedsetning sier at «den totale entropien (uordenen) i et lukket system må alltid øke eller forbli konstant over tid.» Populært uttrykt: Overlater vi noe til seg selv, vil det råtne eller gradvis forfalle og gå til grunne. Salme 102:26 uttrykker dette prinsippet.

Disse ordene inneholder nøyaktig de samme ideene som Salme 102:25-27. Det greske ordet *apollymi* («gå til grunne») tilsvarer det hebraiske ordet *'abad* («gå til grunne»). Og meningen med *apollymi*, ifølge konteksten, er at jorden og himmelen vil bli gamle; de vil slites ut ifølge Salme 102:26, og de skal skiftes ut lik et klesplagg ifølge Salme 102:26).

Det som beskrives, er ikke en plutselig ødeleggelse av himmel og jord, men at himmel og jord forfaller og slites ut.

Som nevnt kan et ord ha ulike betydninger og ulike referanser. Den grunnleggende betydningen og referansen brukes vanligvis i oversettelse, men en sjelden betydning kan brukes når konteksten krever det. Den grunnleggende betydningen av *apollymi* er «gå til grunne, ødelegge, drepe». Men substantivet kan også ha betydningen å miste noe, noe som betyr at tingen ikke nødvendigvis blir ødelagt. Men *apollymi* kan også ha den sjeldne betydningen «å sløse bort», som vi ser i Markus 14:3-5:

³ Mens Jesus var i Betania og spiste hjemme hos Simon den spedalske, kom det en kvinne med en alabastkrukke som inneholdt svært kostbar velluktende olje, ekte nardus. Hun åpnet alabastkrukken og begynte å helle oljen over hodet hans. ⁴ Da ble noen opprørt og sa til hverandre: «Tenk **å sløse bort** (*apollymi*) velluktende olje på den måten! ⁵ Denne oljen kunne jo ha vært solgt for mer enn 300 denarer og pengene gitt til de fattige!» Og de var veldig irritert på henne.

Den parfymerte oljen ble ikke ødelagt. Men den hadde mistet sin kvalitet ved å bli helt over Jesu hode. Dette ble kalt *apollymi* og ble oversatt i NV08 og mange andre oversettelser som «å sløse bort». Poenget her er at når konteksten krever det, kan en sjelden betydning av et ord forsvares språklig.

Basert på definisjonen av ordet *apollymi* i Hebreerne 1:10-12, ikke som ødeleggelse eller tilintetgjørelse, men som forfall, har jeg laget følgende oversettelse av første del av Hebreerne 1:11:

¹¹ De **vil** selv **forfalle** (*apollymi*, futurum medium indikativ), men du er uforanderlig.

I lys av det jeg tidligere har vist, kan futurum aktiv indikativ og futurum medium indikativ ha den modale betydningen av usikkerhet eller mulighet. Jeg har derfor laget følgende alternative oversettelse:

¹¹ De **kan** selv **gå til grunne** (*apollymi*, futurum medium indikativ) men du er uforanderlig

Jeg bruker gjengivelsen «vil forfalle» eller «kan gå til grunne» i motsetning til NV08, som har gjengivelsen «skal forsvinne».

Poenget i begge mine oversettelsesforslag er at den greske teksten ikke sier at himmel og jord skal bli ødelagt og bli tilintetgjort, men snarere at de er forgjengelige. Og det egentlige poenget både i Hebreerne 1:10-12 og Salme 102:25-27 er at Jehova Gud er evig og uforanderlig, mens det han har skapt, er forgjengelig.

Drøftelsen av Salme 148:1-6, Salme 102:25-27 og Hebreerne 1:10-12 har vært en digresjon og en bakgrunn for å forstå det vers som er i fokus i vår drøftelse, nemlig Matteus 24:35:

³⁵ **Himmel og jord skal forsvinne** (*parerkhomai, futurum medium indikativ*), men mine ord skal slett ikke forsvinne.

Det greske ordet *parerkhomai* betyr «å passere ved siden av, gå videre, passere, forgå, å gå bort, bli fjernet», (Mounce) «forsvinne, slutte å eksistere.» (Louw og Nida). Fordi Jesus anvender *parerkhomai* på sitt ord, må meningen være at hans ord ikke vil forsvinne, men at hans ord alltid vil bli oppfylt. Dette må også være betydningen av *parerkhomai* som predikat for himmel og jord. Jeg har vist at ifølge De hebraiske skrifter er himmel og jord evige, og de vil aldri opphøre å eksistere.

På grunn av dette vil det villede leseren å lage en oversettelse som motsier disse utsagnene. Verbet står i *futurum medium indikativ*, og jeg har vist med eksempler at denne verbformen kan formidle en modal betydning av usikkerhet og mulighet. Derfor foreslår jeg følgende oversettelse:

³⁵ Himmel og jord **kan forsvinne** (*parerkhomai, futurum medium indikativ*), men mine ord vil på ingen måte forsvinne.

Jeg bruker gjengivelsen «kan forsvinne» i kontrast til NV08, som har gjengivelsen «skal forsvinne».

I alle eksemplene som inkluderer himmel og jord, er ikke fokus på hva som skal skje med himmel og jord. Men himmel og jord brukes som eksempler eller kontraster. Salme 102:25, 26 og Hebreerne 1:10:11 påpeker at himmel og jord er forgjengelige og forfaller. Men Salme 148:6 viser at Gud vil tilføre dem energi, slik at de skal stå for evig.

Ifølge Matteus 24:35 og Lukas 21:33 brukte Jesus himmelens og jordens forgjengelighet som kontrast til sine ord, som aldri vil gå til grunne, men alltid vil bli oppfylt.

Ifølge Salme 102:25-27 og Hebreerne 1:10-12 brukte Jesus himmelens og jordens forgjengelighet som en kontrast til Jesu Kristi og Jehova Guds evighet.

Ifølge Matteus 5:18 og Lukas 16:17 brukte Jesus himmelens og jordens evighet for å illustrere at Guds lov aldri vil forbli uoppfylt. Jesu ord er dannet som en ed til støtte for lovens oppfyllelse.

Tabell 8:1 stiller opp de ulike avsnittene. Ordene jeg har oversatt vises med blå store bokstaver.

Tabell 8.1 Himmel og jord brukt som kontrast

Matteus 5:18	¹⁸ Sannelig, jeg sier dere at snarere vil himmel og jord forsvinne (<i>parerkhomai, aorist aktiv konjunktiv</i>), enn at en minste bokstav eller ett strek i en bokstav forsvinner fra Loven til alt skjer.
	HIMMELENS OG JORDENS EVIGHET BRUKES SOM ET EKSEMPEL FOR Å VISE AT GUDS LOV ALLTID VIL BLI OPPFYLT.
Matteus 24:35	³⁵ Himmelen og jorden KAN gå bort (<i>parerkhomai, fremtidig mellomindikativ</i>), men mine ord vil på ingen måte forsvinne.

	HIMMELENS OG JORDENS FORGJENGELIGHET BRUKES SOM EN KONTRAST TIL JESU ORD SOM ALLTID VIL BLI OPPFYLT.
Lukas 16:17	¹⁷ Det er faktisk lettere for himmel og jord å forsvinne (<i>parerkehomai</i> , <i>aorist aktiv infinitiv</i>), enn at ett enkelt strek i Lovens bokstav ikke blir oppfylt.
	HIMMELENS OG JORDENS EVIGHET BRUKES FOR Å VISE AT GUDS LOV ALLTID VIL BLI OPPFYLT.
Lukas 21:33	³³ Himmel og jord KAN gå bort (<i>parerkehomai</i> , <i>fremtidig mellomindikativ</i>), men mine ord vil på ingen måte forsvinne.
	HIMMELENS OG JORDENS FORGJENGELIGHET BRUKES SOM EN KONTRAST TIL JESU ORD SOM ALLTID VIL BLI OPPFYLT.
Salme 102:25-27	²⁵ For lenge siden la du jordens grunnvoll, og himmelen er arbeidet til dine hender. ²⁶ De KAN selv FORFALLE (hebraisk: <i>'abad</i> , gresk: <i>apollymi</i>), men du skal bestå (hebraisk: <i>'amad</i> , gresk: <i>diamenmō</i>). Som en kappe skal de alle bli utslitt. Som klær skal du skifte dem ut, og de skal forsvinne. ²⁷ Men du er den samme, og dine år skal aldri ta slutt.
	HIMMELENS OG JORDENS FORGJENGELIGHET BRUKES SOM EN KONTRAST TIL JEHOVAS GUDS UFORGJENGELIGHET.
Hebreerne 1:10-12	¹⁰ og: «Du ved begynnelsen, Herre, la jordens grunnvoll, og himmelen er dine henders verk. ¹¹ De KAN FORFALLE (<i>apollymi</i> , futurum medium indikativ), men du er uforanderlig. De skal gå til grunne, men du skal bestå. Som en kappe skal de alle bli utslitt. ¹² Du skal rulle dem sammen som en kappe, som et klesplagg, og de skal bli skiftet ut. Men du er den samme, og dine år skal aldri ta slutt.»
	HIMMELENS OG JORDENS FORGJENGELIGHET BRUKES SOM EN KONTRAST TIL JESU KRISTI UFORGJENGELIGHET.

Ordene i Salme 102:25-27 blir anvendt på Jehova, mens de samme ordene blir i Hebreerne 1:10-12 anvendt på Jesus. Jesus kalles aldri «skaper» i De kristne greske skrifter. Men han var den som ble brukt av Jehova til å skape. Jeg siterer Ordspråkene 8:22-30 (over) Hebreerne 1:1, 2 (i midten), Kolosserne 1:15, 16 (under):

²² *Jehova skapte meg som begynnelsen på sin gjerning, som det første av sine verk for lenge siden.* ²³ Fra eldgammel tid har jeg vært innsatt, fra begynnelsen, fra tider før jorden var til. ²³ Da det ikke fantes dype hav, ble jeg frambrakt, da det ikke fantes vannrike kilder. ²³ Før fjellene var satt på plass, før høydene fantes, ble jeg til, da han ennå ikke hadde skapt jorden og dens marker og den første matjorden. ²⁷ Jeg var der da han sørget for at himmelen ble til. Da han tegnet opp horisonten over vannflaten, da han etablerte skyene der oppe, da han grunnla kildene i dypet, da han fastsatte et påbud for havet, så vannet ikke skulle nå lenger enn han hadde befalt, *da han la jordens grunnvoller,* ³⁰ *da var jeg ved hans side som en mesterarbeider.* Dag etter dag var jeg den som han var spesielt glad i, hele tiden gledet jeg meg foran ham.

¹ Gud, som for lenge siden ved mange anledninger og på mange måter talte til våre forfedre ved profetene, ² har ved enden av disse dager talt til oss ved en Sønn, som han innsatte som arving til alle ting, og *ved hvem han dannet tingenes ordninger.*

¹⁵ Han er den usynlige Guds bilde, all skapnings førstefødte; ¹⁶ for *ved hjelp av ham ble alle andre ting skapt i himlene og på jorden*, de synlige og de usynlige, enten det er troner eller herredømmer eller regjeringer eller myndigheter. *Alle andre ting er blitt skapt ved ham og for ham.*

Ordspråkene 8:22-30 er en klar referanse til Jesus. Vers 22 forteller at «visdommen» som er Jesus, var Jehovas første skapning, og vers 30 forteller at «visdommen» var mesterarbeideren da alt ble skapt. Det første verset i Hebreerne sier at alt ble skapt *gjennom* Jesus, og Kolosserne 1:16 sier at alt ble skapt «*gjennom ham og for ham*» Hebreernes skribent hadde derfor gode grunner for å sitere Salme 102:25-27 og anvende disse ordene på Jesus. (Hebreerne 1:10-12)

Det er viktig å merke seg at ordene om Jesus i Hebreerne 1:11, 12 «du skal bestå» og «dine år skal aldri ta slutt» gjelder fremtiden og ikke fortiden, for som Ordspråkene 8:22 sier, var Jesus Jehovas første skapning. Den eneste som Skriften sier ikke har noen begynnelse og ingen ende, er Jehova Gud. (Salme 90:2)

«DEN ENE SKAL BLI TATT MED, DEN ANDRE BLI LATT TILBAKE»

For å forstå disse ordene må vi se på konteksten, og jeg siterer Matteus 24:37-42

³⁷ For akkurat som Noahs dager var, slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.³⁸ For som de var i dagene før flommen — de spiste og drakk, menn giftet seg, og kvinner ble giftet bort, inntil den dag da Noah gikk inn i arken;³⁹ og de gav ikke akt før flommen kom (*erkehomai*) og feide dem alle bort (*airo*) — slik skal Menneskesønnens nærvær (*parousia*) være.⁴⁰ Da (*tote*) skal to menn være på åkeren: den ene skal bli tatt med (*paralambanō*) og den andre bli latt tilbake (*afiemi*);⁴¹ to kvinner skal male på håndkvernen: den ene skal bli tatt med (*paralambanō*) og den andre bli latt tilbake (*afiemi*).⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre kommer.

Det finnes en parallell mellom «Noah gikk inn (*eiserkehomai*) i arken» og «den ene skal tas med (*paralambanō*)».

Ifølge 1. Mosebok 7:1 ba Gud Noah gå inn i arken, og vers 7 sier at han gikk inn da han var 600 år gammel. I begge versene bruker Septuaginta verbet *eiserkehomai* med betydningen «å gå eller komme inn.» (Mounce) Verbet i Matteus 24:40 er *paralambanō* med betydningen «å ta med seg eller ta noen med». Eksempel: «Han tok Peter, Johannes og Jakob med seg (*paralambanō*) og gikk opp i fjellet for å be.» (Luk 9:28)

Parallellen er at i begge tilfellene når det gjelder Noah og den som blir med, er det Gud som handler. Verbet *paralambanō* i 1. Mosebok 7:1 er imperativ; Gud befalte Noah å gå inn i arken, og Noah fulgte befalingen. I forbindelse med den store trengsel finnes det ingen ark å gå inn i eller noe sted å gå inn for sikkerhet. Gud «tar derfor personen med seg» til sikkerhet, og verbet *paralambanō* uttrykker dette på en utmerket måte. Dermed uttrykker verbene *eiserkehomai* («gå inn») og *paralambanō* («ta med») samme situasjon med å bli brakt i sikkerhet, men fra to forskjellige vinkler.

Det finnes også en parallell når det gjelder de som blir latt tilbake og ikke blir brakt i sikkerhet. Verbet *airo* i 24:39, som er oversatt som «feid bort», betyr «å ta opp, løfte,

bære;; *ta bort, fjerne*; ødelegge, drepe.» (Mounce) Verbet *afiēmi*, i versene 40 og 41, betyr «*å sende bort, avvise*, la forlate; å sende ut.» (Mounce) Verbene har både lignende og forskjellige betydninger. Verbet *airō* («feid bort») brukes for å vise hvordan en stor gruppe mennesker blir drept, mens *afiēmi* («bli forlatt») brukes for å vise hvordan én person ikke blir tatt med og derfor vil bli drept.

Situasjonen som er beskrevet i Matteus 24:40, 41 er det profetiske motbildet til flommen, nemlig den store trengsel: Et stort antall mennesker vil bli drept, men noen vil overleve, slik som Noah og hans familie. Interessant nok beskrives denne situasjonen to andre steder, i Matteus 24:21, 22 (over) og 24:31 (under):

²¹ for da skal det bli en stor trengsel, en slik som det ikke har vært siden verdens begynnelse og inntil nå, nei som det heller ikke mer skal bli. ²² Ja, hvis ikke de dager ble forkortet, ville ikke *noe kjød* bli frelst, men på grunn av *de utvalgte* skal de dager bli forkortet.

³¹ Og han skal sende ut sine engler med en kraftig trompetlyd (*episynagō*), og de skal samle *hans utvalgte* fra de fire vinder, fra himlenes ene ytterste ende til deres andre ytterste ende.

De som blir tatt med, ifølge 24:40, vil overleve den store trengsel, akkurat som Noah og hans familie overlevde flommen. Derfor må de være identiske med «*noe kjød*» (menneskene) som også kalles «*de utvalgte*» i 24:22, som vil overleve den store trengsel.

Ifølge 24:40 vil to menn være ute på marken; den ene skal tas med, og den andre blir latt tilbake. To kvinner vil male på håndkvernen; den ene vil bli tatt med, og den andre vil bli latt tilbake. Den ene mannen og den ene kvinnen som skal tas med for å overleve, er representanter for alle de andre som vil bli tatt med.

Derfor sier 24:31 at englene «skal samle de utvalgte fra de fire vinder». Verbet i dette verset er *episynagō* med betydningen «å få dem til å samles til, mot eller på et bestemt sted». (Louw og Nida) Verbet i 24:40 er *paralambanō* med betydningen «å ta med eller ta noen med». Dette verbet brukes med fokus på én person. Vers 31 bruker verbet *episynagō* med betydningen «å få dem til å samles til, mot eller på et bestemt sted» (Louw og Nida) for å vise hvordan alle som blir tatt med, samles som én gruppe med det mål å overleve den store trengsel.

Betydningen av ordene «den ene skal bli tatt med» i Matteus 24:40 er at denne personen vil overleve den store trengsel. Ordene «den andre blir latt tilbake» betyr at denne personen ikke vil overleve den store trengsel.

HOLD DERE DERFOR VÅKNE, FOR DERE VET IKKE PÅ HVILKEN DAG DERES HERRE KOMMER

Vi har sett hvordan versene 4-22 i Matteus 24 hadde en miniatyroppfyllelse i det første århundre evt. og den større og endelige oppfyllelsen i endens tid. Vi har også sett hvordan versene 23-28 ble oppfylt mellom 70 og 1914 evt. Vi har sett at vers 30

introduserer versene knyttet til den store trengsel, og vi har drøftet versene 29-42, som peker direkte eller indirekte på trengselen.

Jeg skal nå drøfte versene 40 til 51, som har samme tema: **Hold dere våkne!, vær rede!** (Matteus 24:42) Lukas 21 drøfter Jesu store profeti, og versene 34-36 uttrykker tydelig det samme temaet som Matteus 24:29-42:

³⁴ Men gi akt på dere selv, så DERES hjerter aldri blir nedtyngnet av fråsing og drukkenskap og livets bekymringer og den dagen plutselig, på et øyeblikk, kommer over dere ³⁵ som en snare. For den skal komme over alle som bor på hele jordens overflate. ³⁶ **Våk derfor** og frambær hele tiden påkallelse, **så det kan lykkes dere å unnslippe alt dette som skal skje**, og å bli stående framfor Menneskesønnen.»

Lukas' hovedpoeng uttrykkes i vers 36: «Våk derfor...så dere kan unnslippe alt dette som skal skje...og bli stående framfor Menneskesønnen». Ordene «stående framfor Menneskesønnen» har samme betydning som «å bli tatt med» i Matteus 24:41.

Jeg vil nå drøfte Matteus 24:40-51.

FORSKJELLEN MELLOM ILLUSTRASJONER SOM ER PROFETIER OG DE SOM ER FIGURATIVE

Vi trenger en klar forståelse av forskjellen mellom illustrasjoner med figurativ eller symbolsk betydning og illustrasjoner som er profetier. Når en illustrasjon er en profeti, refererer dens forskjellige deler til konkrete personer og til konkrete hendelser i fremtiden.

For eksempel: I illustrasjonen av mannen av fornem byrd som reiste til et fjernt land for å oppnå kongemakt og deretter vendte tilbake, refererer mannen av fornem byrd til Jesus, det fjerne landet til himmelen, og kongemakten til opprettelsen av Guds rike med Jesus som konge. (Lukas 19:11-27)

Noen illustrasjoner bruker konkrete hendelser som et mønster for andre hendelser. Disse andre hendelsene kan ofte peke mot fremtiden, men fordi hver av de ulike delene av mønsteret ikke refererer til konkrete personer eller hendelser, som for eksempel «mannen av fornem byrd som refererer til Jesus», er disse illustrasjonene ikke profetier.

Andre illustrasjoner, som den om såmannen, tegner et bilde av en situasjon som er eller vil skje i den virkelige verden. Men vi kan ikke si at såmannen refererer til en konkret person, og at veien og steingrunnen refererer til bestemte steder. Denne illustrasjonen er ikke en profeti. (Matteus 13:3-8)

Når vi nå ser på de seks illustrasjonene i Matteus kapittel 24, bør vi merke oss at i profetiene om hans komme som dommer i den store trengsel, omtaler Jesus alltid seg selv i tredje person som «Menneskesønnen», og dette er ikke tilfelle i noen av illustrasjonene i Matteus 24:32-51.

Illustrasjonen om fikentreet (Matteus 24:32) understreker et viktig poeng, nemlig at Jesu etterfølgere skal forstå det sammensatte tegnet, og vite i hvilken

generasjon Jesus er nærværende, men de skal ikke vite det nøyaktige tidspunktet når han ved slutten av sitt nærvær kommer som dommer i den store trengsel.

Illustrasjonen om Noahs dager (Matteus 24:27-39) understreker at mange mennesker vil være uvitende når den store trengsel kommer og vil bli feid bort. Jesu etterfølgere må derfor holde seg våkne og være klare til å ta imot Menneskesønnen. Dette retter leserens oppmerksomhet mot temaet i versene 40-51: ***Hold dere våkne! Vær rede!***

VIS AT DERE ER REDE NÅR JESUS KOMMER I DEN STORE TRENGSEL

Etter at Jesus sa at den ene skal tas med og den andre bli latt tilbake (Matteus 24:40,41), sa han ifølge vers 42:

⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre kommer.

For å understreke poenget om å «være våken», fortalte Jesus tre illustrasjoner:

MANGELN PÅ KUNNSKAP OM NÅR TYVEN KOMMER

⁴³ Men én ting skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken vakt tyven kom, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁴ ***Derfor må også dere vise dere rede, for Menneskesønnen kommer i en time dere ikke tenker dere.***

Ifølge Matteus 24:32-37 viser Jesus at hans etterfølgere skal vite i hvilken generasjon den store trengsel vil inntreffe på grunn av det sammensatte tegnet han har gitt. Men de ville ikke vite det nøyaktige tidspunktet for den store trengsel.

I denne illustrasjonen om tyven henvender Jesus seg til sine etterfølgere med flertallspronomenet «dere». Illustrasjonen viser at akkurat som husbonden ikke vet når tyven kommer, vet ikke «dere» når Jesus vil komme som dommer i den store trengsel. ***Derfor er det viktig å «være rede» til enhver tid!***

I lignelsen refererer ikke «husbonden» og «tyven» til spesifikke personer eller hendelser. Men illustrasjonen understreker poenget med å være rede til enhver tid.

Å GI SLAVENE MAT TIL RETT TID

⁴⁵ Hvem er egentlig den tro og kloke slave, som hans herre har satt over sine tjenestefolk for å gi dem deres mat i rette tid? ⁴⁶ ***Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette!*** ⁴⁷ Jeg sier dere i sannhet: Han skal sette ham over alt det han eier.

I det første århundre var noen rike og eide slaver. En av disse slavene hadde ansvaret for husholdningen, og hans plikt var å gi de andre slavene mat til de tider hans herre hadde bestemt.

Denne illustrasjonen tar utgangspunkt i situasjonen der en slave har ansvaret for husholdningen. Og Jesu etterfølgere blir spurt om de er lik en tro og klok slave som gjør sin jobb og gir de andre slavene mat til rett tid.

De som er tro og kloke lik denne slaven, vil bli satt over alle Herrens eiendeler. Med andre ord, denne slaven vil ikke bare ha ansvaret for å gi mat til de andre slavene. Men han vil ha ansvaret for alt det Herren eier.

HAN SLO SINE MEDSLAVER OG DRAKK SAMMEN MED DRANKERNE

⁴⁸ Men hvis den onde slave noen gang skulle si i sitt hjerte: 'Min herre drøyer' ⁴⁹ og skulle begynne å slå sine medslaver og skulle spise og drikke sammen med de uforbederlige drankerne, ⁵⁰ da skal den slavens herre komme på en dag han ikke venter det, og i en time han ikke kjenner, ⁵¹ og han skal straffe ham med den største strenghet og gi ham hans del blant hyklerne. Der skal han gråte og skjære tenner.

I den første illustrasjonen, om tyven, viste Jesus at fordi hans etterfølgere ikke visste når han ville komme tilbake, måtte de være rede når som helst. I den andre illustrasjonen, om den tro og kloke slave, viste Jesus at de av hans etterfølgere som var tro mot ham og gjorde det han ba dem om, ville bli belønnet når han kom tilbake.

I den tredje illustrasjonen, om den onde slaven, viser Jesus det dårlige utfallet for slavene som ikke er våkne. Slaven han nevner, sier i sitt hjerte: «Min herre drøyer.» På grunn av dette lever han et utsvevende liv, slår sine medslaver og drikker sammen med drankerne. Denne slaven vil bli straffet.

DE TRE BERETNINGENE ER ILLUSTRASJONER OG IKKE PROFETIER

Noen har sett på den ene eller på alle tre beretninger som profetier. En analyse av den greske teksten viser at dette er feil. Jeg siterer vers 45 om den tro og kloke slave og vers 48 i beretningen om den onde slaven:

⁴⁵ Hvem (*tis*) er egentlig (*ara*) den tro og kloke slave, som hans herre har satt over sine tjenestefolk for å gi dem deres mat i rette tid?

⁴⁸ Men hvis (*ean*) den onde slave noen gang skulle si (*legō*) i sitt hjerte: 'Min herre drøyer'.

Den greske konjunksjonen *ean* («hvis») og verbet *legō* («si») i konjunktiv i vers 48 viser at ordene om den onde slaven er hypotetiske. Den samme situasjonen ser vi i vers 45, hvor pronomenet *tis* («hvem») forekommer sammen med konjunksjonen *ara* (da — en markør for muligheten for noe — Louw og Nida). De to ordene sammen viser at dette også er en mulig eller hypotetisk situasjon.

Det er ingen tvil om at alle tre beretninger er illustrasjoner som viser viktigheten for alle Jesu etterfølgere å være våkne og være rede til enhver tid.

Tabell 8.2 Ord om å være rede i Jesu store profeti

Matteus	
24:42	Hold dere derfor våkne.
24:44	Må også dere vise dere rede.
Markus	
13: 33	Vær aktpågivende, våk.
13:35	Hold dere derfor våkne.

- 13:37 **Hold dere våkne.**
- Lukas**
- 12:35 **La deres hofter være ombundet.**
- ” **La deres lamper være brennende.**
- 12:40 **Hold dere rede.**
- 21:34 **Gi akt på dere selv, så deres hjerter aldri blir nedtyngnet.**
- 21:36 **Våk derfor.**
- ” **Og bli stående framfor Menneskesønnen.**

DE TO BERETNINGENE SOM HANDLER OM DEN TRO OG KLOKE SLAVE

Illustrasjonen om den tro og kloke slave har fått mer oppmerksomhet og har blitt sitert oftere enn noen av de andre illustrasjonene i Matteus kapittel 24. Derfor gjør jeg en grundig analyse av denne illustrasjonen, og jeg siterer Matteus 24:45-47:

⁴⁵ Hvem er egentlig den tro og kloke slave, som hans herre har satt over sine tjenestefolk for å gi dem deres mat i rette tid? ⁴⁶ Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette! ⁴⁷ Jeg sier dere i sannhet: Han skal sette ham over alt det han eier.

Disse ordene er formet som et spørsmål. Men konteksten forteller oss ingenting om bakgrunnen for dette spørsmålet. Jesu store profeti i Matteus 24, Markus 13 og Lukas 21 har ulik lengde og ulike detaljer. Det finnes også andre parallelle beretninger med andre detaljer.

Heldigvis finnes det en parallell beretning til Matteus 24:43-51 om den tro og kloke slave og den onde slave, med mange detaljer i Lukas 12:35-48. Jeg sammenligner tekstene i de to beretningene før jeg drøfter detaljene.

Tabell 8.3 En sammenligning mellom Matteus 24:43-51 og Lukas 12:35-48

MATTEUS 24:43-51	LUKAS 12:35-48
⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre kommer. ⁴³ Men én ting skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken vakt tyven kom, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁴ Derfor må også dere vise dere rede, for Menneskesønnen kommer i en time dere ikke tenker dere. ⁴⁵ Hvem er egentlig den tro og kloke slave, som hans herre har satt over sine tjenestefolk for å gi dem deres mat i rette tid? ⁴⁶ Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette! ⁴⁷ Jeg sier dere i sannhet: Han skal sette ham over alt det han eier. ⁴⁸ Men hvis den onde	³⁵ La DERES hofter være ombundet og DERES lamper brennende, ³⁶ og vær selv lik mennesker som venter på sin herre når han vender tilbake fra bryllupet, så de straks kan lukke opp for ham når han kommer og banker på. ³⁷ Lykkelige er de slaverne som herren finner våkende når han kommer! Jeg sier dere i sannhet: Han skal binde opp om seg og få dem til å legge seg til bords og skal komme bort og varte dem opp. ³⁸ Og hvis han kommer i den andre vakten, ja i den tredje, og finner dem slik — lykkelige er de! ³⁹ Men dette skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken time tyven ville komme, ville han ha holdt seg våken

slave noen gang skulle si i sitt hjerte: 'Min herre drøyer' ⁴⁹ og skulle begynne å slå sine medslaver og skulle spise og drikke sammen med de uforbederlige drankerne, ⁵⁰ da skal den slavens herre komme på en dag han ikke venter det, og i en time han ikke kjenner, ⁵¹ og han skal straffe ham med den største strenghet og gi ham hans del blant hyklerne. Der skal han* gråte og skjære tenner.

og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁰ Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.» ⁴¹ Da sa Peter: «Herre, sier du denne illustrasjonen til oss, eller også til alle?» ⁴² Og Herren sa: «Hvem er egentlig den trofaste forvalter, den kloke, som hans herre skal sette over sin tjenerstab for stadig å gi dem deres tilmålte mat i rette tid? ⁴³ Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette! ⁴⁴ Jeg sier dere i sannhet: Han skal sette ham over alt det han eier. ⁴⁵ Men hvis den slaven noen gang skulle si i sitt hjerte: 'Min herre drøyer med å komme', og skulle begynne å slå tjenerne og tjenestekvinnene og spise og drikke og bli drukken, ⁴⁶ da skal den slavens herre komme på en dag han ikke venter ham, og i en time han ikke kjenner, og han skal straffe ham med den største strenghet og gi ham del blant de utro.

Det er ingen tvil om at beretningene i Lukas 12 og Matteus 24 er paralleller. Dette ser vi av den røde, blå, gule og grønne teksten. Det viktige poenget er at beretningen i Lukas 12 har en ramme som mangler i Matteus 24. Og denne rammen viser at ordene i Matteus 24:45-47 er en del av en illustrasjon.

Jeg har allerede vist at ordene om den tro og kloke slave ikke er en del av tegnet på Jesu nærvær, fordi dette tegnet er beskrevet i versene 4-22 i Matteus 24. At ordene om den tro og kloke slave også forekommer i Lukas 12:42-44 bekrefter dette, fordi tegnet på Jesu nærvær ikke nevnes i denne teksten.

EN DRØFTELSE AV LUKAS 12:35-48

Jeg skal nå drøfte de ulike detaljene i teksten, og jeg begynner med Lukas 12:35-38:

³⁵ La DERES hofter være ombundet og DERES lamper brennende, ³⁶ og vær selv lik mennesker som venter på sin herre når han vender tilbake fra bryllupet, så de straks kan lukke opp for ham når han kommer og banker på. ³⁷ Lykkelige er de slavene som herren finner våkende når han kommer! Jeg sier dere i sannhet: Han skal binde opp om seg og få dem til å legge seg til bords og skal komme bort og varte dem opp. ³⁸ Og hvis han kommer i den andre vakten, ja i den tredje, og finner dem slik — lykkelige er de!

Situasjonen illustrerer en herre med en gruppe slaver, og han deltar i et bryllup. Bryllup i det gamle Israel kunne vare i sju dager, og illustrasjonen viser at slavene ikke visste når herren kom tilbake fra bryllupet. Poenget i illustrasjonen er at slavene måtte være våkne og rede til å åpne døren for herren, uansett når han kom tilbake.

For å understreke sitt poeng om at slavene må være rede når som helst, forteller Jesus en annen illustrasjon om husbonden som ikke vet når en tyv vil bryte seg inn i

hans hus, slik vi ser i vers 39 og 40. Denne illustrasjonen finnes også i Matteus 24:43, 44:

³⁹ Men dette skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken time tyven ville komme, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁰ Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.»

Deretter understreker Jesus punktene i begge illustrasjonene og knytter dem til Menneskesønnens komme i vers 40:

⁴⁰ *Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.»*

Vi merker oss at herren som kommer tilbake fra bryllupet og husbonden er personer i illustrasjonene, og derfor er de ikke profetiske forbilder på Jesus i noen situasjon eller sammenheng. Men handlingene til slaverne til herren og husbonden illustrerer hvor viktig det er for Jesu disipler å være rede når Menneskesønnen vender tilbake.

Da Peter hørte illustrasjonen om herren og hans slaver, stilte han et spørsmål, som vi ser i vers 41. Jeg oversetter gjengivelsen i New International Version:

⁴¹ Then Peter said: "Lord, do you mean this parable (*pros*) for us, or for everyone?"

⁴¹ Da sa Peter: «Herre, mener du at denne lignelsen gjelder (*pros*) oss, eller alle? (NIV)

Betydningen av dette spørsmålet har blitt oppfattet forskjellig på grunn av de mulige betydningene til den greske preposisjonen *pros*. Denne preposisjonen med akkusativ kan, ifølge Mounce, ha betydningen «til; mot». Men den kan også ha betydningen «angående; i forhold til». Fordi Jesus snakker til sine disipler og ikke til alle, er det naturlig at betydningen av *pros* er «angående; i forhold til». Jeg anser derfor NIV-gjengivelsen av Lukas 12.41 som bedre enn NV08. Med andre ord: «Refererer denne illustrasjonen til oss disipler eller til alle andre?»

Pronomenet «oss» refererer logisk nok til Jesu disipler som nevnes i 12:1, og «alle» kan referere til «en folkemengde på så mange tusen» som nevnes i samme vers. Peter bruker ordene «denne illustrasjonen» (*parabolē*), og det demonstrative pronomenet «denne» må referere til lignelsen om herren og slaverne i versene 35 til 38.

Peters spørsmål er derfor om oppfordringen om å være klar til å åpne døren for herren når som helst han måtte komme, gjelder disiplene eller også andre.

Jesus svarer ikke direkte på Peters spørsmål, men han kommer med en annen illustrasjon som er formulert som et spørsmål (vers 42):

⁴² Og Herren sa: «Hvem er egentlig den trofaste forvalter (*oikonomos*), den kloke, som hans herre skal sette over sin tjenerstab for stadig å gi dem deres tilmålte mat i rette tid? ⁴³ Lykkelig er den slaven hvis hans herre, når han kommer, finner ham i ferd med å gjøre dette!

Jesu illustrasjoner består av ord med bokstavelige referanser til historiske situasjoner. Situasjonen her er en husholdning (*oikos*) med en herre og en slave som fungerer som forvalter eller husadministrator (*oikonomos*), samt andre slaver som har ulike oppgaver i husholdningen eller som arbeider på herrens marker. Måltidene i husholdningen er til de samme tidene hver dag («mat i rette tid»), og hver slave får en viss mengde mat ved hvert måltid. Forvalterens plikt er å gjøre maten klar til den riktige tid for måltidene, slik at hver slave får sin del av maten.

La oss da vende tilbake til illustrasjonene om «den trofaste forvalter, den kloke» og «tyven som ville komme.» Jesus tolket illustrasjonen slik vi ser i vers 40 i Lukas kapittel 12:

⁴⁰ Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.»

På bakgrunn av disse ordene spurte Peter om oppfordringen om å «være rede» bare var ment for Jesu disipler eller for et større publikum.

Jesus svarte ikke direkte på dette spørsmålet, men han stilte spørsmålet: «Hvem vil det være?» «Hvem vil være rede på det usannsynlige tidspunktet for Menneskesønnens komme?» For å understreke dette punktet knytter Jesus det til en annen illustrasjon (versene 42, 43) som ligner mye på herre-og-slave-illustrasjonene. Denne illustrasjonen inkluderer også husets herre og hans forvalter. Forvalteren har ansvaret for husholdningen, og hans hovedoppgave er å ordne måltidene for de andre slaven på tidspunkter som herren bestemmer, og å gi hver enkelt «sitt mål av matforsyningen».

Vi bør huske at denne illustrasjonen i versene 42 og 43 representerer en bokstavelig beretning om hva som skjedde i ulike husholdninger i Israel i det første århundre, og at illustrasjonen ikke er en del av tegnet som viser at Jesus hadde kommet tilbake og var nærværende. En forvalter som gjorde sin jobb ved å dele ut mat til sine medslaver under måltidene, var trofast og klok. Kontrasten ville være forvalteren som ikke gjorde sin jobb, men i stedet slo sine medslaver, spiste opp matforsyningene og drakk så mye vin at han ble beruset, som vi ser i versene 45 og 46:

⁴⁵ Men hvis den slaven noen gang skulle si i sitt hjerte: 'Min herre drøyer med å komme', og skulle begynne å slå tjenerne og tjenestekvinnene og spise og drikke og bli drukken, ⁴⁶ da skal den slavens herre komme på en dag han ikke venter ham, og i en time han ikke kjenner, og han skal straffe ham med den største strenghet og gi ham del blant de utro.

Denne kontrasten mellom de to slaven ville svare på Peters spørsmål angående oppfordringen om å være rede. Hvilken forvalter var rede til å gjøre sin jobb når hans herre kom? Det ville selvfølgelig være den trofaste forvalteren, den kloke. Og nå forstår vi bedre hvorfor Jesus begynte sin illustrasjon (12:42) med et spørsmål: «Hvem er egentlig den trofaste forvalter, den kloke, som hans herre skal sette over sin tjenerstab for stadig å gi dem deres tilmålte mat i rette tid?» Jesus sa ikke at hans oppfordring om å være rede gjaldt disiplene til Jesus som Peter kjente. Men han lot

spørsmålet stå åpent: «Hvem vil være rede?» Med andre ord kunne ethvert menneske vise seg å være trofast og klok, og dermed få belønningen når hans herre kom.

«Den trofaste forvalter, den kloke» i Lukas 12:42, som tilsvarer «den tro og kloke slave» i Matteus 24:45, refererer til enhver etterfølger av Jesus som gjør Guds vilje og er rede når Jesus kommer som dommer i den store trengsel.

Jesu spørsmål «Hvem er egentlig den trofaste forvalter, den kloke» i Lukas 12:42, og «Hvem er egentlig den tro og kloke slave» i Matteus 24:45 er oppfordringer til dem som hørte Jesu ord, og til leserne av evangeliene om å være rede når Menneskesønnen kommer.

Når Jesus kommer som dommer i den store trengsel, hvem vil gjøre det samme arbeidet som en forvalter på Jesu tid, og gi slaven bokstavelig mat i rette tid?

For å forstå den virkelige kraften i Jesu illustrasjoner i Lukas 12 og de samme illustrasjonene i Matteus 24:42-51, må vi identifisere forvalterens herre. Denne Herren refererer ikke til Jesus Kristus, Menneskesønnen. Hvorfor kan vi si det? På grunn av det personlige pronomenet «hans» (*autos*) i genitiv, altså «hans Herre». Herren til den trofaste forvalteren i Lukas 12:42 (den samme som Herren til den tro og kloke slave i Matteus 24:45) er eieren av huset, husets herre (*ho kyrios tēs oikias*), som også er eier av slaven.

Vi kan trekke samme konklusjon av Matteus 24:50. Dette er en del av en hypotetisk situasjon, fordi vers 48 begynner med ordene «Men hvis den onde slave» (*ean de eipē*) Hvis slaven blir ond, vil «slavens herre» (*ho kyrios tou dolou*) komme og straffe ham. Menneskesønnens komme i den store trengsel vil være en virkelig hendelse som med sikkerhet vil skje. Men det gir ikke mening å fremstille en hypotetisk situasjon og si at hvis slaven blir ond, vil Jesus, som slavens herre, komme og straffe ham. Men tro mot selve illustrasjonen må «slavens herre», som kommer hvis situasjonen viser seg å være dårlig, være «husets herre».

Denne konklusjonen støttes av illustrasjonen i Markus 13:32-37:

³² Om den dagen eller timen vet ingen, verken englene i himmelen eller Sønnen, men bare Faderen. ³³ Vær aktpågivende, våk, for dere vet ikke når den fastsatte tid er. ³⁴ Det er som med en mann som reiste utenlands, som forlot sitt hus og gav myndigheten til sine slaver, gav enhver hans arbeid og befalte dørvakteren å holde seg våken. ³⁵ Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke når *husets herre* (*ho kyrios tēs oikias*) kommer, om det blir sent på dagen eller ved midnatt eller ved hanegal eller tidlig om morgenen; ³⁶ for at han, når han plutselig kommer, ikke skal finne dere sovende. ³⁷ Men det jeg sier til dere, sier jeg til alle: Hold dere våkne.»

Dette er en illustrasjon som ligner på illustrasjonen i Lukas 12:35-38. Lukas bruker betegnelsen «deres herre» (*ton kyriōn autōn*) og Markus bruker betegnelsen «husets herre» (*ho kyrios tēs oikias*). Så det kan ikke være noen tvil om at «hans herre» (*ho kyrios autos*) i Lukas 12:42 og Matteus 24:45 refererer til *husets herre i lignelsen* og ikke til Menneskesønnen, Jesus Kristus.

Men hvis dette er riktig, hva er da forholdet mellom illustrasjonene i Lukas 12:35-48 og Matteus 24:43-51 og Menneskesønnens komme som dommer i den store trengsel? Svaret finner vi i Lukas 12:40:

⁴⁰ Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.»

Dette er det eneste illustrasjonen i Lukas 12:35-38 om slaverne som skulle være rede på, viser. Og dette er det eneste illustrasjonen om forvalteren i Lukas 12:42-44, som trofast gjør sin jobb hver gang hans herre kommer, viser.

Dette betyr at detaljene i illustrasjonene ikke har noen profetisk betydning. Men alle detaljene skildrer hele situasjonen, hvis eneste formål er å vise viktigheten av at Guds tjenere er opptatt med kristne gjerninger og er våkne og er rede når Menneskesønnen kommer i den store trengsel.

EN SAMMENLIGNING AV DE GRESKE DETALJENE I MATTEUS 12:45-47 OG LUKAS 14:42-44

Versene vi er interessert i er Matteus 24:45–47, og ifølge konteksten må hendelsene som beskrives i disse versene finne sted under den store trengsel. Disse versene har paralleller til Lukas 12:42–44, og jeg skal oversette versene og sammenligne dem:

Tabell 8.4 Min oversettelse av ordene i Lukas 12:42-44 og Matteus 24:45-46.

Lukas 12:42
Hvem da (<i>tis ara</i>) vil være (<i>estin</i> , <i>nåværende</i>) den trofaste forvalter (<i>oikonomos</i>), den vise, som Herren vil utnevne (<i>kathistēmi</i> , <i>futurum</i>) over sin husholdning av slaver (<i>therapeia</i>) for å fortsette å gi (<i>didōmi</i> , <i>presens infinitiv</i>) deres tildelte matrasjon (<i>sitometrion</i>) på det bestemte tidspunkt (<i>kairos</i>)?
Matteus 24:45
Hvem da (<i>tis ara</i>) vil være (<i>estin</i> , <i>presens</i>) den trofaste slave (<i>doulos</i>), ja, den vise, som Herren vil utnevne (<i>kathistēmi</i> , <i>aorist</i>) over sin husholdning (<i>oiketeia</i>) for å gi (<i>didōmi</i> , <i>aorist infinitiv</i>) deres mat (<i>trofē</i>) på det bestemte tidspunkt (<i>kairos</i>).
Lukas 12:43, 44
⁴³ Lykkelig er den slaven (<i>doulos</i>) som Herren vil finne (<i>futurum</i>) å gjøre (<i>presens partisipp</i>) dette når han kommer (<i>aorist partisipp</i>). ⁴⁴ Sannelig, jeg forteller (<i>presens</i>) dere at han vil utnevne ham (<i>kathistēmi</i> , <i>futurum</i>) over alle hans eiendeler (<i>hyparxō</i> , <i>presens partisipp</i>).
Matteus 24:46, 47
Lykkelig er den slave (<i>doulos</i>) som Herren vil finne (<i>futurum</i>) å gjøre (<i>presens partisipp</i>) når han kommer (<i>aorist partisipp</i>). Sannelig sier jeg (<i>presens</i>) at han vil utnevne ham (<i>kathistēmi</i> , <i>futurum</i>) over alle hans eiendeler (<i>hyparxō</i> , <i>presens partisipp</i>).

Som vi allerede har sett, er versene i Lukas 12 og Matteus 24 svært like. I Lukas 12:42 kalles personen «forvalter» (*oikonomos*), som refererer til slaven som har ansvaret for husholdningen til herren. Dette bekreftes i vers 43, hvor forvalteren kalles «slave» (*doulos*). I parallellen i Matteus 24:45 kalles personen «slave» (*doulos*). Så situasjonen er nøyaktig den samme i begge tilfeller. Slike slavers plikter var å arrangere måltidene og gi de andre slavenes den mat de skulle ha til de fastsatte måltidene. Lukas 12:42 bruker ordet «matrasjon» (*sitometrion*)—det slavenes med rette skulle ha—og Matteus 24:45 bruker ordet «mat» (*trofē*). Dette ordet kan også referere til en «rasjon», så det er ingen reell forskjell mellom de to ordene.

I betegnelsen på slaven finner vi konjunksjonen *kai* («og») i Matteus. Men dette ordet mangler hos Lukas. Bokstavelig talt sier Matteus: «Hvem er den trofaste slaven og den vise.» På gresk trenger ikke konjunksjonen *kai* alltid oversettes som «og». I Galaterne 6:16, for eksempel, ville en god oversettelse vært «ja», og jeg bruker denne oversettelsen i Matteus 24:45.

I forbindelse med slavens plikt og hans utnevne bruker Lukas verbet *kathistēmi* («utnevne») i futurum, mens Matteus bruker det samme verbet i aorist. Det er tydelig av bruken av aorist i De kristne greske skrifter at formen kan referere til fullførte og ufullførte handlinger. Derfor finnes det ingen språklig grunn til å bruke norsk preteritum eller perfektum for verbet «utnevne» i aorist i Matteus 24:45 og å bruke futurum i Lukas 12:42.

Den greske formen *estin* er presens av verbet *eimi* («å være»). Gresk presens er ikke et tempus, men det imperfektive aspekt, og det kan brukes om fortid, nåtid og fremtid. Fordi Jesus stiller et spørsmål om en situasjon som ennå ikke har materialisert seg, og han bruker formen futurum av *kathistēmi*, må *estin* referere til fremtiden. Derfor oversetter jeg «Hvem **vil da være** den trofaste forvalteren/slaven?» og ikke «Hvem **er** da den trofaste forvalteren/slaven?»

Dessuten formaner Jesus ifølge Lukas 12:35–40 sine lesere til å være rede. Og som sitt svar på Peters spørsmål om Jesu lignelse bare gjelder disiplene eller alle mennesker, spør Jesus: «Hvem vil det være?» Dette betyr at hver enkelt må ta en beslutning, og utnevningen som forvalter må skje **etter at** vedkommende har truffet sin beslutning. Fordi ordene i Matteus 24:45–47 er svært like ordene i Lukas 12:42–45, må rammen være den samme: Hvem vil være våken og være rede når Jesus kommer?

Dette bekreftes av ordene i Markus 13:33–37, som er svært like ordene i Lukas 12:35–40. Dermed må utnevningen i Matteus 24:45, som uttrykkes av aorist, være fremtidig og enda ikke fullført, akkurat som i Lukas 12:42.

Fordi gresk aorist ikke er et tempus, men bare et aspekt, det perfektive, fokuserer aorist bare på handlingen å utnevne uten synlige detaljer om måte og tid, og konteksten viser at denne handlingen er fremtidig. Dette er nøyaktig det samme fokus som gresk futurum. Men et lignende fokus uttrykkes ved ulike språklige faktorer: I tilfellet med aorist viser verbets aspekt og konteksten fremtidig referanse, mens i det andre tilfellet viser verbformen futurum alene og ikke konteksten fremtidig referanse.

En grunn til at det er lett å misforstå ordene i Matteus 24:45-47 om den tro og kloke slave, er at konteksten for disse tre versene mangler i Matteus 24. Men når vi studerer konteksten til de lignende ordene i Lukas 12, hvor vi finner illustrasjonen om slavene som skulle vente på sin herres komme når som helst, og at ordene om den trofaste forvalter, den kloke, representerer svaret Jesus ga på Peters spørsmål, innser vi at ordene om den tro og kloke slave ikke er en profeti, men en illustrasjon som understreker viktigheten av å være opptatt med kristne gjerninger og å være rede når Jesus kommer i den store trengsel.

Den «tro og kloke slave» refererer til enhver Jesu etterfølger som er trofast og er rede når Jesus kommer som dommer i den store trengsel.

Ordene refererer ikke til en klasse eller gruppe som gir åndelig næring til Jesu etterfølgere under Jesu nærvær.

Hovedpoenget med illustrasjonen er: «Vær opptatt med kristne gjerninger, og vær rede, for dere kjenner ikke dagen og timen når Menneskesønnen kommer.»

For en full analyse av konteksten må jeg også drøfte ordene «din Herre» i de to setningene i Matteus 24:42:

⁴² dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre kommer.

Hvem er «DERES Herre» som kommer i dette verset? Ved første øyekast virker referansen å være til Jesus Kristus, fordi hans komme nevnes i Matteus 24:30, 39, 44. Det er imidlertid to problemer med dette synet. Det første problemet er at når Jesu komme i den store trengsel nevnes, er subjektet alltid «Menneskesønnen» og ikke «Herren». Det andre problemet er at ordet «herre» (*kyrios*) bestemmes med pronomenet «din».

Når et substantiv bestemmes på denne måten, må det finnes en antecedent, en bestemt referanse. Når ordene «DERES herre» brukes i en setning, må det være antecedenter, det vil si at både personen som refereres til med «DERES» og «herre» må identifiseres, vanligvis før denne omtalen, eller i noen tilfeller etterpå. Men det finnes ingen slike antecedenter til «din herre» i konteksten. Jeg foreslår følgende løsning:

Når vi ser på Tabell 8:5, ser vi at setningene «*Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre kommer.*» i Matteus 23:42 og «*La DERES hofter være ombundet og DERES lamper brennende*», i Lukas 12:35, har samme grønne farge. Ordene «hold dere derfor våkne» og «la deres hofter være ombundet» har samme betydning, og derfor sier de to avsnittene akkurat det samme. Jeg har allerede pekt på at en del av konteksten i situasjonen som nevnes i Lukas kapittel 12, mangler i Matteus 24. På grunn av dette foreslår jeg følgende endrede kontekst:

Tabell 8.5 Sammenligning mellom Lukas 12 og Matteus 24 for å finne hvem «Herren» er

Matteus 24:42 [Lukas 12:36-38] Matteus 24:43-44 ⁴² Hold dere derfor våkne, for dere vet ikke på hvilken dag DERES Herre (<i>kyrios</i>) kommer. [³⁶ og vær selv lik mennesker som venter på sin herre (<i>kyrios</i>) når han vender tilbake fra bryllupet, så de straks kan lukke opp for ham når han kommer og banker på. ³⁷ Lykkelige er de slaven som herren (<i>kyrios</i>) finner våkende når han kommer! Jeg sier dere i sannhet: Han skal binde opp om seg og få dem til å legge seg til bords og skal komme bort og varte dem opp. ³⁸ Og hvis han kommer i den andre vakten, ja i den tredje, og finner dem slik — lykkelige er de!?] ⁴³ Men én ting skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken vakt tyven kom, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁴ Derfor må også dere vise dere rede, for Menneskesønnen kommer i en time dere ikke tenker dere.	Luke 12:35-40 ³⁵ La DERES hofte være ombundet og DERES lamper brennende, ³⁶ og vær selv lik mennesker som venter på sin herre (<i>kyrios</i>) når han vender tilbake fra bryllupet, så de straks kan lukke opp for ham når han kommer og banker på. ³⁷ Lykkelige er de slaven som herren finner våkende når han kommer! Jeg sier dere i sannhet: Han skal binde opp om seg og få dem til å legge seg til bords og skal komme bort og varte dem opp. ³⁸ Og hvis han kommer i den andre vakten, ja i den tredje, og finner dem slik — lykkelige er de! ³⁹ Men dette skal dere vite, at hvis husbonden hadde visst i hvilken time tyven ville komme, ville han ha holdt seg våken og ikke latt det skje innbrudd i huset sitt. ⁴⁰ Hold dere rede, dere også, for Menneskesønnen kommer i en time da dere ikke holder det for sannsynlig.»
--	--

Jeg har flyttet teksten i vers 36 til 38 i Lukas kapittel 12 til en posisjon etter vers 42 og før vers 43 i Matteus 24. Hvis denne forandringen er riktig, har «din herre» i Matteus 24:42 en klar antecedent. Referansen til «herre» (*kyrios*) i Matteus 24:42 vil være til «herren» (*kyrios*) i Lukas 12:36, 37. Denne forståelsen vil løse begge problemene jeg har skissert ovenfor.

Jeg vil gjerne nevne ordet «derfor» (*oun*) i Matteus 24:42. Det kan synes å referere til vers 37 til 41 i Matteus kapittel 24. Men det er mer sannsynlig at *oun* refererer til den følgende teksten. Grunnen til at personene bør være våkne, er at de ikke ville vite tiden eller timen.

Jeg vil understreke at mitt forslag i Tabell 8.5 ikke er et forsøk på å legge noe til teksten i Matteus kapittel 24. Men akkurat som jeg viser at det finnes en kontekst i Lukas kapittel 12 for ordene om den tro og kloke slave i Matteus 24:45-47, en kontekst som ikke finnes i Matteus kapittel 24, kan også konteksten i Lukas kapittel 12 anvendes på Matteus 24:42.

Ordet «Herren» i setningen, «for dere vet ikke på hvilken dag deres Herre kommer», referer ikke til Jesus Kristus og hans komme i den store trengsel. Men «Herren» refererer til illustrasjonen med Herren og hans slaver.

DET MOTBILLEDIGE JUBELÅR OG DEN FASTSATTE TID SOM ENDER VED BEGYNNELSEN AV JUBELÅRET

SAMMENDRAG

Andre Mosebok 20:11 sier at loven om seks dagers arbeid og deretter sabbat ble gitt etter Guds mønster med seks dagers arbeid etterfulgt av hans sabbat. Drøftelsen som følger, viser at 7 ganger 7 sabbatsår etterfulgt av jubelåret også er basert på mønstret med de seks skapelsesdagene etterfulgt av sabbaten. Den er basert på den reelle lengden av hver skapelsesdag på 7 000 år, multiplisert med 7 dager, noe som gir 49 000 år, etterfulgt av det 50 000. året som er jubelåret.

Kapittelet presenterer ledetråder og bevis fra De kristne greske skrifter som viser at handlingene i det jødiske jubelåret representerer profetiske forbilder som oppfylles under Jesu tusenårige styre.

Et viktig poeng er bevisene for at, akkurat som det fantes fastsatte tider (*kairos*) som endte med Jesu første komme, og fastsatte tider (*kairos*) som endte Jesu andre komme og nærvær, så finnes det også fastsatte tider (*kairos*) som ender ved Jesu komme ved slutten av hans nærvær som dommer i den store trengsel og begynnelsen på det motbilledlige jubelår.

Vi kan ikke vite hvilket år Jesus kommer i den store trengsel og jubelåret begynner. Men det finnes en tidsramme forbundet med året 1975 som setter en tidsgrense for denne dette tidspunktet.

Kapittel 1 drøftet to scenarioer hvor deler av Moseloven var profetiske forbilder, og deres motbilder er synlige i endens tid. Tabernaklet, prestene og offergavene var

profetiske forbilder på Jesus og hans gjenløsningsoffer og veien til himmelen for de 144 000 salvede etterfølgerne av Jesus.

De tre høytidene i Israel som ble feiret på grunn av innhøstingen av ulike avlinger, er profetiske forbilder på menneskers innhøsting til frelse: påsken er et profetisk forbilde på Jesus og hans gjenløsningsoffer, pinsen er et profetisk forbilde på innhøstingen av de 144 000 salvede etterfølgerne av Jesus, og løvhyttfesten er et profetisk forbilde på innhøstingen av den store skare som skal overleve den store trengsel og som skal leve i det kommende jordiske paradiset.

Grunnlaget for å se på høytidene som profetiske forbilder er Paulus' ord i Hebreerne 10:1 (over) og Kolosserne 2:16, 17 (under):

¹ For ettersom Loven har (*ekhō*) en skygge (*skia*) av de kommende goder, men ikke tingenes virkelige skikkelse (*eikōn*, kan mennesker aldri med de samme ofre som de stadig frambærer år etter år, gjøre dem som trer fram med dem, fullkomne.

¹⁶ La derfor ingen dømme dere angående spising og drikking eller med hensyn til en høytid eller en nymånefest eller en sabbat; ¹⁷ for disse ting er en skygge (*skia*) av de ting som skulle komme, men virkeligheten (*sōma*) hører KRISTUS.

Paulus' ord som nevner «en høytid» danner grunnlaget for å oppfatte påsken, pinsen og løvhyttfesten som profetiske forbilder. Paulus sier også at sabbatene er profetiske forbilder, og disse ordene er en vesentlig grunn til at jeg behandler sabbatsårene og jubelåret som profetiske forbilder. Og som Paulus sier: «virkeligheten [motbildene] tilhører Kristus.»

Det greske ordet *skia* betyr «skygge» og legemet som kaster skyggen, altså motbildet er i Hebreerne 10:1 uttrykt med ordet *eikon*, med betydningen «bilde». I Hebreerne 8:5 er det greske ordet *hypodeigma* (forbilledlig fremstilling) et synonym for *skia*. Motbildet kan uttrykkes med de greske ordene *eidōn* («bilde»), *sōma* («legeme») og *alētheia* («sannhet»). Ordene i 10:1 sier ikke at hele loven representerer skygger. Men den sier at Loven **har** en skygge, noe som betyr at deler av Loven representerer profetiske forbilder, og Hebreerne 8:5 viser at prestenes hellige tjeneste er et profetisk forbilde.

Boken *My Beloved Religion — And the Governing Body*, Second edition, sidene 338-343, stiller opp 10 kriterier for å identifisere en beretning som et profetisk forbilde.⁴⁶ Kriterium 4) er «Beretninger med et spesielt eller særegent innhold». Jubelåret er en spesiell situasjon, og det er ingen grunn til at handlingene knyttet til jubelåret skulle skje hvert 50. år. Noe som ligner på jubelåret finnes ikke hos noen annen nasjon fra oldtiden unntatt Israel. Hvis vi tror at Gud står bak Moseloven, må han ha hatt en spesiell grunn til å skape noe så uvanlig som jubelåret. Konklusjonen både på grunnlag av det Paulus skriver, og på grunnlag av at jubelåret er særegent og spesielt, er at det som skjedde i løpet av jubelåret, representerer profetiske forbilder.

Da Gud ga israelittene de ti bud, ga han dem en grunn for at de skulle holde sabbaten. Jeg siterer 2. Mosebok: 20:8-11:

46. Norsk utgave: *Min Elskede Religion — og Det Styrende Råd*.

⁸ Idet du kommer sabbatsdagen i hu for å holde den hellig, ⁹ skal du utføre tjeneste og gjøre alt ditt arbeid i seks dager. ¹⁰ Men den sjuende dagen er en sabbat for Jehova din Gud. Du skal ikke gjøre noe arbeid, verken du eller din sønn eller din datter, verken din slave eller din slavekvinne eller ditt husdyr eller din fastboende utlending som er innenfor dine porter. ¹¹ For på seks dager dannet Jehova himlene og jorden, havet og alt som er i dem, og han begynte å hvile på den sjuende dag. Derfor velsignet Jehova sabbatsdagen og begynte å hellige den.

Disse ordene viser at Gud ikke lot skapelsesberetningen bli nedskrevet bare for å tilfredsstille sitt folks nysgjerrighet. Men beretningen ble skrevet som et mønster for israelittene å følge i sitt daglige liv: å arbeide seks dager og hvile på den sjuende dagen.

I dette kapittelet vil jeg vise at de 7 sabbatsårene som leder opp til det 50. året og jubelåret også er basert på skapelsesdagens mønster som er beskrevet i 1. Mosebok kapittel 1.

JUBELÅRET REPRESENTERER PROFETISKE FORBILDER

Bibelen kan sammenlignes med en kriminalroman. I det første kapittelet blir personene presentert, og forbrytelsen blir begått. I de forskjellige kapitler blir det lagt ned tråder som ikke umiddelbart kan forstås. I det siste kapittelet blir forbrytelsen løst, og gjerningspersonene blir straffet. Og nå, med løsningen og hele bildet i tankene, kan vi gå tilbake til de ulike kapitlene og forstå hvordan hver tråd passer inn i helheten.

I Første Mosebok blir personene presentert: Jehova Gud, englene, Adam og Eva, og Satan, og forbrytelsen blir begått. Gjennom de ulike bøkene i Bibelen legges tråder som viser hvordan den første profetien om at kvinnens ætt skal knuse slangens hode vil bli oppfylt. Men disse trådene kan ikke umiddelbart forstås. Den siste boken i Bibelen forteller hvordan forbrytelsen blir løst, og hvordan gjerningsmennene straffes. Og nå kan de ulike trådene i bøkene forstås.

Denne boken viser hvordan Jehovas opprinnelige hensikt, at jorden skal befolkes av milliarder av Adams etterkommere, vil bli oppfylt. En av de viktige trådene i Moseloven er jubelåret, som ga full frihet til alle innbyggerne i Israel. Dette kapittelet drøfter hvordan de ulike sidene av jubelåret er profetiske forbilder for friheten som Guds folk vil oppleve under Jesu Kristi tusenårige styre, når alle ting blir gjenopprettet.

Det 49. året var et sabbatsår hvor jorden lå brakk og hvilte, og det samme gjaldt for det 50. året, jubelåret; det var fullstendig hvile for landet. Jeg skal nå presentere de grunnleggende kjennetegnene ved jubelåret, og jeg siterer 3. Mosebok 25:8-12:

⁴ Men i det sjuende året skal det inntre *en sabbat med fullstendig hvile for landet*, en sabbat for Jehova. Din åker skal du ikke tilså, og din vingård skal du ikke beskjære.

⁸ Og du skal telle sju årssabbater fram, sju ganger sju år, og de sju årssabbatenes dager skal utgjøre førtini år for deg. ⁹ Og du skal la det høyttonende hornet lyde i den sjuende måneden, på den tiende dagen i måneden; på soningsdagen skal dere la hornet lyde i hele DERES land. ¹⁰ *Og dere skal hellige det femtiende året og utrope frihet (derør) i*

landet for alle dets innbyggere. Det skal bli et jubelår for dere, og dere skal vende tilbake, hver til sin eiendom, og dere skal vende tilbake, hver til sin slekt.

¹¹ Et jubelår skal det femtiende året bli for dere. Dere skal ikke så og ikke høste det som vokser opp i landet fra spilte korn, og ikke plukke druene på dets ubeskårne vinranker.

¹² For det er et jubelår. Det skal være noe som er hellig for dere. Fra marken kan dere spise det som landet frambringer.

Det hebraiske substantivet oversatt som «frihet» er *derôr*, og betydningen er «frihet, uavhengighet». (Kohlenberger og Mounce) Den frihet som er nevnt i vers 10, virket spesielt på fem områder:

- 1) Alle hebraiske slaver ble satt fri, uansett hvor lenge de hadde vært slaver.
- 2) Alt land som var solgt, vanligvis på grunn av fattigdom, ble returnert til de opprinnelige eierne uten kompensasjon.
- 3) Tilgivelse av synder. Jubelåret begynte på Soningsdagen, da ofringer ble gitt for syndene til ypperstepresten og hans familie og for folket.
- 4) Til og med landet opplevde frihet, for jubelåret var en sabbat med fullstendig hvile for landet.
- 5) Det var fullstendig frihet i landet for alle dets innbyggere. Hele året var en stor fest, hvor friheten ble feiret, og hele landet hadde fullstendig hvile, akkurat som i sabbatsåret.

Jubelåret var et år med frihet for alle innbyggerne i landet. Det var et år for gjenopprettelse av alle ting, et år for glede og jubel. Det var til og med frihet for landet som opplevde fullstendig hvile.

Fordi Kolosserne 2:16. 17 sier at de jødiske sabbatene er profetiske forbilder, må dette inkludere sabbatene i det 49. og 50. året — sabbatsåret og jubelåret. Paulus' ord er direkte bevis på at det som skjedde i jubelåret, representerer profetiske forbilder.

Er det mulig å finne andre ledetråder? I forbindelse med de jødiske høytidene fant vi beviser for at de er profetiske forbilder på grunn av enkeltstående uttrykk, slik som ordet «førstegrøde», og i forbindelse med løvhyttefesten, med bruken av palmegrener og løvhytter i Åpenbaringen 7 og 3. Mosebok 23:40. I det følgende skal jeg presentere lignende ledetråder i forbindelse med jubelåret.

DET VIL KOMME EN FREMTIDIG MOTBILLEDIG SABBAT

MATTEUS 12:8

Loven krevde at jødene skulle overholde den ukentlige sabbaten, og beretninger om hvordan de gjorde dette, finnes i De kristne greske skrifter. I disse skriftene finnes det også informasjon om sabbaten i en profetisk kontekst.

Jeg siterer Matteus 12:5-8:

⁵ Eller har dere ikke lest i Loven at prestene i templet på sabbatene behandler sabbaten som noe som ikke er hellig, og fortsetter å være skyldfrie? ⁶ **Men jeg sier dere at her er noe som er større enn templet.** ⁷ Men hvis dere hadde forstått hva dette betyr: 'Jeg vil ha barmhjertighet og ikke slaktoffer', ville dere ikke ha fordømt de skyldfrie. ⁸ **For Menneskesønnen er sabbatens Herre.»**

Hvordan skal vi forstå forholdet mellom Jesus Kristus og sabbaten? Vi finner et svar i Galaterne 4:4 (over) og Romerne 6:16 (under):

⁴ Men da tidens fulle mål var nådd, utsendte Gud sin Sønn, som ble født av en kvinne, og som ble født under lov.

¹⁶ Vet dere ikke at hvis dere fortsetter å framstille dere for noen som slaver for å adlyde ham, er dere slaver for ham fordi dere adlyder ham, enten for synd med død til følge eller for lydlighet med rettferdighet til følge?

Paulus sier at Jesus «ble født under loven», og han sier også at når du adlyder noen eller noe, er du slave av den eller det du adlyder. Fordi loven fortsatt var gyldig, måtte Jesus adlyde loven. Så han var en slave av sabbaten og ikke sabbatens herre. Da Jesus utførte mirakler på sabbaten, brøt han ikke Loven, men han brøt noen ekstreme sabbatsregler som de religiøse lederne hadde laget. Jesu ord om tempelet i Matteus 12:6 kan hjelpe oss å forstå hans ord om sabbaten, og jeg siterer Johannes 2:19-22:

¹⁹ Som svar sa Jesus til dem: «Bryt **dette tempel** ned, og på tre dager vil jeg reise **det** opp.»

²⁰ Jødene sa derfor: «Dette templet er blitt bygd på førtiseks år, og du vil reise det opp på tre dager?» ²¹ **Men han talte om sitt legemes tempel.** ²² Da han var blitt oppreist fra de døde, husket imidlertid hans disipler at han pleide å si dette; og de trodde Skriften og det ord som Jesus hadde sagt.

Ordet «tempel» i vers 19 er *naos* (hankjønn entall akkusativ), og pronomenet *auton* (3. person hankjønn entall akkusativ) er av samme kjønn, tall og kasus som *naos*. Språklig sett må det norske pronomenet «det» referere til det bokstavelige tempelet. Likevel refererte Jesus ikke til det bokstavelige tempelet, men til «sitt legemes tempel» – han ville dø og bli oppreist etter tre dager.

Når Jesus sier i Matteus 12:6, «at noe større enn tempelet er her», refererer han også til «sitt legemes tempel.» Fordi Jesus var en slave av loven, inkludert sabbaten, kan vi ikke med rette si at han var Herren over den jødiske sabbaten. Derfor må «sabbaten» i samme vers betraktes som i samme klasse som «tempelet». Det må referere til noe utover den bokstavelige sabbaten. Dette betyr at det må komme en fremtidig sabbat som Jesus refererte til, hvor han er Herre. Og miraklene han gjorde på den bokstavelige sabbaten, var forbilder på de større handlingene av samme slag som skulle skje på denne fremtidige motbilledlige sabbaten.

Som bekreftelse siterer jeg Kolosserne 2:16, 17 en gang til:

¹⁶ La derfor ingen dømme dere angående spising og drikking eller med hensyn til en høytid eller en nymånefest eller en sabbat; ¹⁷ for disse ting er en skygge (*skia*) av de ting som skulle komme, men virkeligheten (*sōma*) hører KRISTUS.

Jesu og Paulus' ord bekrefter at det finnes en fremtidig motbilledlig «sabbat» som de jødiske sabbatene, inkludert de årlige sabbatene og jubelåret, må være profetiske forbilder på.

Jeg har sitert 2. Mosebok 20:8-11, hvor vi lærer at uken med seks dager og sabbaten på den sjuende dagen ble innført etter mønsteret fra skapelsesuken som er beskrevet i 1. Mosebok kapittel 1. Jeg hevder at syklusen med 7 sabbatsår og det 50. jubelåret også er basert på mønsteret med skapelsesuken. Den motbilledlige sabbaten, hvor Jesus er Herre, er den første tråden eller det første eksempelet som støtter synet på at skapelsesuken er et mønster for noe større enn seks ukentlige arbeidsdager og den etterfølgende sabbaten.

JEHOVAS STORE SABBAT

HEBREERNE 4:1

Første Mosebok kapittel 1 beskriver seks dager da Jehova skapte mennesker og dyr og gjorde jorden beboelig for dem, og den sjuende dagen da han hvilte. Jeg siterer 1. Mosebok 2:1-3:

¹ Slik kom himmelen og jorden og hele deres hær til sin fullendelse. ² Og på den syvende dagen fullførte Gud sitt arbeid han hadde gjort, og han hvilte på den syvende dagen fra alt sitt arbeid han hadde gjort. ³ Og Gud velsignet den syvende dag og gjorde den hellig, for på den har han hvilt fra alt sitt arbeid som Gud har skapt for å skape.

Å hvile er et statisk verb uten noen handling, og en tilstand fortsetter å vare til noe eller noen stopper den. Teksten i 1. Mosebok forteller ikke hvor lenge Jehova hvilte. Men vi kan lære noe om dette i Hebreerne kapittel 4.

Han som skrev Hebreerne forteller at Gud fortsatte å hvile under jødernes 40 år lange opphold i ørkenen. Han viser til Salme 95:11, hvor Gud sier at folket ikke kan komme inn til hans hvile. I de første 11 versene i kapittel 4 viser han at Gud fortsatt hvilte i det første århundre evt., og at det var mulig for folk å gå inn til hvilen. Deretter rettet forfatteren blikket mot fremtiden og skrev i Hebreerne 4:8, 9:

⁸ For hvis Josva hadde ført dem til et hvilested, ville ikke Gud senere ha talt om en annen dag. ⁹ Altså er det fremdeles en sabbatshvile (*sabbatismos*) for Guds folk.

Det greske ordet *sabbatismos* refererer ikke til sabbatsdagen, men til den hvile man kan ha på sabbatsdagen. Jehovas hviledag, slik den er beskrevet i Hebreerne, hadde vart i 4 000 år, og ordene om at folk i fremtiden vil kunne gå inn i Guds hvile viser at Jehovas hviledag fortsatte å vare etter at Hebreerne ble skrevet.

Så langt i drøftelsen har vi funnet tre omtaler med ordet «sabbat» som kan være motbilder til de jødiske sabbatene, inkludert jubelåret: Den fremtidige sabbaten hvor Jesus er Herre, Jehovas sabbat som hadde vart i mer enn 4 000 år da Hebreerne ble skrevet, og den fremtidige «sabbatshvilen» som er nevnt i Hebreerne 4:9. Refererer disse til den samme motbilledlige sabbaten eller referer de til forskjellige motbilledlige sabbater?

FRIHET FRA SYND, DØD OG FORGJENGELIGHET

ROMERNE 8:20, 21

Som vi så i drøftelsen i kapittel 1, er det en klar sammenheng mellom profetiske forbilder og motbilder. Jeg skal nå finne tekster i De kristne greske skrifter som kan forbindes med jubelåret.

I jubelåret fikk slaveene sin frihet, og land som var blitt solgt, ble returnert til den opprinnelige eieren uten kompensasjon. Til og med landet var berørt, for det hadde fullstendig hvile. På grunn av alt dette var jubelåret et år med frihet og jubel. Det var også en annen side ved jubelåret som ikke ofte fremheves, nemlig tilgivelsen av synder på Soningsdagen ved begynnelsen av jubelåret. Jeg siterer 3. Mosebok 16:11, 15, 16:

¹¹ *Og Aron skal frambære syndofferoksen, som er for ham selv, og gjøre soning for seg og sitt hus;* og han skal slakte syndofferoksen, som er for ham selv.

¹⁵ *Og han skal slakte syndofferbukken, som er for folket,* og han skal bringe dens blod innenfor forhenget og gjøre det samme med dens blod som han gjorde med oksens blod; og han skal stenke det mot lokket og foran lokket. ¹⁶ Og han skal gjøre soning for det hellige sted i forbindelse med Israels sønners urenheter og i forbindelse med deres opprør i alle deres synder; og slik skal han gjøre det for møteteltet, som står hos dem midt iblant deres urenheter.

Oksen, som var offeret for syndene til ypperstepresten og hans familie, var et profetisk forbilde på Jesu offer for hans 144 000 salvede etterfølgere som skal bli konger og prester. Syndofferbukken, som var offeret for folkets synder, var et profetisk forbilde på Jesu offer for alle Adams etterkommere.⁴⁷

Jubelåret begynte på Soningsdagen, som var den 10. dagen i høstmånedens Tishri. På den dagen begynte alle israelittene i landet jubelåret med frihet fra synd, frihet fra slaveri, og med tilbakelevering av alle eiendommer som var solgt.

Den motbilledlige oppfyllelsen av jubelåret handler ikke om frihet fra menneskelig slaveri eller gjenopprettelse av eiendom. Men «virkeligheten (motbildet) tilhører Kristus», ifølge Kolosserne 2:17. Dette betyr at motbildet er forbundet med gjenløsningsofferet og frigjøringen fra slaveriet under synd og død for de to forskjellige gruppene som vil bli frelst, som oksen og syndofferbukken som ble ofret på Soningsdagen, var profetiske forbilder på. I løpet av det motbilledlige jubelåret vil også gjenopprettelsen av alle ting som de hebraiske profeter talte om, finne sted. (Apostlenes gjerninger 3:19-21)

FRIHET FOR HELE FOLKET

47. Se sidene 13-23 hvor de motbilledlige oppfyllelsene av tabernaklet, prestene og offergavene drøftes.

Paulus' ord viser at de ulike sidene av jubelåret var profetiske forbilder som var basert på forskjellige anvendelser av Jesu gjenløsningsoffer. Jeg skal drøfte de hebraiske og greske ordene for frihet, og jeg siterer 3. Mosebok 25:10:

¹⁰ Og dere skal hellige det femtiende året og *utrope frihet* (hebraisk: *derōr*, gresk: *afesis*) i landet for alle dets innbyggere. Det skal bli et jubelår for dere, og dere skal vende tilbake, hver til sin eiendom, og dere skal vende tilbake, hver til sin slekt.

Det hebraiske substantivet som er oversatt med «frihet», er *derōr*, det samme ordet som brukes med betydningen «frihet» i forbindelse med løslatelsen av de hebraiske slaven i jubelåret. Den greske Septuaginta oversetter *derōr* med *afesis*, slik den gjør i beretningen om jubelåret i 3. Mosebok 25:10.

Ordet *afesis* har betydningen «tilgivelse, kansellering (av synder); løslatelse (av fanger). (UBS Lexicon) Substantivet *afesis* brukes 18 ganger i De kristne greske skrifter. Fjorten av disse refererer til tilgivelse av synder, og to refererer til frigjøring av noe. Ifølge Lukas 4:17-18 blir ord av Jesus to ganger gjengitt med *afesis* i et sitat fra Jesaja 61:1-2. Men «fangene» (*aikḥmalōtos*) som Jesus proklamerte frihet for, var fanger tatt i krig, mens *alle* israelittene opplevde frihet i jubelåret. Derfor snakket ikke Jesus om det motbilledlige jubelåret.

Paulus derimot, hadde tydeligvis det motbilledlige jubelåret i tankene da han skrev sitt brev til Romerne. Jeg siterer Romerne 8:1, 2:

¹ Derfor er det ingen fordømmelse for dem som er i forening med Kristus Jesus. ² For åndens lov, den ånd som gir liv i forening med *Kristus Jesus, har frigjort (eleutheroō) deg fra syndens og dødens lov.*

Paulus brukte ikke det greske substantivet *afesis* i vers 2 med henvisning til friheten i det motbilledlige jubelåret. Men han brukte verbet *eleutheroō* med en lignende betydning.

Verbet *eleutheroō* i vers 2 har betydningen «å få noen til å bli satt fri eller frigjort» (Louw og Nida), og det tilsvarende substantivet *eleutheria* i vers 19 og 21 betyr «tilstanden av å være fri». Substantivet *afesis* som brukes i 3. Mosebok 25:10 for friheten i jubelåret betyr «prosessen med å sette fri eller frigjøre». (Louw og Nida) Dermed fokuserer bruken av *afesis* i 3. Mosebok på *prosessen* med å bli fri, som proklameres, mens *eleutheria* i Romerbrevet fokuserer på *resultatet*, på tilstanden av å være fri. Dermed peker de to ordene på nøyaktig det samme, tilstanden av å være fri, men fra to forskjellige vinkler.

Til hvem adresserte Paulus sitt brev? Til salvede etterfølgere av Jesus som vil få en himmelsk oppstandelse og som skal bli prester og konger i himlenes rike. Vi leser i Romerne 8:16, 17:

¹⁶ Ånden selv vitner sammen med vår ånd at vi er Guds barn. ¹⁷ Når vi altså er barn, er vi også arvinger: ja Guds arvinger, men Kristi medarvinger, forutsatt at vi lider sammen med ham, for at vi også skal bli herliggjort sammen med ham.

Disse salvede etterfølgerne av Jesus, som var åndelige israelitter, slik Romerne understreker, hadde blitt satt fri (*eleutheroō*) akkurat som alle israelitter ble satt fri i

jubelåret. Fra hva ble disse salvede kristne satt fri? Romerne 6:17, 23 sier at medlemmene av menigheten i Roma hadde vært slaver av synd og død. Og vers 2 i kapittel 8 sier at gjennom Jesus Kristus ble de satt fri (*eleutheroō*) **fra synd og død**.

Oksen som ble ofret på Soningsdagen, som tok bort syndene til ypperstepresten og hans familie, var et profetisk forbilde på at de salvede etterfølgerne av Jesus med himmelsk håp får sine synder tilgitt. Og syndofferbukken, som ble ofret for folket på Soningsdagen var et profetisk forbilde på alle andre etterkommere av Adam som Jesu gjenløsningsoffer vil bli anvendt for. La oss se på motbildene til disse ofrene ved å sitere Romerne 8:18-21:

¹⁸ Følgelig mener jeg at lidelsene i den nåværende tidsperiode ikke er for noe å regne sammenlignet med den herlighet som skal bli åpenbart på oss. ¹⁹ Skapningen venter jo med spent forventning på Guds sønners åpenbarelse. ²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten (*mataiotēs*), ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om at skapningen selv også skal **bli frigjort** (*eleutheroō*) **fra trelldommen under forgjengeligheten** (*fibhora*) **og få Guds barns herlige frihet** (*eleutheria*).

Jeg har vist at romerne var salvede etterfølgere av Jesus som var blitt erklært rettferdige og frigjort fra synd og død, og at dette var motbildet til oksen som ble ofret på Soningsdagen. Og motbildet til syndofferbukken som ble ofret for folkets synder, var alle syndene til de andre Adams etterkommere, alle de som ble kjøpt av Jesus og som vil motta godene av hans gjenløsningsoffer. Disse nevnes i Romerne 8:18-21, som er sitert ovenfor.

Alle Adams etterkommere beskrives med det greske substantivet *ktisis* («skapningen»). De er ikke salvet med Guds ånd, og de er lagt under nytteløsheten (*mataiotēs*). De er også slaver av synd og død, slik Jesu salvede etterfølgere også var. Og Paulus understreker en annen side ved dette slaveriet, nemlig «forgjengelighet».

Hva betyr det? Substantivet *mataiotēs* betyr «forgjengelighet, dårskap, meningsløshet» (Mounce) og «som er ubrukelig på grunnlag av å være nytteløs og uten innhold». (Louw og Nida) Substantivet *fibhora* betyr «forgjengelighet, forfall, ruin, og dødelighet» (Mounce) og «å råtne eller brytes ned, med henvisning til organisk materiale.» (Louw og Nida)

Da Adam og Eva syndet, ble deres fullkomne natur ødelagt, og de ble ufullkomne syndere, noe deres barn også arvet. Vi kan si at de var «lagt under nytteløsheten» fordi de, på grunnlag av arvelovene, ble ufullkomne syndere, og derfor ville deres legemer forfalle, og de ville med tiden dø. Paulus sier imidlertid at «de ble lagt under nytteløsheten... **på grunnlag av håp**».

Jehova Gud kunne ha drept Adam og Eva og skapt to nye mennesker. I så fall ville ikke du og jeg ha blitt født, fordi vi er etterkommere av Adam og Eva. I stedet for å drepe Adam og Eva, lot Gud deres etterkommere «bli lagt under nytteløsheten», og dette ble gjort **på grunnlag av håp**. Gud lot etterkommerne av Adam og Eva bli født som ufullkomne syndere inn i en verden med lidelse og død for å gi hver av dem **muligheten** til i fremtiden å bli fullkomne, slik Adam og Eva opprinnelig var, og derved gi dem muligheten til å velge å tjene Gud og få evig liv.

Første gang dette håpet ble uttrykt er i 1. Mosebok 3:15:

¹⁵ Og jeg skal sette fiendskap mellom deg og kvinnen og mellom din ætt og hennes ætt. Han skal knuse ditt hode, og du skal knuse hans hæl.»

Håpet var knyttet til den handling at kvinnens ætt skulle knuse slangens hode. Hva dette egentlig betydde, omtales i De kristne greske skrifter som «en hellig hemmelighet». Moses og profetene ble inspirert av Gud til å skrive forskjellige ting som belyste ulike sider av den første profetien — de la ned «tråder» som ikke ble umiddelbart forstått. Og profetiens mening var fortsatt en hemmelighet.

Peter snakker om frelsen til dem han adresserte sitt første brev til, og vi leser i 1. Peter 1:10-12:

¹⁰ Vedrørende nettopp denne frelse har profetene omhyggelig gransket og nøye forsket (*εξετεῶ*), de som profeterte om den ufortjente godhet som var bestemt for dere. ¹¹ **De fortsatte å undersøke hvilken bestemt tid (*καιρος*) eller hva slags tid ånden i dem angav vedrørende Kristus, når den på forhånd vitnet om de lidelser Kristus skulle gjennomgå, og om de herligheter som skulle følge etter disse.** ¹² Det ble åpenbart for dem at det ikke var seg selv, men dere de tjente med de ting som nå er blitt kunngjort for dere gjennom dem som har forkynt det gode budskap for dere med hellig ånd utsendt fra himmelen. **Nettopp disse ting ønsker engler å skue inn i.**

Profetene visste at den første profetien ga håp for fremtiden. Og de gjorde en grundig undersøkelse for å forstå hva som var Guds hensikt og hvordan den første profetien ville bli oppfylt. Selv englene ønsket å forstå dette.⁴⁸

Det er ett viktig gresk ord i sitatet, nemlig *καιρος* («bestemt tid, fastsatt tid»).

Profetene forsto at Kristi lidelse og herligheten som ville følge, ville skje på et bestemt tidspunkt (*καιρος*).

Hebreerne 10:1 sier at «loven har en skygge av de kommende goder». Den del av loven som særlig understreker **håpet** for skapningen som ble «lagt under nytteløsheten» (Romerne 8:20), er jubelåret med frihet for alle landets innbyggere.

Jeg skal nå vende tilbake til Paulus' ord i Romerne 8:20, 21, som presenterer det profetiske motbildet til jubelåret:

¹⁸ Følgelig mener jeg at lidelsene i den nåværende tidsperiode ikke er for noe å regne sammenlignet med den herlighet som skal bli åpenbart på oss. ¹⁹ Skapningen venter jo med spent forventning på Guds sønners åpenbarelse. ²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten (*μταϊοτης*), ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om at skapningen selv også skal bli **frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten (*φθωρα*) og få Guds barns herlige frihet (*ελευθερια*).**

Vi har sett at Guds barn med det himmelske håp var syndens og dødens slaver, men som et motbilde til slavene som fikk sin frihet i jubelåret, fikk de også frihet fra synd og død. I tillegg til disse nevner Paulus «skapningen», som refererer til alle

48. En analyse av Guds hellige hemmelighet og dens forhold til den første profetien finnes i artikkelen «Den hellige hemmelighet og Guds administrasjon» <https://mybelovedreligion.no/2024/10/02/den-hellige-hemmelighet-og-guds-administrasjon/?lang=no>

Adams etterkommere som ble kjøpt av Jesus. De vil også oppleve sin motbilledlige frihet ved «å bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten og få Guds barns herlige frihet».

Dette betyr at det vil komme en tid da deres kjødelige legemer, som i dag er ufullkomne og forfaller og fører til døden, vil bli fullkomne, akkurat som de kjødelige legemene til Adam og Eva før de syndet. For «skapningen», det vil si, Adams etterkommere, er dette det profetiske motbildet at alle innbyggerne i Israel mottok sin frihet i jubelåret.

Tabell 9.1 Motbildene til jubelåret ifølge Romerne

Offeret av oxen for syndene til ypperstepresten og hans familie.	Gjenløsningsofferet blir anvendt for de 144 000 salvede som skal bli konger og prester.
Syndofferbukken for folkets synder.	Gjenløsningsofferet blir anvendt for alle Adams etterkommere.
Alle slaver fikk sin frihet i jubelåret.	<i>«Kristus Jesus, har frigjort deg fra syndens og dødens lov.»</i> (Romerne 8:2) De 144 000 salvede Jesu etterfølgere er nye skapninger, og vil få en himmelsk oppstandelse.
Alle innbyggerne i landet fikk sin frihet i jubelåret.	<i>«Skapningen selv...skal bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten»</i> Romerne 8:21 Legemene til Adams etterkommere vil bli fullkomne og fri for synd i løpet av Jesu tusenårige styre, det motbilledlige jubelåret.

Motbildene til de forskjellige hendelsene som fant sted i jubelåret, som er presentert i avsnittet og i Tabell 9.1, samsvarer med Paulus' ord i Kolosserne 1:16, 17 om at høytidene og sabbatene i Israel var profetiske forbilder og at motbildene er knyttet til Jesus Kristus.

Å SAMLE ALT SAMMEN IGJEN I KRISTUS

Efeserne 1:10

Jeg drøfter nå ledetråder som viser at jubelåret i Israel representerer profetiske forbilder av større ting som vil komme i forbindelse med Jesus Kristus, og jeg siterer Efeserne 1:7-10

⁷ Ved hjelp av ham har vi utfrielsen ved en løsepenge ved dennes blod, ja tilgivelsen for våre overtredelser, i samsvar med hans ufortjente godhets rikdom. ⁸ Denne lot han strømme over til oss i form av all visdom og god forstand, ⁹ idet han gjorde sin viljes hellige hemmelighet kjent for oss. Den er i samsvar med det han fant behag i, det han satte seg fore hos seg selv ¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved de fastsatte tiders (*kairos*) fulle mål (*pleroma*), nemlig *å samle alt sammen igjen* (*anakefalaioō*) i KRISTUS, *det i himlene og det på jorden*. Ja i ham.

Det finnes flere likheter mellom denne teksten og teksten i Romerne 8:18-21 som ble drøftet i forrige avsnitt.

BETYDNINGEN AV EN NØYAKTIG OVERSETTELSE

Den fulle forståelsen av den siterte teksten avhenger av forståelsen av ett enkelt gresk ord. NV08 inkluderer adverbet *igjen* i uttrykket «å samle alt sammen *igjen*». Men NV18 og mange andre oversettelser inkluderer ikke dette adverbet.

Grunnen til at dette adverbet er så viktig, er at når det inkluderes, refererer samlingen av alle ting til en situasjon hvor det tidligere var enhet mellom himmel og jord. Hvis adverbet ikke tas med, er det ingen sammenheng mellom Paulus' ord og fortiden.

Jeg skal vise i det følgende at det finnes sterke språklige grunner for å inkludere adverbet *igjen*.

Som nevnt utelater mange oversettelser adverbet *igjen*. Men den latinske Vulgata (over), Douay-Rheims katolske Bibel (i midten) og Jubilee Bible 2000 (under) har en gjengivelse lik NV08:

¹⁰ in dispensationem plenitudinis temporum *instaurare* ("*gjenopprette*") omnia in Christo quae in caelis et quae in terra sunt in ipso

¹⁰ I tidens fylde, for å *gjenopprette* alle ting i Kristus, som er i himmelen og på jorden, i ham.

¹⁰ at han i tidens fullbyrdelse kunne *gjenopprette* alle ting ved Kristus, både de som er i himmelen og de som er på jorden,

Spørsmålet er hva den egentlige betydningen av verbet *anakefalaioō* er. Ved å anvende prinsippene for leksikalsk semantikk finner vi at bruken av *igjen* i en oversettelse av dette verbet har et solid språklig grunnlag. Preposisjoner legges ofte til som prefikser til greske substantiver og verb for å styrke betydningen eller understreke en bestemt side av betydningen. Preposisjonen *ana*, som er prefikset til *anakefalaioō*, har ofte en distributiv eller repeterende betydning, som i:

anakainizō («fornye»).

anakainoō («fornye, forandre»).

anakainōsis («fornyelse»).

anakamptō («vende tilbake»).

ananeoō («fornye»).

ananefō («å gjenvinne sansene»).

anastauroō («feste til en pæl igjen»)

Denne repeterende betydningen av *anakefalaioō* har lenge vært kjent blant kommentatorer. John Wesley var grunnleggeren av metodistbevegelsen. I 1765

publiserte han sine vers-for-vers-kommentarer til Det gamle testamente og Det nye testamente. Jeg siterer fra Wesleys notater angående Efeserne 1:10:

At i forvaltningen i tidens fylde – I denne siste forvaltningen av Guds fulle nåde, som fant sted da den fastsatte tid var fullstendig oppfylt. *Han kan samle sammen til én i Kristus – kan oppsummere, gjenforene og igjen ordne under Kristus, deres felles Hode.* Alt som er i himmelen og på jorden – Alle engler og mennesker, levende eller døde, i Herren.

Her følger noen sitater:

Theological Dictionary of the New Testament, bind III, side 682, har følgende kommentarer til verbet *anakefalaioō*:

Iren. [Irenaeus, ca. 130 — ca. 200 e.Kr., kirkefar] brukte *anakefalaioō* i betydningen samling, oppsummering. *Siden hver oppsummering innebærer en slags gjentakelse, kan ordet noen ganger ha den direkte betydningen «å gjenta». Ana- antar dermed en iterativ betydning som den ikke har andre steder...* Apsiner [en gresk filosof på 200-tallet e.Kr.] brukte *anakefalaioō* med henvisning til gjentakelsen av en hendelse. Oppsummeringen i Iren. [Irenaeus] skal også forstås i første omgang som gjentakelse, selv om det bør bemerkes at det oppsummerer originalen og dermed er kvalitativt... I denne oppsummeringen kan imidlertid det fremtredende elementet ikke være gjentakelsen, men bekreftelsen som ligger i gjentakelsen.

Vi legger merke til kommentaren om at preposisjonen *ana* («opp, over, på») ofte brukes i iterativ betydning (= uttrykker gjentakelse av en verbal handling). Bruken av denne preposisjonen med en iterativ betydning i begynnelsen av verbet *anakefalaioō* kan signalisere den repeterende betydningen av å gjøre igjen, er argumentet. Et eksempel er Romerne 13:9, hvor budene har blitt uttrykt før, og nå oppsummeres de igjen (*anakefalaioō*) i budet «Du skal elske din neste som deg selv.»

Kommentatoren A.S. Wood i *Efeserne* i *The Expositor's Bible Commentary* (1978) Bind I. 11, side 26, understreker også verbets repeterende natur:

Verbet *anakefalaioō* («å samle sammen») *betyr å oppsummere sammen igjen* (Rom 13:9). Det er ikke avledet fra *kefalē* («et hode»), men fra *kephalaion* («en oppsummering, eller totalsummen»). Når en kolonne med tall ble lagt sammen, ble totalsummen plassert øverst.

Flere kommentatorer av Efeserne argumenterer også for den repeterende betydningen av 1:10. *Galaterbrevet og Efeserne* i Meyers kommentar til Det nye testamente (1883, 1979), side 322, sier om Efeserne 1:10:

Følgelig *anakefalaioō*, *summatim recolligere*, «oppsummere sammen», som sies i Rom xiii 9 av det som tidligere har blitt uttrykt *singulativim*, «individelt», i separate deler, men som nå *igjen* samles i ett hovedpunkt, slik at i Rom. *Le en touto to logo* angir hovedpunktet hvor samlingen befinner seg. Og *her ligger dette hovedpoenget med å samle igjen, å forene alle delene*, i Kristus.

De fire sitatene ovenfor viser at bruken av adverbet *igjen* i NV08 har et solid språklig grunnlag. Jeg vet ikke hvorfor oversetterne av NWT84/NV18 slettet dette viktige ordet. En egenskap ved disse oversettelsene er imidlertid at nyansene og detaljene i originalteksten ofte blir oversatt og ikke gjengitt på engelsk og norsk.

Paulus' ord i Efeserne 1:10, «å samle alt sammen *igjen* i Kristus», må referere til situasjonen før Satans opprør. Det var fred i himmelen, fordi alle åndskapninger

tjente Jehova. Og det var fred i Edens hage, fordi de to menneskene adlød Guds lover.

Denne situasjonen vil igjen bli opprettet ved Jesus Kristus. Dette er det samme som gjenopprettelsen av alle ting som de hebraiske profeter skrev om.

JUBELÅRETS PROFETISKE MOTBILDER IFØLGE EFESERNE

Jeg skal nå se nærmere på detaljene i Paulus' ord, og jeg siterer Efeserne 1:7-10 en gang til:

⁷ Ved hjelp av ham har vi utfrielsen ved en løsepenge ved dennes blod, ja tilgivelsen for våre overtreidelser, i samsvar med hans ufortjente godhets rikdom. ⁸ Denne lot han strømme over til oss i form av all visdom og god forstand, ⁹ idet *han gjorde sin viljes hellige hemmelighet kjent for oss*. Den er i samsvar med det han fant behag i, det han satte seg fore hos seg selv ¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved de fastsatte tiders (*kairos*) fulle mål (*pleroma*), nemlig *å samle alt sammen igjen* (*anakefalaioō*) i KRISTUS, *det i himlene og det på jorden*. Ja i ham.

Jeg har nå fastslått at adverbet *igjen* har sin rettmessige plass i vers 10, og derfor kan vi forstå Paulus' ord.

Før Adam og Eva syndet, var det enhet mellom Jehova og englene i himmelen og de to menneskene på jorden. Opprøret fra Satan og de to menneskene ødela denne enheten, men Paulus sier at denne enheten *igjen* vil bli opprettet «i Kristus».

Denne profetien er knyttet til den første profetien i 1. Mosebok 3:15, om kvinnens ætt som skal knuse slangens hode, som hadde vært en hellig hemmelighet (*mysterion*) i 4 000 år. Første Peter 1:11 taler om profetene som gransket «hvilken eller hva slags bestemt tid (*kairos*) ånden i dem profeterte om angående Kristus» (min oversettelse). Profetene forsto ikke den hellige hemmelighet om oppfyllelsen av 1.Mosebok 3:15, og det gjorde heller ikke englene, ifølge Peter.

Efeserne 1:9 sier imidlertid at «han gjorde *sin viljes hellige hemmelighet* kjent for oss». Og en vesentlig side av denne hellige hemmelighet var Guds vilje om «å samle alt sammen igjen (*anakefalaioō*) i KRISTUS, det i himlene og det på jorden». Dette betyr at kvinnens ætt i den første profetien er Jesus Kristus.

Samlingen av alle ting i himmelen og på jorden betyr enhet, men Paulus' ord i Efeserne 1:10 gir ingen detaljer om denne samlingen og denne enheten. Men i Kolosserne 1:20 bruker han noen ord som både knytter enheten til den første profetien i 1. Mosebok 3:15 og til jubelåret. Jeg siterer Kolosserne 1:20-22:

²⁰ og ved ham *forlike* alle andre ting med seg selv *igjen* (*apokatalassō*) ved å stifte fred ved det blod han utgjøt på torturpælen, enten det nå er det på jorden eller det i himlene. ²¹ Ja, dere som en gang var fremmedgjort og fiender fordi DERES sinn var rettet mot de gjerninger som var onde, ²² har han nå *forlikt* med seg selv *igjen* (*apokatalassō*) ved hjelp av hans kjødelige legeme ved hans død, for å stille dere fram for seg som hellige og lytefrie og fri for anklage,

Den viktige tanken i de siterte versene er *forlikelse*, uttrykt ved de greske ordene *katalassō* og *apokatalassō*. Betydningen av *katalassō* på klassisk gresk er «gjenopprettelsen av den opprinnelige forståelsen mellom mennesker etter fiendtlighet eller misnøye.» (Mounce) I De kristne greske skrifter betyr *apokatalassō* «å gjenopprette riktige vennskapelige mellommenneskelige relasjoner etter at disse er blitt forstyrret eller brutt». (Louw og Nida).

Disse definisjonene viser at det var vennskapelige relasjoner mellom de to partene, Gud og menneskene. Disse vennskapelige relasjonene ble brutt, men nå er de blitt gjenopprettet. Denne definisjonen rettfærdiggjør bruken av adverbet *igjen* i gjengivelsen av «*forlike igjen*» i Kolosserne 1:20.

Det norske ordet «forlike» kan defineres på ulike måter, og for å understreke at forlikelse er gjenopprettelsen av noe som er ødelagt — Adam og Eva hadde et fredelig, harmonisk forhold til Jehova før de syndet — bruker NV08 adverbet *igjen* i Kolosserne 1:20. Dette er i samsvar med uttrykket «å samle alt sammen *igjen*» i Efeserne 1:10.

Ifølge Romerne 8:18-21, som ble drøftet i forrige avsnitt, vil «Guds sønner» som skal regjere med Jesus i himmelen, og «skapningen», Adams etterkommere som skal leve på jorden når den blir et paradys, oppnå «Guds barns herlige frihet». De samme to gruppene nevnes i Kolosserne 1:20. Paulus sier at «det i himlene» skal bli forlikt med Gud. Englene trenger ingen forlikelse med Gud, og derfor må «det i himlene» referere til de 144 000 salvede etterfølgerne av Jesus som skal regjere sammen med ham i himmelen. Og «det på jorden» må referere til dem som ser fram til å leve evig i det jordiske paradys. Disse to gruppene skal samles *igjen* i Kristus», ifølge Efeserne 1:10.

Det er interessant at både forlikelsen *igjen* av «det på jorden og det i himlene» (Kolosserne 1:20) og «å samle alt sammen *igjen* i Kristus, det i himlene og det på jorden (Efeserne 1:10) er sider av den hellige hemmelighet, og derfor er oppfyllelsen av den første profetien i 1. Mosebok 3:15. Jeg siterer Kolosserne 1:26 (over) og Efeserne 1:8 (under):

²⁶ *den hellige hemmelighet* (*mysterion*) som har vært skjult fra de tidligere tingenes ordninger og fra de tidligere generasjoner. Men nå er den blitt gjort kjent for hans hellige,

⁸ Denne lot han strømme over til oss i form av all visdom og god forstand, ⁹ idet han gjorde *sin viljes hellige hemmelighet* (*mysterion*) kjent for oss. Den er i samsvar med det han fant behag i, det han satte seg fore hos seg selv.

Vi har sett hvordan profetiene om samlingen av dem med et himmelsk håp og dem med et jordisk håp som én gruppe i Kristus, og at Gud forliker begge gruppene med seg selv, er knyttet til den første profetien i 1. Mosebok 3:15, fordi begge profetiene er en del av den hellige hemmelighet.

Jeg skal nå knytte disse profetiene til friheten for alle slaver og friheten for alle mennesker i jubelåret. Ifølge Romerne 8:2 ble Guds sønner med himmelsk håp satt fri fra synd og død, som de hadde vært slaver av. Og skapningen med det jordiske håp vil i fremtiden «bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten» — deres kjødelige legemer vil bli fullkomne uten at de forfaller.

Friheten til begge gruppene var basert på Jesu Kristi gjenløsningsoffer. Og dette offeret var det profetiske motbildet til ofringene som fant sted på Soningsdagen i jubelåret. Offeret av oxen for syndene til ypperstepresten og hans familie var et profetisk forbilde på anvendelsen av Jesu offer for de 144 000 salvede med himmelsk håp. Og offeret av syndofferbukken for folkets synder var et profetisk forbilde på anvendelsen av Jesu offer for «skapningen», det vil si, for alle Adams etterkommere.

Jeg skal nå se på friheten for alle mennesker i Israel i jubelåret som et profetisk forbilde, og jeg anvender dette på tekstene i Kolosserne, kapittel 1, og Efeserne, kapittel 1.

Det viktige punktet i Kolosserne kapittel 1 er ordet «forlikelse» (*apokatalassō*). Jeg har allerede presentert definisjonen av ordet som «å gjenopprette vennskapelige mellommenneskelige relasjoner etter at disse har blitt forstyrret eller brutt.» Vi kan se hva dette innebærer i Kolosserne 1:20-22, som jeg siterer én gang til:

²¹ og ved ham *forlike* alle andre ting med seg selv *igjen* ²¹ ved å stifte fred ved det blod han utgjøt på torturpælen, enten det nå er det på jorden eller det i himlene. ²¹ Ja, dere som en gang var fremmedgjort og fiender fordi DERES sinn var rettet mot de gjerninger som var onde, ²² *har han nå forlikt med seg selv igjen* ved hjelp av hans kjødelige legeme ved hans død, for å stille dere fram for seg som hellige og lytefrie og fri for anklage.

Alle Adams etterkommere har arvet synd, og deres gjerninger er onde. På grunn av dette er de Guds fiender. Dette var også tilfellet med kolosserne. Men Paulus sier at på grunn av Jesu blod som ble utgytt på torturpælen, ble kolosserne forlikt med Gud. Dette betyr at de ble satt fri fra synd og død, slik romerne med et himmelsk håp også ble, ifølge Romerne 8:2. Kolosserne ble erklært rettferdige, noe som var nødvendig for å motta en himmelsk oppstandelse, som var kolossernes håp, ifølge 1:5.

Anvendelsen av Jesu gjenløsningsoffer på kolosserne, som førte til forsoning med Gud, gjorde dem fri fra slaveriet under synd og død. Dette er det profetiske motbildet til at slaveene fikk sin frihet i jubelåret.

Men Jesu gjenløsningsoffer som grunnlag for frihet blir ikke bare anvendt på dem som har et himmelsk håp, men også på «det på jorden», de som har et jordisk håp. Vi får mer informasjon om denne gruppen i Efeserne.

Akkurat som kolosserne hadde også efeserne et himmelsk håp. Jeg siterer Efeserne 1:3, 7:

³ Velsignet være vår Herre Jesu Kristi Gud og Far, for han har velsignet oss med enhver åndelig velsignelse i de himmelske regioner i forening med Kristus,

⁷ Ved hjelp av ham har vi utfrielsen ved en løsepenge ved dennes blod, ja tilgivelsen for våre overtredelser, i samsvar med hans ufortjente godhets rikdom.

Vers 3 refererer til Efesernes himmelske håp, og vers 7 refererer til utfrielsen ved en løsepenge. På grunn av dette blir de frigjort fra synd og død, og det betyr at, akkurat som for romerne og kolosserne, er denne frihet for dem et profetisk motbilde til at slaveene fikk sin frihet i jubelåret.

I tillegg gir friheten til dem med himmelsk håp, gir Efeserne 2:7-10, noe informasjon som er viktig for dem med et jordisk håp.

⁷ Ved hjelp av ham har vi utfrielsen ved en løsepenge ved dennes blod, ja tilgivelsen for våre overtredelser, i samsvar med hans ufortjente godhets rikdom. ⁸ Denne lot han strømme over til oss i form av all visdom og god forstand, ⁹ idet *han gjorde sin viljes hellige hemmelighet kjent for oss*. Den er i samsvar med det han fant behag i, det han satte seg fore hos seg selv ¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved de fastsatte tiders (*kairos*) fulle mål (*pleroma*), nemlig *å samle alt sammen igjen* (*anakefalaioō*) i KRISTUS, *det i himlene og det på jorden*. Ja i ham.

Ordet «administrasjon» (*oikonomia*) refererer ikke til noe konkret, slik som en regjering eller et kongedømme. Men det refererer til et «forvaltningsansvar», til en ordning. Denne ordningen er fremtidig: Den skjer «ved de fastsatte tiders (*kairos*) fulle mål». Friheten fra synd og død på grunn av gjenløsningsofferet var noe Jesu etterfølgere hadde opplevd før Paulus skrev sine brev til dem. De var blitt erklært rettferdige som Guds sønner.

Men den hellige hemmelighet om oppfyllelsen av den første profetien i 1. Mosebok 3:15, som nevnes i vers 9, peker på en fremtidig administrasjon, «å samle alt sammen *igjen*» (*anakefalaioō*) i Kristus, *det i himlene og det på jorden*. Dette vil spesielt påvirke «det på jorden», det vil si at «skapningen», Adams etterkommere, vil få muligheten til å leve evig på jorden. Friheten til disse beskrives i Romerne 8:21, og jeg siterer versene 20 and 21:

²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten (*mataiotēs*), ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om *at skapningen selv også skal bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten* (*ftthora*) *og få Guds barns herlige frihet* (*eleutheria*).

De som hadde et himmelsk håp, ble frigjort fra synd og død ved at de på grunn av gjenløsningsofferet ble erklært rettferdige. Det betyr at synden ikke ble tilregnet dem, og de ville ikke dø som en soning for sin synd. Men de ville dø, fordi de ofret sitt liv for å få en himmelsk oppstandelse som åndevesener. Den frihet som disse opplevde som Guds barn, som et motbilde til den frihet slavene fikk i jubelåret, berørte ikke deres kjødelige legemer. Disse legemene var født ufullkomne, og de fortsatte bokstavelig talt å være ufullkomne. Men det at de var rettferdiggjort, betydde at Gud regnet dem som nye skapninger, og ikke holdt dem ansvarlig for synden som var knyttet til deres bokstavelige legemer.

De ordene Paulus skrev til Romerne, som er sitert ovenfor, viser at situasjonen til «skapningen» er helt annerledes. Den frihet «skapningen», det vil si alle Adams etterkommere, vil få, er et profetisk motbilde til at alle innbyggerne i Israel fikk full frihet i jubelåret. Og i motsetning til dem som har et himmelsk håp, hvis legemer fortsatte å være ufullkomne og underlagt «forgjengeligheten», men som har blitt erklært rettferdige, *er «skapningens» motbilledlige frihet knyttet til deres kjødelige legemer*.

Vi kan belyse situasjonen med ordene til Paulus i 1. Korinter 15:51-54

⁵⁰ Men dette sier jeg, brødre, at *kjøtt og blod kan ikke arve Guds rike*, heller ikke arver forgjengelighet uforgjengelighet. ⁵¹ Se, jeg sier dere *en hellig hemmelighet*: Vi skal ikke alle sovne inn i døden, men vi skal alle bli forvandlet, ⁵² i ett nu, i et øyeblikk, under den siste trompet. For trompeten skal lyde, og de døde skal bli oppreist uforgjengelige, og vi skal bli forvandlet. ⁵³ *For dette forgjengelige må ikke seg uforgjengelighet, og dette dødelige må ikke seg udødelighet.* ⁵⁴ Men når dette forgjengelige ikler seg uforgjengelighet og dette dødelige ikler seg udødelighet, da vil den uttalelsen som står skrevet, gå i oppfyllelse:

Det Paulus skriver, er en del av den hellige hemmelighet, som går tilbake til den første profetien i 1. Mosebok 3:15. Paulus taler her om den himmelske oppstandelsen, og han drøfter de legemer de oppstandne skal få. Han viser at legemene til gruppen på 144 000 som vil få en himmelsk oppstandelse er forgjengelige (de forfaller gradvis). Men det åndelige legemet de vil få i oppstandelsen er uforgjengelig og udødelig.

Siden forgjengelighet er knyttet til vårt kjødelige legeme, er det i motsetning til dem som har det himmelske håp, vårt kjødelige legeme «som skal bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten.» Dette innebærer at Adams etterkommere må komme i en situasjon hvor deres legemer vil bli frigjort fra ufullkommenheten og bli lik det fullkomne legeme Adam hadde før han syndet. Dette vil skje i løpet av Jesu tusenårige styre, og det er det profetiske motbildet til at alle mennesker fikk full frihet i jubelåret i Israel.

EKSKURS

FORSKJELLEN PÅ «GUDS BARNS HERLIGE FRIHET» FOR DEM MED ET HIMMELSK HÅP OG DEM MED ET JORDISK HÅP

FORSKJELLEN ER HVA SOM SKJER MED DE TO GRUPPENS KJØDELIGE LEGEMER

Når det gjelder dem med et himmelsk håp, siterer jeg Johannes 3:3-5 (over) og Romerne 3:23, 24 (under):

³ Som svar sa Jesus til ham: «I sannhet, ja i sannhet, sier jeg deg: *Uten at noen blir født på ny, kan han ikke se Guds rike.*» ⁴ Nikodemus sa til ham: «Hvordan kan et menneske bli født når han er gammel? Han kan vel ikke for annen gang komme inn i sin mors liv og bli født?» ⁵ Jesus svarte: «I sannhet, ja i sannhet, sier jeg deg: Uten at noen blir født av vann og ånd, kan han ikke komme inn i Guds rike.

²³ For alle har syndet, og de når ikke opp til Guds herlighet, ²⁴ og det er som en fri gave at de blir *erklært rettferdige* ved hans ufortjente godhet gjennom utfrielsen ved løsepenge+ som er betalt av Kristus Jesus.

For å bli et åndelig barn av Jehova, må det følgende skje:

- 1) Vedkommende ber om at Jesu gjenløsningsoffer blir anvendt til gagn for ham eller henne.
- 2) Basert på gjenløsningsofferet, erklærer Jehova ham eller henne for rettferdig og uten synd.
- 3) Han eller hun blir døpt med hellig ånd, som representerer en ny fødsel, og han eller hun er nå en ny skapning, et åndelig barn av Jehova.

Hva skjer med hans eller hennes kjødelige legeme? Det skjer ingen ting, slik vi ser i Romerne 8:10 (over) og 1 Korinter 15:42, 45, 48 (under):

¹⁰ Men hvis Kristus er i forening med dere, *er legemet riktignok dødt på grunn av synd*, men ånden er liv på grunn av rettferdighet.

⁵³ Slik er det også med de dødes oppstandelse. *Det blir sådd i forgjengelighet (fthora)*, det blir oppreist i uforgjengelighet...⁴⁵ Den siste Adam ble *en livgivende ånd*...⁴⁸ Slik den som er dannet av støv, er, slik er også de som er dannet av støv; og *slik den himmelske er, slik er også de himmelske*.

Det som har skjedd, er at Jehova har foretatt en juridisk handling og erklært denne personen som syndfri, fordi alle syndene er tilgitt. Vedkommende er nå fra Guds synspunkt en ny skapning, slik vi leser i 2. Korinter 5:17

¹⁷ Derfor, hvis noen er i forening med Kristus, *er han en ny skapning*; de gamle ting er forsvunnet; se, nye ting er blitt til.

At vedkommende er erklært rettferdig og er en ny skapning, er bokstavelig talt sant, fordi Jehova har erklært dette. Men her er det en viktig dualisme, som vi ser ved å sammenligne Romerne 7:19, 20 (over) og 8:1, 2, 12, 13 (under):

¹⁹ For det gode som jeg ønsker, det gjør jeg ikke, men det onde som jeg ikke ønsker, det praktiserer jeg. ²⁰ Når jeg nå gjør det jeg ikke ønsker, *da er det ikke lenger jeg som bevirker det, men synden som bor i meg*.

¹ *Derfor er det ingen fordømmelse for dem som er i forening med Kristus Jesus.* ² For åndens lov, den ånd som gir liv i forening med Kristus Jesus, har frigjort deg fra syndens og dødens lov.

¹² Derfor, brødre, er vi altså forpliktet, men ikke overfor kjødet til å leve i samsvar med kjødet; ¹³ *for hvis dere lever (ζαώ) i samsvar med kjødet, kommer dere visselig til å dø*; men hvis dere ved ånden lar legemets gjerninger dø, skal dere leve.

I Romerne kapittel 7 drøfter Paulus den nedarvede synden. Når han sier at når han synder, så «er det ikke lenger *jeg* som bevirker det», så er dette helt reelt. Pronomenet «*jeg*» referer til Paulus som en ny skapning som er rettferdiggjort og uten synd. Når hans legeme er ufullkomment og har nedarvet synd, og det gjør mindre synde på grunn av den nedarvede synd, da er det ikke Paulus selv som gjør dette, for han er en ny skapning.

Men så kommer kontrasten i kapittel 8. Kapitlet begynner med å si at det er «ingen fordømmelse for dem som er i forening med Kristus Jesus.» De kan ikke

fordømmes, selv om deres ufullkomne legeme gjør synder, fordi de er nye skapninger og ikke har synd. Men allikevel har de et ansvar, for Romerne 8:13 sier:

«hvis dere lever (*ζαο*) i samsvar med kjødet (*σαρ*), kommer dere visselig til å dø».

Substantivet *σαρ* betyr bokstavelig «kjøtt», og det representerer tilbøyeligheter som er i strid med Guds lov, slik Paulus bruker ordet i Romerne kapittel 7.

Verbet *ζαο* betyr «å leve, å utføre livets funksjoner». (Mounce) Verbet er gresk presens aktiv, noe som innebærer at handlingen er i utvikling og fortsetter, altså: «Hvis dere praktiserer det å leve i samsvar med de syndige tilbøyeligheter dere har arvet, kommer dere sikkert til å dø.»

I Romerne 7:20 nevner Paulus en viktig forskjell mellom de synder som legemet til en ny skapning kan gjøre og de synder som får en ny skapning til å falle ut av sin stilling som en rettferdiggjort ny skapning:

²⁰ Når jeg nå gjør *det jeg ikke ønsker* (*thelō*), *da er det ikke lenger jeg som bevirker det, men synden som bor i meg*.

Verbet *thelō* betyr «å gjennomføre sin vilje». Det er synder som Paulus ikke *vil* gjøre, men som han gjør på grunnlag av sin nedarvede synd, hvor han rettmessig kan si «det er ikke lenger *jeg* som bevirker det».

Men det han nevner i Romerne 8:13 er noe helt annet. Presensformen av verbet *ζαο* viser at her er det snakk om praktisering av synd, synder som vedkommende fortsetter å gjøre. Her kan det ikke sies at han eller hun *ikke vil* (*thelō*) å gjøre det som er galt, slik Paulus kunne. Når en person fortsetter å bryte Guds lover, er det noe vedkommende *vil* (*thelō*).

For å forstå forskjellen på «Guds barn» som er rettferdiggjort fra synd og er nye skapninger og «skapningen», kan vi spørre om hvorfor Guds barn dør og hvorfor skapningen dør. Svaret er at «skapningen», som er alle Adams etterkommere, unntatt de som har syndet mot den hellige ånd, dør på grunn av sin nedarvede synd, for å sone denne synd. Men «Guds barn», som er nye skapninger, dør ikke for å sone deres legemers nedarvede synd. For de har ingen synder å sone for. Men de dør fordi de, på samme måte som Jesus, ofrer sine forgjengelige legemer for å kunne få en himmelsk oppstandelse.

Jeg kommer nå til det som er så viktig for milliarder av Adams etterkommere, og jeg siterer Romerne 8:20, 21 en gang til:

²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten (*mataiotēs*), ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om at skapningen selv også *skal bli frigjort* (*eleutheroō*) *fra trelldommen under forgjengeligheten* (*ftbora*) *og få Guds barns herlige frihet* (*eleutheria*).

I de siterte versene refererer «skapningen» til *alle mennesker* som er født på jorden, *unntatt* gruppen på 144 000 med et himmelsk håp, og personer som er gjennomsyret av ondskap og har syndet mot den hellige ånd.

Ordene om at «skapningen» «skal bli frigjort (*eleutheroō*) fra trelldommen under forgjengeligheten», har svært store konsekvenser for det kristne håp og for forståelsen av Guds hensikt. Første Korinter 15:53 viser at begrepet «forgjengelighet» er knyttet til vårt legeme, til vår kropp. Arven til Adams etterkommere innebærer at de ble «lagt under nytteløsheten», som Romerne 8:20 sier. Det innebærer at de arvet synd og at den enkeltes legeme vil forfalle inntil døden. Dette er betydningen av «forgjengelighet».

Men så sier vers 21 at i fremtiden vil «skapningen...bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten». Det kan bare bety én ting, nemlig at **legemene** til alle som innbefattes i gruppen «skapningen» vil bli fullkomne, akkurat som Adams legeme var før han syndet.

Når og hvordan vil det skje? Romerne 8:21 sier at å bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten er det samme som å få Guds barns herlige frihet. Og vers 19 sier at det vil skje etter «Guds sønners åpenbarelse» (sammen med Jesus i den store trengsel). Og her ser vi det profetiske motbildet til den frihet som alle innbyggerne i landet fikk i jubelåret.

Som jeg vil demonstrere i det som følger, så er Jesu tusenårige styre motbildet til det jødiske jubelåret, og disse tusen år er også identisk med Dommens Dag. Jesu ord i Matteus 11:24 om at det skal bli mer utholdelig på Dommens Dag for innbyggerne i Sodoma enn for innbyggerne i Kapernaum, viser at frigjøringen fra forgjengeligheten ikke vil foregå i den jordiske oppstandelsen. Mennesker vil bli oppreist med samme personlighet og med det samme forgjengelige legeme som de hadde da de døde.

Hva dette vil innebære, kan vi forstå ved å lese Åpenbaringen 20:12, 5:

¹² Og jeg så de døde, de store og de små, stå foran tronen, og bokruller ble åpnet. Men en annen bokrull ble åpnet; det er livets bokrull. Og de døde ble dømt etter de ting som stod skrevet i bokrullene, etter sine gjerninger.

⁵ (De andre av de døde ble ikke levende (*ζαο*) før de tusen år var endt.)

Vi merker oss and de som står foran troen og blir dømt, ikke omtales som «de oppstandene» eller «de levende», men de omtales som «de døde». Som jeg har vist ovenfor, vil det legeme som et menneske får i oppstandelsen være like ufullkomment og forgjengelig som det legeme han eller hun hadde før oppstandelsen. Derfor er det passende å kalle dem for «de døde» etter deres oppstandelse.

Verbet i vers 5 er *ζαο*, som ikke sikter til oppstandelsen, men har betydningen «å leve, å utføre livets funksjoner». Det som skjer når de tusen år har endt, er at alle «er levende», det vil si at de ikke lenger har nedarvet synd og har forgjengelige legemer. Alle mennesker står nå på samme nivå som Adam før han syndet, og de er fullkomne mennesker uten synd.

Her ser vi fullendelsen av Guds plan. Nå er alle ting gjenopprettet og alle som lever vil få samme sjanse som Adam: Som fullkomne mennesker uten nedarvet vil de avgjøre om de vil tjene Jehova eller følge Satan.

Og her ser vi klart betydningen av Paulus' ord i Romerne 8:22 om «at skapningen selv også skal bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten og få Guds barns herlige frihet»

Vi har sett at de som får en oppstandelse er ufullkomne og deres legemer er forgjengelige. Så har vi sett at når de tusen år ender, vil alle «leve», og deres legemer er ikke lenger forgjengelige. Det viser at ordene om at skapningen skal bli frigjort fra forgjengeligheten, betyr at i løpet av perioden på tusen år vil alle menneskers legemer gradvis gå fremover mot fullkommenhet, og når de tusen år ender, er de ikke lenger i trelldom under forgjengeligheten.

KONKLUSJONEN ER:

Jesu etterfølgere med et himmelsk håp vil oppnå Guds barns herlige frihet adskilt fra deres legemer — ved «utfrielsen fra våre legemer ved løsepenge» (Romerne 8:23) De vil ofre sine legemer for å få en himmelsk oppstandelse.

Adams etterkommere, «skapningen» vil oppnå Guds barns herlige frihet i deres legemer — ved at de «vil bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten». (Romerne 8:21) I løpet av Jesu tusenårige regjering vil deres legemer gradvis bli ført fram mot fullkommenhet. Ved slutten av de tusen år vil alle ha fullkomne legemer, slik Adam hadde før han syndet.

Tabell 9.2 Motbildene til jubelåret ifølge Efeserne og Kolosserne

Alle slaver fikk sin frihet i jubelåret.	«å samle alt sammen igjen i Kristus, det i himlene» (Efeserne 1:10). «å forlike alle andre ting med seg selv igjen...det i himlene.» (Kolosserne 1:20) De 144 000 salvede har blitt forlikt med Gud, og har blitt samlet sammen med tanke på en himmelsk oppstandelse.
Alle mennesker i landet fikk sin frihet i jubelåret.	«å samle alt sammen igjen i Kristus... det på jorden» (Efeserne 1:10). «å forlike alle andre ting med seg selv igjen...det på jorden.» (Colossians 1:20) Alle Adams etterkommere, unntatt de med et himmelsk håp, og de som har syndet mot den hellige ånd, vil bli forlikt med Gud i løpet av Jesu tusenårige regjering. Som fullkomne mennesker har de nå muligheten til å tjene Gud og få evig liv.

GJENOPPRETTTELSEN AV ALLE TING

APOSTLENES GJERNINGER 3:19-21

Jubelåret var et sabbatsår. Vi har sett slavene ble frigitt, og at alle mennesker i landet fikk sin frihet i jubelåret. Da israelittene kom inn i det lovte land, fikk hver familie et stykke land som de eide. På grunn av fattigdom måtte noen familier selge sin jord. Men i jubelåret ble all eiendom returnert til den tidligere eieren uten noen kompensasjon.

Dette betyr at jubelåret var en tid for gjenopprettelse av alle ting i Israel, innbefattet slaveri og gjeld. Jorden ble ikke dyrket, og landet opplevde en sabbat med fullstendig hvile.

Det profetiske motbildet til denne gjenopprettelsen av alle ting i Israel i jubelåret er den verdensomspennende gjenopprettelsen av alle ting, som Peter nevnte i en tale. Han hadde helbredet en lam mann, og folket samlet seg rundt Peter og Johannes. Peter talte til folkemengden og sa ifølge Apostlenes gjerninger 3:19-21 NV08 (min oversettelse under):

¹⁹ «Omvend dere derfor, og snu dere for å få deres synder visket ut, slik at *tider* (*kairos*) *med ny styrke* (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv.²⁰ Og han kan sende Kristus *som er utpekt* for dere, Jesus.²¹ Himmelen må holde denne i seg inntil tiden (*khronos*) for gjenopprettelse (*apokatastasis*) av alle ting (*pas*) som Gud talte om gjennom munnen til sine hellige profeter *i gamle dager*.

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder slettet, og at *de fastsatte tider* (*kairos*) for *den forfriskende hvile* (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv.²⁰ Og han kan sende den *utvalgte på forhånd* til dere, Kristus Jesus.²¹ Himmelen må holde fast på ham inntil tiden (*khronos*) for gjenopprettelsen (*apokatastasis*) av alle ting (*pas*) som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn *gjennom tidsaldrene*.

Fargene viser forskjellene mellom NV08 og min oversettelse. Objektet i begge tilfeller er «alle ting», uttrykt ved adjektivet «*pas*». Uttrykket «alle ting» modifiseres av substantivet «gjenopprettelse» i Apostlenes gjerninger 3:21 og av verbfrasen «samles sammen igjen» i Efeserne 1:10, som ble drøftet ovenfor.

Det er også et tidselement i begge tilfeller. Det greske ordet *kairos* betyr «fastsatt tid», ofte med henvisning til tidsperioder som følger hverandre og som kan telles. Ordet *khronos* refererer til tid generelt. Men i noen sammenhenger kan det også referere til fastsatte tider. I Apostlenes gjerninger 3:21 står *khronos* i flertall, og det står parallelt med *kairos* i vers 19. Derfor har ordet *khronos* i dette verset betydningen «fastsatte tider», slik som *kairos* i vers 19.

Konklusjonen av sammenligningen mellom Apostlenes gjerninger 3:19-21 og Efeserne 1:10 er at begge avsnittene refererer til gjenopprettelsen av paradiset i Eden med fullkomne mennesker, slik det var før Adam og Eva syndet. Begge hendelsene viser at det finnes fastsatte tider som markerer begynnelsen på denne gjenopprettelsen

LIKHETENE MELLOM APOSTLENES GJERNINGER 3:19-21 OG EFESERNE 1:10

Som vi har sett i drøftelsen ovenfor, kan begrepet «gjenopprettelse» uttrykkes med forskjellige ord. Jeg skal nå sammenligne Apostlenes gjerninger 3:19-21 med Efeserne 3:10:

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder slettet, og at *de fastsatte tider* (*kairos*) for den forfriskende hvile (*anapsysis*) kan komme fra Jehova selv. ²⁰ Og han kan sende den utvalgte på forhånd til dere, Kristus Jesus. ²¹ Himmelen må holde fast på ham inntil tiden (*khronos*) for *gjenopprettelsen* (*apokatastasis*) av *alle ting* (*pas*) som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn gjennom tidsaldrene.

¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved *de fastsatte tiders* (*kairos*) fulle mål (*pleroma*), nemlig å *samle alt sammen* (*pas*) *igjen* (*anakefalaioō*) i KRISTUS, det i himlene og det på jorden. Ja i ham.

Parallele ord har samme farge. Objektene er *alle ting* og *alt* uttrykt ved adjektivet *pas* («alle, enhver»). Uttrykket *alle ting* modifiseres av substantivet «*gjenopprettelsen*» i Apostlenes gjerninger 3:21 og av verbfrasen «*samle alt sammen igjen*» i Efeserne 1:10.

Det er også et tidselement i begge tilfeller. Det greske ordet *kairos* betyr «fastsatt tid», ofte med henvisning til tidsperioder som følger hverandre og som kan telles. Ordet *khronos* refererer til tid generelt. Men i noen sammenhenger kan det også referere til fastsatte tider. I Apostlenes gjerninger 3:21 er *khronos* i flertall, og det står parallelt med *kairos* i vers 19. Derfor har ordet *khronos* i dette verset betydningen «fastsatte tider», slik som i vers 19.

Konklusjonen av sammenligningen mellom Apostlenes gjerninger 3:19-21 og Efeserne 1:10 er at begge refererer til gjenopprettelsen av paradiset i Eden med fullkomne mennesker før Adam og Eva syndet. Begge hendelsene viser at det finnes fastsatte tider som markerer begynnelsen på denne gjenopprettelsen. Disse bestemte tidene vil bli analysert senere. Men det som følger er en analyse av hovedordene i Apostlenes gjerninger 3:19-21.

Tabell 9.3 En sammenligning av Apostlenes gjerninger 3:19-21 og Efeserne 1:10

Apostlenes gjerninger 3:19-21	Efeserne 1:10
<i>alle ting</i>	<i>alt</i>
<i>gjenopprettelse</i>	<i>samle alt sammen igjen</i>
<i>fastsatte tider, (fastsatte)tider</i>	<i>fastsatte tider</i>

BETYDNINGEN OG ANVENDELSEN AV APOKATASTASIS

Nøkkelordet *apokatastasis* betyr «en gjenopprettelse eller gjeninnføring av en ting til sin tidligere tilstand; derfor fornyelsen av en ny og bedre æra». (Mounce)

Et verb beskriver en handling eller en tilstand, og et substantiv beskriver resultatet av verbets handling, eller, i noen tilfeller, beskriver det selve handlingen. Verbet *apokathistēmi* beskriver handlingen å gjenopprette, og det tilsvarende substantivet *apokatastasis* beskriver resultatet av denne handlingen, nemlig gjenopprettelse.

Substantivet forekommer bare én gang i Apostlenes gjerninger 3:21, mens verbet forekommer 8 ganger i De kristne greske skrifter og 30 ganger i Septuaginta. En studie av verbet *apokathistēmi* vil hjelpe oss å forstå hvordan de bibelske forfattere behandlet ideen om gjenopprettelsen av alle ting. Jeg siterer ett eksempel fra De kristne greske skrifter og fire eksempler fra De hebraiske skrifter.

Apostlenes gjerninger 1:6:

⁶ Da de nå var kommet sammen, begynte de å spørre ham: «Herre, **gjenoppretter** (*apokathistēmi*) du riket for Israel på denne tiden?»

Hosea 11:11

¹¹ Som en fugl skal de komme skjelvende fra Egypt, og som en due fra Assyrias land; og jeg skal i sannhet **la dem bo** (*apokathistēmi*) [**føre dem tilbake**] i sine hus,» lyder Jehovas utsagn.

Jesaja 23:17

¹⁷ Og det skal skje, ved slutten av en periode på sytti år, at Jehova skal vende sin oppmerksomhet mot Tyrus, og hun **skal vende tilbake** (*apokathistēmi*) til sin skjøgelønn og drive prostitusjon med alle jordens riker på jordens overflate.

Jeremia 23:8

⁸ men: 'Jehova lever, han som førte opp og som førte inn Israels hus' avkom fra landet i nord og fra alle de land som jeg hadde drevet dem bort til', og de **skal sannelig bo** [**gjeninnsatte**] (*apokathistēmi*) på sin egen jord.»

Esekiel 16:55

⁵⁵ Og dine søstre, Sodoma og hennes tilhørende småbyer, **skal vende tilbake til sin tidligere tilstand** (*apokathistēmi*), og Samaria og hennes tilhørende småbyer **skal vende tilbake til sin tidligere tilstand** (*apokathistēmi*), og du selv og dine egne tilhørende småbyer **skal vende tilbake til DERES tidligere tilstand** (*apokathistēmi*).

Verbet *apokathistēmi* og substantivet *apotatasis* betyr begge å gjenopprette noe til dets opprinnelige tilstand. Dette er spesielt tydelig i de tre tilfellene hvor verbet brukes i Esekiel 16:55, i setningene «vende tilbake til sin tidligere tilstand».

Når vi vurderer Guds hensikt med å skape jorden og menneskene, observerer vi følgende scenario: Gud skapte paradiset i Eden og plasserte to fullkomne mennesker i det. Adam hadde sine ufødte barn i sine lender, og Guds hensikt var at hans fullkomne etterkommere skulle fylle jorden og utvide paradiset til hele jorden.

Dette ble midlertidig stoppet av Satans opprør. Men Guds hensikt er at situasjonen i Edens paradis skal bli gjenopprettet og «vende tilbake til sin tidligere tilstand», for å låne ordene til Esekiel. Peters ord i Apostlenes gjerninger 3:19-21 betyr at hele jorden i fremtiden vil bli et paradis fylt med milliarder av fullkomne etterkommere av Adam. Det betyr at situasjonen vil være akkurat slik den ville ha vært hvis de første menneskene ikke hadde syndet og brutt Guds lov: Milliarder av fullkomne Adams etterkommere vil leve evig i det jordiske paradiset.

BETYDNINGEN OG ANVENDELSEN AV ANAPSYKSIS

Det greske ordet *anapsyxis* i Apostlenes gjerninger 3:20 er et substantiv og NWT 84 har oversettelsen «appointed times of *refreshing*» («fastsatte tider med *forfriskning*»). Denne gjengivelsen har liten mening, fordi vi ikke vet hva «refreshing» («forfriskning») modifierer og refererer til. Oversettelsene NV08 og NV18 har gjengivelsen: «tider med ny styrke». Denne gjengivelsen gir også liten mening, for vi vet ikke hvordan og til hvem tidene gir ny styrke.

På lignende måte ville ordene «gjenopprettelsen av alb» i 3:21 ha liten mening hvis de sto alene, for hva ville da «alb» referere til? Men disse ordene er meningsfylte, fordi de spesifiseres som «gjenopprettelsen av alt det som Gud talte om gjennom sine hellige profeters munn i gammel tid.» Vi bør derfor lete etter en betydning av *anapsyxis* som spesifiserer ordet, slik at vi vet hva det refererer til.

DEN LEKSIKALSKE BETYDNINGEN AV ANAPSYKSIS

At gjengivelsene «forfriskning» og «ny styrke» i Apostlenes gjerninger 3:20 mangler mening, tyder på at disse gjengivelsene av det greske ordet *anapsyxis* ikke uttrykker den egentlige betydningen av ordet i sin sammenheng, og jeg viser til flere definisjoner av ordet i ulike leksika:

en forfriskende kjølighet etter varme; *forfriskning*, avslapning, *hvile*, Apostlenes gjerninger 3:20.⁴⁹

lindring fra vanskelige, byrdefulle omstendigheter, en tilstand av glede og oppmuntring etter en periode med problemer eller opprør.⁵⁰

Pusterom, *avslapning, lindring*, fig., av den messianske tid *kairois anapsyxeos*, *tider med hvile* AC 3:20.⁵¹

Det greske ordet for *forfriskning* har en todelt opprinnelse (fra *psyche* og *psychō*), ifølge hvilken det korrekt betegner enten nedkjøling og *lindring fra varme*, eller gjenoppretting av pusten etter utmattelse. I begge tilfeller er den essensielle betydningen den samme, selv om den første er ideen som naturlig antydes av det engelske ordet refreshing. Det som her menes er *lindring fra slit eller lidelse*, ikke uten en antydning om mer positiv glede.⁵²

På klassisk gresk betyr *anapsyxis* *hvile* eller hvile når det ikke brukes bokstavelig om kjøling.⁵³

Av disse kommentarene ser vi at *anapsyxis* kan ha betydningen «lindring» (blå tekst). Dette er ikke lindring i generell forstand, men lindring fra slit og lidelse (grønn tekst). Og slik lindring er knyttet til «hvile», som var betydningen av ordet på klassisk gresk (rød tekst).

49. Mounce og Gramcord.

50. Louw og Nida Gresk leksikon, (Gramcord)

51. *A Greek English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature* by F.W. Arndt, F. Gingrich.

52. J. A. Alexander: *Commentary on Ephesians* (1887, 1980).

53. *The Acts of the Apostles* Volume IV by F.J. Foakes Jackson and Kirsopp Lake (1979).

I SEPTUAGINTA ER ANAPSYKSIS KNYTTET TIL SABBATEN

Jeg siterer to eksempler fra Septuaginta, som kan kaste lys over betydningen av verbet *anapsykhō*, som tilsvarer substantivet *anapsyxis*. Jeg siterer 2. Mosebok 23:12 (over) og 34:21 (under):

¹² "Seks dager skal du gjøre ditt arbeid; Men på den sjuende dagen skal du *avstå* (*anapausis*) [«hvile» Bibel2024], slik at din okse og ditt esel kan hvile (*anapauō*) og sønnen til din slavepike og den fremmede innbyggeren kan *forfriske* seg (*anapsykhō*).

²¹ «Seks dager skal dere arbeide, men på den sjuende dagen skal dere *holde sabbat* (*katapauō*). Ved pløying og innhøsting skal du *holde sabbat* (*katapauō*). (Fotnote: «Du skal hvile.»)

I forbindelse med at Gud hvilte ifølge 1. Mosebok 2:2, bruker Septuaginta verbet *katapauō* med betydningen «å slutte å arbeide», og implisitt «å hvile». Vi ser bruken av *katapauō* to ganger i 2. Mosebok 34:21. Men når lover om sabbaten nevnes, er fokuset ikke på å avstå fra arbeid, men på det positive resultatet av å hvile på sabbaten. For dette fokuset brukes ofte verbet *anapauō* — forskjellen er prefiksene *ana-* og *kata-*. Legg merke til at begge verbene brukes med henvisning til sabbaten.

Betydningen av *katapauō* er, som nevnt, «å slutte å arbeide, å hvile.» Og betydningen av *anapauō* er «å få til å hvile, berolige, friske opp». (Mounce) Et eksempel fra De kristne greske skrifter er Matteus 11:28 (Bibel2024):

²⁸ Kom til meg, alle dere som sliter og er tynget av byrder, så vil jeg *gi dere ny styrke* (*anapauō*). ²⁹ Ta mitt åk på dere og lær av meg, for jeg er mild og ydmyk av hjertet, så skal dere *finne hvile* (*anapausis*) for deres sjeler.

Dette verset viser at verbet *anapauō* og substantivet *anapausis* begge betyr «hvile og forfriskning». Hvis vi ser tilbake på sitatet fra 2. Mosebok 23:12 ovenfor, ser vi at *anapauō* og *anapausis* anvendes på sabbatsloven, noe som betyr at fokuset ikke er på å slutte å arbeide, men på de store fordelene ved å holde sabbaten. Vi merker at *anapsykhō* brukes som synonym for *anapauō* i 2. Mosebok 23:12. Begge verbene understreker hvilen på sabbaten og forfriskningen og fordelene ved å holde sabbaten.

Bruken av anapsykhō om sabbatsdagen i Septuaginta, som både understreker hvilen, fordelene og forfriskningen av hvilen, og den klassisk greske betydningen av anapsyxis som «hvile», leder til min nye oversettelse av anapsyxis som «forfriskende hvile».

Jeg skal nå ytterligere drøfte substantivet *anapsyxis* og det tilsvarende verbet *anapsyksō*. Substantivet har betydningen: «lettelse fra vanskelige, byrdefulle omstendigheter.» (Louw og Nida) og «en forfriskende kjølighet etter varme; met. forfriskning, rekreasjon, hvile». (Mounce) Det tilsvarende verbet *anapsyksō* uttrykker denne betydningen på en verbal måte.

Verbet *anapsyksō* forekommer én gang i De kristne greske skrifter og fire ganger i Septuaginta, som vi ser nedenfor:

2 Timoteus 1:16

¹⁶ Måtte Herren skjenke Onesiforos' husstand barmhjertighet, for han har ofte *gitt meg ny styrke* (*anapsyksō*), og han skammet seg ikke over mine lenker.

2. Mosebok 23:12

¹² Seks dager skal du gjøre ditt arbeid; men på den sjuende dagen skal du *avstå fra det* [*«skal du hvile»* Bibel2024] (*anapsyksō*), så din okse og ditt esel kan hvile og din slavekvinnes sønn og den fastboende utlending kan hente ny styrke.

Dommerne 15:19

¹⁹ Da kløvde Gud en morterformet hulning som var i Lēki, og vann begynte å komme ut av den, og han gav seg til å drikke, og deretter vendte hans ånd tilbake, og *han livnet til* (*anapsyksō*). Derfor gav han den navnet En-Håkkore; den er i Lēki den dag i dag.

1. Samuel 16:23

²³ Og det skjedde når Guds ånd kom over Saul, at David tok harpen og spilte med sin hånd; og *Saul fikk lindring* (*anapsyksō*), og det ble bra med ham, og den onde ånden vek fra ham.

2. Samuel 16:14

¹⁴ Omsider kom de fram, kongen og alt folket som var med ham, og de var trette. Og de hentet ny styrke der [*«hvilte der»* Bibel2024] (*anapsyksō*).

Eksemplene viser at substantivet *anapsyxis* inneholder tanken om «forfriskning», «lindring» og «hvile», og verbet *anapsyksō* kan oversettes med «å bli forfrisket», «å finne lindring», og «å hvile». Basert på disse betydninger, gjengir jeg Apostlenes gjerninger 3:19 på følgende måte:

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder visket ut, slik at *de fastsatte tider* (*kairoi*) for *den forfriskende hvile* (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv.

Gjengivelsen «den forfriskende hvile» setter ordet *anapsyxis* inn i sin rette ramme, slik at vi kan forstå hvorfor ordet blir brukt:

- 1) Oversettelsen forbinder *anapsyxis* med den fremtidige sabbat som Jesus Kristus er Herre over. (Matteus 12:8)
- 2) Oversettelsen viser at *anapsyxis* er det profetiske motbildet til «en sabbat med fullstendig hvile for landet» (3. Mosebok 25:4) slik jubelåret var.

APOSTLENES GJERNINGER 3:19-21 SOM MOTBILDET TIL FRIGJØRINGEN I JUBELÅRET

Jeg skal nå presentere parallellene mellom 3. Mosebok 25:4, 8-10 (over) og Apostlenes gjerninger 3:19-21 (under):

⁴ Men i det sjuende året skal det inntre en sabbat med *fullstendig hvile* (*shabbat shabbātōn*) for landet, en sabbat for Jehova. Din åker skal du ikke tilså, og din vingård skal du ikke beskjære.

⁸ Og du skal telle sju årssabbater fram, sju ganger sju år, og de sju årssabbatenes dager skal utgjøre førtini år for deg. ⁹ Og du skal la det høyttonende hornet lyde i den sjuende måneden, på den tiende dagen i måneden; på soningsdagen skal dere la hornet lyde i hele DERES land. ¹⁰ Og dere skal hellige det femtiende året og *utrope frihet* (*qāra' derōr*) i landet for alle dets innbyggere. Det skal bli et jubelår for dere, og dere skal vende tilbake (*shūb*), hver til sin eiendom, og dere skal vende tilbake, hver til sin slekt.

¹⁹ «Omvend dere derfor, og snu dere om for å få deres synder visket ut, slik at de fastsatte tidene (*kairos*) for *den forfriskende hvile* (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv. ²⁰ Og han kan sende den utvalgte på forhånd til deg, Kristus Jesus. ²¹ Himmelen må gripe denne til tiden (*khronos*) for gjenopprettelse (*apokatastasis*) av alle ting (*pas*) som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn gjennom tidsaldrene.

Parallellene mellom de to tekstene ser vi i Tabell 9.4.

Tabell 9:4 Språklige paralleller mellom 3. Mosebok 25:10 og Apostlenes gjerninger 3:19-21

3. Mosebok 25:4	Hebraisk: <i>shabbat shabbātōn</i>	Fullstendig hvile.
Apostlenes gjerninger 3:19	Gresk: <i>anapssyxis</i>	Forfriskende hvile.
3. Mosebok 25:10	Hebraisk: <i>shūb</i>	Vende tilbake, gjenopprette.
Apostlenes gjerninger 3:21	Gresk: <i>apokatastasis</i>	Gjenopprette.

Jubelåret var en sabbat hvor ikke noe skulle dyrkes og hvor landet og alle innbyggerne skulle nyte «fullstendig hvile» (*shabbat shabbātōn*). Dette er en parallell til uttrykket «forfriskende hvile» (*anapssyxis*).

På Soningsdagen ble det utropt frihet i landet for alle innbyggerne. Dette innebar at alle slaver fikk sin frihet og eiendommer som var solgt gikk tilbake til de opprinnelige eierne uten vederlag. Disse handlingene ble uttrykt med verbet *shūb*, som betyr «å vende tilbake, å gjenopprette». Dette er en parallell substantivet *apokatastasis*, som også betyr «å gjenopprette».

Det kan ikke være noen tvil at det som skjedde i jubelåret er profetiske forbilder på det som vil skje når Jehova Gud gjenoppretter alle ting i løpet av Jesu Kristi tusenårige styre.

EN SAMMENLIGNING AV DE TRE TEKSTENE SOM VISER JUBELÅRETS PROFETISKE MOTBILDER

Her følger teksten om jubelåret og de tre tekstene som uttrykker de profetiske motbildene til det som skjedde i jubelåret:

3. MOSEBOK 25:4, 10

⁴ Men i det sjuende året skal det inntre en sabbat med **fullstendig hvile** (*shabbat shabbātōn*) for landet, en sabbat for Jehova. Din åker skal du ikke tilså, og din vingård skal du ikke beskjære.

¹⁰ Og dere skal hellige det femtiende året og **utrope frihet** (hebraisk: *derōr*, gresk: *afesis*) i landet for alle dets innbyggere. Det skal bli et jubelår for dere, og dere **skal vende tilbake** (*shub*), hver til sin eiendom, og dere **skal vende tilbake** (*shub*), hver til sin slekt.

ROMERE 8:18-21

¹⁸ Følgelig mener jeg at lidelsene i den nåværende tidsperiode ikke er for noe å regne sammenlignet med den herlighet som skal bli åpenbart på oss. ¹⁹ Skapningen venter jo med spent forventning på Guds sønners åpenbarelse. ²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten (*mataiotēs*), ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om at skapningen selv også skal bli **frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten** (*fibora*) **og få Guds barns herlige frihet** (*eleutheria*).

EFESERNE 1:10

¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved de fastsatte tiders (*kairos*) fulle mål (*pleroma*), nemlig **å samle alt sammen igjen** (*anakefalaioō*) i KRISTUS, **det i himlene og det på jorden**. Ja i ham.

APOSTLENES GJERNINGER 3:19-21

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder visket ut, slik at de fastsatte tider (*kairos*) for **den forfriskende hvile** (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv. ²⁰ Og han kan sende den utvalgte på forhånd til deg, Kristus Jesus. ²¹ Himmelen må gripe denne til tiden (*kechronos*) for **gjenopprettelsen** (*apokatastasis*) **av alle ting** som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn gjennom tidsaldrene.

Jubelåret var et år med frihet for alle innbyggere i landet, et år med gjenopprettelse av alle ting. Det motbilledlige jubelåret, som er Jesu Kristi tusenårige styre, er en periode med frihet fra synd og død for Adams etterkommere, og gjenopprettelsen av alle ting, slik situasjonen var i Edens paradys før Adam og Eva syndet.

Det finnes en klar parallell mellom jubelåret og Jesu Kristi tusenårige regjering. De tre tekstene ovenfor uttrykker denne parallellen.

DE FASTSATTE TIDER (*kairos*) SOM ENDER VED JUBELÅRETS BEGYNNELSE

Det som var viktig for det israelske folket i forbindelse med jubelåret, var at alle fikk frihet, at eiendommene ble gitt tilbake til de tidligere eierne og at alt ble fullstendig gjenopprettet. Men tidselementet var også viktig. For eksempel ville en israelitt som ble fattig og hadde solgt sin eiendom, ivrig telle årene til jubelåret da han fikk eiendommen tilbake. Og en mann som hadde blitt slave, ville også ivrig telle årene til jubileet.

Når vi samler de trådene vi har drøftet, vil vi se at jubelårets tidssyklus også har motbilledlig betydning. La oss se på disse trådene:

Det kommer en fremtidig sabbat hvor Jesus er Herre. (Matteus 12:8)

Det er en stor sabbat hvor Jehova Gud hviler. (Hebreerne 4:4, 5)

Det er en fremtidig sabbatshvile for Guds folk. (Hebreerne 4:9)

Det vil komme en tid da alle mennesker vil oppleve Guds barns herlige frihet. (Romerne 8:20)

Alle ting skal igjen bli samlet i Kristus, det i himlene og det på jorden. (Efeserne 1:10)

Alle ting som profetene skrev om, vil bli fullstendig gjenopprettet. (Apostlenes gjerninger 3:20)

Kan vi knytte noen av disse trådene til en motbilledlig jubelårssyklus? Ja, det kan vi! Det er et tidselement i hver av trådene: Sabbaten er den sjuende dagen i uken, og friheten til Guds barn og gjenopprettelsen av alle ting er knyttet til bestemte tider (*kairos*) i fremtiden. Og vi kan knytte trådene til jubileumssyklusen sammen ved å fokusere på den spesifikke tiden for fremtiden. I denne sammenhengen siterer jeg Åpenbaringen 20:4 (over), 21:1-4 (i midten) og 22:1-3 (under):

⁴ Og jeg så troner, og det var noen som satte seg på dem, og det ble gitt dem makt til å dømme. Ja, jeg så sjelene til dem som var henrettet med øks på grunn av det vitnesbyrd de hadde avlagt om Jesus, og fordi de hadde talt om Gud, og dem som verken hadde tilbudt villdyret eller dets bilde, og som ikke hadde fått merket på sin panne og på sin hånd. ***Og de ble levende og hersket som konger sammen med KRISTUS i tusen år.***

¹ Og jeg så en ny himmel og en ny jord; for den tidligere himmel og den tidligere jord var forsvunnet, og havet er ikke mer. ² Jeg så også den hellige by, Det nye Jerusalem, komme ned fra himmelen fra Gud, gjort i stand som en brud som er pyntet for sin ektemann. ³ Da hørte jeg en høy røst fra tronen si: «Se, Guds telt er hos menneskene, og han skal bo hos dem, og de skal være hans folk. Og Gud selv skal være hos dem. ⁴ ***Og han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer; heller ikke sorg eller skrik eller smerte skal være mer. De ting som var før, er forsvunnet.***»

¹ Og han viste meg en elv med livets vann, klar som krystall, som rant ut fra Guds og fra Lammets trone ² nedover i midten av dens brede gate. Og på denne siden av elven og på den andre siden stod livets trær, som frambringer tolv avlinger av frukt, idet de gir sin frukt hver måned. ***Og bladene på trærne var til legedom for nasjonene.*** ³ ***Og det skal ikke være noen forbannelse mer.*** Men Guds og Lammets trone+ skal være i byen, og hans slaver skal yte ham hellig tjeneste.

De siterte versene beskriver oppfyllelsen av profetien om alle menneskers frihet og om gjenopprettelsen av alle ting. Og Åpenbaringen 20:4 viser at dette vil skje i løpet av en periode på tusen år.

Her har vi en spesifikk tidsperiode, og spørsmålet er om denne tidsperioden kan knyttes til jubileumssyklusen. Det finnes én lenke, og det er Jehovas store sabbat.

Jehovas hviledag begynte da han hadde skapt Eva, og Hebreerne 4:6-7 viser at denne hviledagen varte fremdeles i det første århundre evt., og at den ville fortsette.

Det er en sammenheng mellom Jehovas hviledag og Jesu Kristi tusenårige styre som jeg vil peke på.

Jeg har allerede vist at Jesu nærvær og endens tid begynte i 1914, og at den store trengsel og begynnelsen på Jesu tusenårige styre vil komme innenfor én generasjon. Hvor mange år har Jehovas hviledag vart når Jesu tusenårige styre begynner? Interessant nok har Jehova lagt ned tråder i Bibelens bøker, slik at vi kan vite svaret.

Lukas 3:23-39 gir en fullstendig genealogi over Jesu forfedre, og fører dem tilbake til Adam. Alderen til de eldste forfedrene finnes i 1. Mosebok kapittel 5, og kronologisk informasjon finnes i de historiske bøkene i Bibelen, for eksempel at det var i det 480. året etter at Israel forlot Egypt at Salomo begynte å bygge tempelet. (1. Kongebok 6:1)

Troen på Bibelens fulle inspirasjon krever at vi tror at alle vers i Bibelen er inkludert med et bestemt formål. Dette betyr den nevnte kronologiske informasjonen ikke er inkludert i Skriften for å tilfredstille vår nysgjerrighet. Men den kronologiske informasjonen er inkludert for at vi kan beregne tider, inkludert profetiske tider.

Når vi regner fra Adams skapelse, finner vi at i året 1975 hadde det gått 6 000 år. Jesus sa at den store trengsel vil komme i den generasjon som inkluderer 1914, og Jesu tusenårige styre vil komme etter den store trengsel. Basert på de tråder vi finner i Bibelen, ser vi at Jehovas hviledag er 7 000 år lang.

Kan vi nå begynne å se en sammenheng? Fordi Jehovas hviledag varer i 7 000 år, og Jesus er herre over «sabbaten», forstår vi at «sabbaten» er det sjuende årtusen av Jehovas store hviledag. At «sabbaten» er det samme som Jesu tusenårige styre, passer også med Jesu utsagn i Matteus 12:8 om at han er sabbatens Herre. Jeg nevner også at konteksten i Hebreerbrevet kapittel 4 viser at den fremtidige sabbatshvilen som er nevnt i vers 9, refererer til Jesu tusenårige styre.⁵⁴

Nå har vi to sabbater, Jehovas 7 000 år lange sabbat og Jesu 1 000 år lange sabbat. Både begrepet «sabbat» og tallet «7» har en viss sammenheng med syklusen på 7 x 7 år og det 50. jubelåret. Jeg skal utdype dette.

I sin drøftelse av Jehovas sabbat i Hebreerne kapittel 4 refererer skribenten til skapelsesberetningen i Første Mosebok kapittel 1. Hvorfor er settingen for Jehovas skapelse en uke med sju dager? Det finnes ingen logisk grunn til dette, for Jehova står over tiden og teller verken dager eller tidsperioder. Og det var ingen mennesker til stede ved skapelsen som kunne telle dager.

Det fjerde av de ti bud gir et svar, og jeg siterer 2. Mosebok: 20:8-11

⁸ Idet du kommer sabbatsdagen i hu for å holde den hellig, ⁹ skal du utføre tjeneste og gjøre alt ditt arbeid i seks dager. ¹⁰ Men den sjuende dagen er en sabbat for Jehova din Gud. Du

54. Se artikkelen: «So there remains a sabbath resting for the people of God». (Hebreerne 4:9) <https://mybelovedreligion.no/2025/09/24/so-there-remains-a-sabbath-resting-for-the-people-of-god-hebrews-49/>

skal ikke gjøre noe arbeid, verken du eller din sønn eller din datter, verken din slave eller din slavekvinne eller ditt husdyr eller din fastboende utlending som er innenfor dine porter. ¹¹ For på seks dager dannet Jehova himlene og jorden, havet og alt som er i dem, og han begynte å hvile på den sjuende dag. Derfor velsignet Jehova sabbatsdagen og begynte å hellige den.

Teksten gir mønsteret for loven om sabbaten etter seks dagers arbeid, nemlig at Jehova brukte seks dager på å gjøre jorden beboelig og skape liv på den.

Hvis vi regner med den reelle lengden på skapelsesdagene, finner vi at skapelsesuken er 49 000 år lang, og jubelårssyklusen på 49 år, etterfulgt av jubelåret er et mønster for dette.

Dette betyr at jubelårssyklusen ble utformet etter mønster av den faktiske lengden av skapelsesdagene – 7 ganger 7000 år, til sammen 49 000 år. Lovene om jubelåret ble dermed gitt som profetiske forbilder på Jehovas skapelsesuke, som besto av 7 ganger 7000 år – til sammen 49 000 år. Jubelåret ville da være et profetisk forbilde på Jesu Kristi tusenårige styre.’’

Å anvende jubelårskronologien på menneskets historie betyr at Jehovas hviledag begynte en stund etter 4 026 fvt. da Adam ble skapt. Ifølge jubelårskronologien består Jehovas hviledag av sju «dager», hver på 1 000 år, og den sjette dag ender en stund etter 1975 evt. Deretter følger Jesu Kristi tusenårige regjering, som er jubelåret.

Men her kan vi se et mulig problem. I henhold til det profetiske forbildet var det 49. året et sabbatsår og det 50. året var jubelåret. Men i den virkelige lengden av Jehovas skapelsesuke på 49 000 år, er Jesu tusenårige styre det 49. årtusen og ikke det 50. årtusen.

Vi kan se en løsning på dette problemet i 3. Mosebok 25:4:

55. Betyr beregningen ovenfor at skapelsen av alle levende skapninger som er beskrevet i 1. Mosebok kapittel 1, skjedde i løpet av en periode på 49 000 solår? I min drøftelse bruker jeg ordet «konseptuelt» i forbindelse med lengden på 7 000 år for hver dag. Dette betyr at fordi vi vet at Jehovas hviledag er 7 000 år, viser skapelsesberetningen at de andre dagene også var 7 000 år lange. Alle dager i en uke er like lange.

Geologer hevder at livet utviklet seg over en periode på rundt 500 millioner år, og dette motsier min beregning. Jeg refererer til min bok «*Kan vi stole på Bibelen?*» Med Fokus på Skapelsesberetningen, den Verdensomspændende Vandflod og Profetierne. (<https://www.gramma.dk/>) Jeg viser at krystallene i sedimentære bergarter kan være millioner av år gamle. Men det beviser ikke at fossilene er millioner av år. Konklusjonen i boken er at det **ikke** finnes data fra berglag og fossiler, som definitivt beviser at planter og dyr er mer enn noen tusen år gamle. Dette betyr at det ikke finnes noen vitenskapelig grunn til å utelukke muligheten for at planter og dyr er mindre enn 49 000 år gamle. Men det finnes heller ingen vitenskapelig grunn til å tro at de bare er noen tusen år gamle.

⁴ Men i det sjuende året skal det inntre en sabbat med fullstendig hvile (*shabbat shabbātōn*) for landet, en sabbat for Jehova. Din åker skal du ikke tilså, og din vingård skal du ikke beskjære.

Uttrykket «fullstendig hvile» er oversatt fra *shabbat shabbātōn* som er en forsterking av ordet *shabbat*. Dette verset ble anvendt på det 49. året som var et sabbatsår. Denne «fullstendige hvile» begynte i det 49. året og den fortsatte i det 50. året. Det vil si at hva hvile angår for innbyggerne og for landet, så var det 49. og det 50. året én enhet.

Apostlenes gjerninger 3:19-21, som allerede har blitt grundig analysert, nevner gjenopprettelsen av alt det Gud har talt om gjennom profetene. Ifølge Åpenbaringen 20:4, 21:1-4 og 22:1-3, som er sitert ovenfor, vil gjenopprettelsen av alle ting skje i løpet av Jesu tusenårige styre. Som en parallell til ordene om «gjenopprettelsen av alle ting», nevnte Peter «en forfriskende hvile», som også vil finne sted i løpet av Jesu tusenårige styre. Denne «forfriskende hvile» som 3. Mosebok 25:4 omtaler som «en fullstendig hvile», begynte i det 49. året og fortsatte idet 50. året. Derfor kan vi oppfatte både det 49. og det 50. året i jubelårssyklusen som et profetisk forbilde på Jesu tusenårige styre.

DE FASTSATTE TIDER (*kairos*) SOM ENDER VED BEGYNNELSEN AV DET MOTBILLEDIGE JUBELÅRET

I kapitlene 2 og 3 viste jeg hvordan det fantes fastsatte tider, uttrykt med det greske ordet *kairos* («fastsatt tid»), som endte i året for Jesu Kristi første komme og i året for Jesu Kristi andre komme.

Det var 69 uker med år fra det tidspunktet ordet om å gjenopprette og bygge Jerusalem gikk ut, til Messias kom, fra 455 fvt. til 29 evt.

Det gikk 2 520 år fra ødeleggelsen av Jerusalem av Nebukadnesar II til Jesu gjenkomst og hans nærvær, fra 607 fvt. til 1914 evt.

*I det som følger skal jeg vise at Bibelen har fastsatte tider, uttrykt ved ordet **kairos**, som ender i den store trengsel og begynnelsen for Jesu tusenårige styre.*

Det er tre tekster som skal bli drøftet, som jeg siterer:

EFESERNE 1:10

¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved **de fastsatte tiders** (*kairos*) **fulle mål** (*pleroma*), nemlig å samle alt sammen igjen i KRISTUS, det i himlene og det på jorden. Ja i ham.

1. TIMOTEUS 6:13-15

¹³ For Guds øyne, han som bevarer alt i live, og for Kristi Jesu øyne, han som i egenskap av vitne kom med den gode offentlige kunngjøring framfor Pontius Pilatus, befaler jeg deg

¹⁴ å holde budet på en plettfri og uklanderlig måte inntil vår Herre Jesu Kristi

tilkjennegivelse.¹⁵ Denne tilkjennegivelse skal den lykkelige og eneste Makthaver vise til *dens egne fastsatte tider* (*kairos*), han, Kongen over dem som hersker som konger, og Herren over dem som hersker som herrer.

APOSTLENES GJERNINGER 3:19-21

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder visket ut, slik at *de fastsatte tidene* (*kairos*) for den forfriskende hvile (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv.²⁰ Og han kan sende den utvalgte på forhånd til deg, Kristus Jesus.²¹ Himmelen må gripe denne til (*den fastsatte tiden*) (*khronos*) for gjenopprettelsen (*apokatastasis*) av alle ting som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn gjennom tidsaldrene.

Det greske ordet *kairos* forekommer tre ganger i disse tekstene, og *khronos* forekommer én gang. Alle tre tekster har følgende endepunkter, nemlig «de fastsatte tiders fulle mål», «Vår Herre Jesu Kristi tilkjennegivelse», «den forfriskende hvile» og «gjenopprettelsen av alle ting.»

Jeg skal først vise endepunktene til hver av de fastsatte tider, og deretter skal jeg vise hva vi kan vite om deres lengde.

DE FASTSATTE TIDERS FULLE MÅL

I sitt brev til efeserne presenterer Paulus ulike aspekter av den hellige hemmelighet, og peker på Jesus Kristus og hans rike. Jeg siterer Efeserne 1:10:

¹⁰ med tanke på en administrasjon (*oikonomia*) ved *de fastsatte tiders* (*kairos*) *fulle mål* (*pleroma*), nemlig å samle alt sammen igjen i KRISTUS, det i himlene og det på jorden. Ja i ham.

Hva vil skje når de fastsatte tiders mål er kommet? Paulus bruker substantivet *oikonomia* med betydningen «forvaltning av en husholdning; en administrasjon». Dette ordet refererer ikke til noe konkret, som en regjering, men til noe abstrakt, til forvaltningen av noe. Og hva er dette «noe»? Det er «å samle alt sammen igjen i Kristus, det i himlene og det på jorden.»

I Edens hage var det enhet mellom himmel og jord før Adam og Evas opprør. Denne enheten ville bli gjenopprettet ved de fastsatte tiders fulle mål.

Efeserne 1:10 viser at det finnes fastsatte tider som ender ved begynnelsen av Jesu tusenårige styre, når alt igjen skal samles til ett.

TILKJENNEGIVELSEN AV JESUS KRISTUS VED SLUTTEN AV DE FASTSATTE TIDER

Paulus taler både direkte og indirekte om Jesu komme som dommer i den store trengsel. Et indirekte eksempel er 1. Timoteus 6:13-15:

¹³ For Guds øyne, han som bevarer alt i live, og for Kristi Jesu øyne, han som i egenskap av vitne kom med den gode offentlige kunngjøring framfor Pontius Pilatus, befaler jeg deg

¹⁴ å holde budet på en plettfri og uklanderlig måte inntil *vår Herre Jesu Kristi tilkjennegivelse*.¹⁵ Denne tilkjennegivelse skal den lykkelige og eneste Makthaver vise til

dens egne fastsatte tider (*kairos*), han, Kongen over dem som hersker som konger, og Herren over dem som hersker som herrer.

Substantivet *epifaneia* betyr «tilkjennegivelse, manifestasjon, strålende fremvisning». (UBS Lexicon) Den lykkelige og eneste Makthaver, som er Jesus, vil la sin tilkjennegivelse bli kjent til «dens egne (*idios*) fastsatte tider (*kairos*)». Adjektivet *idios* betyr «ens egen, rettmessig, passende, spesielt tildelt». (Mounce) Hva referer disse «fastsatte tider» til? Fordi *kairos* er flertall, «bestemte tider», må referansen være til den periode med fastsatte tider som ender ved Jesu tilkjennegivelse.

Når vil hans tilkjennegivelse være? Vi leser i 2. Timoteus 4:1:

¹ Jeg pålegger deg høytidelig overfor Gud og Kristus Jesus, som skal dømme de levende og de døde, og ved hans tilkjennegivelse (*epifaneia*) og hans rike.

Fordi Jesu tilkjennegivelse er knyttet til hans dom over de levende og de døde, må hans tilkjennegivelse være den samme som hans åpenbaring i den store trengsel, når han vil fjerne mennesker som ligner på dem som forfulgte tessalonikerne, og når han etter dette vil dømme de levende og de døde. Vi leser i 2. Tessaloniker 1:7-9:

⁷ men å gi dere som lider trengsel, lindring sammen med oss under **Herren Jesu åpenbarelse** (*apokalypsis*) fra himmelen med sine mektige engler ⁸ i en flammende ild, når han bringer hevn over dem som ikke kjenner Gud, og dem som ikke adlyder det gode budskap om vår Herre Jesus. ⁹ Nettopp disse skal lide rettslig straff i form av evig tilintetgjørelse, borte fra Herrens ansikt og fra hans styrkes herlighet.

Jeg vil også sitere et skriftsted som er drøftet i detalj ovenfor, som har en viktig detalj, og som er parallell med det siste skriftstedet, nemlig Romerne 8:19-21:

¹⁹ Skapningen venter jo med spent forventning på **Guds sønners åpenbarelse** (*apokalypso*).

²⁰ For skapningen ble lagt under nytteløsheten, ikke av sin egen vilje, men ved ham som la den under den, på grunnlag av håp ²¹ om at skapningen selv også skal bli frigjort fra trelldommen under forgjengeligheten og **få Guds barns herlige frihet**.

Verbet som tilsvare substantivet *apokalypsis* («åpenbaring») er *apokalypso* («å avsløre, åpenbare»). Åpenbaringen 17:14 viser at Guds sønner, som har mottatt sin himmelske oppstandelse, vil være sammen med Jesus Kristus når han kommer som dommer i den store trengsel. Derfor er åpenbaringen av Guds sønner den samme som åpenbaringen av Herren Jesus. Hans åpenbaring er knyttet til straffen for de onde, og åpenbaringen av Guds sønner er knyttet til «Guds barns herlige frihet» som «skapningen» vil motta. De fastsatte tidene som nevnes i 1. Timoteus 6:15 må derfor ende i den store trengsel like før Jesu tusenårige regjering.

Første Timoteus 6:15 viser at det finnes fastsatte tider (*kairos*) som ender ved Jesu Kristi åpenbaring i den store trengsel, like før Jesu tusenårige regjering.

DEN FASTSATTE TID FOR GJENOPPRETTELSEN AV ALLE TING

Peter helbredet en ufør mann, og folk samlet seg rundt Peter og Johannes. Peter snakket til folkemengden. Peters ord er spesielt viktige fordi de peker på gjenopprettelsen av alle ting og viser at det finnes bestemt tider knyttet til denne gjenopprettelsen. Nedenfor er min oversettelse av Apostlenes gjerninger 3:19-21:

¹⁹ «Omvend dere derfor, og vend om for å få deres synder slettet, og at *de fastsatte tider* (*kairos*) for *den forfriskende hvile* (*anapsyxis*) kan komme fra Jehova selv. ²⁰ Og han kan sende den *utvalgte på forhånd* til dere, Kristus Jesus. ²¹ Himmelen må holde fast på ham inntil *tiden* (*kronos*) for gjenopprettelsen (*apokatastasis*) av alle ting (*pas*) som Gud talte om gjennom de hellige profeters munn *gjennom tidsaldrene*.

I sammenheng med jubelårskronologien er det to viktige punkter i disse versene. Uttrykkene «den forfriskende hvile» og «gjenopprettelsen av alle ting» viser til det motbilledlige jubelåret, Jesu tusenårige styre. Og teksten viser at det finnes «fastsatte tider» (*kairos*) og tider (*kronos*, med betydningen «spesifikke eller bestemte tider») knyttet til «den forfriskende hvile» og «gjenopprettelsen av alle ting».

Det greske ordet *kronos* betyr «tid», generelt sett. Men det kan også bety «avtalt tid, bestemt tid» når konteksten tilsier det. I 3:21 er *kronos* flertall, noe som viser at betydningen er «fastsatte tider». Dette støttes av at setningene med *kairos* og *kronos* er paralleller, og de to substantivene også er paralleller.

For å forstå nyansene i versene, vil jeg vurdere om «fastsatte tider» (*kairos*) og «fastsatte tider» (*kronos*) refererer til begynnelsen på «den forfriskende hvile», og «gjenopprettelsen av alle ting.» Det finnes en genitiv relasjon mellom «fastsatte tider» (*kairos*) og «den forfriskende hvile» (*anapsyxis*), og mellom «fastsatte tider» (*kronos*) og «gjenopprettelse» (*apokatastasis*).

Men i begge tilfeller er det ene substantivet hankjønn og det andre hunkjønn. Så saken er ikke at ett substantiv modifierer det andre, slik som «den forfriskende hvilens fastsatte tider» eller «gjenopprettelsens fastsatte tider». Men bedre gjengivelser er «fastsatte tider for (eller «til») den forfriskende hvile» og «fastsatte tider for (eller «til») gjenopprettelsen».

Alternativene for referansen «de fastsatte tider (*kairos*)» og «de fastsatte tider (*kronos*)» er 1) tidene før gjenopprettelsens begynnelse, 2) tidspunktet da gjenopprettelsen begynner, og 3) den nødvendige tiden for gjenopprettelsen. Siden både *kairos* og *kronos* er flertall, kan punkt 2) utelates; fastsatte tider i flertall kan ikke referere til ett tidspunkt.

Preposisjonen *akhri* har ulike betydninger. Hvis betydningen er «til», refererer de fastsatte tider til gjenopprettelsen. Men fordi gjenopprettelsen refererer til Jesu tusenårige styre, som er én tidsenhet, jubelåret, er denne anvendelsen usannsynlig. Hvis preposisjonen *akhri* betyr «under», refererer de fastsatte tidene til tidsenheter før gjenopprettelsens begynnelse, som er den svært sannsynlige konklusjonen.

Men både om de fastsatte tidene refererer til selve gjenopprettelsen eller til tidsenheter som ender med begynnelsen av gjenopprettelsen, viser betydningen av substantivet *kairos* («*fastsatt* tid») at denne begynnelsen er tidsmessig bestemt av Gud.

Apostlenes gjerninger 3:19-21 viser at, akkurat som de fastsatte tider for nasjonene, som er nevnt i Lukas 21:24 er bestemt av Gud, finnes det også andre fastsatte tider bestemt av Gud som vil ende ved begynnelsen på Jesu tusenårige styre.

Tabell 9.5 De fastsatte tider som leder til begynnelsen på Jesu tusenårige styre

Apostlenes gjerninger 3:20	Fastsatte tider (<i>kairos</i> , flertall) som vil ende ved begynnelsen av Jesu tusenårige styre.
1. Timoteus 6:15	Fastsatte tider (<i>kairos</i> , flertall) som vil ende når den store trengsel begynner.
Efeserne 1:10	Fastsatte tider (<i>kairos</i> , flertall) som vil ende ved begynnelsen av Jesu tusenårige styre.

Fordi Jesu tusenårige styre begynner umiddelbart etter den store trengsel, kan vi forutsette at de fastsatte tider som sies å ende i den store trengsel, og de som sies å ende ved begynnelsen av Jesu tusenårige styre, ender på samme tidspunkt.

BEREGNING AV DE FASTSATTE TIDER SOM VIL ENDE VED BEGYNNELSEN AV JESU TUSENÅRIGE STYRE

I forskjellige kapitler har jeg vist at det finnes tre forskjellige fastsatte tider (*kairos*) som nevnes i De hellige skrifter:

- 1) De 69 ukene på 483 år til Jesu komme til jorden, fra 455 fvt. til 29 evt.
- 2) De fastsatte tider for nasjonene på 2 520 år til Jesu gjenkomst, fra 607 fvt. til 1914 evt.
- 3) De fastsatte tider — 6 000 år fra begynnelsen av Jehovas 7 000 år lange hviledag — til begynnelsen av den tusen år lange sabbaten som Jesus er Herre over, det motbilledlige jubelåret.

Vår interesse her er anvendelsen av jubelårskronologien på begynnelsen av det motbilledlige jubelåret — Jesu turenårige styre.

Andre Mosebok 20:9-11 viser at loven i Israel om seks dager med arbeid etterfulgt av sabbaten, var basert på mønsteret for skapelsesuken i 1. Mosebok kapittel 1: Gud skapte livet og gjorde jorden beboelig i løpet av seks dager, og han hvilte på den sjuende dagen.

Vi har sett at ifølge Hebreerbrevet kapittel 4, hadde Jehovas hviledag vart i 4 000 år i det første århundre evt., at hans hvile fortsatte, og at det var et løfte om en fremtidig sabbatshvile for Guds folk. (Hebreerne 4:9) De fastsatte tider for nasjonene endte i 1914 da Jesu nærvær og endens tid begynte. Jesus sa ifølge Matteus 24:33-36, at han ville komme som dommer i den store trengsel innen en generasjon fra 1914.

Men den nøyaktige dagen og timen vet bare Gud. Etter den store trengsel vil Jesu tusenårige styre begynne.

Vi har sett at den virkelige lengden på skapelsesuken, 7 dager på 7 000 år hver, totalt 49,000 år, er mønstret for jubelårskronologien. Lengden på skapelsesdagene var ikke kjent da loven ble gitt. Men vi kan si at jubelårskronologien på 7 år ganger 7, totalt 49 år, og jubelåret er profetiske forbilder på skapelsesdagene og deres virkelige lengde.

Vår interesse er Jehovas hviledag på 7 000 år, hvor de siste tusen årene kan sees på som en sabbat. Dette er Jesu tusenårige styre, sabbaten hvor han er Herre, og sabbatshvilen som er nevnt i Hebreerne 4:9.

For å vite når sabbaten på 1000 år begynner, må vi vite når Jehovas hviledag begynte og så telle 6 000 år fra dette tidspunktet. For å forstå dette er det viktig å undersøke hva kronologien for skapelsesuken viser, og hva den ikke viser. Jeg siterer 1. Mosebok 2:18-24:

¹⁸ Og Jehova Gud sa videre: «Det er ikke godt for mennesket å fortsette å være alene. Jeg skal danne en hjelper til ham, som et motstykke til ham.»¹⁹ Nå var Jehova Gud *i ferd med å forme* av jorden alle markens ville dyr og alle himmelens flygende skapninger, og han begynte å føre dem til mennesket for å se hva han ville kalle hver enkelt; og hva mennesket enn ville kalle hver levende sjel, det skulle være dens navn.²⁰ Så gav mennesket navn til alle husdyrene og til himlenes flygende skapninger og til hvert vilt dyr i marken, men for mennesket fantes det ingen hjelper som et motstykke til ham.

²¹ Jehova Gud lot derfor en dyp søvn falle over mennesket, og mens han sov, tok han et av hans ribben og lukket så kjøttet til over dets sted.²² *Og Jehova Gud gikk i gang med å bygge en kvinne av ribbenet som han hadde tatt fra mennesket, og førte henne så til mennesket.*²³ Da sa mennesket: «Dette er endelig ben av mine ben og kjøtt av mitt kjøtt. Hun skal kalles Kvinne, for av mannen ble hun tatt.»²⁴ Derfor skal en mann forlate sin far og sin mor, og han skal holde seg til sin hustru, og de skal bli ett kjød.

Denne beretningen viser at Eva ble skapt etter Adam, og at Jehovas hviledag ikke begynte da Adam ble skapt, men da Eva ble skapt. Hvor lang tid som gikk mellom skapelsen av de to, er ikke oppgitt. Noen har hevdet at uttrykket «i ferd med å forme» i 2:19 antyder at noen dyr ble skapt etter Eva. Verbet «å forme» er imidlertid imperfektum på hebraisk, slik som de fleste verbene er i 1. Mosebok kapitelene 1 og 2. Så det finnes ingen språklig grunn til å hevde at noen dyr ble skapt etter at Eva ble skapt.

Lukas 3:23-38 presenterer en fullstendig slektstavle over alle Jesu forfedre tilbake til Adam. Hvis vi studerer den kronologiske informasjonen i De hebraiske skrifter, finner vi at 6 000 år etter Adams skapelse ender i 1975. Disse 6 000 årene representerer ikke de 6 dagene på tusen år hver av Jehovas 7 000 år lange hviledag, fordi Jehovas hviledag begynte ikke da Adam ble skapt, men da Eva ble skapt som Guds siste handling

Dette betyr at tiden som gikk mellom skapelsen av Adam og Eva må legges til året 1975 for å finne når det motbilledlige jubelåret, som er Jesu Kristi tusenårige regjering, begynner. Vi vet ikke det nøyaktige antallet år mellom skapelsen av Adam

og Eva, og derfor vet vi ikke hvilken dag og time Jesus kommer som dommer i den store trengsel.

Det finnes imidlertid informasjon i 1. Mosebok som begrenser antall år mellom Adams skapelse og Evas skapelse, slik vi ser i 1. Mosebok 4:25 (over) og 5:3 (under):

25 Adam lå med sin kone igjen, og hun fødte en sønn. Hun ga ham navnet Set, for, som hun sa: «Gud har gitt meg en ny sønn for å erstatte Abel, siden Kain drepte ham.»

3 Da Adam var 130 år, ble han far til en sønn som lignet ham og var som et bilde av ham, og han ga ham navnet Set.

Fordi Set ble født da Adam var 130 år gammel, ble Eva skapt mindre enn 130 år etter Adams skapelse. Dette betyr at Jesu tusenårige styre vil begynne mindre enn 130 år etter 1975. Dette kan begrenses ytterligere. I dag er det 51 år siden 1975. Fordi den tusenårige regjering ikke har begynt, vet vi at det gikk minst 51 år mellom skapelsen av Adam og Eva. Dette åpner et vindu på 79 år (til Sets fødsel) i løpet av hvilket Eva ble skapt.

Hva skjedde etter Eves skapelse og før Sets fødsel? Kain og Abel ble født, og de vokste opp. Abel ble sauegjeter, mens Kain ble jordbruker. Så drepte Kain Abel. Tiden for dette må trekkes fra de nevnte 79 årene for å avgjøre når Eva ble skapt.

Konklusjonen er at året 1975 er det siste sikre punkt vi kjenner til på tidens strøm; det er 6 000 år etter Adams skapelse. På grunn av dette vet vi at den store trengsel og jubelåret, som er Jesu Kristi tusenårige styre, vil begynne mye mindre enn 79 år fra nå av. Dette betyr at den generasjon «som slett ikke skal forgå» før den store trengsel og jubelåret kommer, også vil ende mindre enn 79 år fra dette tidspunkt.

KONKLUSJON

Jehovas hviledag varer i 7 000 år.

De siste 1 000 årene av Jehovas hviledag er Jesu tusenårige styre, jubelåret.

Vi vet at 6 000 år fra Adams skapelse endte i 1975.

Tiden mellom Adam og Evas skapelse må legges til 1975 for å finne begynnelsen på det motbilledlige jubelåret.

Eva må ha blitt skapt mindre enn 130 år etter Adam, på grunn av Sets fødsel.

Det har gått 51 år siden 1975, og det betyr at begynnelsen på det motbilledlige jubelåret må komme mindre enn 79 år fra 2026.

Disse 79 årene kan ytterligere forkortes, fordi Kain og Abel ble født før Set, de vokste opp, og Kain drepte Abel.

DET MOTBILLEDLIGE JUBELÅRET VIL BEGYNNE PÅ ET TIDSPUNKT SOM ER MYE MINDRE ENN 79 ÅR FRA 2026.

PROFETISKE TIDSPERIODER IDENTIFISERER GUDS FOLK

SAMMENDRAG

Denne boken har drøftet flere profetier og profetiske tidsperioder som finnes i Bibelen. Det er ikke formastelig å drøfte oppfyllelsen av disse, fordi Daniels bok og Åpenbaringen viser at disse tidsperiodene skulle kunne kalkuleres og forstås av Jesu etterfølgere.

Jesus viste at alle detaljene og nyansene i den opprinnelige bibelteksten er viktige, noe som betyr at et grundig studium av denne teksten er nødvendig.

Når vi tror at hele Bibelen er inspirert av Gud, og at alle beretninger er tatt med i en bestemt hensikt og har en bestemt betydning, da skjønner vi at tidsperiodene på 1 260, 1 290 og 1 335 dager, som vi finner i Daniel, og Åpenbaringen, og som sies å være knyttet til Guds folk, identifiserer dette folket.

Bare det folket som oppfyller tidsperiodene, vil være i stand til å legge fram beviser fra sin historie for at tidsperiodene er oppfylt på dem. Det eneste folket jeg vet om, som i det hele tatt har lagt fram slike beviser, er Bibelstudentene og Jehovas vitner.

I dette kapitlet skal jeg presentere disse bevisene, og leserne må avgjøre hvor godt de passer til de opplysningene som Bibelens tekst gir om hver tidsperiode.

I sin samtale med Pilatus sa Jesus: «Enhver som er på sannhetens side, hører min røst.» Pilatus sa til ham: «Hva er sannhet?» Men i stedet for å vente på Jesu svar, snudde han ryggen til Jesus og gikk ut for å snakke med jødene. (Johannes 18:37, 38)

Mange mennesker i dag vil gjerne lære sannheten om Gud og hans sønn Jesus Kristus. Men de fleste av dem vender ryggen til Bibelen og ønsker ikke å foreta et grundig studium av den for å finne sannheten.

I denne boken er mitt fokus på ordene «hører min røst». Og spørsmålet er: Hvem er de? Hvem er de som hører hans røst? I sin profeti om det som skulle skje i endens tid, talte Daniel om «det hellige folk» (Daniel 12:7). Det må være dette folket Jesus hadde i tankene når han omtalte dem som «er på sannhetens side», og som «hører min røst».

Det hellige folk kan bli identifisert som de som aksepterer alle de bibelske læresetninger som finnes i Bibelen, og som bestreber seg på å følge Guds lover og prinsipper. I dette kapitlet skal jeg identifisere «det hellige folk» med Jehovas vitner på grunnlag av profetiske tidsperioder som har blitt oppfylt på dem.

De følgende tidsperioder skal bli drøftet: 3 1/2 tider (1 260 dager, 42 måneder), 1 290 dager, og 1335 dager:

KNUSINGEN AV DET HELLIGE FOLKET'S MAKTEFTER 3 1/2 TID

Perioden på 1 260 dager må være spesielt viktig fordi det nevnes fire forskjellige steder:

Daniel 7:25:

²⁵ *en tid, og tider og en halv tid.*²⁶ Og ord mot Den Høyeste skal *han* tale, og Den Aller Høyestes hellige skal *han* til stadighet plage. Og han skal sette seg fore å forandre tider og lov, og de skal bli gitt i hans hånd i *én tid og tider og en halv tid.*

Daniel 12:7:

⁷ Og jeg begynte å høre mannen som var kledd i lin, og som befant seg over elvens vann, idet han tok til å løfte sin høyre hånd og sin venstre hånd mot himlene og å sverge ved ham som lever til uavgrenset tid: «Det skal være *én fastsatt tid, fastsatte tider og en halv.* Og så snart knusingen av det hellige folks makte er fullført, skal alt dette få sin ende.»

Åpenbaringen 11:2, 3, 7:

² Men når det gjelder gårdsplassen utenfor tempelet [helligdommen], kast den ut og mål den ikke, for den er gitt til nasjonene, og de vil trampe på den hellige byen i *førtito måneder.*³ Og jeg skal få mine to vitner til å profetere *tusen to hundre og seksti dager kledd i sekk.*»

⁷ Og når de er ferdige med sitt vitnesbyrd, *vil det ville dyret som stiger opp av avgrunnen føre krig mot dem, beseire dem og drepe dem.*² Men når det gjelder forgården, som er utenfor tempelhelligdommen, så la den være og mål den ikke, for den er blitt gitt til nasjonene, og de skal trække den hellige by under fot i førtito måneder.³ Og jeg vil la mine to vitner profetere *i ett tusen to hundre og seksti dager*, kledd i sekkelerret.»

Åpenbaringen 13:5

⁵ Og det ble gitt **det** en munn som talte store ting og bespottelser, og det ble gitt det myndighet til å virke i **fortito måneder**.

Konteksten til disse fire skriftstedene viser at de refererer til samme tidsperiode, og ved slutten av denne perioden vil det inntreffe en katastrofal hendelse for «det hellige folk». Den som skal forårsake katastrofen, omtales i Daniel 7:25 som «**han**».

Fire dyr som representerer fire verdensmakter vil reise seg, og fra det fjerde vil et horn stige opp. Pronomenet «**han**» i vers 25 refererer tilbake til dette hornet (riket) i vers 24. De hellige skal «bli gitt i hans hånd», og ifølge 12:7 betyr dette at makten til det hellige folket vil bli knust ved slutten av 3 1/2 tider.

Det er også én som vil forårsake katastrofen for de to vitnene (Guds folk) etter 42 måneder, ifølge Åpenbaringen 11:2, 3, 7 og 13:5

NOEN DETALJER OM TIDSPERIODENE

Daniel 9:24-27 har en tidsprofeti om 70 uker som «er blitt fastsatt over ditt folk og over din hellige by.» Etter 69 uker av år ville Messias komme. I denne profetien representerer hver dag ett år, og 69 uker av år blir 483 år. Perioden begynte i 455 fvt. og endte 29 evt., da Jesus Kristus begynte å forkynne om Guds rike. På lignende måte er de syv fastsatte tidene i Daniel 4:15-17 beregnet til 2 520 år (7 x 360 dager = 2 520 dager) fra 607 fvt. til 1914 evt.

Med tanke på mønsteret der én dag representerer ett år i disse to tidsprofetiene, hvordan kan vi vite at de 1 260 dagene i Åpenbaringen 11:3 og de 1 290 dagene og 1 335 dagene i Daniel 12:11, 12, representerer bokstavelige dager, og ikke at hver dag representerer ett år?

Den første grunnen: Hendelsene nevnt i Daniel 11:40 til 12:13 skjer i løpet av endens tid, og dette inkluderer 3 1/2 tider, 1 290 dager og 1 335 dager. Derfor må disse profetiene oppfylles etter året 1914, da endens tid begynte, og de må bestå av bokstavelige dager.

Den andre grunnen: Profetiene i Åpenbaringen vil bli oppfylt etter år 98, da boken ble skrevet (Åpenbaringen 1:1), og synene som Johannes så vil bli oppfylt på «Herrens dag», som kan likestilles med endens tid (Åpenbaringen 1:10).

Den tredje grunnen: Åpenbaringen 1:1 viser at Guds folk ville forstå profetiene i Åpenbaringen — boken ble skrevet «**for å vise det som snart må skje**.» Når tidsperiodene oppfylles i løpet av endens tid, må det være snakk om bokstavelige dager. Tidsperioden på 1 260 dager nevnes i fire passasjer, inkludert Åpenbaringen 11:2, 3, 7; 13:5.

Det som ville skje på slutten av disse dagene, nevnes — det hellige folks makt vil bli knust. Men ingen av de fire passasjene forteller hva som skulle markere begynnelsen på de 1 260 dagene.

Hvis Jesus, som ga profetiene til Johannes, *ville vise* — gi forståelse til — sine slaver om hva som ville skje, var det eneste utgangspunktet for de 1 260 dagene som Guds folk kunne kjenne, slutten på nasjonenes fastsatte tider i 1914.

Når det gjelder beregningen av de profetiske tidsperiodene, har representantene for Selskapet Vaktårnet brukt den jødiske kalenderen, noe jeg er enig i.

DE TO VITNENE SOM BLE DREPT

Flere detaljer i profetien til de to vitnene må klargjøres. Jeg siterer Åpenbaringen 11:1-11:

¹ Og det ble gitt meg et rør likt en stav idet han sa: «Reis deg og mål Guds tempelhelligdom og alteret og dem som tilber i den.² Men når det gjelder forgården, som er utenfor tempelhelligdommen, så la den være og mål den ikke, for den er blitt gitt til nasjonene, og de skal trække den hellige by under fot i *førtito måneder*.³ Og jeg vil la mine *to vitner* profetere i *ett tusen to hundre og seksti dager*, kledd i sekkelerret.»⁴ Disse er symbolisert ved de to oliventrær og de to lampestaker og står framfor jordens Herre.

⁵ Og hvis noen ønsker å skade dem, kommer det ild ut av deres munn og fortærer deres fiender; og hvis noen skulle ønske å skade dem, skal han bli drept på denne måten. ⁶ Disse har myndighet til å lukke himmelen så det ikke skal falle regn i de dagene de profetere, og de har myndighet over vannene til å gjøre dem til blod og til å slå jorden med all slags plage så ofte de ønsker.

⁷ *Og når de har fullført sin vitnegjerning, skal villdyret som stiger opp av avgrunnen, føre krig mot dem og seire over dem og drepe dem.*

⁸ Og deres lik skal ligge på den brede gate i den store by som i åndelig forstand kalles Sodoma og Egypt, hvor også deres Herre ble pælfestet.⁹ Og de som er av folkene og stammene og tungemålene og nasjonene, skal se på deres lik i tre og en halv dag, og de lar ikke deres lik bli lagt i et gravsted.¹⁰ Og de som bor på jorden, fryder seg over dem og gleder seg, og de skal sende gaver til hverandre, for disse to profetene pinte dem som bor på jorden.

¹¹ *Og etter de tre og en halv dagene kom det livsånd fra Gud inn i dem, og de reiste seg opp på sine føtter, og stor frykt falt på dem som så dem.*

De to vitnene kan identifiseres ved sine handlinger, fordi handlingene viser at de to vitnene hadde samme rolle som fire personer som nevnes i De hebraiske skrifter. De fire personene som er profetiske forbilder på de to vitnene, er ypperstepresten Josva, guvernøren Serubabel, Moses og Elia.

JOSVA OG SERUBABEL

Vers 4 sier at de to vitnene er profetiske motbilder til de to oliventrærne og de to lampestakene som profeten Sakarja nevnte. Jeg siterer Sakarja 4:2-3, 11, 14 (over), og Haggai 2:4 (under):

² Og han sa til meg: «Hva ser du?» Da sa jeg: «Jeg har sett, og se, det er en lampestake, helt igjennom av gull, med en skål oppå. Og dens sju lamper er på den, ja sju; og lampene som sitter øverst på den, har sju rør.³ Og det er to oliventrær ved siden av den, ett på skålens høyre side og ett på dens venstre side.»

¹¹ Jeg svarte så og sa til ham: «Hva betyr disse to oliventrærne på lampestakens høyre side og på dens venstre side?»

¹⁴ Han sa da: «Disse er de to salvede som står ved siden av hele jordens Herre.»

⁴ 'Men vær nå sterk, Serubabel,' lyder Jehovas utsagn, 'og vær sterk, Josva, Jehosadaks sønn, du øversteprest.' 'Og vær sterke, alle dere landets folk,' lyder Jehovas utsagn, 'og arbeid!' 'For jeg er med dere,' lyder hærstyrkenes Jehovas utsagn.

Zerubabel var guvernør, og Josva var jødernes yppersteprest etter at de kom tilbake fra Babylon og slo seg ned i sitt eget land. De representerte Guds folk etter det babylonske fangenskapet. At de er profetiske forbilder på de to vitnene, viser at settingen for de to vitnene er at Guds folk i endens tid har blitt frigjort fra det motbilledlige Babylon. (Åpenbaringen 14:8:18:4)

PROFETEN ELIA

De to vitnene hadde makt «til å lukke himmelen så det ikke skal falle regn» (vers 6), og dette viser at profeten Elia var et profetisk forbilde på de to vitnene, slik vi leser i Jakob 5:17:

¹⁷ Elia var et menneske med de samme følelser som vi, og likevel bad han i bønn om at det ikke måtte regne; og det regnet ikke over landet i tre år og seks måneder.

At profeten Elia var et profetisk forbilde på de to vitnene, viser at de to vitnene ville ha samme funksjon og gjøre det samme arbeidet som han gjorde. Hva refererte det til? Vi får et svar i Malaki 4:5, 6:

⁵ Se, jeg sender profeten Elia til dere før Jehovas store og fryktinngytende dag kommer. «Og han skal vende fedres hjerte til sønner og sønners hjerte til fedre, for at jeg ikke skal komme og slå jorden ved å vie den til tilintetgjørelse.»

Hvordan ville denne profetien bli oppfylt? Presten Sakarja var far til døperen Johannes, og før sønnen hans ble født, talte en engel til ham og sa, ifølge Lukas 1:14-17:

¹⁴ Og du skal få glede, ja stor glede, og mange skal fryde seg over hans fødsel; ¹⁵ for han skal være stor for Jehova. Men han må slett ikke drikke vin og sterk drikk, og han skal bli fylt med hellig ånd helt fra mors liv; ¹⁶ og mange av Israels sønner skal han vende til Jehova deres Gud igjen. ¹⁷ **Og han skal gå foran ham med Elias ånd og kraft, for å vende fedres hjerter til barn igjen og de ulydige til rettferdighets praktiske visdom, for å gjøre klar et beredt folk for Jehova.**»

Jesus bekreftet at døperen Johannes oppfylte profetien i Malaki 4:5,6, og var et motbilde til Elia, slik vi leser i Matteus 17:10-13?

¹⁰ Men disiplene stilte ham spørsmålet: «Hvorfor sier da de skriftlærde at Elia først må komme?» ¹¹ Han svarte ved å si: «**Elia kommer ganske visst og skal gjenopprette alt.**» ¹² Men jeg sier dere at Elia allerede er kommet, og de anerkjente ham ikke, men gjorde med ham som de ville. Slik skal også Menneskesønnen lide for deres hånd.» ¹³ **Da skjønte disiplene at han talte til dem om døperen Johannes.**

Vi merker oss at døperen Johannes ikke var en reinkarnasjon av Elia. Men Johannes gjorde det samme arbeidet som Elia, nemlig å «gjøre seg klar et beredt folk for Jehova». Men hva kan vi si om ordene i Malaki 4:5, 6, om at Elia ville komme «før Jehovas store og fryktinngytende dag»? Denne dagen kom ikke i det første århundre. Men noen profetier fikk en miniatyroppfyllelse i det første århundre evt., og de vil få den større og endelige oppfyllelsen i endens tid. Denne dobbelte oppfyllelsen bekreftes i Matteus 16:28-17:10:

²⁸ Jeg sier dere i sannhet at det er noen av dem som står her, som slett ikke skal smake døden før de ser Menneskesønnen komme i sitt rike.»

¹ Seks dager senere tok Jesus med seg Peter og Jakob og hans bror Johannes og førte dem opp på et høyt fjell hvor de var for seg selv. ² Og han ble forvandlet framfor dem, og hans ansikt skinte som solen, og hans ytterkledninger ble skinnende som lyset. ³ Og se, Moses og Elia viste seg for dem og samtalte med ham. ⁴ Det fikk Peter til å si til Jesus: «Herre, det er godt for oss å være her. Hvis du ønsker det, vil jeg reise tre telt her, ett til deg og ett til Moses og ett til Elia.» ⁵ Mens han ennå talte, se, da overskygget en lysende sky dem, og se, det var en røst fra skyen som sa: «Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har godkjent; hør ham!»

⁶ Da disiplene hørte dette, falt de på sitt ansikt og ble svært redde. ⁷ Da gikk Jesus bort og rørte ved dem og sa: «Reis dere og frykt ikke.» ⁸ Da de løftet sine øyne, så de ingen, bare Jesus selv. ⁹ Og da de gikk ned fra fjellet, gav Jesus dem en befaling, idet han sa: «Fortell ikke noen om synet før Menneskesønnen er blitt oppreist fra de døde.»

¹⁰ Men disiplene stilte ham spørsmålet: «Hvorfor sier da de skriftlærde at Elia først må komme?»

Vi merker oss at situasjonen som er beskrevet ovenfor, var et syn (*horama*), og dette bekreftes av ordet *metamorphoō* med betydningen «å endre sin form». Jesu ord, ifølge Matteus 16:28, var at de skulle «se menneskesønnen komme i sitt rike», og dette ble oppfylt ved dette synet. En av dem som var til stede, var Peter, og i sitt andre brev 1:16-18 skrev han om dette synet:

¹⁶ Det var jo ikke ved å følge listig uttenkte usanne historier at vi gjorde dere kjent med **vår Herre Jesu Kristi makt og nærvær** (*parousia*), men det var ved å ha blitt øyenvitner til hans storhet. ¹⁷ For han fikk ære og herlighet fra Gud, Faderen, da slike ord som disse ble båret til ham av den storslåtte herlighet: «Dette er min sønn, min elskede, som jeg selv har godkjent.» ¹⁸ Ja, disse ordene hørte vi bli båret fra himmelen mens vi var sammen med ham på det hellige fjell.

Peter viste at situasjonen med forklarelsen var et profetisk bilde på Jesu nærvær (*parousia*). Fordi Elia ble sett i forklarelsen, viser det at oppfyllelsen av profetien om Elias' komme i Malaki 4:5 vil skje under Jesu nærvær «før Jehovas store og fryktinngytende dag.»

Dette betyr at den motbilledlige Elia ville komme i løpet av Jesu nærvær, og Jesus viste at «et forberedt folk for Jehova» ville eksistere, slik Lukas 1:17 sier.

PROFETEN MOSES

Åpenbaringen 11:6 sier om de to vitnene at «de har myndighet over vannene til å gjøre dem til blod og slå jorden med all slags plage så ofte de ønsker.» Dette viser at Moses også var et profetisk forbilde på de to vitnene, fordi vitnene utførte de samme handlingene som Moses.

Moses selv uttrykte noen profetiske ord som indikerte at han var et profetisk forbilde. Vi leser i 5. Mosebok 18:18, 19 (over) og Apostlenes gjerninger 3:19-23 (under):

¹⁸ En profet skal jeg oppreise for dem av deres brødres midte, lik deg; og jeg skal visselig legge mine ord i hans munn, og han kommer i sannhet til å tale til dem alt det jeg befaler ham. ¹⁹ Og det skal skje at den mann som ikke lytter til mine ord som han taler i mitt navn, ham skal jeg selv kreve til regnskap.

¹⁹ Vis derfor anger og vend om, for å få DERES synder strøket ut, så tider med ny styrke kan komme fra Jehovas person, ²⁰ og så han kan sende den Kristus som er bestemt for dere, Jesus, ²¹ som himmelen ganske visst må beholde inntil tidene for gjenopprettelsen av alt det som Gud talte om gjennom sine hellige profeters munn i gammel tid. ²² Ja, Moses sa: 'Jehova Gud skal oppreise for dere av DERES brødre en profet lik meg. Ham skal dere høre på i alt det han taler til dere. ²³ Men enhver sjel som ikke hører på den Profeten, skal bli fullstendig utryddet av folket.'

I talen Peter holdt, ifølge Apostlenes gjerninger 3:19-23, viste han at Moses var et profetisk forbilde på Jesus. Moses var mellommann i den gamle pakt, og Jesus var mellommann i den nye pakt. Situasjonen vi drøfter i Åpenbaringen 11:2-11 skjer når den større Moses, Jesus Kristus, er nærværende. At Moses, ifølge Åpenbaringen 11:6, også er et profetisk forbilde på det folket de to vitnene representerer, understreker deres rolle som det åndelige Israel hvis grunnlag er den nye pakt. Moses understreket viktigheten av å lytte til ordene til dem han var et profetisk forbilde på, og han viste at de to vitnene ville forkynne Guds ord og at det var viktig å lytte til disse ordene.

IDENTIFISERINGEN AV DE TO VITNENE

Ordene i Daniel 12:7 identifiserer de to vitnene:

⁷ Og jeg begynte å høre mannen som var kledd i lin, og som befant seg over elvens vann, idet han tok til å løfte sin høyre hånd og sin venstre hånd mot himlene og å sverge ved ham som lever til uavgrenset tid: «Det skal være én fastsatt tid, fastsatte tider og en halv. Og så snart knusingen av **det hellige folks** makt er fullført, skal alt dette få sin ende.»

Identifikasjonen er at det hellige folk Daniel nevner, opplever det samme som de to vitnene opplever. Makten til det hellige folket vil bli knust, og de to vitnene vil bli drept. Tidsperioden Daniel nevner er 3 1/2 tider, som tilsvarer 42 måneder, eller 1 260 dager, som nevnes i Åpenbaringen 11:2, 3.

Åpenbaringen er skrevet i tegn, og de samme tingene nevnes på forskjellige måter. Jeg siterer Åpenbaringen 13:5-7:

⁵ Og det ble gitt det en munn som talte store ting og bespottelser, og det ble gitt det myndighet til å virke i **førtito måneder**. ⁶ Og det åpnet sin munn med bespottelser mot Gud, for å spotte hans navn og hans bolig, ja dem som bor i himmelen. ⁷ Og det ble gitt det

å føre krig mot *de hellige* og seire over dem, og det ble gitt det myndighet over hver stamme og hvert folk og hvert tungemål og hver nasjon.

Versene sier at villdyret, som er nevnt i vers 1, vil «føre krig mot *de hellige* og seire over dem», og perioden på 42 måneder nevnes. Fordi samme tidsperiode og samme skjebne nevnes i forbindelse med de to vitnene i kapittel 11 og de hellige i kapittel 13, må de være identiske.

En annen beskrivelse finnes i Åpenbaringen 12:17:

¹⁷ Og dragen ble vred på kvinnen og drog av sted for å føre krig mot *dem som er igjen av hennes ætt*, de som holder Guds bud og har det arbeid å vitne om Jesus.

Tre forskjellige identifikasjoner brukes i Åpenbaringen for dem som vil bli forfulgt og beseiret: «de to vitnene», «de hellige» og «de gjenværende av hennes [kvinnens] avkom.» Disse uttrykkene stemmer godt overens med uttrykket «det hellige folk» i Daniel 12:7.

Jesus sa at hans etterfølgere skulle forstå hans store profeti, inkludert de fastsatte tider for folkeslagene, og at de skulle forstå Åpenbaringen. Og Daniel skrev at hans profetier skulle forsegles inntil endens tid. Men på den tiden ville profetiene bli forstått.

Det viktige spørsmålet er hvilken gruppe det er hvis makt ble knust, og som ble drept, etter en periode på 1 260 dager? Så vidt jeg vet, har ingen andre religiøse grupper enn Jehovas vitner, hevdet at dette oppfylles på dem. Er denne påstanden riktig? Og vil den identifisere Jehovas vitner som Guds folk?

PERIODEN PÅ 1 260 DAGER

Det er klart at 3 1/2 tider i Daniel 7:25 og 12:7, samt 42 måneder i Åpenbaringen 11:2 og 13:5, og 1 260 dager i Åpenbaringen 11:3, refererer til samme tidsperiode. Ingen av kontekstene for disse tidsperiodene forteller oss hva som markerte begynnelsen på perioden.

Men 3 1/2 tider i Daniel 12:7 ender med at makten til det hellige folk knuses, Åpenbaringen 11:7 avsluttes med drapet på de to vitnene, og 13:5-7 ender med erobringen av «de hellige» av villdyret. Disse tre hendelsene må referere til samme situasjon. Tidspunktet for endens tid nevnes i Daniel 11:40 og 12:9, så de 3 1/2 tidene skjer i sammenheng med hendelser i endens tid.

Åpenbaringen 1:1 sier at tegnene i boken vil bli oppfylt i fremtiden, som er etter år 98, da boken sannsynligvis ble skrevet. Daniel 12:9 sier at profetiene i boken først vil bli forstått i endens tid, som begynte i 1914 evt., slik kapittel 3 viser. Åpenbaringen 1:10 viser at ånden beveget Johannes til «Herrens dag».

Når vi tar sammenhengen i betraktning, er det logisk at Herrens dag er det samme tidspunkt som endens tid. Dette viser i så fall at det som skjedde med de to vitnene, skjedde i løpet av endens tid.

Den eneste gruppen i dag som forkynner for alle folkeslag at Guds rike er opprettet, og at det i nær fremtid vil fjerne dette onde systemet og skape et paradisi

på jorden, er Jehovas vitner. Denne gruppen ble dannet på 1870-tallet med betegnelsen «Bibelstudentene».

Kan vi finne én hendelse i denne gruppens historie hvor deres makt ble knust, og «de to vitnene ble drept»? Det finnes bare én slik situasjon, og det er det som skjedde **21. juni 1918**. På denne dagen ble presidenten for Selskapet Vaktårnet, J. F. Rutherford, sekretær-kasserer W. E. Van Amburgh, Clayton J. Woodworth og George H. Fisher (de to som skrev *The Finished Mystery*), F. H. Robison (medlem av redaksjonskomiteen i *Vaktårnet*), A. H. Macmillan, R. J. Martin og Giovanni DeCecca dømt til 80 års fengsel.

Åpenbaringen 11:7 sier:

«Og når de har fullført sin vitnegjerning, *skal villdyret som stiger av fra avgrunnen (abyssos)* føre krig mot dem, og seire over dem og drepe dem.»

Åpenbaringen 13:1 omtaler taler om at «et villdyr stiger opp av *havet (thalassa)*. Er dette det villdyret som nevnes i 11:7? Femte Mosebok 30:13 (Septuaginta) bruker det greske ordet *thalassa* («hav»), og referansen til dette verset i Romerne 10:7 bruker det greske ordet *abyssos* («avgrunn»). Derfor er det villdyret som stiger opp av avgrunnen (Åpenbaringen 11:7), det samme som villdyret som stiger opp av havet (*thalassa*). (Åpenbaringen 13:1)

De nevnte personene var lederne for «de hellige» da de ble satt i fengsel. Resultatet var at hele organisasjonen brøt sammen, og det religiøse arbeidet til denne gruppen stoppet opp. Hvis vi teller tilbake 1 260 dager fra **21. juni 1918**, kommer vi til **desember 1914**. En hendelse som markerer begynnelsen på de 1 260 dagene er ikke nevnt. Men siden de fastsatte tider for nasjonene utløp og endens tid begynte i 1914, og desember er årets siste måned, er det logisk å begynne beregningen av de 1 260 dagene fra denne måneden. Vaktårnet fra 1. november 1993, side 10, sier:

.¹³ Vi kan følgelig si at denne lille gruppen vitner forkynte «kledd i sekkelerret» fra desember 1914 av. De holdt ydmykt ut mens de kunngjorde Jehovas dommer. Det kom som et sjokk på mange at C. T. Russell, Selskapet Vaktårnets første president, døde i 1916. Etter hvert som krigsfeberen spredte seg, møtte de større motstand. Flere av dem ble kastet i fengsel. Noen, for eksempel Frank Platt i England og Robert Clegg i Canada, ble torturert av sadistiske myndigheter. Til slutt, **21. juni 1918**, ble J. F. Rutherford, den nye presidenten, og andre av Selskapet Vaktårnets ledere dømt på falske anklager og fikk lange fengselsstraffer. Ved den profetiske periodens slutt satte altså det 'lille hornet' en stopper for det organiserte offentlige forkynnelsesarbeidet. — Daniel 7: 8.

Jeg finner Vaktårnets forklaring på oppfyllelsen av 1 260 dager overbevisende. Jeg kjenner ikke til noen annen religiøs gruppe som har hevdet å ha oppfylt de 1 260 dagene i sin historie.

En viktig lærdom av drøftelsen ovenfor er den store betydningen av året 1914 som slutten på nasjonenes fastsatte tider og begynnelsen på endens tid.

Faktisk avhenger forståelsen av profetiene i Bibelen av året 1914. Hvis dette året blir forkastet, kan ikke profetiene forstås!

TO VITNENE FÅR LIVSÅNDE FRA GUD

Jeg siterer Åpenbaringen 11:8-12:

⁸ Og deres lik skal ligge på den brede gate i den store by som i åndelig forstand kalles Sodoma og Egypt, hvor også deres Herre ble pælfestet.⁹ Og de som er av folkene og stammene og tungemålene og nasjonene, skal se på deres lik i tre og en halv dag, og de lar ikke deres lik bli lagt i et gravsted. ¹⁰ Og de som bor på jorden, fryder seg over dem og gleder seg, og de skal sende gaver til hverandre, for disse to profetene pinte dem som bor på jorden.

¹¹ *Og etter de tre og en halv dagene kom det livsånd fra Gud inn i dem, og de reiste seg opp på sine føtter*, og stor frykt falt på dem som så dem.¹² Og de hørte en høy røst fra himmelen si til dem: «Kom opp hit.» Og de steg opp til himmelen i skyen, og deres fiender så dem.

Profetien sier at etter en kort periode, symbolisert som tre og en halv dag, ble de to vitnene vekket til live igjen. De sju lederne hadde sittet i fengsel i 9 måneder, men 25. mars 1919 ble de løslatt. De som hadde vært fengslet, fikk mye støtte, og det religiøse arbeidet som hadde stoppet 21. juni 1918, ble nå satt i gang igjen. Hovedkvarteret i Pittsburgh ble renoveret, og Rutherford var tilbake i jobb i juli 1919. Et stevne ble holdt i Cedar Point, Ohio, 1.–8. september 1919, og foredragene understreket behovet for at alle kristne forkynner om Guds rike. Det er tydelig at dette stevnet fikk Bibelstudentene til igjen å forkynne om Guds rike, og dette viste at de to vitnene var blitt gjenopplivet.

De 1 260 dagene begynte i desember 1914 og endte 21. juni 1918.

PERIODEN PÅ 1 290 DAGER

Perioden på 3 1/2 tider (1 260 dager) nevnes i Daniel 12:7. At profetiene til Daniel ikke skal forstås før i endens tid, nevnes i versene 8-10, og i vers 11 leser vi:

¹¹ «Og fra den tid det stadige trekk er blitt fjernet og den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse er blitt stilt opp, skal det gå ett tusen to hundre og nitti dager.

Fordi settingen i Daniel kapittel 9 er endens tid, må de 1 290 dagene også oppfylles i endens tid. Her har vi også en begivenhet i verdenshistorien som knytter de 1 290 dagene til endens tid, nemlig at den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse blir stilt opp.

BEGYNNELSEN PÅ DE 1 290 DAGENE

I forbindelse med begynnelsen på de 1 290 dagene nevnes «det stadige trekk». Det hebraiske ordet *tāmīd* («konstant, kontinuerlig») refererer til et offer som daglig ble plassert på alteret i tempelet. Dette offeret var et profetisk forbilde, og spørsmålet er: Hva er motbildet i vår tid? Vi får et svar i Hebreerne 13:15:

¹⁵ La oss ved ham alltid frambære et lovprisningsoffer for Gud, det vil si frukt av lepper som offentlig kunngjør hans navn.

Når ble det stadige trekk, lovprisningsofrene fjernet? Dette skjedde 21. juni 1918, da lederne for Bibelstudentenes menigheter ble sendt i fengsel. På grunn av dette stoppet forkynnelsen av det gode budskap opp.

Den hendelsen som er forbundet med begynnelsen på de 1 290 dagene var at «avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse» ble stilt opp. Uttrykket «å stille opp» er oversatt fra infinitiv til verbet *nātan*, med betydningen «gi, stille, sette, sett opp.» Matteus 24:15 og Markus 13:14 taler om avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse, og på begge steder brukes det greske verbet *histēmi*, med betydningen «sette, plassere, sett opp». Verbet *histēmi* er perfektum partisipp, noe som indikerer at handlingen er fullført, bokstavelig talt: «å ha blitt plassert».

I det første århundre viser Jesus at avskyeligheten ble plassert på et hellig sted. Når dette skjedde, burde Jesu etterfølgere se det og reagere. Den hebraiske infinitiven er tidsnøytral, noe som betyr at vi ikke kan kjenne tiden til verbet *nātan*. Derfor er det korrekt å gjengi verbet med «er blitt stilt opp», slik NV08 gjør.

Som jeg viste i kapittel 7, refererer avskyeligheten som forårsaker ødeleggelse til Folkeforbundet, og senere til De forente nasjoner. Hva kan vi si om når og av hvem Folkeforbundet ble stilt opp? Det er tre datoer som må vurderes:

Fredskonferansen i Paris startet 18. januar 1919.

Versaillestraktaten ble undertegnet 28. juni 1919.

Folkeforbundet ble etablert 13. oktober 1919.

Lederne av Selskapet Vaktårnet har valgt **18. januar 1919** som begynnelsen på de 1 290 dagene, og jeg er enig i dette valget. Begrunnelsen for dette er gitt i Vaktårnet for 1. oktober 1959, sidene 597, 598:

Før den første verdenskrig sluttet den 11. november 1918, framsatte den amerikanske president Wilson forslag om at det skulle opprettes et folkeforbund. Før fredskonferansen i Paris ble åpnet i 1919, *vedtok styret for Kristi kirkers fellesråd i Amerika en erklæring hvor det het at det foreslåtte forbund var «det politiske uttrykk for Guds rike på jorden»*. Styret utnevnte også en spesiell kommisjon som skulle framlegge erklæringen offisielt for fredskonferansen, som snart skulle åpnes i Paris.

³² Framla så denne spesielle kommisjon erklæringen for fredskonferansen i Paris etterat den ble åpnet den 18. januar 1919? I den årsrapport Kristi kirkers fellesråd i Amerika utga for kalenderåret 1919, sto følgende setning på side 11:

Ved fredskonferansen i Paris ble en komité som representerte fellesrådet, mottatt av representanter for regjeringen, og den framla de vedtak styret hadde truffet, og som den hadde fått i oppdrag å overbringe fredskonferansen.

³³ Det ble også gjort mer enn det som allerede er nevnt. Fredstraktaten ble undertegnet den 28. juni 1919. *Federal Council Bulletin* for juni 1919 hadde følgende å si på side 94 i en artikkel som het «Resolusjoner som ble vedtatt av Kristi kirkers fellesråd på et spesielt møte i Cleveland i Ohio 6.—8. mai 1919»:

1. Sosial rettferdighet
2. Nasjonale og internasjonale anliggender

På grunnlag av sitatet ovenfor kan vi si at kirkelederne i USA stilte opp avskyeligheten ved å hevde at Folkeforbundet «var det politiske uttrykk for Guds rike på jorden». De gjorde dette før og under fredskonferansen i Paris. Bibelstudentene, under ledelse av J. F. Rutherford, hadde et helt annet syn på Folkeforbundet enn de religiøse lederne i USA og Storbritannia, som vi ser av det følgende sitat fra Vaktårnet for 1. april 1971, side 159:

¹⁶ Ga Gud uttrykk for sin misnøye med at nasjonene opprettet Folkeforbundet, ettersom dette var vederstyggelig i hans øyne? Ja, det gjorde han, og han gjorde det gjennom sitt 'hellige folk' på jorden. Om våren 1919 gjorde han slutt på den tilstand hans 'hellige folk' hadde vært i mens dets makt var knust. Etter at Versailles-traktaten var undertegnet, noe som skjedde den 28. juni 1919, men før Folkeforbundet trådte i virksomhet, noe som skjedde den 13. oktober 1919, hadde Guds frigjorte, gjenforente 'hellige folk' sitt første internasjonale stevne i Cedar Point i Ohio. Stevnet ble holdt i tiden 1.—8. september 1919. I stevnets offentlige foredrag, «Håp for den lidende menneskehet», ble det sagt klart ifra at selv om Folkeforbundet hadde presteskapets velsignelse, ville det aldri få Jehovas velsignelse, og at det derfor ville bli en fiasko. I *Vaktårnet* for mars 1921 ble Folkeforbundet identifisert som «dyrets bilde», som var forutsagt i Åpenbaringen 13: 14, 15, og som skulle bli gjenstand for verdensomfattende tilbedelse. I det offentlige foredraget som ble holdt i Royal Albert Hall i London i — 1926, ble det så erklært at Folkeforbundet var den åttende verdensmakt, som var forutsagt i Åpenbaringen 17: 11.

Det er helt klart at J. F. Rutherford og Bibelstudentene, selv før Folkeforbundet begynte å fungere, forsto og uttrykte at det hadde Guds mishag.

SLUTTEN PÅ DE 1 290 DAGENE

Boken *Den kommende verdensregjering — Guds rike* (1978), side 138, har følgende beregning:

³⁶ La oss nå regne 1290 dager fra denne datoen, den 18. januar 1919, da åtte representanter for Vaktårnets Bibel- og Traktatselskap fremdeles satt i det føderale fengsel i Atlanta. Hvilken dato kommer vi så til? Ifølge Bibelen svarer disse 1290 dager til tre måneår og sju månemåneder. Ifølge månekalenderen falt den **18. januar 1919** på den 17. sjebat 1919. Tre måneår derfra fører oss fram til den 17. sjebat 1922 eller til den 15. februar 1922. Sju månemåneder regnet derfra ville ende den 16. elul 1922 eller ved solnedgang den **9. september 1922**. september 1922. Endte så de 1290 dager eller tre måneår og sju månemåneder på et betydningsfullt tidspunkt? De historiske kjensgjerninger viser at de gjorde det.

Dette er en solid beregning, og den viser at de 1 290 dagene startet **18. januar 1919** og endte **9. september 1922**, under den epokegjørende sammenkomsten i Cedar Point i Ohio, 5.—13. september 1922. For å vise at den nevnte sammenkomsten var

en milepæl i Bibelstudentenes historie, kommer jeg med et langt sitat fra boken *Den kommende verdensregjering — Guds rike*, sidene 138 og 139:

³⁷ Den etterfølgende dag, søndag den 10. september 1922, var den sjette dagen under et ni dagers internasjonalt stevne som ble holdt av Den Internasjonale Bibelstudieforening i Cedar Point i Ohio i USA. På programmet hadde denne dagen fått navnet «Virksomhetens dag». Det som særmerket denne dagen, var det offentlige foredraget, som ble holdt av presidenten for Vaktårnets Bibel- og Traktatselskap for en tilhørerskare på 18 000. Presidenten avsluttet sitt foredrag med å lese opp en resolusjon som ble kalt «Proklamasjon», og som inneholdt et opprop til de ledende i verden. Denne resolusjonen var ikke bare beregnet på stevnedeltagerne, men på hele verden, og etter stevnet i Cedar Point ble den derfor utgitt i traktatform og distribuert i mange millioner eksemplarer på mange forskjellige språk.

³⁸ Den foregående dagen, lørdag den 9. september, var blitt kalt «Innvielsens dag», og det som spesielt satte sitt preg på den, var en massedåp. Hele 361 menn og kvinner ble døpt som et symbol på sin innvielse til Gud gjennom Kristus. Fredag den 8. september var imidlertid blitt kalt «Dagen». Den dagen holdt Selskapets president en tale over et tema som var hentet fra Matteus 4: 17, hvor det står: «Himlenes rike er kommet nær!» Som et høydepunkt i talen sa presidenten:

«Hvorfor skal vi da forkynne budskapet for dem som ikke forstår det? Vil noen høre? Herrens profet svarer: 'Før fram et blindt folk, som dog har øyne, og døve, som dog har ører! Alle hedningefolk, samle eder til hope, og folkeferd skal komme til sammen. Hvem blant dem er det som kunngjør dette? Og la dem forkynne oss hva de tidligere har spådd? La dem stille sine vitner, for at de kan få rett eller la dem høre og si: Det er sannhet! I er mine vitner, sier Herren, og min tjener, som jeg har utvalgt, for at I skal erkjenne og tro meg og forstå at det er meg; før meg er ingen Gud blitt dannet, og etter meg skal det ingen komme. Jeg, jeg er Herren, og foruten meg er det ingen frelser. Jeg har forkynt og frelst og latt høre, og ingen fremmed Gud var der iblant eder, og I er mine vitner, sier Herren, og jeg er Gud.' — Esaias 43: 8—12.

Vi ser således at de som tilhører tempelklassen, klart betegnes som Guds vitner nå i tiden, for at de skal bringe folket et trøstens budskap om at himmelrikets rike er kommet nær,...»

Det var derfor meget passende at Selskapets president avsluttet sin tale med denne oppfordringen: «Forkynn, forkynn, forkynn om Kongen og hans rike!»

³⁹ Mandagen, dagen etter at det offentlige foredraget var blitt holdt og den stimulerende resolusjonen var blitt vedtatt av alle stevnedeltagerne, bød på en spesiell anledning til å forkynne. Denne dagen, den 11. september 1929, var blitt kalt «Tjenestens dag», og stevnedeltagerne dro ut i tjenesten på feltet, idet de nå mer enn noensinne var klar over at de var forkynnere som offentlig skulle kunngjøre Guds herlige rike.

⁴⁰ Senere ble det klart at det offentlige foredraget og den resolusjonen som ble vedtatt i forbindelse med det, var en oppfyllelse av en profeti i Åpenbaringen, kapitlene 8 til 16. Hvilken profeti var det? Det var profetien om de sju basuner og utøsingen av Jehovas vredes sju siste plager over denne dødsdømte tingenes ordning.

⁴¹ *Endte de 1290 dager i Daniel 12: 11 i samsvar med denne beregningen på et meget betydningsfullt tidspunkt? Vi har all grunn til å tro det. Det kan ikke være tvil om at disse 1290 dagene avmerker en epoke i Jehovas «hellige folks» historie nå i endens tid.* Det store stridsspørsmål som hadde oppstått i universet i forbindelse med Jehovas universelle overherredømme, kom da i forgrunnen.

Vi merker oss at det er to begivenheter som er knyttet til begynnelsen av de 1 290 dagene:

- 1) Det stadige trekk er blitt fjernet — 21. juni 1918,
- 2) Den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse ble stilt opp — 18. januar 1919.

Det første punktet knytter de 1 290 dagene til de 1 260 dagene, som løp fra desember 1914 til 21. juni 1918. Avslutningen på de 1 260 dagene var at «det hellige folks makt» ble knust, og det skjedde ved at sju av lederne ble satt i fengsel, og Bibelstudentenes virksomhet stoppet opp. Virksomheten besto i forkynnelsen av det gode budskap om riket. Når denne forkynnelsen stoppet opp, stoppet også «det stadige trekk» — de daglige ofrene — som var et forbilde på forkynnelsen av Guds rike, opp. Dette var det første som måtte skje i forbindelse med de 1 290 dagene.

Men det var også en annen begivenhet ved begynnelsen av de 1 290 dagene, nemlig at «den vederstyggelighet som forårsaker ødeleggelse» blir stilt opp. Det skjedde 18. januar 1919, og det var begynnelsen på de 1 290 dagene.

De 1 290 dagene begynte 18. januar 1919 og endte 9. september 1922.

PERIODEN PÅ 1 335 DAGER

Jeg begynner denne drøftelsen med å sitere Daniel 12:11, 12:

¹¹ Og fra den tid da det stadige trekk er blitt fjernet og den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse, er blitt stilt opp, skal det gå ett tusen to hundre og nitti dager. ¹² Lykkelig er den som fortsetter å nære forventning (*bākā*), og som når fram til (*nāgā*) de ett tusen tre hundre og trettifem dagene!

Det hebraiske ordet *bākā* i piel-stammen betyr «å ligge på lur (bakhold); håp, lengte etter». (Kohlenberger og Mounce) Ordet *nāgā* i hifil-stammen har betydningen «årsak til å berøre; rekke ut, nærme deg, ankomme». (BDB) Det første verbet er imperfektum, og det andre er et partisipp, noe som viser at handlingene i verset pågår og fortsetter. Så meningen er at de som fortsetter å håpe og lengte etter noe, og som fortsetter med dette til de kommer til slutten av de 1 335 dagene, er lykkelige.

Daniel peker ikke på noen hendelse som markerer begynnelsen på de 1 335 dagene. Men hvis de skulle ha noen kronologisk betydning, måtte de starte ved slutten av de 1 290 dagene. Selv om de 1 335 dagene ikke refererer til hendelser som markerer begynnelsen eller slutten, beskriver de tydeligvis en tid med mange problemer, og de som fortsetter å tjene Jehova i denne tiden er lykkelige

Boken *Den kommende verdensregjering — Guds rike* (1978), side 140, har følgende kommentar:

⁴³ Det annet stevne i Cedar Point i Ohio sluttet den 13. september 1922. Når ville de 1335 dagene ende hvis vi regner dem fra den neste dagen, den **14. september, eller 21. Elul 1922?** De 1290 dagene tilsvarte tre måneår og sju månemåneder, og de 1335 dagene vil så

tilsvare tre måneder, åtte månedemåner og 15 dager. Hvis vi regner fra den 21. elul (eller den 14. september) 1922, finner vi at de tre månedene ender den 20. elul (eller den 9. september) 1925. Til dette legger vi så åtte månedemåner og 15 dager og kommer til *Sivan 6. (eller 19. mai), 1926*. Det var den 1893. årsdagen for den lykkelige pinsedagen i år 33 e. Kr., da den hellige ånd ble utgytt over Jesu disipler i Jerusalem.

⁴⁴ Like før dette, den 13. til den 16. mai 1926 var det blitt holdt et landsstevne i Magdeburg i Tyskland, hvor Selskapet Vaktårnets president hadde talt til en offentlig tilhørerskare på 25 000 over emnet «Trøst for folket». Nå, *den 19. mai, ble det gjort forberedelser til det bemerkelsesverdige internasjonale stevnet, som skulle bli holdt i Alexandra Palace i London i dagene fra 25. til 31. mai*. Mange lykkelige delegerte strømmet til fra fjerntliggende land.

⁴⁵ Dette stevnet i London bidro i høy grad til å øke lykken blant profeten Daniels folk, blant levningen av de åndelige israelitter. På den tiden var det ikke mange som var særlig begeistret over at fascistene hadde overtatt makten i Italia. Den framgang nazibevegelsen (det nasjonalsosialistiske tyske arbeiderparti) hadde i Tyskland, skapte også frykt. Men det seks år gamle Folkeforbundet var sterkt og skulle til å oppta etterkrigstidens Tyskland som medlem, noe som også skjedde, den 8. september 1926. Ikke desto mindre fortsatte IBF å avsløre Folkeforbundet som en menneskelaget, politisk erstatning for Guds rike, som hadde tatt makten i himmelen da «hedningefolkenes tider» endte i 1914. Disse kristne bibelstudentene hadde reagert positivt på det spørsmålet bladet *The Watch Tower* for 1. januar 1926 (*Vagttårnet* for 1. februar 1926) hadde stilt sine lesere, nemlig: «Hvem vil ære Jehova?», og hadde valgt å ære Jehova og hans rike.

Hvorfor det var viktig å «nære forventning, og ... komme fram til» slutten av de 1 335 dagene, beskrives i Vaktårnet 1. november 1993, sidene 11 og 12:

¹⁷ Daniel 12: 12 sier: «Salig [lykkelig, NW] er den som venter og når fram til 1335 dager.» Disse 1335 dagene, disse tre årene og åtte og en halv måned, begynte øyensynlig da den forrige perioden sluttet. Hvis vi regner fra september 1922, kommer vi fram til sent på våren 1926. Hva var det som skjedde i løpet av disse 1335 dagene?

¹⁸ Til tross for de betydningsfulle begivenhetene som fant sted i 1922, var det tydeligvis enkelte som lengtet tilbake til tidligere tider. *Studier i Skriften*, som C. T. Russell hadde forfattet, var fremdeles det viktigste studiematerialet. *Og brosjyren Millioner af nulevende Mennesker skal aldrig dø, som hadde fått stor utbredelse, framholdt det syn at Guds hensikter når det gjaldt å gjenopprette paradiset på jorden og oppreise fortidens trofaste, ville begynne å gå i oppfyllelse i 1925*. Det så ut til at de salvede ikke behøvde å holde ut stort lenger. Likevel var det noen av dem som var knyttet til bibelstudentene, som ikke følte seg tilskyndt til å forkynne det gode budskap for andre.

¹⁹ Etter hvert som de 1335 dagene skred fram, ble det en forandring på alt dette. For å styrke brødrene organiserte man regelmessige gruppestudier ved hjelp av *Vagttårnet*. Det ble lagt vekt på felttjenesten. Fra og med mai 1923 ble alle innbudt til å delta i felttjenesten den første tirsdagen i hver måned, og på et av de ukentlige menighetsmøtene ble det satt av tid til å oppmuntre til dette arbeidet. I august 1923, på et stevne i Los Angeles i California, ble det vist at Jesu lignelse om sauene og geitene ville bli oppfylt før tusenårsriket. (Matteus 25: 31—40) I 1924 ble radiostasjonen WBBR innviet. Den ble brukt til å kringkaste det gode budskap. Artikkelen «Den nye nasjons fødsel» i *Vagttårnet* for mai 1925 (i den engelske utgaven for 1. mars 1925) økte forståelsen av Åpenbaringen, kapittel 12. Endelig hadde de trofaste kristne fått en rett forståelse av de urolige begivenhetene som hadde funnet sted i årene fra 1914 til 1919.

²⁰ Året 1925 kom og gikk, men enden var ennå ikke kommet. Helt siden 1870-årene hadde bibelstudentene tjent med et årstall i tankene — først 1914 og så 1925. Nå innså de at de måtte tjene så lenge Jehova ønsker. *Vagttårnet* for 1. februar 1926 (1. januar på engelsk) inneholdt den betydningsfulle artikkelen «Hvem vil ære Jehova?» Den understreket som aldri før hvor viktig Guds navn er. Og så, i mai 1926, på et stevne i London, ble det vedtatt en resolusjon som het «Et vitnesbyrd til denne verdens herskere». Den forkynnte åpenhertig sannheten om Guds rike og den kommende ødeleggelsen av Satans verden. På det samme stevnet kom den avslørende boken *Verdensbefrielsen* ut. Den ble den første i en serie bøker som skulle erstatte *Studier i Skriften*. Guds folk så nå framover og ikke bakover. De 1335 dagene var over.

²¹ Enkelte var lite villige til å innrette seg etter denne utviklingen, men de som var utholdende, var virkelig lykkelige. Og vi som ser tilbake på oppfyllelsen av disse profetiske tidsperiodene, er også lykkelige, for vi får styrket vår tillit til at den lille gruppen salvede kristne som kom igjennom denne tiden, virkelig var den tro og kloke slave. I årene siden den gang har Jehovas organisasjon vokst enormt, men den tro og kloke slave befinner seg fortsatt i sentrum av den og leder den. Så fascinerende det derfor er å vite at de salvede og de andre sauer fortsatt har stor lykke i vente! Det skal vi få se når vi tar for oss en annen av Daniels profetier.

De ulike hendelsene som er nevnt i sitatet, viste betydningen av å fortsette å tjene Jehova til utløpet av de 1 335 dagene. Den viktigste hendelsen som krevde utholdenhet, kunne ha vært forventningen om at de trofaste Guds tjenere fra tidligere tider skulle få en oppstandelse i 1925, noe som ikke skjedde.

De 1 335 dagene begynte 14. september 1922 og endte 19. mai 1926.

Tabell 10.1 Profetiske tidsperioder

1 260 dager	Januar 1914 — 21. juni 1918
1 290 dager	18. januar 1919 — 9. september 1922
1 335 dager	14. september 1922 — 19. mai 1926

I mine øyne gir det materialet som finnes i Vaktårnets litteratur angående oppfyllelsen av de 1 260, 1 290 og 1 335 dagene et solid inntrykk. Særlig er ankerfestet for begynnelsen av de 1 290 dagene med oppstillingen av den avskyelighet som forårsaker ødeleggelse betydningsfullt. Dette forbinder alle de tre tidsperiodene med den første del av endens tid. Min konklusjon er at Vaktårnets litteratur har lagt frem solide beviser for oppfyllelsen av tidsprofetiene.

AVSLUTNING

Hensikten med forkynnelsen av det gode budskap om riket, som indirekte er nevnt i forbindelse med de 1 290 dagene, er ikke å skille alle mennesker i to grupper, de som vil få evig liv og de som vil få evig død. Men hensikten er å samle to grupper mennesker, som Jehova Gud vil bruke på en spesiell måte.

På Jesu tid foregikk innsamlingen av gruppen på 144 000, som ble salvet med hellig ånd, og som skal regjere i himmelen sammen med Jesus Kristus. I endens tid etter 1914 var tallet på 144,000 enda ikke fullt, og derfor var innsamlingen av disse for å få tallet fullt det første som skjedde i endens tid.

Etter dette fulgte innsamlingen av dem som skal utgjøre den store skare, som er nevnt i Åpenbaringen 7:9-14. Guds hensikt med å samle disse er at de skal overleve den store trengsel, og Gud vil så bruke dem til å utføre alt det arbeid som er nødvendig for å gjøre jorden klar for oppstandelsen av de døde.

Hva skjer så med alle de andre som lever i endens tid, og de som har levd opp gjennom historien? Da Jesus døde, kjøpte han alle Adams etterkommere. Det betyr at alle Adams etterkommere, som ikke er gjennomsyret av ondskap og har syndet mot den hellige ånd, eller tilhører de 144,000 eller den store skare, vil få en oppstandelse på den tusen år lange Dommens Dag (Jesu tusenårige styre). Der vil de få sjansen til å tjene Jehova og få evig liv. Oppstandelsen vil også omfatte det store flertall av de 8 milliardene+ som vil dø i den store trengsel.

Kan vi nå se hensikten med «det hellige folk» (Daniel 12:7), som vil få sin makt knust etter 3 1/2 tider? De som omtales som «det hellige folk» er ikke en elite som er de eneste som blir frelst og får evig liv. Men «det hellige folk» er den gruppen hvor resten av de 144 000 som vil regjere med Jesus, og den store skare, befinner seg, og som Jehova skal bruke til spesielle arbeidsoppgaver. Fordi det skal skje mange konkrete negative og positive ting med «det hellige folk», må det være en gruppe som er forent, og som holder sammen, og som skiller seg fra alle andre grupper.

Én måte å identifisere «det hellige folk» på, er å se på oppfyllelsen av de profetiske tidsperiodene, som har blitt drøftet i dette kapitlet. Vi kan først bruke den negative måten for identifikasjon: Enhver religiøs gruppe eller religiøst samfunn som ikke kan vise at de 1 260, 1 290, og 1335 dagene er blitt oppfylt i deres historie, kan ikke være «det hellige folk». Den positive måten for identifikasjon: De tre nevnte tidsprofetiene er blitt oppfylt i Jehovas vitners historie, og det beviser at de er «det hellige folk».

At Jehovas vitner «omtales som «det hellige folk» er ingen forringelse for andre mennesker eller en fordømmelse av andre som har en annen tro. Jehova Gud elsker alle mennesker (Johannes 3:16) og Jesus har kjøpt alle Adams etterkommere. Forskjellen er at Jehovas vitner består av mennesker som har studert Bibelen og lært hva Jehovas hensikt med jorden er. De har forandret sin livsførsel i samsvar med Bibelen, og de er alle forkynnere av det gode budskap om riket. Disse har fått sin sjanse i dag, som de har grepet. De vil overleve den store trengsel, og de vil bli brukt av Jehova til å gjøre jorden klar for oppstandelsen.

Alle andre mennesker som har levd og dødd, eller som fremdeles lever, som ikke er gjennomsyret av ondskap, vil få sin sjanse etter at de er blitt oppreist fra de døde i den nye tingenes ordning. I løpet av tusen år vil de gradvis bli ført fram til fullkommenhet. Ved slutten av de tusen år vil de være fullkomne og uten nedarvet synd.

Her kan vi se hvor fantastisk Guds plan med menneskene har vært: Ingen av oss etterkommere av Adam har bedt om å arve Adams synd. Men nå, etter de tusen år, vil alle som lever være fullkomne og uten synd. Og nå vil alle få den samme sjanse som Adam fikk da han var en fullkommen mann. De vil få anledning til å velge om de vil tjene Jehova eller følge Satan, Djevelen.

Det betyr at de fleste av dem som i dag ikke har ønsket det, eller ikke har hatt muligheten til å bli en del av «de hellige folk», vil få muligheten til å slutte seg til «det hellige folk» på den tusen år lange Dommens Dag, det motbilledlige jubelår.

ETTERSKRIFT

Jeg har identifisert Jehovas vitner som det hellige folk. Men i den senere tid har det oppstått noen problemer som bør nevnes.

Når vi leser brevene til menigheten i Korint, forstår vi at det manglet enhet i menigheten, og at noen eldste som kalles «de overmåte fine apostler» hadde opphøyd seg selv og innført noen urette læresetninger.

Når vi leser kapitlene 2 og 3 i Åpenbaringen med brevene til de sju menighetene i Asia, ser vi at brudd på Guds lover ble akseptert i noen av menighetene, og uriktige læresetninger hadde også blitt introdusert. Men til tross for alle disse problemene i de nevnte menighetene, var disse menighetene deler av «det hellige folk» som hadde Guds godkjennelse.

I det 21. århundre har medlemmene av det styrende råd gitt seg selv all makt, og har opphøyet seg til en regjering over Jehovas vitner. De har også innført fremgangsmåter som bryter noen av Guds lover, og de har også innført noen uriktige læresetninger. Til tross for dette er Jehovas vitner fortsatt «det hellige folk», og de fleste av deres læresetninger og fremgangsmåter samsvarer med Bibelens prinsipper.

Jeg begynte kapittel 10 med å referere til samtalen mellom Pilatus og Jesus. Pilatus spurte Jesus: «Hva er sannhet?» Men i stedet for å vente på Jesu svar på spørsmålet, vendte han ryggen til Jesus og gikk ut for å snakke med jødene. (Johannes 18:37, 38) I lys av situasjonen blant Jehovas vitner i det 21. århundre, bør vi alle stille det samme spørsmål som Pilatus: «Hva er sannhet?» Men i stedet for å vende ryggen til og ikke gi oss selv anledning til å høre svaret, bør vi følge eksempelet til jødene i Berøa, som «tok imot ordet med den største iver og gransket daglig Skriftene nøye for å se om disse ting forholdt seg slik.»

